

**«Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης -
Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής -
Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των ΟΤΑ**

[Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»]

- **Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟ.ΔΣ.Α» - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας ΥΠΕΣ**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Γενικό Μέρος - Επί της αρχής

Με το άρθρο 5 του ν. 4368/2016 (Α' 21) προβλέφθηκε η σύσταση, στο Υπουργείο Εσωτερικών, Επιτροπής για την αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έργο της Επιτροπής ήταν ιδίως «η καταγραφή και αξιολόγηση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου που διέπει την οργάνωση και θεσμική και οικονομική λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνολικά και τις σχέσεις της με την Κεντρική και την Αποκεντρωμένη Δημόσια Διοίκηση, καθώς και η επεξεργασία και εισήγηση προς τον αρμόδιο Υπουργό πρότασης για την αναμόρφωσή του». Σύμφωνα με τη συστατική της διάταξη, η Επιτροπή συγκροτήθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 19976/9.6.2016 (ΥΟΔΔ 318/17.6.2016) Απόφαση του τότε Υπουργού Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης και στελεχώθηκε από εγνωσμένους κύρους επιστήμονες και εμπειρογνώμονες σε θέματα συναφή με το αντικείμενο και το έργο της, εκπροσώπους της πολιτικής ηγεσίας και στελέχη όλων των οργανικών μονάδων του Υπουργείου

Εσωτερικών που είναι αρμόδιες επί 'θεμάτων' οργάνωσης, λειτουργίας, προσωπικού, οικονομικών και αναπτυξιακών λειτουργιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, από εκπροσώπους της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ), καθώς και από εκπροσώπους των αντιπροσωπευτικότερων φορέων συνδικαλιστικής εκπροσώπησης των εργαζομένων και στους δύο βαθμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η Επιτροπή [ύστερα από επιμέρους τροποποιήσεις στη σύνθεσή της, σύμφωνα με τις υπ' αριθ. πρωτ. 24218/25.7.2016 (ΥΟΔΔ 422/2.8.2016), 27720/8.9.2016 (ΥΟΔΔ 496/20.9.2016) και 41032/20.12.2016 (ΥΟΔΔ 712/23.12.2016) Αποφάσεις] παρέδωσε στον Υπουργό Εσωτερικών, το Φεβρουάριο του 2017, την υπ' αριθ. πρωτ. 5/28-02-2017 «Πρόταση Αναθεώρησης του Θεσμικού Πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης». Το κείμενο της πρότασης της Επιτροπής, δομημένο σε 3 βασικά μέρη (Αρμοδιότητες και Διαφορετικά «μοντέλα» ΟΤΑ / Θεσμική Συγκρότηση και Λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης / Οικονομικά και Αναπτυξιακή Προοπτική της Τοπικής Αυτοδιοίκησης) και σε επί μέρους γενικές και ειδικές θεματικές ενότητες, αποτύπωσε μία ενδελεχή και εμπειριστατωμένη ανάλυση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κατέγραψε προβλήματα, δυσλειτουργίες και εγγενείς οργανωτικές και λειτουργικές αδυναμίες και προχώρησε στην επεξεργασία και τη διατύπωση σειράς προτάσεων για την αναμόρφωσή του. Χωρίς να παραγνωρίζει την παρούσα συνταγματική, οικονομική, πολιτική, διοικητική και κοινωνική συνθήκη και με συνείδηση των ορίων που αυτή συνεπάγεται, έναντι κάθε μεταρρυθμιστικού εγχειρήματος που θα μπορούσε σήμερα να αναληφθεί με αξιώσεις ριζικής αναμόρφωσης των θεσμών και των υποκειμένων που συγκροτούν το «αυτοδιοικητικό κεκτημένο», η πρόταση της Επιτροπής αποτέλεσε τη βάση και την αφετηρία για μία εκτεταμένη και πολυεπίπεδη διαβούλευση, αναφορικά με την παρούσα κατάσταση και τις δυνατότητες υπέρβασής της.

Η διάρκεια και το εύρος της διαβούλευσης που ακολούθησε και κυρίως η ισότιμη και ανοιχτή συμμετοχή σε αυτήν θεσμών και φορέων της αυτοδιοίκησης, τόσο σε κεντρικό όσο και -ιδίως- σε περιφερειακό επίπεδο, δύσκολα μπορεί να απαντηθεί στην προεργασία οποιουδήποτε μεταρρυθμιστικού εγχειρήματος μέχρι σήμερα. Η πρόταση που επεξεργάστηκε η Επιτροπή, δεν προβλήθηκε με αξιώσεις ενός δεδομένου και προσχεδιασμένου μεταρρυθμιστικού προγράμματος ούτε καν ως ενσωμάτωση βασικών επιλογών, που προτείνονται με στόχο τη διατύπωση επ' αυτών επιμέρους βελτιωτικών ή διορθωτικών μόνο προτάσεων. Αντίθετα, με αφορμή την εμπειριστατωμένη καταγραφή προβλημάτων και αδυναμιών του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και την εισφορά γόνιμων και επεξεργασμένων προτάσεων, αποτέλεσε πεδίο αναστοχασμού και αφορμή για τη διατύπωση θέσεων και προβληματισμών που εκκινούν από διακριτές αφετηρίες και διαπιστώσεις ή και προτάσεων που κατατείνουν σε διαφορετικές προγραμματικές στοχεύσεις, εκ μέρους όσων από τους φορείς και τους αιρετούς εκπροσώπους της αυτοδιοίκησης εκδήλωσαν τη διάθεση και τη βούληση ενεργούς συμμετοχής σε ένα νέο μεταρρυθμιστικό εγχείρημα και ταυτόχρονα τη γνώση και τη συνείδηση της παρούσας συγκυρίας, των δυνατοτήτων, των ευκαιριών, αλλά και των ορίων που αυτή συνεπάγεται.

Τόσο η πρόταση της Επιτροπής όσο και οι σκέψεις, οι προτάσεις και οι προβληματισμοί που αναπτύχθηκαν κατά τη διαβούλευση, δεν διατυπώθηκαν, όπως είναι ευνόητο, σε συνθήκες θεσμικού κενού, ούτε χωρίς τη γνώση και τη συνείδηση ότι κάθε μεταρρυθμιστική προσπάθεια αναπτύσσεται στο έδαφος της δεδομένης θεσμικής πραγματικότητας, η υπέρβαση της οποίας προϋποθέτει θεσμική μνήμη, αξιολόγηση του βαθμού ωρίμασης και των αδυναμιών προηγούμενων μεταρρυθμίσεων, γνώση των διαθέσιμων μέσων, πόρων, συνταγματικών προδιαγραφών και διοικητικών εργαλείων, μέριμνα για τη διασφάλιση της θεσμικής συνέχειας και συνείδηση της παρούσας οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής συγκυρίας. Στο πλαίσιο

αυτό, ο ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» ήταν, εκ των πραγμάτων, το κατ' εξοχήν αντικείμενο μεταρρυθμιστικής παρέμβασης. Οι παραδοχές επί των οποίων στηρίχθηκε η νέα αυτή «αρχιτεκτονική», οι στοχεύσεις που προδιέγραψε και ο βαθμός εκπλήρωσής τους, η αξιολόγηση των νέων θεσμών που διαμόρφωσε υπό το φως των αντικειμενικών συνθηκών υπό τις οποίες αυτοί δοκιμάστηκαν, αποτελούν παράγοντες που λήφθηκαν υπ' όψη, για το σχεδιασμό και την προώθηση αναγκαίων και ώριμων μεταρρυθμιστικών παρεμβάσεων, όχι ως βημάτων θεσμικής και λειτουργικής ολοκλήρωσης του «Καλλικράτη» ούτε όμως και ως μέτρων αποδόμησής του, αλλά με την προγραμματική δέσμευση να αποτελέσουν οι παρεμβάσεις αυτές την αφετηρία μιας διαρκούς μεταρρυθμιστικής προσπάθειας, με στόχο την αναμόρφωση των αυτοδιοικητικών θεσμών και την επιδίωξη του αποκεντρωτικού προτάγματος -όχι ως αυτοσκοπού, αλλά- ως μέσου εμβάθυνσης της δημοκρατίας και διεύρυνσης της συμμετοχής των πολιτών.

Η νέα αρχιτεκτονική του «Καλλικράτη». Αποφασιστικά βήματα διοικητικής ανασυγκρότησης - δυσανάλογη συμμετοχή και αντιπροσώπευση. Επανεξέταση παραδοχών, επανεκτίμηση μέσων και θεσμικών εργαλείων, επανασχεδιασμός στόχων και προοπτικών.

Κεντρική προγραμματική στόχευση του ν. 3852/2010 (του προγράμματος «Καλλικράτης»), που διατρέχει οριζόντια τις βασικές δικαιιοπολιτικές του επιλογές και νοηματοδοτεί τις περισσότερες από τις διοικητικές και οργανωτικές του τομές, ήταν αναμφίβολα η δημιουργία νέων, λιγότερων σε αριθμό και μεγαλύτερων σε μέγεθος Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με στόχο τη συγκρότηση ισχυρότερων τοπικών διοικητικών, επιχειρησιακών και διαχειριστικών μονάδων, ικανών να αναλάβουν την τοπική διεκπεραίωση αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του κράτους. Όπως αναλυτικά περιγράφεται ήδη από τις πρώτες σελίδες της αιτιολογικής έκθεσης του ν. 3852/2010, η μεταρρύθμιση του προγράμματος «Καλλικράτης» εκτυλίχθηκε -

τουλάχιστον ως προς τον α' βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης- με άξονα την παραδοχή ότι το μέγεθος και η επιχειρησιακή ικανότητα των νέων ΟΤΑ, που θα προέκυπταν από τη δραστική μείωση του αριθμού των δήμων σε όλη τη χώρα και τη συγκρότησή τους σε πληθυσμιακά και χωρικά μεγαλύτερες γεωγραφικές μονάδες, ικανές να διευκολύνουν την ανάπτυξη ενός ισχυρότερου διοικητικού συστήματος, θα ήταν και οι παράγοντες που θα προσέδιδαν, αφ' εαυτών, «ουσιαστικό περιεχόμενο στην πολιτική εντολή και την εκλογική νομιμοποίηση της τοπικής πολιτικής ηγεσίας».

Πρέπει να αναγνωριστεί ότι το πρόγραμμα «Καλλικράτης» έθεσε, σε μεγάλο βαθμό, τις βάσεις και διαμόρφωσε εν μέρει τις διοικητικές και οργανωτικές προϋποθέσεις, προκειμένου να καταστεί, όντως, δυνατή η συγκρότηση ισχυρότερων τοπικών και περιφερειακών επιχειρησιακών μονάδων και, όπως ο ίδιος ο νομοθέτης του ν. 3852/2010 προδιαγράφει, να προετοιμαστούν οι «θεσμικές υποδοχές» ενός τοπικού και περιφερειακού διοικητικού μοντέλου, που θα μπορεί να αποτελέσει αντίβαρο ή αντιπαράδειγμα απέναντι σε ένα συγκεντρωτικό κεντρικό κράτος. Παρ' όλα αυτά και χωρίς να μπορεί να παραγνωριστεί ή να υποτιμηθεί το γεγονός ότι το πρόγραμμα «Καλλικράτης» επρόκειτο να δοκιμαστεί υπό συνθήκες πρωτοφανούς, για τα δεδομένα της μεταπολίτευσης, οικονομικής κρίσης, που προκάλεσε -και συνάμα ανατροφοδοτήθηκε από- μια άνευ προηγουμένου δημοσιονομική προσαρμογή (άλλωστε και η ορθή εκτίμηση του χρονισμού και της θεσμικής επικαιρότητας κάθε νομοθετικής πρωτοβουλίας προδιαγράφει, εν μέρει, και το βαθμό επιτυχίας της), ήδη προεισαγωγικά θα πρέπει να τονιστεί μία σοβαρή μεθοδολογική αστοχία, που πολιτικά δεν υπήρξε ουδέτερη:

Η εύλογη, κατά βάση, παραδοχή ότι προϋπόθεση μιας υγιούς και βιώσιμης τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης είναι η συγκρότηση ισχυρών, αντίστοιχα, τοπικών και περιφερειακών αυτοδιοικητικών οργανισμών, δεν μπορεί να οδηγεί άνευ ετέρου στο συμπέρασμα ότι η επιχειρησιακή ισχύς και

ο λειτουργικός εκσυγχρονισμός προσδίδουν αφ' εαυτών και ουσιαστικό περιεχόμενο στην πολιτική εντολή και εκλογική νομιμοποίηση των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Αντίθετα, η οργάνωση ενός νέου διοικητικού μοντέλου στη βάση λιγότερων σε αριθμό και μεγαλύτερων σε πληθυσμό και σε έκταση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, οφείλει να περιέχει και τα αντίστοιχα θεσμικά αντίβαρα ενίσχυσης της αντιπροσωπευτικότητας στην έκφραση τόσο του εκλογικού σώματος, των ίδιων των πολιτών, όσο και των τοπικών κοινωνιών, των οικισμών, των κοινοτήτων και των δήμων, που, συνενούμενοι, θα συγκροτούσαν τους νέους, μεγαλύτερους και ισχυρότερους ΟΤΑ. Εάν, δηλαδή, οι διοικητικές συνενώσεις και το εγχείρημα διαμόρφωσης ισχυρότερων επιχειρησιακών μονάδων αυτοδιοίκησης δεν συνοδεύονται από θεσμούς πύκνωσης της αντιπροσωπευτικότητας και της δημοκρατικής έκφρασης και συμμετοχής των πολιτών, εάν δεν διασφαλίζουν ικανά εχέγγυα ταυτόχρονης ενδοδημοτικής αποκέντρωσης και ισότιμης συμμετοχής στο τοπικό και περιφερειακό αναπτυξιακό εγχείρημα όλων των «κυττάρων» που συγκροτούν τις νέες αυτοδιοικητικές μονάδες, τότε η προσπάθεια υπέρβασης του συγκεντρωτισμού της κεντρικής διοίκησης είτε καθίσταται εγγενώς αλυσιτελής (ιδίως σε συνθήκες ύφεσης και περιοριστικών δημοσιονομικών πολιτικών), αποστερημένη από ουσιαστική πολιτική νομιμοποίηση και αδύναμη έτσι να κινητοποιήσει τις τοπικές κοινωνίες και τις παραγωγικές τους δυνάμεις, είτε (σε συνθήκες ανάπτυξης και αύξησης της οικονομίας) κινδυνεύει να εκφυλιστεί σε υποκατάσταση, απλώς, του συγκεντρωτισμού του κράτους από πολλούς παράλληλους τοπικούς και περιφερειακούς συγκεντρωτισμούς, δηλαδή σε αποτυχία συγκρότησης ενός ολιστικού, πολύπλευρου αλλά συνεκτικού, αποκεντρωτικού αναπτυξιακού προτύπου.

Στο πλαίσιο αυτό, το πρόγραμμα «Καλλικράτης», ενώ προχώρησε σε μια θαρραλέα (αν και με επιμέρους αστοχίες) προσπάθεια αναδιάταξης του «χάρτη» της τοπικής αυτοδιοίκησης και ακολούθησε με συνέπεια την κεντρική του επιλογή για συγκρότηση μεγαλύτερων και ισχυρότερων αυτοδιοικητικών μονάδων, διατήρησε εντούτοις ένα εκλογικό σύστημα που,

στο όνομα της αποτελεσματικότητας και της επιχειρησιακής αυτοδυναμίας, υποβαθμίζει μέχρι λειτουργικού εκμηδενισμού, σχεδόν, κάθε έννοια αντιπροσωπευτικότητας στην έκφραση του εκλογικού σώματος και απονέμει στον επιτυχόντα συνδυασμό τον απόλυτο έλεγχο του αυτοδιοικητικού οργανισμού, με αξιώσεις πλήρους εφαρμογής του πολιτικού του «προγράμματος», ανεξάρτητα μάλιστα από το βαθμό υπερψήφισής του από το εκλογικό σώμα, χωρίς καμία θεσμική πρόνοια και καμία ουσιαστική προοπτική για προγραμματικές συνθέσεις ή για έκφραση των υπόλοιπων αυτοδιοικητικών δυνάμεων, ακόμα και όπου αυτές συγκροτούν αθροιζόμενες - όπως στην πλειονότητα των περιπτώσεων - την πλειοψηφία του εκλογικού σώματος. Η οργάνωση, εξ άλλου, ενός συστήματος διακυβέρνησης δομημένου στη βάση του μονοπαραταξιακού πλήρους ελέγχου, όχι μόνο των οργάνων διοίκησης του δήμου ή της περιφέρειας (με συνήθη συνέπεια την υποβάθμιση, κατ' αποτέλεσμα, του δημοτικού και του περιφερειακού συμβουλίου, αλλά και των επιτροπών, σε επικυρωτικά όργανα της πολιτικής βούλησης του δημάρχου ή του περιφερειάρχη), αλλά και των όποιων θεσμών ενδοδημοτικής ή ενδοπεριφερειακής αποκέντρωσης, αποθάρρυνε τη συμμετοχή στο αυτοδιοικητικό - αποκεντρωτικό εγχείρημα ζωντανών τοπικών κοινωνικών και παραγωγικών δυνάμεων και επέτεινε τη δυσπιστία και την απομόνωση οικισμών, κοινοτήτων ή και πρώην δήμων ή νομών, που αποκλήθηκαν «κύτταρα» των νέων ισχυρών αυτοδιοικητικών οργανισμών, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Παράλληλα, η ορθή, ως προγραμματική στόχευση εφαρμοστική ρητών συνταγματικών επιταγών, αλλά και ως οργανωτική και διοικητική συνθήκη, αποκέντρωση λειτουργιών και αρμοδιοτήτων, με κατεύθυνση από το κεντρικό κράτος προς τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, υπονομεύθηκε από μεθοδολογικές αστοχίες και εγγενείς οργανωτικές αδυναμίες, χωρίς και πάλι να παραγνωρίζει ή να υποτιμά κανείς τους σοβαρούς δημοσιονομικούς περιορισμούς, που -και ως προς το ζήτημα αυτό-

έθεσαν και εξακολουθούν να θέτουν σοβαρούς και δυσυπέρβλητους φραγμούς. Το εγχείρημα της αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων, παρά τις περί του αντιθέτου εξαγγελίες της αιτιολογικής έκθεσης του ν. 3852/2010, οργανώθηκε με βάση τις υφιστάμενες ήδη, κατά το χρόνο ψήφισης του νόμου αυτού, σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις, περιοριζόμενο έτσι σε μία εν πολλοίς ανεπεξέργαστη αλληλομετάθεση ψηφίδων μόνο δημόσιων πολιτικών, διαδικασία που απείχε από το να συγκροτεί την ανάθεση συνεκτικών και ολοκληρωμένων πεδίων ευθύνης, από το κεντρικό κράτος προς την αυτοδιοίκηση.

Η ορθή εξ άλλου και επιβεβλημένη θεσμική αναγνώριση, για πρώτη φορά, των αδήριτων ιδιαιτεροτήτων των νησιωτικών και ορεινών δήμων, από το πρόγραμμα «Καλλικράτης», υπηρετήθηκε με την απονομή μεγαλύτερης ευθύνης στους δήμους αυτούς, χωρίς εντούτοις την ταυτόχρονη παραχώρηση των μέσων για τη λυσιτελή ανταπόκρισή τους στην ευθύνη αυτή. Η αντικειμενική γεωγραφική και συγκοινωνιακή απομόνωση των δήμων αυτών, θεωρήθηκε ως λόγος εναπόθεσης στους τοπικούς αυτοδιοικητικούς θεσμούς λειτουργιών και αρμοδιοτήτων της κεντρικής διοίκησης που το κράτος αδυνατούσε να παρέχει με επάρκεια στις τοπικές αυτές κοινωνίες, χωρίς ωστόσο να ληφθεί υπόψη η ένδεια οικονομικών και ανθρώπινων πόρων των δήμων αυτών και η πραγματική αδυναμία τους να ανταποκριθούν ακόμα και σε βασικές λειτουργίες που ανήκαν ήδη στην ευθύνη της αυτοδιοίκησης. Σε κάθε περίπτωση και παρά την αναντίρρητη σημασία έστω και της αναγνώρισης καθ' εαυτήν της ιδιαιτερότητας των νησιωτικών και ορεινών δήμων, το πρόγραμμα «Καλλικράτης» δεν προχώρησε σε μια γενικευμένη παραδοχή και θεσμική αναγνώριση διακριτών επιμέρους κατηγοριών ή «μοντέλων» δήμων, υπολαμβάνοντας αβάσιμα ότι κάθε πρωτοβάθμιος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης καλείται εν πολλοίς να ανταποκριθεί στις ίδιες τοπικές ανάγκες έχοντας στη διάθεσή του τα ίδια περίπου μέσα.

Η συγκρότηση των αιρετών περιφερειών από το πρόγραμμα «Καλλικράτης» και η ανάθεση σε αυτές (με τις όποιες μεθοδολογικές επιφυλάξεις αναπτύχθηκαν ήδη) ενός σοβαρού μεριδίου θεσμικής ευθύνης από το κράτος (και ιδίως από τα αποκεντρωτικά, περιφερειακά όργανα αυτού) υπήρξε, χωρίς αμφιβολία, ένα σημαντικότερο βήμα προς την κατεύθυνση της αποκέντρωσης, αλλά και της εναρμόνισης με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό αποκεντρωτικό κεκτημένο και της προσαρμογής στις ανάγκες ανταπόκρισης στην αξιοποίηση διαρθρωτικών αναπτυξιακών εργαλείων, τόσο εθνικών όσο και -ιδίως- ευρωπαϊκών. Η θεσμική αναγνώριση της περιφερειακότητας και η προσπάθεια αντιστοίχισης του αναπτυξιακού - παραγωγικού υποδείγματος με τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που αυτές συνεπάγονται, έχουν ήδη καταγράψει (παρά τα ανυπέρβλητα προσκόμματα που επέβαλλε η δυσμενής οικονομική συνθήκη) το θετικό τους αποτύπωμα και συγκροτούν αναμφίβολα έναν από τους βασικούς θεσμικούς -διοικητικούς και κυρίως αναπτυξιακούς- πυλώνες της χώρας. Πέρα, όμως, από το έλλειμμα αντιπροσώπευσης και δημοκρατίας που καταγράφηκε ήδη, ως απότοκο ενός δυσανάλογου εκλογικού συστήματος και συστήματος διακυβέρνησης και πέρα από το γεγονός ότι, παρά τη θεσμοθέτηση των αιρετών περιφερειακών αρχών ως β' βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης, η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας εξακολούθησε να περιορίζεται στον α' μόνο βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η παράλληλη μετάβαση από τις κρατικές περιφέρειες στο μοντέλο των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και μάλιστα με την επιλογή του μετακλητού Γενικού Γραμματέα, διαμόρφωσε ένα, σε πολλές περιπτώσεις, ανταγωνιστικό (ενίοτε ακόμα και πολιτικά) προς τις αιρετές περιφέρειες επίπεδο διοίκησης, που συχνά λειτούργησε ως τροχοπέδη στη θεσμική τους ολοκλήρωση και στην άσκηση του αναπτυξιακού τους ρόλου. Και, όσο και αν οφείλει να αναγνωρίσει κανείς την ύπαρξη σαφών -και ισχυρών σήμερα- συνταγματικών περιορισμών ως προς τη μετάθεση συγκεκριμένων πεδίων δημόσιας πολιτικής από το κράτος προς τις αιρετές περιφέρειες, για λόγους διαφύλαξης της ενότητας και της ομοιογένειας στις πολιτικές υπεράσπισης και προαγωγής

σημαντικών πεδίων του δημοσίου συμφέροντος, όσο και αν διακρίνει κανείς, στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, σοβαρά βήματα εκσυγχρονισμού του αναχρονιστικού μοντέλου των κρατικών περιφερειών, η άκριτη εναπόθεση σε αυτές σημαντικών τομέων ευθύνης του κράτους (όπως κατ' εξοχήν είναι η εποπτεία, ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των ΟΤΑ) και η αδυναμία συγκρότησης και ενεργοποίησης αυτοτελών θεσμών αποτελεσματικής, λυσιτελούς και ομοιογενούς άσκησής τους (παρά την πρόβλεψη, από το πρόγραμμα Καλλικράτης της συγκρότησης της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ και του Ελεγκτή Νομιμότητας), αποτέλεσε χωρίς αμφιβολία ένα ακόμη σοβαρό πρόσκομμα στην αποκέντρωση και στην αυτοτέλεια των θεσμών που την ενσαρκώνουν.

Εξ άλλου, η σοβαρή, μεθοδική και συνεκτική προσπάθεια αναδιοργάνωσης του θεσμικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων των ΟΤΑ, με τον εξορθολογισμό των όρων ίδρυσης και λειτουργίας τους και με την πρόβλεψη θεσμικών εγγυήσεων για τη χρηστή και διαφανή λειτουργία τους, που πράγματι σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε σε σημαντικό βαθμό με το πρόγραμμα «Καλλικράτης», συνεπέφερε (χωρίς κάτι τέτοιο να αποτελεί αναγκαία συνθήκη του εγχειρήματος εξορθολογισμού) τον λειτουργικό αποκλεισμό, σε πολλές περιπτώσεις, της αυτοδιοίκησης από πεδία δραστηριότητας στα οποία θα μπορούσαν -ή θα έπρεπε να μπορούν- να δραστηριοποιηθούν οι αυτοδιοικητικοί φορείς, προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος και της προστασίας και της ανάπτυξης τοπικών δημόσιων αγαθών. Στην πραγματικότητα, ωστόσο, η πρόβλεψη της θεσμικής δυνατότητας και η παροχή των απαραίτητων εργαλείων στην αυτοδιοίκηση να δραστηριοποιηθεί στα πεδία αυτά, όχι ως επιχειρηματίας ούτε -πολύ λιγότερο- ως συμπράττων με την επιχειρηματικότητα παράγοντας, αλλά ως δημοκρατικά νομιμοποιημένος φορέας και ως πόλος τοπικής ανάπτυξης σε όφελος της κοινωνίας, θα μπορούσε, υπό προϋποθέσεις, να αποτελέσει παράγοντα προστασίας δημόσιων αγαθών και ανάσχεσης της προϊούσας

συρρίκνωσης του δημόσιου χώρου έναντι μιας απορρυθμισμένης και μη ωφέλιμης κοινωνικά επιχειρηματικότητας.

Από τον «Καλλικράτη» στον «Κλεισθένη Ι». Από την οργανωτική ανασυγκρότηση, στην εμπάθουση της δημοκρατίας, την ενίσχυση της αντιπροσωπευτικότητας και τη διεύρυνση της συμμετοχής.

Αξιοποιώντας την εμπειρία μίας δεκαετούς σχεδόν εφαρμογής του ν. 3852/2010 και προϊόν της μακράς και εκτεταμένης διαβούλευσης που περιγράφηκε ήδη, το παρόν σχέδιο νόμου επαναξιολογεί βασικές παραδοχές του προγράμματος «Καλλικράτης» και, χωρίς να αποδομεί σημαντικές και ώριμες πλέον, μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις του (χωρίς, με άλλες λέξεις, να αναιρεί τη «νέα αρχιτεκτονική» της αυτοδιοίκησης), επιχειρεί να καλύψει ένα σοβαρό έλλειμμα που χαρακτήρισε την εκτεταμένη διοικητική και οργανωτική ανασυγκρότηση της προηγούμενης μεταρρύθμισης, διαμορφώνοντας όρους δημοκρατικότερης συγκρότησης και λειτουργίας των αυτοδιοικητικών θεσμών, αναλογικότερης εκπροσώπησης, τόσο του εκλογικού σώματος και των αυτοδιοικητικών δυνάμεων όσο και των τοπικών κοινωνιών που συνθέτουν τους οργανισμούς και των δύο βαθμών αυτοδιοίκησης, αλλά και διευρύνοντας τη συμμετοχή και τον κοινωνικό έλεγχο σε όλα τα επίπεδα της οργάνωσης και της λειτουργίας τους. Παράλληλα, το προτεινόμενο νομοσχέδιο επιχειρεί συγκεκριμένες τομές σε καίρια πεδία εντοπισμού παραγόντων περιοριστικών ή ανασταλτικών της διοικητικής, οικονομικής και λειτουργικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ, αναμετράται με καταγεγραμμένες και υπαρκτές λειτουργικές αδυναμίες των αυτοδιοικητικών οργανισμών, που σχετίζονται είτε με την αντικειμενική υστέρηση αυτών σε οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους (ιδίως σε ό,τι αφορά μικρούς δήμους της περιφέρειας) είτε με διαπιστωμένες πια αποτυχίες του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και ανοίγει το δρόμο για την

αυτοδιοίκηση σε νέα πεδία αναπτυξιακής δράσης, όχι με όρους ενός παράλληλου και ανταγωνιστικού προς τον ιδιωτικό τομέα πεδίου «επιχειρείν», αλλά με στόχο την προστασία δημόσιων αγαθών και την αξιοποίηση τοπικών πόρων, σε όφελος και για λογαριασμό των ίδιων των τοπικών κοινωνιών.

Η συνείδηση των δεδομένων και αντικειμενικών ορίων που τίθενται από συγκεκριμένους συνταγματικούς περιορισμούς (ιδίως σε ό,τι αφορά τις αρμοδιότητες και το βαθμό διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε σχέση τον συνταγματικά προδιαγεγραμμένο ρόλο του κράτους, σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο), από την υφιστάμενη δημοσιονομική συνθήκη και από παρόντες, ακόμη, θεσμικούς και δημοσιονομικούς περιορισμούς της δυνατότητας των ΟΤΑ να προχωρήσουν σε επαρκή στελέχωση νευραλγικών υπηρεσιών και τομέων δραστηριότητάς τους, εύλογα θέτουν υπό διερώτηση ακόμα και τον ίδιο τον ορολογικό προσδιορισμό ως «μεταρρύθμισης», κάθε νομοθετικής προσπάθειας αναμέτρησης με τα σοβαρά προβλήματα και τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν σήμερα οι αυτοδιοικητικοί θεσμοί στην εκπλήρωση του ρόλου τους. Στο βαθμό, ωστόσο, που ο όρος «μεταρρύθμιση» δεν προσδιορίζεται μόνο από κριτήρια ποσοτικά ή εκτατικά, ως προς το μέγεθος ή το εύρος επιχειρούμενων θεσμικών τομών, αλλά μπορεί να αποτυπώσει και σοβαρές ποιοτικές μεταβολές στη φιλοσοφία ή στη φυσιογνωμία θεσμικών συστημάτων, η αντιμετώπιση σοβαρών ελλειμμάτων αντιπροσώπευσης, η εμβάθυνση της δημοκρατίας και της συμμετοχής στους αυτοδιοικητικούς θεσμούς και η πρόβλεψη νέων δυνατοτήτων -ή ακόμα και νέων προσανατολισμών- στην αναπτυξιακή τους δράση, μπορούν να συνιστούν μεταρρύθμιση.

Αντίστοιχες ποιοτικές μεταβολές στην ίδια τη φυσιογνωμία του θεσμικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης, επιχειρεί το προτεινόμενο σχέδιο νόμου, προς την κατεύθυνση, αφενός της διαμόρφωσης θεσμικών προδιαγραφών ανάδειξης και σύνθεσης των δημοτικών και

περιφερειακών αρχών, που θα αποτυπώνουν με ακρίβεια, αντιπροσωπευτικότητα και χωρίς εξωγενείς παραμορφώσεις τη βούληση, τις επιλογές και την εντολή του εκλογικού σώματος και αφετέρου της διευκόλυνσης και της απελευθέρωσης λειτουργιών των ΟΤΑ αναγκαίων για τη λυσιτελή εκπλήρωση του θεσμικού τους ρόλου. Έτσι, ενώ η ριζική οργανωτική αναδιάταξη των φορέων και των λειτουργιών που συγκροτούν το αυτοδιοικητικό οικοδόμημα αποκλήθηκε συμβολικά, στο ν. 3852/2010, με το όνομα ενός εμβληματικού αρχιτέκτονα, ως «Πρόγραμμα Καλλικράτης», το προτεινόμενο σχέδιο νόμου επιγράφεται ως «Κλεισθένης», σε αναφορά προς τον εισηγητή της μεγάλης μεταρρύθμισης που θεμελίωσε, στα τέλη του 6^{ου} π.Χ. αιώνα, το διαχρονικό και οικουμενικό πολιτειακό πρότυπο της δημοκρατίας. Η συμβολική αυτή αναφορά σηματοδοτεί, ως βασική δικαιοπολιτική επιλογή που διατρέχει το παρόν σχέδιο νόμου, την πλήρη ευθυγράμμιση του συστήματος ανάδειξης των αυτοδιοικητικών αρχών, του συστήματος διακυβέρνησης των ΟΤΑ και μίας σειράς από βασικές τους λειτουργίες, με τη δημοκρατική αρχή, την αποκατάσταση της αντιπροσωπευτικότητας και την ενίσχυση, σε κάθε επίπεδο, της συμμετοχής και του κοινωνικού ελέγχου.

Παράλληλα, ο αριθμητικός δείκτης "1" που συμπληρώνει τη συμβολική ονοματοδοσία αυτού του μεταρρυθμιστικού προγράμματος, υποδηλώνει την παραδοχή ότι οι ρυθμιστικές παρεμβάσεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου συνιστούν το πρώτο βήμα και τη βάση για την προώθηση και την υλοποίηση ενός συνολικού, προοδευτικού μεταρρυθμιστικού σχεδίου για την τοπική αυτοδιοίκηση, που θα υλοποιείται παράλληλα με την εκπλήρωση των αναγκαίων προς τούτο θεσμικών και πραγματικών προϋποθέσεων. Κεντρική σημασία μεταξύ των προϋποθέσεων αυτών, καταλαμβάνουν η ολοκλήρωση μιας, πρωτοφανούς σε βάθος και έκταση, επεξεργασίας και διαμόρφωσης των όρων για μία σύγχρονη, αποτελεσματική και προοδευτική κατανομή της ευθύνης των επιμέρους πεδίων δημόσιας πολιτικής μεταξύ των επιπέδων διοίκησης (διαδικασία που έχει ήδη εκκινήσει και που, με το παρόν σχέδιο νόμου, τίθενται οι διοικητικές και οργανωτικές βάσεις για την ολοκλήρωσή

της), η διαμόρφωση συνθηκών που θα επιτρέπουν στην τοπική αυτοδιοίκηση να αποκτήσει τους αναγκαίους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους, προκειμένου να μπορέσει να επωμιστεί και να ασκήσει λυσιτελώς έναν πιο ουσιαστικό ρόλο στη διοίκηση των δημόσιων υποθέσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και στην προώθηση ενός δίκαιου, συμπεριληπτικού και κοινωνικά ωφέλιμου αναπτυξιακού προτύπου και τέλος η διαμόρφωση των αναγκαίων συνταγματικών προδιαγραφών για την ολοκλήρωση της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Μία τέτοια, ωστόσο, διαρκής και συνεκτική προγραμματική δέσμευση δεν μπορεί να αναληφθεί, παρά στο έδαφος ενός δημοκρατικά οργανωμένου, αντιπροσωπευτικού και πραγματικά συμμετοχικού αυτοδιοικητικού συστήματος και είναι γι' αυτό το λόγο που η διαμόρφωση ενός τέτοιου θεσμικού περιβάλλοντος αποτελεί και την κεντρική στόχευση αυτής της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας.

Με αυτή τη βασική δικαιοπολιτική επιλογή και ρυθμιστική μέριμνα, το προτεινόμενο σχέδιο νόμου, στα επιμέρους κεφάλαιά του που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (δηλαδή στα κεφάλαια, ιδίως, του πρώτου μέρους του), επεκτείνει την ισχύ του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας και στους ΟΤΑ β' βαθμού, ενώ επιφέρει σημαντικές τομές στην κατηγοριοποίηση των δήμων, στο εκλογικό σύστημα ανάδειξης των δημοτικών και των περιφερειακών αυτοδιοικητικών αρχών, στο σύστημα διοίκησης των ΟΤΑ, στην εποπτεία των ΟΤΑ, στην εισαγωγή θεσμών άμεσης συμμετοχής και δημοκρατικής έκφρασης των πολιτών μέσα από δημοτικά και περιφερειακά δημοψηφίσματα, αλλά και θεσμών δημοτικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης, στην αναπτυξιακή δράση και την οικονομική λειτουργία των ΟΤΑ, αλλά και στην οργάνωση και το σχεδιασμό της κατανομής αρμοδιοτήτων και διαδικασιών, ανάμεσα στην κρατική διοίκηση (κεντρική και αποκεντρωμένη) και την αυτοδιοίκηση.

Ι. Επέκταση της ισχύος του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας στους ΟΤΑ β' βαθμού.

Με τη διάταξη του Κεφάλαιο Α' επεκτείνεται και στις περιφέρειες η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας, που μέχρι σήμερα περιοριζόταν, σύμφωνα με το αντικαθιστώμενο άρθρο, στους ΟΤΑ α' βαθμού και υλοποιείται, ως προς το ζήτημα αυτό, η σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης 372 (2015), με την οποία υιοθετήθηκε η τρίτη έκθεση του Κογκρέσου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών, που αφορά την παρακολούθηση της τοπικής και περιφερειακής δημοκρατίας στην Ελλάδα [CG/2015 (28) 8PROV. 25.2.2015].

Η επέκταση και στους ΟΤΑ β' βαθμού του πεδίου εφαρμογής του Χάρτη κρίνεται απαραίτητη, καθώς οι περιφέρειες φέρουν αμιγώς αυτοδιοικητικά χαρακτηριστικά και εντάσσονται στο ίδιο ακριβώς συνταγματικό πλαίσιο με τους δήμους, χωρίς το Σύνταγμα να προβλέπει ξεχωριστές διατάξεις για αυτές. Ως εκ τούτου, τριάντα σχεδόν έτη μετά την κύρωση του Χάρτη (νόμος 1850/1989), δεν υφίσταται λόγος εξαιρέσεως των περιφερειών από το πεδίο εφαρμογής του, εξαίρεση η οποία έχει άλλωστε θεωρηθεί αδικαιολόγητη και δυσερμήνευτη και από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Ήδη με τη Σύσταση 247 (2008), η ελληνική κυβέρνηση κλήθηκε να επιβεβαιώσει ότι, με τη μετεξέλιξη των νομαρχιών σε αυτοδιοικητικές αρχές, ο βαθμός αυτός τοπικής αυτοδιοίκησης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Χάρτη. Δέκα έτη μετά, η σύσταση αυτή υλοποιείται, σύμφωνα με τα ανωτέρω, και γίνεται ένα ακόμη ουσιαστικό βήμα αναβάθμισης του επιπέδου συμμόρφωσης της χώρας προς τις σχετικές διεθνείς της υποχρεώσεις και εντέλει προς τις σχετικές συνταγματικές επιταγές.

II. Η πρόβλεψη κατηγοριών δήμων.

Μία κεντρική προβληματική που απασχολεί διαχρονικά τη θεωρία της διοικητικής επιστήμης και το δημόσιο διάλογο, στη χώρα, ιδίως ενόψει του προγραμματισμού ή της προώθησης οποιασδήποτε οριζόντιας παρέμβασης στην οργάνωση, τη δομή και τη λειτουργία των θεσμών που συγκροτούν τα επίπεδα διοίκησης [κρατική διοίκηση (κεντρική και αποκεντρωμένη), τοπική και περιφερειακή διοίκηση], είναι ο βαθμός κατά τον οποίο το εύρος και η σημασία της γεωμορφολογικής ποικιλομορφίας της ελληνικής επικράτειας και οι αντίστοιχες σοβαρές γεωοικονομικές και κοινωνικές και άλλες ιδιαιτερότητες που αυτή συνεπάγεται, λαμβάνονται υπ' όψη και αντιστοιχούνται επαρκώς με τις εκάστοτε προβλεπόμενες νομοθετικές, διοικητικές και δημοσιονομικές κατατάξεις. Ιδιαίτερα σε ό, τι αφορά το πεδίο της τοπικής αυτοδιοίκησης, έχει κατά κόρον και πολύπλευρα επισημανθεί ότι η όμοια οργανωτική, διοικητική και δημοσιονομική αντιμετώπιση, περιοχών της χώρας με ουσιωδώς ανόμοια χαρακτηριστικά, διακριτές ανάγκες και διαφορετικές οργανωτικές και οικονομικές δυνατότητες, αναπαράγει και διαιωνίζει τις ανισότητες μεταξύ των γεωγραφικών περιοχών και των τοπικών διοικητικών μονάδων και δημιουργεί το έδαφος για ένα ετεροβαρές, ασύμμετρο και εντέλει αναποτελεσματικό αναπτυξιακό πρότυπο.

Είναι αλήθεια ότι με το Πρόγραμμα Καλλικράτης έγινε ένα πρώτο βήμα αναγνώρισης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και αντίστοιχα της ανάγκης ιδιαίτερης νομοθετικής αντιμετώπισης της νησιωτικότητας και της ορεινότητας, παράλληλα προς την - έστω ως πρώτο βήμα - καθιέρωση της μητροπολιτικής διακυβέρνησης στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας. Οι μεθοδολογικές, εντούτοις, παραδοχές και ο σχεδιασμός βάσει του οποίου καταστρώθηκε η διακριτή αυτή νομοθετική μεταχείριση των νησιωτικών και ορεινών δήμων, πέραν του ότι περιορίστηκε στην αναγνώριση αυτών μόνο των -όντως σημαντικότερων- δύο γεωμορφολογικών ιδιαιτεροτήτων, όχι μόνο δεν κατέστησε δυνατό τον μετριασμό της ανισότητας που απορρέει από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των αντίστοιχων οργανισμών τοπικής

αυτοδιοίκησης, αλλά, πολύ περισσότερο οδήγησε σε ρυθμίσεις που, σε μεγάλο βαθμό, δεν στάθηκε δυνατό να εφαρμοστούν (είναι απολύτως χαρακτηριστικό ότι, στην υπ' αριθ. 372/2015 Σύσταση του Κογκρέσου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης (6.i), η Ελλάδα καλείται να εφαρμόσει επείγοντως τις υφιστάμενες προβλέψεις για τους νησιωτικούς και ορεινούς δήμους και να διαμορφώσει ένα ειδικό καθεστώς για τις περιοχές αυτές, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τη χρηματοδότησή τους).

Αυτό συνέβη κυρίως γιατί η βασική επιλογή του ν. 3852/2010 ήταν η προσπάθεια αντιμετώπισης των ιδιαίτερων αναγκών των νησιωτικών και ορεινών δήμων μέσα από την απονομή σε αυτούς πρόσθετων αρμοδιοτήτων (πέραν, δηλαδή των βασικών αρμοδιοτήτων με τις οποίες είναι επιφορτισμένος κάθε πρωτοβάθμιος ΟΤΑ), οι οποίες, αν και όντως αφορούσαν αντίστοιχες, ιδιαίτερες σε ένταση και σε ποιότητα, ανάγκες των νησιωτικών και των ορεινών πληθυσμών, συνεπάγονταν, ωστόσο, ένα πρόσθετο και δυσανάλογο με τις πραγματικές δυνατότητες των δήμων αυτών διοικητικό βάρος, η ανταπόκριση στο οποίο θα προϋπέθετε οικονομικούς πόρους και ανθρώπινο δυναμικό, που, σε καμία περίπτωση, οι δήμοι αυτοί δεν διαθέτουν. Επίσης, ορολογικές ασάφειες ή αστοχίες ως προς τον χαρακτηρισμό ιδίως των ορεινών δήμων (το εύρος του σχετικού ορισμού και η γενικευμένη ένταξη σε αυτόν και της έννοιας της μειονεκτικότητας) και η μη λήψη υπόψη σημαντικών επιμέρους διαφορών μεταξύ των νησιωτικών και μεταξύ των ορεινών δήμων, υποβάθμισαν, κατ' αποτέλεσμα, την ίδια τη σημασία της γεωμορφολογικής ιδιαιτερότητας και της πραγματικής ανάγκης για διακριτή νομοθετική μεταχείριση.

Με το δεύτερο κεφάλαιο του προτεινόμενου σχεδίου νόμου τίθενται οι βάσεις για μία γενικευμένη αναγνώριση της διαφορετικότητας και διακριτότητας των δήμων της χώρας, με βάση, όχι μόνο τα γεωμορφολογικά τους χαρακτηριστικά, αλλά μία σειρά επί μέρους κριτηρίων, ενώ προσδιορίζονται οι τομείς και τα πεδία στα οποία θα πρέπει να εντοπιστεί το κανονιστικό αντίκρισμα μιας τέτοιας διαφοροποίησης. Προσδιορίζονται έτσι έξι

κατηγορίες δήμων με βάση τον πληθυσμό, το βαθμό αστικοποίησης και τα γεωοικονομικά χαρακτηριστικά τους, τη γεωμορφολογική τους ιδιαιτερότητα και τη θέση τους στο διοικητικό χάρτη της χώρας, ανάλογα με το εάν αποτελούν ή όχι έδρες περιφερειών ή περιφερειακών ενοτήτων. Συγκεκριμένα, οι δήμοι της χώρας διακρίνονται σε α) Δήμους Μητροπολιτικών Κέντρων, β) Μεγάλους Ηπειρωτικούς Δήμους και Πρωτεύουσες Νομών, γ) Μεσαίους Ηπειρωτικούς Δήμους, δ) Μικρούς Ηπειρωτικούς και Μικρούς Ορεινούς Δήμους, ε) Μεγάλους και Μεσαίους Νησιωτικούς Δήμους και στ) Μικρούς Νησιωτικούς Δήμους. Επισημαίνεται ότι η κατηγοριοποίηση αυτή, σε καμία περίπτωση δεν εισάγει διαφορετικές «ταχύτητες» δήμων, αλλά θέτει τις βάσεις για μια πιο δίκαιη διοικητική και δημοσιονομική μεταχείριση των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες δυνατότητες και, κυρίως, τις ιδιαίτερες ανάγκες των δήμων, με βάση τα ανωτέρω διακριτά χαρακτηριστικά τους.

Από την επισκόπηση των συγκεκριμένων δήμων που υπάγονται σε καθεμία από τις κατηγορίες αυτές, διαπιστώνεται ότι η προτεινόμενη κατηγοριοποίηση αποτυπώνει μία ισόρροπη αριθμητικά κατανομή των δήμων της χώρας στις εν λόγω κατηγορίες και κυρίως ότι καθεμία από αυτές περιλαμβάνει δήμους με παρόμοια χαρακτηριστικά, όχι μόνο πληθυσμιακά ή γεωγραφικά, αλλά και σε αναφορά προς τις λειτουργικές τους ανάγκες και το επίπεδο της διοικητικής και οργανωτικής τους συγκρότησης.

Ενδεικτικά θα μπορούσε να αναφερθεί ότι οι Δήμοι Μητροπολιτικών Κέντρων λ.χ. είναι δήμοι κατεξοχήν αστικοποιημένοι, με εξ ολοκλήρου αστικό πληθυσμό, ενώ, δεδομένου ότι σε σημαντικούς τομείς κοινής ωφέλειας (όπως ύδρευση-αποχέτευση, συγκοινωνίες κ.α.) καλύπτονται από μητροπολιτικές λειτουργίες, οι δυνατότητες και αντίστοιχα οι ανάγκες τους, διαφοροποιούνται σημαντικά από τους δήμους της περιφέρειας. Αντίστοιχα, οι Μεγάλοι Ηπειρωτικοί Δήμοι προέρχονται, κατά κύριο λόγο, από τη συνένωση ενός μεγάλου πληθυσμιακά πρώην δήμου (συνήθως πρωτεύουσα νομού ή μεγάλη πόλη) με μικρότερους γειτονικούς ΟΤΑ. Αναφορικά με τους

Μεσαίους Ηπειρωτικούς Δήμους, θα μπορούσε να σημειωθεί ότι το πληθυσμιακό όριο των 10.000 κατοίκων υπήρξε βασικό κριτήριο για τον ανασχεδιασμό των διοικητικών ορίων των δήμων σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης. Με την εφαρμογή του προγράμματος, προέκυψε ένας σημαντικός αριθμός δήμων με πληθυσμό από 10.000 έως 25.000 κατοίκους (94 δήμοι). Οι δήμοι αυτοί προέρχονται συνήθως από τη συνένωση πρώην ΟΤΑ οι οποίοι δεν είχαν αναπτυγμένες υπηρεσίες, όμως το πληθυσμιακό μέγεθος του νέου Δήμου και οι συνέργειες που προέκυψαν από τη συνένωση, δημιούργησαν τη δυνατότητα συγκρότησης και στελέχωσης ενός επαρκούς υπηρεσιακού μηχανισμού. Οι δήμοι αυτοί συνήθως περιλαμβάνουν ημιαστικούς οικισμούς (από 2.000-10.000 κατοίκους) ή παρουσιάζουν μεγάλη διασπορά του πληθυσμού τους σε αγροτικούς οικισμούς κάτω των 2.000 κατοίκων. Η κατηγορία των Μικρών Ηπειρωτικών και Ορεινών Δήμων, περιλαμβάνει δήμους κάτω των 10.000 κατοίκων οι οποίοι είναι συνήθως μικροί αγροτικοί και ορεινοί δήμοι, χωρίς αναπτυγμένες υπηρεσίες. Συνήθως οι δήμοι αυτοί έχουν μεγάλη έκταση, μεγάλη διασπορά αγροτικών οικισμών που δεν ξεπερνούν τους 2.000 μόνιμους κατοίκους και πολλές τοπικές κοινότητες που δύσκολα συνδέονται συγκοινωνιακά μεταξύ τους και με την έδρα. Η κατηγορία των Μεγάλων και Μεσαίων Δήμων περιλαμβάνει δήμους που παρουσιάζουν τις δεδομένες ιδιαιτερότητες των νησιωτικών δήμων ως προς τη συγκοινωνιακή σύνδεσή τους με την ηπειρωτική χώρα, αλλά που, κατά κύριο λόγο, παρουσιάζουν έντονη τουριστική ανάπτυξη και σημαντικά εν γένει αναπτυξιακά πλεονεκτήματα. Τέλος, στην κατηγορία των Μικρών Νησιωτικών Δήμων, απαντώνται δήμοι που, πέραν της δεδομένης γεωμορφολογικής τους ιδιαιτερότητας και των συνεπαγωγών της, χαρακτηρίζονται συνήθως από σοβαρά ελλιπή υπηρεσιακή στελέχωση, ενώ ταυτόχρονα η πρόσβαση των πληθυσμών τους σε κοινωφελείς και δημόσιες υπηρεσίες (ακόμα και της κεντρικής διοίκησης) είναι σαφώς δυσχερέστερη από εκείνη των υπολοίπων κατηγοριών.

Πέραν της ως άνω κατηγοριοποίησης των δήμων της χώρας, με το παρόν σχέδιο νόμου καθορίζονται με σαφήνεια οι - σε κάθε περίπτωση, ενδεικτικά απαριθμούμενοι - τομείς στους οποίους η εν λόγω κατάταξη θα πρέπει υποχρεωτικά να λαμβάνεται υπ' όψη, προκειμένου η νομοθετική αναγνώριση των υπαρκτών και σοβαρών ιδιαιτεροτήτων της κάθε κατηγορίας, να μην περιορίζεται απλά σε διακηρυκτικό επίπεδο. Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι οι κατηγορίες αυτές, λαμβάνονται υποχρεωτικά υπ' όψη για τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων των δήμων (και με την έννοια αυτή δίνεται σαφής προγραμματική κατεύθυνση στο έργο του ανακαθορισμού των αρμοδιοτήτων μεταξύ των επιπέδων διοίκησης, που αναλύεται σε επόμενο κεφάλαιο), για την κατάρτιση των Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας των ΟΤΑ α' βαθμού, για την κατανομή των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ), καθώς και για την κατανομή και αξιοποίηση των πάσης φύσεως προγραμμάτων χρηματοδότησης των δήμων από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους. Με τον τρόπο αυτό, τίθενται οι κανονιστικές βάσεις για την οφειλόμενη, κατά τα ανωτέρω, διακριτή νομοθετική, διοικητική και δημοσιονομική μεταχείριση των δήμων της χώρας, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τις ανάγκες και τις δυνατότητές τους και γίνεται ένα σημαντικό βήμα (ενόψει ιδίως και της αναγνώρισης, στις οικείες διατάξεις του παρόντος σχεδίου νόμου, της νησιωτικότητας και της ορεινότητας μεταξύ των κριτηρίων κατανομής των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων), για τη συμμόρφωση της χώρας στην προαναφερθείσα σχετική Σύσταση του Κογκρέσου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

III. Εκλογική διαδικασία - εκλογικό σύστημα για την ανάδειξη των δημοτικών και περιφερειακών αρχών.

Α. Αποσύνδεση του χρόνου διεξαγωγής των αυτοδιοικητικών εκλογών από τις ευρωεκλογές

Μία από τις αλλαγές που επέφερε το Πρόγραμμα Καλλικράτης, τα προβλήματα στην εφαρμογή της οποίας αναφάνηκαν σχεδόν αμέσως, είναι η σύνδεση του χρόνου διεξαγωγής των αυτοδιοικητικών εκλογών με τις ευρωεκλογές. Αφ' ενός, σε ό,τι αφορά το τεχνικό διοικητικό σκέλος, η ταυτόχρονη πραγματοποίηση στην πραγματικότητα τριών εκλογικών διαδικασιών (δημοτικές εκλογές - περιφερειακές εκλογές - ευρωεκλογές), οι οποίες αφορούσαν διαφορετικές εκλογικές περιφέρειες, με διαφορετική νομοθεσία και εκλογικό σύστημα και με βάση διαφορετικούς εκλογικούς καταλόγους, υπήρξε εξαιρετικά δύσκολη στη διαχείρισή της και δημιούργησε ακόμα και πιθανούς κινδύνους στην εγκυρότητα και των δύο διαδικασιών. Είναι ενδεικτικό το πρόβλημα που ανέκυψε, λόγου χάρη, σχετικά με το θεσμό των ετεροδημοτών, ο οποίος προβλέπεται για τις ευρωεκλογές, όχι όμως, όπως είναι λογικό, για τις αυτοδιοικητικές εκλογές, με αποτέλεσμα να φαλκιδεύεται η σχετική πρόβλεψη και να δημιουργούνται προφανείς τεχνικές δυσχέρειες. Κυρίως όμως σε πολιτικό επίπεδο, η ταυτόχρονη διεξαγωγή δύο εκλογικών διαδικασιών με εντελώς διαφορετικό χαρακτήρα, οι οποίες αφορούν εξίσου σημαντικά αλλά ασύμπτωτα πολιτικά διακυβεύματα, αφού, παρά τη συνθετότητα των προβλημάτων και την εισαγωγή της έννοιας και των διαδικασιών της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, σε καμία περίπτωση δεν νοείται όχι μόνο η ταύτιση, αλλά ούτε και η άθροιση του υπερεθνικού με το τοπικό, συνεπάγεται την υποβάθμιση τελικά της σημασίας και των δύο διαδικασιών.

Άλλωστε, και το επιδιωκόμενο οικονομικό όφελος, αφ' ενός δεν επιτρέπεται από θέση αρχής να υπερτερεί άλλων εξίσου σημαντικών ή σημαντικότερων δικαιοπολιτικών επιδιώξεων και να ανάγεται σε μοναδικό κριτήριο της οποιας επιλογής, αφ' ετέρου, από τα μέχρι σήμερα διαθέσιμα στοιχεία, δεν έχει υπάρξει τόσο μεγάλο, ώστε να δικαιολογεί τη διατήρηση της ταυτόχρονης διεξαγωγής ευρωεκλογών και αυτοδιοικητικών εκλογών, με όλα τα αρνητικά

στοιχεία που προαναφέρθηκαν. Εξάλλου, σημειώνεται ότι ήδη κατά τα χρόνια που μεσολάβησαν από την ψήφιση του ν. 3852/2010 μέχρι σήμερα το Υπουργείο Εσωτερικών έχει εξορθολογίσει δραστικά με άλλους τρόπους τις εκλογικές δαπάνες, με αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους των εκλογών κατά περίπου 40% (το κόστος των βουλευτικών εκλογών του Ιανουαρίου του 2015 ανήλθε σε 55 εκατομμύρια ευρώ, έναντι 33 εκατομμυρίων ευρώ τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους).

Για τους λόγους αυτούς, με το παρόν σχέδιο νόμου αποσυνδέεται ο χρόνος διεξαγωγής των αυτοδιοικητικών εκλογών από τις ευρωεκλογές και, ως εκ τούτου, επανέρχεται το προϊσχύον καθεστώς της τετραετούς θητείας των αυτοδιοικητικών αρχών και της διενέργειας των εκλογών τον Οκτώβριο κάθε έτους, ούτως ώστε οι νέες δημοτικές και περιφερειακές αρχές να εγκαθίστανται την 1^η Ιανουαρίου του επόμενου των εκλογών έτους.

B. Καθιέρωση του εκλογικού συστήματος της απλής αναλογικής.

Όπως προαναφέρθηκε, ο εκδημοκρατισμός του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας των αυτοδιοικητικών αρχών αποτελεί κεντρική δικαιοπολιτική επιλογή του παρόντος σχεδίου νόμου και έρχεται να απαντήσει σε ένα από τα κεντρικότερα αιτήματα των τελευταίων ετών, που αναδείχθηκαν μέσα και από την εμπειρία της πολύπλευρης κρίσης, η οποία δοκίμασε την ελληνική κοινωνία, και αφορά το ζήτημα της ποιότητας της σύγχρονης δημοκρατίας και της εξασφάλισης των ουσιαστικών προϋποθέσεων διαφάνειας, κοινωνικού ελέγχου και προάσπισης του δημόσιου κοινωνικού συμφέροντος.

Στη βάση των ανωτέρω, το ισχύον εκλογικό σύστημα στις αυτοδιοικητικές εκλογές παρίσταται εξαιρετικά πλειοψηφικό, ακόμα και συγκρινόμενο με το, προ του ν. 4406/2016, εκλογικό σύστημα των εθνικών εκλογών, όπου οι ανάγκες της αποτελεσματικής διακυβέρνησης παρίστανται πιο σύνθετες και πιο σημαντικές, ενόψει των τιθέμενων διακυβευμάτων. Ωστόσο, στην

περίπτωση των αυτοδιοικητικών αρχών, ο νομοθέτης είχε επιλέξει να αποδίδει στον συνδυασμό του εκάστοτε δημάρχου ή περιφερειάρχη τουλάχιστον τα 3/5 των εδρών του οικείου συμβουλίου, ανεξαρτήτως της επίδοσής του μεταξύ των εκλογέων, γεγονός που δημιουργούσε σοβαρά ελλείμματα και στρεβλώσεις στην εκπροσώπηση.

Η ισότητα της ψήφου, η οποία ναι μεν δεν θεσπίζεται ρητά στο ισχύον Σύνταγμα ούτε για τις αυτοδιοικητικές ούτε όμως και για τις εθνικές εκλογές, απορρέει ωστόσο από τη δημοκρατική αρχή υπό τη μορφή της λαϊκής κυριαρχίας, δηλαδή ως απόλυτη-αριθμητική ισότητα, έχει συνέπειες και ως προς τη διαμόρφωση του εκλογικού συστήματος και συνεπώς δεν μπορεί να γίνουν συνταγματικά ανεκτές περιπτώσεις εμφανούς δυσαναλογίας ανάμεσα στο ποσοστό των ψήφων που λαμβάνει κάποιος συνδυασμός και στο ποσοστό των εδρών που καταλαμβάνει στο οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο.

Επίσης, αρετή κάθε εκλογικού συστήματος, εκτός της αναλογικότητάς του, είναι η απλότητά του - πολλώ δε μάλλον όταν αυτό αφορά τη συμμετοχή σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, όπου η συμμετοχή των πολιτών στα κοινά θα πρέπει να διευκολύνεται έτι περαιτέρω. Για το λόγο αυτό, κεντρική επιλογή του παρόντος σχεδίου νόμου είναι η καθιέρωση του εκλογικού συστήματος της απλής αναλογικής των υπολοίπων, του πλέον κλασικού και απλού αναλογικού συστήματος, σύμφωνα με το οποίο αφού κατανεμηθούν οι έδρες κάθε συμβουλίου στους οικείους συνδυασμούς με βάση το εκλογικό μέτρο που προκύπτει από τη διαίρεση των έγκυρων ψήφων προς τις προς διάθεση έδρες, εν συνεχεία τυχόν αδιάθετες έδρες κατανέμονται στους συνδυασμούς με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπά τους.

Περαιτέρω δε, και με δεδομένη τη διαίρεση των Περιφερειών, καθώς και των Δήμων που προήλθαν από συνένωση σύμφωνα με το ν. 3852/2010 σε περισσότερες της μίας εκλογικές περιφέρειες, λαμβάνεται ειδική μέριμνα για το σεβασμό και των τοπικών εκλογικών αποτελεσμάτων, ιδιαίτερα στις

μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες, και την αποφυγή - στο μέτρο του δυνατού - τοπικών στρεβλώσεων.

Σε ό,τι αναφορά το ζήτημα της αποτελεσματικής διοίκησης των Δήμων και των Περιφερειών, το οποίο συχνά προβάλλεται ως αντίλογος στην κατ' αρχήν καθολικής αξίας και αποδοχής δημοκρατική αρχή και ισότητα της ψήφου, τις οποίες θεραπεύει η απλή αναλογική, θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην πραγματικότητα οι δύο έννοιες δεν τελούν σε αντιδιαστολή. Η αποτελεσματική διοίκηση και, βέβαια, η χρηστή διοίκηση, είναι έννοιες πρωτίστως πολιτικές, αφού η στήριξη των επιλογών και των προτεραιοτήτων της εκάστοτε δημοτικής ή περιφερειακής αρχής δεν εξαρτάται και δεν θα έπρεπε να εξαρτάται από την - πάντοτε υπό αίρεση, όπως έχει καταδείξει η πολιτική και αυτοδιοικητική ιστορία- κατοχή της πλειοψηφίας του οικείου συμβουλίου και, επομένως, την μονομερή ικανότητα του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη να επιβάλει τις επιλογές του. Αντίθετα, είναι άμεσα συνυφασμένες με την πραγματική κοινωνική αποδοχή που συναντούν οι επιλογές αυτές, η οποία με τη σειρά της εξασφαλίζει, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, και την αναγκαία υποστήριξη τους εντός του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου.

Μάλιστα, η αναλογική συγκρότηση των δημοτικών και περιφερειακών συμβουλίων αναμένεται να λειτουργήσει παιδευτικά για το σύνολο των παρατάξεων που θα μετέχουν σε αυτά, καταργώντας στην ουσία την έννοια των συμπολιτευόμενων και των αντιπολιτευόμενων συμβούλων. Έτσι, αφ' ενός οι δημοτικές και περιφερειακές αρχές θα υποχρεωθούν να μπουκ στην βάση του δημοκρατικού διαλόγου και της αναζήτησης προγραμματικών συμβιβασμών και συνθέσεων, στοιχείο που κατά τεκμήριο βελτιώνει την ποιότητα των λαμβανόμενων αποφάσεων, ενώ αφ' ετέρου θα αυξηθεί συνολικά το αίσθημα ευθύνης και η άσκηση ουσιαστικής και εποικοδομητικής κριτικής από το σύνολο των δημοτικών και περιφερειακών συμβούλων, καθώς πια δεν θα υφίσταται η ασφαλής και απαλλαγμένη από την υποχρέωση της κατάθεσης συγκεκριμένων προτάσεων θέση της αντιπολίτευσης.

Επίσης, η απλή αναλογική αναμένεται να ενεργοποιήσει τις ίδιες τις τοπικές κοινωνίες, καθώς πλέον δεν θα υπάρχει η πλήρης μετάθεση της ευθύνης στον εκάστοτε Δήμαρχο ή Περιφερειάρχη, αλλά θα αναλάβει και η ίδια η τοπική κοινωνία - εξ ου και οι ρυθμίσεις περί επαύξησης των διατυπώσεων δημοσιότητας και διαφάνειας που περιλαμβάνονται στο παρόν σχέδιο νόμου - να παρακολουθεί και να κρίνει τη στάση όλων των παρατάξεων και το κατά πόσον αυτές λειτουργούν συνθετικά και προωθητικά κατά τη λήψη κρίσιμων για το Δήμο ή την Περιφέρεια αποφάσεων.

Από τα παραπάνω συνάγεται σαφώς ότι η αποτελεσματική διοίκηση συναρτάται πρωτίστως, αν όχι αποκλειστικά, με τις πολιτικές προϋποθέσεις που διασφαλίζουν τη συναίνεση και τη σύνθεση των απόψεων, πάνω στη βάση της κοινωνικής αποδοχής των εκάστοτε προτεινόμενων λύσεων.

Ωστόσο, είναι νοητή - στοιχείο που δεν παραλείπεται ούτε στο παρόν σχέδιο νόμου - η προτίμηση κάποιων θεσμικών επιλογών, έναντι άλλων, οι οποίες διευκολύνουν τη συζήτηση και τη σύνθεση των απόψεων, αποτρέπουν τον κατακερματισμό των αυτοδιοικητικών δυνάμεων και, τελικά, επιτρέπουν τη διαμόρφωση των αναγκαίων πλειοψηφιών, τουλάχιστον για τα πιο κρίσιμα για την ομαλή λειτουργία των Δήμων και των Περιφερειών θέματα. Σε επίπεδο εκλογικού συστήματος, τέτοιες είναι λόγου χάρη οι ρυθμίσεις που απαγορεύουν την κατάθεση μεμονωμένων υποψηφιοτήτων, η υποχρέωση ενός συνδυασμού, προκειμένου να συμμετάσχει έγκυρα στις εκλογές, να προτείνει κατ' ελάχιστο υποψήφιους για το σύνολο των προς εδρών του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου κ.λπ., ενώ αντίστοιχες ρυθμίσεις προβλέπονται και στο πλαίσιο του συστήματος διοίκησης των Δήμων και των Περιφερειών, το οποίο αναλύεται στη συνέχεια.

Γ. Διατήρηση της άμεσης εκλογής του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη ως επικεφαλής του οικείου (επιτυχόντος) συνδυασμού σε δύο γύρους

Αν και θεσμικά πιο συνεπής προς την απλή αναλογική είναι η έμμεση εκλογή του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη, ο οποίος εξάλλου –σύμφωνα με τα παγίως ισχύοντα– είναι τύποις εκτελεστικό όργανο των αποφάσεων του οικείου συμβουλίου, στο παρόν σχέδιο νόμου προκρίθηκε η διατήρηση του υφιστάμενου τρόπου άμεσης, τρόπον τινά, εκλογής του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη, ως επικεφαλής του αντίστοιχου συνδυασμού, είτε στον πρώτο γύρο, εφ’ όσον ο συνδυασμός του λάβει τουλάχιστον το 50% των έγκυρων ψήφων συν μία, είτε, εφ’ όσον η πλειοψηφία αυτή δεν επιτευχθεί, στο δεύτερο γύρο που διεξάγεται μεταξύ των επικεφαλής των δύο πρώτων συνδυασμών.

Ο λόγος για την επιλογή αυτή είναι διττός: Αφ’ ενός, ιστορικά και συμβολικά, δεν πρέπει να αγνοηθεί η ιδιαίτερη θέση που κατέχει στις τοπικές κοινωνίες ο Δήμαρχος και ο Περιφερειάρχης (παλαιότερα, ο Νομάρχης), ως ο «πρώτος πολίτης» του τόπου και ο πολιτικός εκπρόσωπος της τοπικής κοινωνίας, ανεξάρτητα από την τυπική και νομική περιγραφή της θέσης του. Δεν θα πρέπει δε να συγχέεται το γεγονός αυτό –το οποίο σε μεγάλο βαθμό είναι αντικειμενικό και προέκυψε από τον καθοριστικό ρόλο που έπαιξαν στη διαδρομή του θεσμού μεγάλες αυτοδιοικητικές προσωπικότητες– με την ύπαρξη ενός δημαρχοκεντρικού ή περιφερειαρχοκεντρικού μοντέλου, το οποίο κυρίως απέρρευε μέχρι σήμερα από την απόλυτη αριθμητική κυριαρχία του εκάστοτε Δημάρχου ή Περιφερειάρχη στο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο και, επομένως, τη δυνατότητά του να επιβάλλει μονομερώς τις αποφάσεις του, μετατρέποντας τη διαδικασία εντός του οικείου συμβουλίου σε απλή επικύρωση των αποφάσεών του.

Αφ’ ετέρου, η έμμεση εκλογή έχει σε πολλές περιπτώσεις συνδυαστεί με φαινόμενα παραταξιακής ή προσωπικής συναλλαγής, που καταλήγουν στην ανάδειξη προσώπων που δεν έχουν νομιμοποιηθεί για την κατάληψη ενός τόσο σοβαρού δημόσιου αξιώματος από το εκλογικό σώμα. Έτσι, κρίθηκε ότι η μεσολάβηση της επιλογής των εκλογέων, οι οποίοι μάλιστα κατά το δεύτερο γύρο θα γνωρίζουν τη δυναμική που θα έχει ήδη διαμορφωθεί εντός του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, θα αποτρέψει τέτοια φαινόμενα και

θα λειτουργήσει προωθητικά για την αποτελεσματική εφαρμογή της απλής αναλογικής, καθώς ένα από τα κριτήρια επιλογής του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη θα είναι, αυτονόητα, και η ικανότητά του να επιτυγχάνει συναινέσεις και συγκλίσεις εντός του οικείου συμβουλίου, με τους εκάστοτε δεδομένους συσχετισμούς.

Δ. Δημοκρατική και συλλογική λειτουργία των Δήμων και των Περιφερειών – Θεσμικές δικλείδες διασφάλισης της αποτελεσματικής διοίκησης

Όπως είναι ευνόητο, το σύστημα διακυβέρνησης των Δήμων και των Περιφερειών ακολουθεί, σε μεγάλο βαθμό, το εκάστοτε ισχύον εκλογικό σύστημα και τη βασική -πλειοψηφική ή αναλογική- φιλοσοφία αυτού. Αντιστοίχως, λοιπόν, το σύστημα διακυβέρνησης των Δήμων και των Περιφερειών, όπως διαμορφώνεται με το παρόν σχέδιο νόμου, είναι θεσμικά και πολιτικά προσαρμοσμένο στην υιοθέτηση της απλής αναλογικής και, επομένως, κατατείνει, μέσω ρυθμίσεων για την ενίσχυση της συλλογικής λειτουργίας των οργάνων των Δήμων και των Περιφερειών και της αυξημένης δημοσιότητας των συνεδριάσεων, στη δημοκρατικότερη και πιο συμμετοχική λειτουργία τους. Στο πλαίσιο αυτό, κεντρικού χαρακτήρα είναι η κατάργηση της παντοδυναμίας του επιτυχόντος συνδυασμού, δηλαδή της παράταξης του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη και η διάχυση των ρόλων και σε συμβούλους προερχόμενους από άλλες παρατάξεις, είτε πρόκειται για την επιλογή των Αντιδημάρχων και των Αντιπεριφερειάρχων είτε για τον τρόπο συγκρότησης των επιτροπών του Δημοτικού και του Περιφερειακού Συμβουλίου.

Ταυτόχρονα, και ως αντιστάθμισμα, εισάγονται δικλείδες, οι οποίες, όπως προαναφέρθηκε και σχετικά με το εκλογικό σύστημα, διευκολύνουν τη συζήτηση και τη σύνθεση των απόψεων, αποτρέπουν τον κατακερματισμό των αυτοδιοικητικών δυνάμεων και, τελικά, επιτρέπουν τη διαμόρφωση των αναγκαίων πλειοψηφιών, τουλάχιστον για τα πιο κρίσιμα για την ομαλή

λειτουργία των Δήμων και των Περιφερειών θέματα. Τέτοιου είδους ρυθμίσεις είναι, ιδίως, η πρόβλεψη ειδικής διαδικασίας έγκρισης του προϋπολογισμού και του τεχνικού προγράμματος και η θέση σε ψήφιση, κατ' αντιπαράθεση, εναλλακτικών προτάσεων, ο μη συνυπολογισμός της λευκής ψήφου στο σχηματισμό πλειοψηφίας (υπέρ-κατά) επί μίας απόφασης κ.α.

Ε. Ενδοδημοτική και ενδοπεριφερειακή αποκέντρωση.

Όπως προαναφέρθηκε, κεντρική επιλογή του «Καλλικράτη» υπήρξε η εκτεταμένη συνένωση δομών, ώστε, αφ' ενός στην πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση να συντελεστεί η μετάβαση, από τους περίπου 1.000 Δήμους και Κοινότητες πριν το 2010 σε 325 Δήμους σήμερα, αφ' ετέρου στη δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση να διαμορφωθεί το σημερινό μοντέλο περιφερειακής συγκρότησης σε 13 αιρετές Περιφέρειες, στη θέση των προγενέστερων 54 Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

Η επιλογή αυτή πράγματι δημιούργησε επιχειρησιακά και πολιτικά ισχυρότερες δομές, ωστόσο υπονόμωσε το αίσθημα εγγύτητας των πολιτών προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση -στοιχείο εγγενές του συγκεκριμένου θεσμού - και, ως απότοκο αυτού, ενίσχυσε φυγόκεντρες τάσεις, είτε υποκινούμενες, σε κάποιες περιπτώσεις, από τοπικιστικά κίνητρα είτε, όμως, και όντως εδραζόμενες σε πραγματικές αντικειμενικές δυσκολίες και λάθη του χωροταξικού σχεδιασμού των διοικητικών ορίων των ΟΤΑ.

Προϋπόθεση, επομένως, για τη διαφύλαξη της ενότητας των νέων πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων ΟΤΑ και την σταδιακή καλλιέργεια ενιαίας δημοτικής και περιφερειακής ταυτότητας, είναι η ταυτόχρονη αποκατάσταση του αισθήματος εγγύτητας των πολιτών προς τις αυτοδιοικητικές δομές, μέσω της αναβάθμισης του ρόλου κυρίως των κοινοτήτων, ως θεσμού ενδοδημοτικής αποκέντρωσης, και δευτερευόντως των περιφερειακών ενοτήτων, στο πλαίσιο της ενδοπεριφερειακής αποκέντρωσης.

Στην κατεύθυνση αυτή, το παρόν σχέδιο νόμου, πρώτον, αποσυνδέει την ανάδειξη των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων (πρόεδροι και συμβούλια κοινοτήτων) από τους συνδυασμούς που μετέχουν στις δημοτικές εκλογές, ώστε να είναι δυνατή η ενεργοποίηση αποκλειστικά τοπικών πρωτοβουλιών ή και μεμονωμένων υποψηφίων (στις κοινότητες έως 300 κατοίκων), στο μικροεπίπεδο της κοινότητας, που διαχειρίζεται κυρίως θέματα καθημερινότητας. Με τον τρόπο αυτό περιορίζεται δραστικά, τουλάχιστον σε πολιτικό κατ' αρχήν επίπεδο, η πολιτική εξάρτηση των αιρετών οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων από την εκάστοτε δημοτική αρχή και, επομένως, αναβαθμίζεται το περιθώριο αυτόνομης δράσης τους και ενεργοποίησης των τοπικών κοινωνιών. Παράλληλα, με τη θέσπιση του ενιαίου ψηφοδελτίου μεμονωμένων υποψηφιοτήτων στις μικρές κοινότητες (έως 300 κατοίκων), δίδεται η δυνατότητα σε τοπικές κοινωνίες με μικρό πληθυσμό, να επιλέξουν -αποδεδειγμένες από την αποκλειστικότητα του πολιτικού ή παραταξιακού κριτηρίου- ως αντιπροσώπους τους, τα πλέον δραστήρια και ικανά τους στοιχεία. Τέλος, με το παρόν σχέδιο νόμου αποδίδονται στα αιρετά όργανα των κοινοτήτων νέες αρμοδιότητες, οι οποίες, χωρίς να υπονομεύουν ή να θέτουν σε αμφισβήτηση τη διοικητική και επιχειρησιακή ενότητα του δήμου ως αυτοτελούς και ενιαίου αυτοδιοικητικού οργανισμού, παρέχουν εντούτοις το περιθώριο στα όργανα των κοινοτήτων να αναλάβουν στοιχειώδεις ευθύνες προγραμματισμού και υλοποίησης ζητημάτων που τις αφορούν.

Δεύτερον, σε περιφερειακό επίπεδο, καταργείται η αυτοδίκαιη εκλογή των χωρικών Αντιπεριφερειάρχων, ως μέρος του ψηφοδελτίου του αντίστοιχου Περιφερειάρχη και προβλέπεται ο υποχρεωτικός ορισμός τους μεταξύ των Περιφερειακών Συμβούλων που εκλέγονται στην αντίστοιχη Περιφερειακή Ενότητα ή Νομό, ούτως ώστε να έχει λόγο επί των προσώπων που θα αναλάβουν τη διοίκηση της κάθε περιοχής ή αντίστοιχη τοπική κοινωνία. Επίσης, θεσμοποιείται η, σε πολλές περιπτώσεις ήδη εφαρμοζόμενη ατύπως, δυνατότητα του χωρικού Αντιπεριφερειάρχη, να συγκαλεί τους

περιφερειακούς συμβούλους της οικείας περιφερειακής ενότητας και να διαβουλεύονται για κάθε θέμα που αφορά την οικεία περιφερειακή ενότητα.

ΣΤ. Δημοτική και περιφερειακή επιτροπή διαβούλευσης

Η θέσπιση δημοτικών και περιφερειακών επιτροπών διαβούλευσης υπήρξε μία από τις σημαντικές θεσμικές επιλογές του «Καλλικράτη», η οποία ωστόσο έτυχε περιορισμένης αξιοποίησης και εφαρμογής, καθώς η λειτουργία των εν λόγω επιτροπών περιορίστηκε μόνο στο της υποχρεωτικότητας της σύγκλησής τους, ενώ το περιεχόμενο των συνεδριάσεών τους παρέμεινε σε μεγάλο βαθμό τυπικό. Με το παρόν σχέδιο νόμου, στο πλαίσιο της κεντρικής δικαιοπολιτικής επιλογής για την ενίσχυση της δημοκρατίας και της συμμετοχής στους αυτοδιοικητικούς οργανισμούς, αναβαθμίζεται ο θεσμός των δημοτικών και περιφερειακών επιτροπών διαβούλευσης, καθώς : Πρώτον, προβλέπεται η δυνατότητα συγκρότησή τους και στους μικρότερους Δήμους (με πληθυσμό μεγαλύτερο των 5.000 κατοίκων). Δεύτερον, η συγκρότηση γίνεται με απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, η οποία πλέον λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των μελών του, ενόψει και της καθιέρωσης της απλής αναλογικής. Τρίτον, η επιλογή, με κλήρωση, των πολιτών που θα μετέχουν ως μέλη στις εν λόγω επιτροπές, θα γίνεται κατόπιν εγγραφής σε ειδικό κατάλογο, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι κληρωθέντες δημότες έχουν πράγματι την βούληση να συμμετέχουν στην Επιτροπή Διαβούλευσης. Τέταρτον, στις Επιτροπές Διαβούλευσης αποδίδονται δύο επιπλέον σημαντικές αρμοδιότητες: η εισήγηση στο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο, αντίστοιχα, σχετικά με τη αναγκαιότητα διεξαγωγής δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος, αλλά και η διατύπωση γνώμης επί του προσχεδίου του προϋπολογισμού. Πέμπτον, προβλέπεται δημοσιοποίηση των προσκλήσεων για συνεδρίαση, αλλά και των αποφάσεων των Επιτροπών Διαβούλευσης, καθώς και η υποχρεωτική

εισαγωγή τους προς συζήτηση στο οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο.

IV. Εποπτεία Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Με τις διατάξεις του παρόντος σχεδίου νόμου που ρυθμίζουν τη συγκρότηση και λειτουργία των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ, μεταρρυθμίζονται βασικές πτυχές του συστήματος οργάνωσης και διεξαγωγής της κρατικής εποπτείας επί των ΟΤΑ και των νομικών προσώπων που ανήκουν σε αυτούς, σύμφωνα με ρητή συνταγματική επιταγή (άρθρο 102 παρ. 4 του Συντάγματος), η οποία έχει παράδοση σχεδόν ενός αιώνα (άρθρο 107 του Συντάγματος του 1927). Η κρατική - διοικητική εποπτεία επί των ΟΤΑ συνίσταται στην παρακολούθηση και τον έλεγχο της δράσης τους εκ μέρους των οργάνων του κράτους, ο οποίος συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο έλεγχος αυτός είναι αυτονόητος για ένα δημοκρατικό κράτος δικαίου και εξασφαλίζει τη συνοχή της έννομης τάξης, την ενότητα της δημόσιας διοίκησης ως απόρροια της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας και εν τέλει την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών. Ως εκ τούτου, η άσκηση εποπτείας ουδόλως θίγει τη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ, που επίσης κατοχυρώνεται στο άρθρο 102 παρ. 2 του Συντάγματος, και συνίσταται στο δικαίωμα των ΟΤΑ να αποφασίζουν κυριαρχικά για τις τοπικές υποθέσεις, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και του υφιστάμενου κάθε φορά θεσμικού πλαισίου. Δεν μπορεί επομένως να θεωρηθεί υπερβολική η θέση ότι η εποπτεία συνιστά και στη χώρα μας στοιχείο της νομικοτεχνικής έννοιας της «αυτοδιοίκησης».

Εξυπακούεται, ότι η ρύθμιση της παραγράφου 2 του άρθρου 108 αποτοπώνει απλώς σε κανονιστικό κείμενο το αυτονόητο, δηλαδή τη δυνατότητα ερμηνείας και διασαφήνισης δια της έκδοσης ερμηνευτικών εγκυκλίων από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών της κείμενης νομοθεσίας

σχετικά με τους ΟΤΑ είτε αυτοβούλως είτε κατόπιν υποβολής ερωτημάτων από τους ΟΤΑ ή τα νομικά τους πρόσωπα σχετικά με την αληθή έννοια διατάξεων που τους αφορούν, τον τρόπο εφαρμογής τους κλπ. Ως εκ τούτου δεν μεταβάλλεται, κατ' ουδένα τρόπο, με τη διάταξη αυτή, ποιοτικά ή εκτατικά το ασκούμενο πλαίσιο κρατικής εποπτείας επί των ΟΤΑ (το οποίο συνίσταται και εξαντλείται στην άσκηση ελέγχου νομιμότητας) ούτε τα κρατικά όργανα αποκτούν κάποια νέα, μη υφιστάμενη μέχρι σήμερα αρμοδιότητα.

Το σχέδιο νόμου «Κλεισθένης Ι» λαμβάνει υπόψη τη σημαντική μεταρρύθμιση της σχετικής ύλης, που πραγματοποίησε ο «Καλλικράτης». Πράγματι, το σύστημα εποπτείας μέχρι το 2010 έπασχε ως προς την αποτελεσματικότητά του, έφερε δε τη σφραγίδα του εκάστοτε Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος διοριζόταν από την εκτελεστική εξουσία χωρίς τα εχέγγυα της αξιοκρατικής και αμερόληπτης επιλογής του προσώπου. Η ίδρυση επομένως μιας αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ στην έδρα κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με την κατάλληλη στελέχωση και όλα τα απαραίτητα εργαλεία για την εκπλήρωση της αποστολής της, όπως επιχειρήθηκε από τον «Καλλικράτη», κινείται αναμφίβολα στη σωστή κατεύθυνση. Εντούτοις, 8 έτη μετά τη θέση σε ισχύ του νόμου 3852/2010, εφαρμόζεται ακόμα μεταβατικά το σύστημα εποπτείας του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, ο δε έλεγχος νομιμότητας ασκείται από τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Τεχνικές δυσκολίες αλλά και η σοβούσα δημοσιονομική κρίση δεν επέτρεψαν την πλήρη και αποτελεσματική λειτουργία του Ελεγκτή Νομιμότητας, όπως προβλεπόταν στο άρθρο 216 του νόμου 3852/2010 ως ανώτατος επί θητεία υπάλληλος αυξημένων προσόντων.

Η βασική επιλογή του παρόντος σχεδίου νόμου είναι η απεμπλοκή των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων από την εποπτεία επί των ΟΤΑ, καθότι συνιστά έργο που δεν εντάσσεται αρμονικά στη φύση τους και στο λόγο ίδρυσής τους ως αποκεντρωμένων κρατικών υπηρεσιών. Για το λόγο αυτό, συστήνονται

ανεξάρτητες από τις αποκεντρωμένες διοικήσεις Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας ΟΤΑ ως αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών με βασική αποστολή την άσκηση του ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και του πειθαρχικού ελέγχου των αιρετών. Εντούτοις, οι υπηρεσίες ορίζονται ρητά ως αυτοτελείς και διαθέτουν το δικό τους προσωπικό, το οποίο δεν είναι προσωπικό του Υπουργείου Εσωτερικών. Το Υπουργείο Εσωτερικών αναλαμβάνει εντούτοις την στήριξη τους με την Κεντρική του Υπηρεσία, προκειμένου να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακος και το προσωπικό των υπηρεσιών αυτών να ασχολείται απερίσπαστο με το κύριο έργο του, που είναι ο έλεγχος νομιμότητας των ΟΤΑ.

Ο προϊστάμενος των ανεξάρτητων αυτών υπηρεσιών είναι πλέον ο Επόπτης ΟΤΑ και όχι ο Ελεγκτής Νομιμότητας. Η ορολογική αυτή διαφοροποίηση αντικατοπτρίζει ακριβέστερα το εύρος των καθηκόντων και τη φύση του οργάνου αυτού, το οποίο είναι αυξημένων προσόντων και επιλέγεται με διαφανή αξιοκρατική διαδικασία από το Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Διοικήσεων με τη διαδικασία που προβλέπεται στο νόμο περί Μητρώου Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης (ν. 4369/2016).

Το όργανο αυτό θα υποστηρίζεται στο έργο του από ειδικό - και εξειδικευμένο - Τμήμα Νομικών Συμβούλων. Τούτο, διότι έλεγχος νομιμότητας χωρίς στέρεα νομική παιδεία και κατοχή της μεθόδου δεν μπορεί να γίνει ορθά και αποτελεσματικά. Η αποσπασματική ή εμπειρική προσέγγιση των ποικίλης φύσης νομικών ζητημάτων που μπορεί να ανακόψουν κατά τον έλεγχο της δράσης των ΟΤΑ δεν δίνει πάντα το σωστό αποτέλεσμα. Ως εκ τούτου κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία ξεχωριστού τμήματος νομικών που θα επικουρεί τον Επόπτη και την Υπηρεσία στο έργο τους.

Σημαντική καινοτομία είναι ο συντονισμός των ελεγκτικών μηχανισμών του κράτους μέσω της Επιτροπής Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ, στην οποία στην οποία συμμετέχουν ο Υπουργός Εσωτερικών, ως πρόεδρος, ο

Πρόεδρος του Συμβουλίου Εποπτών ΟΤΑ, ένας Αντιπρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ορίζεται από τον Πρόεδρο αυτού, ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, ο Συνήγορος του Πολίτη, ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, ο Ειδικός Γραμματέας του ΣΕΕΔΔ, ο Πρόεδρος του Παρατηρητήριου Οικονομικής Αυτοτέλειας ΟΤΑ, ο Τομεακός Γραμματέας Δημοσιονομικής Πολιτικής, ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ και ο Πρόεδρος της ΕΝΠΕ ή οι υπ' αυτών οριζόμενοι αναπληρωτές τους. Είναι πράγματι αληθές, ότι πολλές φορές οι ΟΤΑ υφίστανται ομοειδείς ελέγχους από περισσότερα ελεγκτικά σώματα για την ίδια πράξη ή πεδίο δράσης, με αποτέλεσμα να μειώνεται η αποτελεσματικότητα της δράσης τους και η παραγωγικότητα του έργου των ελεγκτικών μηχανισμών. Η Επιτροπή αυτή, πέραν όλων των άλλων, θα μπορεί να αποτελέσει ένα βήμα συντονισμού των ελέγχων στο πλαίσιο της υφιστάμενης νομοθεσίας και να αναβαθμίσει ποιοτικά την ασκούμενη εποπτεία.

Βασική επιλογή του προγράμματος «Κλεισθένης Ι» είναι και η μείωση των πράξεων και αποφάσεων που ελέγχονται υποχρεωτικά ως προς τη νομιμότητά τους από τον Επόπτη ΟΤΑ. Η επιλογή αυτή είναι επιλογή εμπιστοσύνης προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση και εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο ελάφρυνσης των υποχρεωτικών προληπτικών ελέγχων των διοικητικών οργάνων από άλλα διοικητικά όργανα. Άλλωστε, για πληθώρα πράξεων των ΟΤΑ η έγκρισή τους από το αρμόδιο όργανο ήταν, μέχρι σήμερα, ούτως ή άλλως, τεκμαιρόμενη, λόγω της παρόδου άπρακτης της σχετικής προθεσμίας που έτασσε ο νόμος. Ασφαλώς κάποιες πράξεις, λόγω της βαρύτητάς τους, οικονομικής ή άλλης, κρίθηκε αναγκαίο να παραμείνουν ενταγμένες σε ένα σύστημα υποχρεωτικού ελέγχου. Σε κάθε περίπτωση διατηρείται ο αυτεπάγγελτος έλεγχος και ο έλεγχος που μπορεί να προκληθεί από οιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον δια της ειδικής διοικητικής προσφυγής. Επομένως το σύνολο της δράσης των ΟΤΑ μπορεί να ελεγχθεί ως προς τη νομιμότητά του, όπως επιτάσσει το κράτος δικαίου και η αρχή της λαϊκής

κυριαρχίας. Η διενέργεια δειγματοληπτικών ελέγχων με τη χρήση μεθόδων εκτίμησης κινδύνου (risk analysis) εκτιμάται ότι θα αναβαθμίσει την ποιότητα της ασκούμενης εποπτείας και θα αναδείξει δομικά ή συχνά εμφανιζόμενα προβλήματα στη δράση των ΟΤΑ, τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστούν από το νομοθέτη, τη διοίκηση και τους ίδιους τους ΟΤΑ στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

Άλλη βασική επιλογή του προγράμματος «Κλεισθένης Ι» είναι η ενίσχυση των οργάνων που συμμετέχουν στον πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών δια της προσθήκης δύο επιπλέον δικαστικών λειτουργών και δύο εκπροσώπων της αυτοδιοίκησης στο πειθαρχικό συμβούλιο του άρθρου, ενώ επανέρχεται σε ισχύ η ιδιάζουσα δωσιδικία για τα πταίσματα και τα πλημμελήματα των δημάρχων, των περιφερειάρχων και των προέδρων των συνδέσμων.

Το παρόν σχέδιο νόμου θέτει σύντομες αλλά ρεαλιστικές προθεσμίες για τη στελέχωση και τη λειτουργία των νέων αποκεντρωμένων υπηρεσιών και το διορισμό των Εποπτών ΟΤΑ. Εντός τριών μηνών από τη θέση σε ισχύ του νόμου προβλέπεται η ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών, οπότε και δια της έκδοσης διαπιστωτικής πράξης από τον Υπουργό Εσωτερικών διαπιστώνεται η έναρξη λειτουργίας της κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας.

V. Ενίσχυση των θεσμών συμμετοχής στην Τοπική Αυτοδιοίκηση - Δημοτικά και περιφερειακά δημοψηφίσματα.

Στο πλαίσιο της κεντρικής δικαιοπολιτικής επιλογής του προγράμματος «Κλεισθένης Ι» για περαιτέρω εκδημοκρατισμό του συστήματος των αυτοδιοικητικών θεσμών και για ενίσχυση της συμμετοχής, το παρόν σχέδιο ρυθμίζει ευθέως (και όχι κατ' εξουσιοδότηση στην κανονιστικώς δρώσα διοίκηση), τη δυνατότητα, το πλαίσιο και τους κανόνες διεξαγωγής, σε δημοτικό και περιφερειακό επίπεδο, δημοψηφισμάτων, του κατ' εξοχήν δηλαδή αμεσοδημοκρατικού θεσμού. Η πρόβλεψη της δυνατότητας

δημοψηφισμάτων, τόσο με απόφαση των αυτοδιοικητικών θεσμών όσο και κατόπιν λαϊκής πρωτοβουλίας αποτελεί τομή για το πεδίο της αυτοδιοίκησης, ενός θεσμικού πεδίου, όπου, λόγω της φύσης, των αρμοδιοτήτων και της εγγύτητας προς τον πολίτη, η συμμετοχή και ο κοινωνικός έλεγχος αποτελούν βασικά ζητούμενα.

Θεσμοί κοινωνικής συμμετοχής και ελέγχου προβλέφθηκαν διαχρονικά σε όλα τα καταστατικά νομοθετήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και σε ειδικούς νόμους, χωρίς ωστόσο, στην πλειονότητά τους, να έχουν εφαρμοστεί επιτυχώς. Το άρθρο 216 του ν. 3463/2006 (ΦΕΚ Α' 11), με το οποίο προβλέφθηκε η διενέργεια διεξαγωγής δημοψηφίσματος σε τοπικό επίπεδο δεν έχει μέχρι σήμερα ενεργοποιηθεί, καθώς ουδέποτε εκδόθηκε το απαραίτητο για τη ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων του και την εφαρμογή του προεδρικό διάταγμα.

Με το παρόν σχέδιο νόμου, θεσμοθετείται και ρυθμίζεται πλήρως το δημοψήφισμα, τόσο σε δημοτικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, με αποτέλεσμα να είναι δυνατή η άνευ άλλου, άμεση εφαρμογή των συναφών διατάξεων. Σύμφωνα, λοιπόν, με το γενικό πνεύμα και τη φιλοσοφία του προγράμματος «Κλεισθένης Ι», ενισχύεται έτσι η λαϊκή πρωτοβουλία και κυριαρχία με στόχο την ενεργή και ουσιώδη συμμετοχή των πολιτών στις τοπικές υποθέσεις και την καλλιέργεια της κοινωνικής και πολιτικής τους συνείδησης. Μέσω δε της συνδυαστικής εφαρμογής των προτεινόμενων διατάξεων, διασφαλίζονται επαρκώς τα καίρια ζητούμενα του δίκαιου και διαφανούς τρόπου διενέργειας του δημοψηφίσματος και της, προηγούμενης της ψηφοφορίας, σφαιρικής και πολύπλευρης ενημέρωσης των εκλογέων σχετικά με το αντικείμενο του δημοψηφίσματος, όροι αναγκαίοι ώστε να επιτελέσει ο θεσμός τους προαναφερθέντες στόχους του.

Επιπλέον, δυνάμει των σχετικών ρυθμίσεων του Κεφαλαίου Η', πέραν της αποσύνδεσης της διενέργειας δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος από την έκδοση προεδρικού διατάγματος και επομένως από τη βούληση της κεντρικής εξουσίας, αλλά και την εξαντλητική ρύθμιση κάθε σχετικού

θέματος, στο πλαίσιο της παρούσας νομοθετικής πρωτοβουλίας, εισάγονται ακόμη τα εξής καθοριστικά: (α) η θεσμοθέτηση της δυνατότητας διεξαγωγής τοπικού δημοψηφίσματος, όχι μόνο μετά από πρωτοβουλία του αρμόδιου Δημοτικού ή Περιφερειακού Συμβουλίου, αλλά και κατόπιν λαϊκής πρωτοβουλίας, με αίτημα ενός ικανού, όχι όμως απαγορευτικού, αριθμού εκλογέων του οικείου Ο.Τ.Α., (β) η επέκταση του θεσμού του δημοψηφίσματος σε επίπεδο όχι μόνο Δήμου, αλλά και Περιφέρειας, (γ) η διεύρυνση των περιπτώσεων κατά τις οποίες μπορεί να διεξαχθεί έγκυρα δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα, ακόμα και για θέματα που δεν ανάγονται στη με τη στενή έννοια αρμοδιότητα των Ο.Τ.Α., ώστε να είναι δυνατή η διεξαγωγή (συμβουλευτικού υποχρεωτικά στην περίπτωση αυτή) δημοψηφίσματος για κάθε θέμα τοπικού ενδιαφέροντος, και (δ) η καθιέρωση θεσμικών αντιβάρων, εγγυήσεων και μηχανισμών ελέγχου, ώστε το δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα να αποτελεί γνήσιο μέσο έκφρασης της ανόθευτης λαϊκής εντολής, άρρηκτα συνδεδεμένο και λειτουργικά συμπληρωματικό του θεσμού της αντιπροσώπευσης.

VI. Δημοτική και Περιφερειακή Διαμεσολάβηση.

Ο θεσμός του Συμπαραστάτη, που εισήχθη με τις διατάξεις του Προγράμματος «Καλλικράτης», αποτέλεσε ένα σημαντικό θεσμό διαμεσολάβησης, μεταξύ του πολίτη και των αυτοδιοικητικών αρχών και υπηρεσιών, ο οποίος αποσκοπούσε στον έγκαιρο εντοπισμό και την αποτελεσματική αντιμετώπιση φαινομένων κακοδιοίκησης, ορθής εφαρμογής των νόμων, στη διασφάλιση της αμεροληψίας των δημοτικών και περιφερειακών αρχών και στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών της τοπικής αυτοδιοίκησης προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής και διαφανούς διοίκησης. Επιπλέον, μέσω του εν λόγω θεσμού, ο νομοθέτης αποσκοπούσε στην αποσυμφόρηση των ελεγκτικών μηχανισμών, στην εξοικονόμηση διαδικασιών, πόρων, χρόνου και χρήματος,

μέσω της επίλυσης προβλημάτων κακοδιοίκησης στο πλαίσιο του ίδιου του Δήμου ή της Περιφέρειας.

Η εμπειρία από τη λειτουργία του θεσμού του Συμπαραστάτη, μέχρι σήμερα, κατέδειξε ότι αυτός δεν έτυχε της προσδοκώμενης ανταπόκρισης και, για μεγάλο αριθμό ΟΤΑ και των δύο βαθμών, παρέμεινε ανενεργός ή ανεφάρμοστος. Το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο αποδείχθηκε, συνεπώς, ελλιπές και γι' αυτό κρίνεται επιτακτική η ανάγκη περαιτέρω ρύθμισης του θεσμού. Επιπλέον, εντοπίστηκαν προβλήματα και αδυναμίες στην εφαρμογή του, τα οποία συνίστανται κυρίως στον τρόπο επιλογής του Συμπαραστάτη, ήτοι στη νομοθετική πρόβλεψη της αυξημένης πλειοψηφίας για την επιλογή του, στο γεγονός ότι πολλοί Δήμοι και Περιφέρειες δεν εκκίνησαν καν τη διαδικασία για επιλογή Συμπαραστάτη, το γεγονός ότι δεν αναδείχθηκε η ύπαρξη και η σημασία του θεσμού, όσο θα έπρεπε, η έλλειψη ενημέρωσης του πολίτη για το θεσμό, η σύγχυση του Συμπαραστάτη με το Συνήγορο του Πολίτη και η σύγχυση ανάμεσα στις αρμοδιότητες των δύο θεσμών.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω προβλήματα του θεσμού, τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις περί διαμεσολάβησης σε τοπικό επίπεδο, τις θέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη σχετικά με τη λειτουργία του, αλλά κυρίως την ανάγκη για αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών σε όλα τα επίπεδα διοίκησης, κρίνεται επιβεβλημένη η αναμόρφωση του θεσμού, κατόπιν επαναξιολόγησής του, με σκοπό να αποδώσει τα αναμενόμενα για τη διοίκηση αποτελέσματα.

Στο σχετικό Κεφάλαιο Θ' προβλέπεται η μετεξέλιξη του θεσμού του Συμπαραστάτη του Δήμου και της Επιχείρησης και του Περιφερειακού Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης σε Δημοτικό και Περιφερειακό Διαμεσολαβητή αντίστοιχα, με βασικές κατευθύνσεις τη θέσπιση ελάχιστων τυπικών προσόντων του Διαμεσολαβητή, την πρόβλεψη περαιτέρω κωλυμάτων και ασυμβίβαστων, τη βελτιστοποίηση της διαδικασίας επιλογής του και την πρόβλεψη μικρότερης πλειοψηφίας για την εκλογή του, την αποτελεσματικότερη οργανωτική δομή του θεσμού, την ενίσχυση της

λειτουργικής ανεξαρτησίας του Διαμεσολαβητή, μέσω της σύστασης Αυτοτελούς Γραφείου Δημοτικού/Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, και τη σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών. Τέλος, καθιερώνεται η συνεργασία και η αλληλοσυμπλήρωση του Διαμεσολαβητή και του Συνηγόρου του Πολίτη, αλλά και η σαφής οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων τους με σκοπό να αποτραπεί η αλληλοεπικάλυψη των δύο θεσμών και να προστατευθεί η ανεξαρτησία τους.

VII. Ενίσχυση της αναπτυξιακής δράσης και βελτίωση της οικονομικής λειτουργίας των ΟΤΑ.

Παράλληλα με τη βασική δικαιοπολιτική μέριμνα και επιλογή του προγράμματος «Κλεισθένης Ι», για την εμβάθυνση της δημοκρατίας, της αντιπροσωπευτικότητας και της συμμετοχής και με σκοπό την ενίσχυση, εντέλει, της ίδιας της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας της αυτοδιοίκησης, προς όφελος του πολίτη, το παρόν νομοσχέδιο περιλαμβάνει, στο Κεφάλαιο Ι', ένα εκτεταμένο πλέγμα ρυθμίσεων, για την ενίσχυση της αναπτυξιακής δράσης και τη βελτίωση της οικονομικής λειτουργίας των αυτοδιοικητικών οργανισμών, προϋποθέσεις αναγκαίες για τη διαμόρφωση ενός σύγχρονου αποκεντρωτικού και συμπεριληπτικού αναπτυξιακού υποδείγματος.

Με τις διατάξεις σχετικά με τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα και Ετήσια Προγράμματα Δράσης ΟΤΑ αποκαθίσταται ο ενιαίος πολιτικός χαρακτήρας του προγραμματισμού, σχεδιασμού και υλοποίησης έργων και υπηρεσιών, η οργανική ένταξη των ετήσιων προϋπολογισμών και τεχνικών προγραμμάτων σε μια ενιαία και συνεκτική αναπτυξιακή στρατηγική. Η αναβάθμιση και ανάπτυξη αυτοδιοικητικών υποδομών και λειτουργιών, που θα υλοποιούν στην τοπική κλίμακα συλλογικά και κοινωνικά δικαιώματα και θα διασφαλίζουν τον δημόσιο χαρακτήρα κοινωνικών αγαθών, ανήκουν στον πυρήνα των αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ. Ο συσχετισμός έργων, υπηρεσιών και

λειτουργιών σε ένα ενιαίο, συνεκτικό και δυναμικά εξελισσόμενο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα επαναφέρει τα σχετικά αντικείμενα στο πεδίο της πολιτικής, της κοινωνικής φύσης τους, σε αντίθεση με φαινόμενα τεχνικοδιοικητικών προσεγγίσεων, αποσπασματικών και αντιφατικών επιλογών.

Για την ανάπτυξη, εξ άλλου, μιας νέας θεσμικής αντίληψης για τον συσχετισμό στρατηγικού σχεδιασμού και ετήσιων προϋπολογισμών και τεχνικών προγραμμάτων προτείνεται η συγκρότηση Επιτροπής Παρακολούθησης & Υλοποίησης Χωρικού και Αναπτυξιακού Σχεδιασμού Περιφερειακού και Τοπικού Επιπέδου στο Υπουργείο Εσωτερικών, κατόπιν κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομίας και Ανάπτυξης, με έντονη τη συμμετοχή εκπροσώπων των συλλογικών φορέων εκπροσώπησης της αυτοδιοίκησης, επαγγελματικών, επιστημονικών και κοινωνικών φορέων, αλλά και εξειδικευμένων εμπειρογνομώνων. Μέσω της προτεινόμενης Επιτροπής σκοπείται η παρακολούθηση του βαθμού υλοποίησης του χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, η ενημέρωση και υποστήριξη των ΟΤΑ α' και β' βαθμού σε θέματα εναρμόνισης του σχεδιασμού τους με τον χωρικό και αναπτυξιακό σχεδιασμό των άλλων επιπέδων διοίκησης και η προώθηση του συντονισμού του χωρικού και αναπτυξιακού του τοπικού και περιφερειακού αναπτυξιακού σχεδιασμού με στόχο τη διαμόρφωση συνεκτικών πολιτικών χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού σε επίπεδο εθνικό.

Η αποσπασματικότητα, οι αλληλοαναιρούμενες επιλογές, η επικράτηση του μερικού έναντι του ειδικού, της ανταπόκρισης σε εφήμερες αναγκαιότητες – ενίοτε επίπλαστες ή συγκυριακές– έναντι των σχεδιασμένων στρατηγικών παρεμβάσεων αποτέλεσαν συστημικά και συστηματικά στοιχεία μίας αναχρονιστικής διοικητικής -και πολιτικής- αντίληψης και της γενικευμένης κρίσης που αυτή τροφοδότησε. Η διαμόρφωση των όρων για την προσαρμογή και την εναρμόνιση των επιμέρους προγραμματισμών έργων, υποδομών και

λειτουργιών στις ιεραρχήσεις του χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού, αποσκοπεί στην αναίρεση του ασύμβατου των διαφορετικών επιπέδων και πεδίων σχεδιασμού – κυρίως στο πεδίο της υλοποίησης και εφαρμογής. Πρόκειται για ένα θεσμικό βήμα για την ανάπτυξη μιας καθολικής, συνεκτικής αναπτυξιακής οπτικής και την ακύρωση του κανόνα της απορρύθμισης, καθώς και στον πολιτικό συντονισμό των επιμέρους και διακριτών φορέων σχεδιασμού και εφαρμογής.

Παράλληλα, η αντιμετώπιση και υπέρβαση υπαρκτών σήμερα λειτουργικών δυσχερειών των ΟΤΑ στο σχεδιασμό, τη μελέτη και την υλοποίηση έργων, απόρροια, τόσο ενός δυσλειτουργικού θεσμικού πλαισίου, όσο και –κυρίως– των περιορισμένων ανθρώπινων και οικονομικών πόρων της τοπικής αυτοδιοίκησης, αποτελεί επίσης βασική ρυθμιστική μέριμνα του προγράμματος «Κλεισθής Ι». Μέσα από την πρόβλεψη της δυνατότητας συμπράξεων των αυτοδιοικητικών οργανισμών με φορείς όπως η ΜΟΔ και η ΕΕΤΑΑ, με σκοπό την κάλυψη της τεχνικής ανεπάρκειας πολλών ΟΤΑ (ιδίως μικρών δήμων, με ανεπαρκείς τεχνικές υπηρεσίες), τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου σύναψης και εκτέλεσης προγραμματικών συμβάσεων, την πρόβλεψη της δυνατότητας δημιουργίας κοινής τεχνικής υπηρεσίας, με συνένωση των δυνάμεων μικρών δήμων της ίδιας περιφερειακής ενότητας, ακόμα και την αποσαφήνιση του πλαισίου συγκρότησης, στελέχωσης και λειτουργίας των Υπηρεσιών Δόμησης των δήμων, διαμορφώνονται οι προϋποθέσεις αντιμετώπισης ή και άρσης αδυναμιών και προσκομμάτων στην εκπλήρωση, από τους αυτοδιοικητικούς οργανισμούς, του αναπτυξιακού τους ρόλου και στην παροχή στους πολίτες, βασικών και απολύτως αναγκαίων υπηρεσιών.

Με το παρόν νομοσχέδιο, εξ άλλου, ανοίγει και για την αυτοδιοίκηση το θεσμικό πεδίο δραστηριοποίησης σε τομείς αναπτυξιακής δράσης, από τους οποίους, μέχρι σήμερα ήταν αποκλεισμένη. Η ορθή επιλογή του προγράμματος «Καλλικράτης» για εξορθολογισμό και εξυγίανση των

νομικών προσώπων της αυτοδιοίκησης ερμηνεύθηκε συχνά, εσφαλμένα, ως μία a priori θεσμική επιφυλακτικότητα ή και άρνηση έναντι της προοπτικής δραστηριοποίησης των αυτοδιοικητικών οργανισμών σε πεδία, από τα οποία μία σύγχρονη τοπική αυτοδιοίκηση δεν μπορεί να απουσιάζει. Η θεσμική δυνατότητα αναπτυξιακής δραστηριότητας των ΟΤΑ περιορίστηκε, έτσι, αισθητά, ως αποτέλεσμα ισχυρής κριτικής, που εντοπίστηκε στα πεδία της χρηστής διαχείρισης και διαφάνειας, του συλλογικού θεσμικού ελέγχου και της κοινωνικής αποτελεσματικότητας. Η στρέβλωση των κοινωνικών, δημοκρατικών και αναπτυξιακών χαρακτηριστικών των αυτοδιοικητικών νομικών προσώπων πραγματοποιήθηκε στο έδαφος της κρίσης του πολιτικού συστήματος και οριοθετήθηκε από τις σχετικές ιδιοτέλειες και παθογένειες του αναπτυξιακού υποδείγματος που κυριάρχησε.

Παράλληλα οι ευρωπαϊκές εξελίξεις τις τελευταίες δεκαετίες - θεσμικές και οικονομικές - τροφοδότησαν ριζικές αλλαγές στο ευρύτερο πεδίο των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και εν γένει του κρατικού τομέα της οικονομίας. Η κατάρρευση του ιστορικού προτύπου των κρατικών μονοπωλίων και η μετάβαση σε συνθήκες απελευθέρωσης της αγοράς αμφισβήτησε αυτή καθ' αυτή την έννοια των κοινωνικών υπηρεσιών και δημόσιων αγαθών. Η εμπορευματοποίηση υπηρεσιών και υποδομών κοινωνικού οφέλους, δημόσιων αγαθών αποτέλεσε την πολιτική απάντηση στην αποτυχία των κρατικών μονοπωλίων να λειτουργήσουν με όρους κοινωνικής αποτελεσματικότητας και δικαίου.

Ωστόσο η σύγχρονη αντιπαράθεση, κοινωνική, πολιτική και επιστημονική τείνει να υπερβεί το δίπολο «κρατική/ιδιωτική» επιχειρηματικότητα αναδεικνύοντας το πεδίο της κοινωνικής οικονομίας. Οι κλασικές προσεγγίσεις (κράτος - αγορά) εμφανίζουν σημαντικούς περιορισμούς ανταπόκρισης στις συνθήκες που δημιουργεί η ανάδυση νέων ή ανανεωμένων κοινωνικών σχημάτων δημόσιας ιδιοκτησίας, ελέγχου, ρύθμισης και διακυβέρνησης των επιχειρήσεων και των κλάδων κοινής ωφέλειας.

Ήδη στην Ευρώπη, κατά την τελευταία εικοσαετία, καταγράφεται μια ισχυρή τάση «(επανα)δημοτικοποίησης» ακολουθώντας διαφορετικά μοντέλα δημόσιας ιδιοκτησίας και διαφορετικά επίπεδα εμπλοκής πολιτών, εργαζόμενων και τοπικών θεσμών αυτοδιοίκησης. Έναντι του μονόδρομου της εμπορευματοποίησης και πλήρους ιδιωτικοποίησης αναδύεται η εναλλακτική της σύστασης αποτελεσματικών, δημοκρατικών και μη κερδοσκοπικών δημόσιων/κοινωνικών μορφών επιχειρηματικότητας σε συγκεκριμένους κλάδους και τομείς οικονομικών δραστηριοτήτων.

Οι σχετικές διατάξεις του παρόντος σχεδίου νόμου, προσδιορίζουν με σαφήνεια τα νέα πεδία αναπτυξιακής δραστηριότητας των ΟΤΑ, ενισχύοντας τον ρόλο τους στην τοπική αναπτυξιακή διαδικασία και την ειδικότερη συνεισφορά τους στο αιτούμενο της παραγωγικής ανασυγκρότησης. Η έννοια του δημόσιου ελέγχου, της διαχείρισης και ιδιοκτησίας, σε συνδυασμό με την τοπική κλίμακα και τους αυτοδιοικητικούς θεσμούς μπορεί να προσδώσει στην αναπτυξιακή διαδικασία μια νέα δυναμική τόσο σε ότι αφορά τα υποκείμενα της όσο κυρίως στο «δίκαιο» του κοινωνικού προσήμου της.

Το εισαγόμενο πλέγμα διατάξεων δημιουργεί τον θεσμικό χώρο για την συμβολή της Αυτοδιοίκησης στην συγκρότηση των όρων για τον συσχετισμό της ενδογενούς τοπικής ανάπτυξης με την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών στην τοπική κλίμακα, την ενίσχυση και διεύρυνση τοπικών παραγωγικών και εργασιακών εξειδικεύσεων την χωρική συνοχή, τη περιβαλλοντική βιωσιμότητα, τη προστασία δικαιωμάτων.

Οι νέες δε δυνατότητες μορφών και πεδίων συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών αυτοδιοικητικών και δημόσιων φορέων ανταποκρίνονται στην πολύμορφη και δυναμική εναλλακτική Ευρωπαϊκή εμπειρία.

Οι προβλεπόμενες δυνατότητες στο πεδίο της ενέργειας και ειδικότερα σε δραστηριότητες παραγωγής, αποθήκευσης, ιδιοκατανάλωσης ή πώλησης - προμήθειας και διανομής ενεργειακών προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης λειτουργούν

συμπληρωματικά με το νέο θεσμικό πλαίσιο των ενεργειακών κοινοτήτων. Η αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων από τους ΟΤΑ διαμορφώνει νέους όρους συμμετοχής εταιρειών με κοινωνικό πρόσημο στο υπό μετασχηματισμό τοπίο της αγοράς ενέργειας. Η ενίσχυση της αποκεντρωμένης παραγωγής και της αυτοπαραγωγής, δεν δημιουργεί μόνον άμεσα οφέλη για τις τοπικές κοινωνίες, αλλά, αποκλιμακώνοντας τις απαιτήσεις μεγέθους των ενεργειακών επενδύσεων, περιορίζει τις εντάσεις από ιδιοτελείς κερδοσκοπικούς ανταγωνισμούς στην εξέλιξη του μετασχηματισμού της αγοράς ενέργειας.

Πρωθείται έτσι μια δημοκρατική και συμμετοχική διαδικασία που καθιστά για πρώτη φορά τις τοπικές κοινωνίες, μέσω των ΟΤΑ, συμμετόχες στον ενεργειακό σχεδιασμό και ενεργούς παράγοντες της ενίσχυσης της διείσδυσης των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα, στο πλαίσιο της διαδικασίας μετάβασης στην καθαρή ενέργεια και της ενεργειακής εξοικονόμησης.

Ειδικό βάρος στην αντιμετώπιση του φαινομένου της ενεργειακής φτώχειας μπορεί να προσδώσει η τοπική κλίμακα των υπό σύσταση αυτοδιοικητικών εταιρειών, η ισχυρή δέσμευση της κοινωνικής αντιπροσώπευσης που ενσωματώνουν οι ΟΤΑ, καθώς και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, σε άμεση εξάρτηση με τοπικές κοινωνικές ανάγκες και ιεραρχήσεις, παρά με τις προτεραιότητες του οικονομικού ανταγωνισμού μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων.

Η προβλεπόμενη δυνατότητα απόκτησης πλειοψηφικού ή μειοψηφικού μετοχικού κεφαλαίου εταιρειών κοινής ωφέλειας ή εταιρειών αξιοποίησης και διαχείρισης υποδομών ή εταιρειών εκτέλεσης μεταφορικού έργου αποτελεί καινοτομία στο πεδίο των νέων αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ. Με την εμβάθυνση της δημοκρατικής λειτουργίας των ΟΤΑ, την ισχυροποίηση των όρων κοινωνικής αντιπροσώπευσης διαμορφώνονται οι πολιτικές και θεσμικές εγγυήσεις για την άμεση εμπλοκή των ΟΤΑ στον μετασχηματισμό της φυσιογνωμίας κρατικών εταιρειών σε δημόσιες επιχειρήσεις με ενισχυμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά στη μετοχική συγκρότησή τους. Η ευρωπαϊκή

εμπειρία έχει πλούσια παράδοση στη πολυμορφία της «δημόσιας» συμμετοχής σε εταιρείες κοινής ωφέλειας: κεντρικό κράτος, Δήμοι και Περιφέρειες, κοινωνικοί φορείς και εργαζόμενοι. Με τις σχετικές διατάξεις προσαρμόζεται το νομικό πλαίσιο στα διαρκή αιτήματα της Αυτοδιοίκησης και των κοινωνικών κινημάτων, ενώ οι απαιτήσεις που προκύπτουν από το ευρύτερο πλαίσιο δημοσιονομικών δεσμεύσεων της χώρας για την αξιοποίηση των κρατικών συμμετοχών σε εταιρείες κοινής ωφέλειας και υποδομών απεγκλωβίζεται από μονοδιάστατες εκδοχές ιδιωτικοποίησης και εμπορευματοποίησης.

Με την προβλεπόμενη δυνατότητα αξιοποίησης τοπικών φυσικών πόρων ή περιοχών ή εγκαταστάσεων σημαντικής τουριστικής ή αναπτυξιακής αξίας οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού αποκτούν για πρώτη φορά τη δυνατότητα να αναβαθμιστούν σε κομβικούς παράγοντες τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, προς όφελος των τοπικών κοινωνιών, δεδομένου ότι έτσι παραμένει ο ευρύτερος δημόσιος και δημοκρατικός έλεγχος επί των σημαντικών αυτών πόρων και υποδομών. Ταυτοχρόνως δε ενισχύεται η οικονομική θέση των ΟΤΑ με αποτέλεσμα την αντίστοιχη βελτίωση των παρεχόμενων προς τους πολίτες υπηρεσιών.

Τέλος, με το σχετικό κεφάλαιο προωθείται ένα πλέγμα ρυθμίσεων που απλοποιούν, εκσυγχρονίζουν και καθιστούν πιο αποτελεσματικό το πλαίσιο οικονομικής λειτουργίας, ελαφρύνουν τα συλλογικά αιρετά όργανα της αυτοδιοίκησης από διαδικαστικού χαρακτήρα τυπικές αρμοδιότητες και δημιουργούν τις προϋποθέσεις εντοπισμού του πολιτικού και προγραμματικού διαλόγου στα ουσιαστικά, ενώ ρυθμίζονται με τρόπο συνεκτικό, αποτελεσματικό και σύμφωνο προς τις κεντρικές δικαιοπολιτικές επιλογές του παρόντος σχεδίου νόμου, τα ζητήματα που σχετίζονται με το ενιαίο ανταποδοτικό τέλος καθαριότητας και φωτισμού, τους προϋπολογισμούς και τα ετήσια τεχνικά προγράμματα των ΟΤΑ. Δεν επιχειρείται έτσι μία κωδικοποίηση των διάσπαρτων διαχρονικά σχετικών διατάξεων αλλά εισάγεται μια ουσιαστική αναμόρφωση του περιεχομένου και

των διαδικασιών κατάρτισης και έγκρισης των σχετικών μέσων άσκησης οικονομικής πολιτικής.

Ειδικότερα για το ενιαίο ανταποδοτικό τέλος καθαριότητας και φωτισμού εισάγονται νέες και ανεξάρτητες μεταξύ τους κατηγορίες γενικών και ειδικών συντελεστών, ανάλογα με τη χρήση κάθε ακινήτου και τον βαθμό επιβάρυνσης των ανταποδοτικών υπηρεσιών και γενικότερα της λειτουργίας της πόλης. Πρόκειται για ρυθμίσεις που ενισχύουν την ουσιαστική πολιτική διάσταση των σχετικών αποφάσεων για το οικονομικό αποτύπωμα των ανταποδοτικών υπηρεσιών.

Σε συνδυασμό με τις νέες διατάξεις εκδημοκρατισμού του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας των αυτοδιοικητικών οργάνων και ενίσχυσης του κυρίαρχου πολιτικού ρόλου των αντιπροσωπευτικών συλλογικών οργάνων οι διατάξεις του Τμήματος Δ' του συγκεκριμένου κεφαλαίου αποσκοπούν στην διαμόρφωση μιας ουσιαστικής δημοκρατικής νομιμοποίησης αποφάσεων που σχετίζονται με την οικονομική λειτουργία των ΟΤΑ. Η διατύπωση προτάσεων και η λήψη απόφασης επί του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους καθαριότητας και φωτισμού, του προϋπολογισμού και του ετήσιου τεχνικού προγράμματος των ΟΤΑ δεν θα αποτελούν αντικείμενα μίας μηχανιστικής, επικυρωτικής διαδικασίας υπό την ευθύνη και τον απόλυτο έλεγχο μίας, συχνά τεχνητής πλειοψηφίας, αλλά οφείλουν να είναι το επιστέγασμα δημοκρατικού διαλόγου, ύστερα από την αναζήτηση του μέγιστου δυνατού βαθμού συναινέσεων και συνθέσεων. Η διαδικασία που καθιερώνεται δεν ακυρώνει την αναγκαιότητα αποτελεσματικών συλλογικών διαδικασιών εν ονόματι διαφορετικών και ενδεχομένως ανταγωνιστικών αυτοδιοικητικών πολιτικών, αλλά εγκαθιστά νέους όρους πολιτικής ευθύνης για το σύνολο των παρατάξεων που θα μετέχουν στα συλλογικά όργανα. Χωρίς την αναπαραγωγή, ως προς τα ζητήματα αυτά, προδιαγεγραμμένων, μονοδιάστατων και δεδομένων πάντοτε ρόλων πλειοψηφιών και μειοψηφιών, αποκαθίσταται η ουσιαστική πολιτική λειτουργία των συλλογικών οργάνων με την άμεση αντιπαράθεση ενδεχόμενων διαφορετικών ή εναλλακτικών

προτάσεων, με την ταυτόχρονη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας, της άρσης των αδιεξόδων και της λήψης, σε κάθε περίπτωση, απόφασης επί των σημαντικών αυτών ζητημάτων οικονομικής λειτουργίας των ΟΤΑ.

Έτσι, στη διαδικασία κατάρτισης, συζήτησης και απόφασης επί του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους καθαριότητας και φωτισμού, του προϋπολογισμού και του ετήσιου τεχνικού προγράμματος των ΟΤΑ εισάγονται ειδικές ρυθμίσεις που ταυτόχρονα εμβαθύνουν την δημοκρατική λειτουργία των συλλογικών οργάνων, αλλά και θωρακίζουν την αποτελεσματικότητα της όλης διαδικασίας. Προβλέπεται η διατύπωση γνώμης επί του προσχεδίου του προϋπολογισμού από τις αντίστοιχες Επιτροπές Διαβούλευσης, προς ενίσχυση της συμμετοχικής διαδικασίας. Κατοχυρώνεται η διαφάνεια και η παροχή πλήρους πληροφορίας στο σύνολο των μελών και παρατάξεων των Δημοτικών και Περιφερειακών συμβουλίων, αλλά και λειτουργικής υποστήριξης από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων. Δίνεται η δυνατότητα (χωρίς να θεσπίζεται και αντίστοιχη υποχρέωση) αναλυτικής και διακριτής συζήτησης και απόφασης επί κατατεθειμένων εναλλακτικών προτάσεων που εξειδικεύονται ανά συντελεστή του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους, ανά κατηγορία εσόδων και δαπανών του προϋπολογισμού μέχρι τεταρτοψήφιου κωδικού αριθμού, ανά έργο. Με τη διαδικασία αυτή αποφεύγονται αδιέξοδα που δημιουργούνται από διλημματικού χαρακτήρα απαιτήσεις υπερψήφησης η καταψήφησης του συνόλου της πρότασης της οικονομικής επιτροπής, διαμορφώνονται ευρέα πεδία συναινέσεων και επιτρέπεται η αναζήτηση συνθέσεων σε σημεία αρχικών αποκλίσεων και αντιθέσεων. Σε κάθε περίπτωση, για τις αποφάσεις επί των οικονομικών λειτουργιών των ΟΤΑ διαμορφώνονται οι θεσμικές εγγυήσεις για την ανάπτυξη της συλλογικής ευθύνης του συνόλου του Δημοτικού η Περιφερειακού Συμβουλίου και την αποτύπωση του εκάστοτε βαθμού πολιτικής ωριμότητας σε συνθετικές πλειοψηφικές αποφάσεις.

VIII. Σχεδιασμός και οργάνωση της διαδικασίας ανακαθορισμού αρμοδιοτήτων και διαδικασιών μεταξύ κρατικής διοίκησης (κεντρικής και αποκεντρωμένης) και τοπικής αυτοδιοίκησης.

Μεθοδολογική προϋπόθεση, αλλά και λογικά προηγούμενο βήμα κάθε προσπάθειας μεταρρύθμισης -μείζονος ή και ελάσσονος, ριζοσπαστικής ή απλά επανορθωτικής- της οργάνωσης και λειτουργίας της διοίκησης και πάντως κάθε εγχειρήματος αναδιάταξης των σχέσεων κεντρικής διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι η αναμέτρηση με τη σύνθετη προβληματική, αλλά και εντέλει με την ίδια την έννοια της αρμοδιότητας.

Και αν η οργάνωση και η διάρθρωση των αρμοδιοτήτων ως πρόβλημα συνδέεται συνήθως με το -ούτως ή άλλως- μεθοδολογικά ακανθώδες και πολιτικά επίδικο ζήτημα της κατανομής αυτών μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων διοικητικής δράσης (κεντρική διοίκηση - αποκεντρωμένες διοικήσεις - α' και β' βαθμός τοπικής αυτοδιοίκησης) και συνακόλουθα με εκείνο της κατανομής των αντίστοιχων πόρων, η επισκόπηση της διοικητικής πράξης, από συστάσεως ίσως του ελληνικού κράτους και η εμπειρία των ορίων στην αποτελεσματικότητα, στην ποιότητα και στους ρυθμούς άσκησης των αρμοδιοτήτων σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης, καταδεικνύουν ότι το πρόβλημα είναι πιο σύνθετο. Είναι, δηλαδή, σαφές πλέον ότι κάθε μεταρρυθμιστική απόπειρα που εκδηλώνεται ως απλή ανακατανομή υφιστάμενων αρμοδιοτήτων ή που περιλαμβάνει και την απόδοση νέων (ανεξαρτήτως κατεύθυνσης), στο βαθμό που δεν συνοδεύεται από ουσιαστική επανεξέταση του εύρους, του περιεχομένου και των ποιοτικών χαρακτηριστικών της ίδιας της έννοιας της αρμοδιότητας, εξαντλεί τη μεταρρυθμιστική της δυναμική σε μια αλληλομετάθεση υφιστάμενων δυσλειτουργιών, στην καλύτερη περίπτωση, ή συνηθέστατα και σε επίταση της σύγχυσης και της αναποτελεσματικότητας.

Λαμβάνοντας υπόψη κανείς το εύρος του κατακερματισμού αρμοδιοτήτων και τις αλληλεπικαλύψεις που διατρέχουν οριζόντια όλα τα επίπεδα της διοίκησης -ακόμη και σε πεδία που παραδοσιακά τοποθετούνται στον

πυρήνα της κεντρικής διοίκησης ή σε άλλα που εξ ορισμού παρουσιάζουν τοπικό χαρακτήρα και συνδέονται εγγενώς με θεσμούς αυτοδιοικητικούς-αντιλαμβάνεται ότι μία απλή ανακατανομή ψηφίδων μόνο δημόσιας εξουσίας, δύσκολα μπορεί να σηματοδοτήσει ουσιώδεις μεταβολές στην ποιότητα της ασκούμενης διοίκησης, εάν δεν συνοδεύεται από νέες, πλήρως οριοθετημένες κατατάξεις, αποσαφήνιση του ρόλου κάθε επιπέδου της διοίκησης και παραχώρηση σε καθένα από αυτά ενός πλήρους και καθαρού πεδίου οργάνωσης και χειρισμού των αντίστοιχων τομέων δημόσιας πολιτικής. Ο κατακερματισμός, η ασάφεια και οι αλληλεπικαλύψεις αρμοδιοτήτων, εξάλλου, δεν αποτελούν μόνον την απόρροια κατάσπαρτων, αποσπασματικών και συχνά αντιφατικών μεταξύ τους διατάξεων, αλλά συχνά και παραγωγικό αίτιο νέων τέτοιων ρυθμίσεων, οι οποίες, ενώ θεσπίζονται για την άρση αντινομιών ή επιμέρους λειτουργικών προβλημάτων, συνήθως επιτείνουν εντέλει και διαιωνίζουν το φαύλο κύκλο της ασάφειας, της σύγχυσης και της αναποτελεσματικότητας.

Η εικόνα αυτή, αν και, κατά γενική παραδοχή, συνιστά κατ' αποτέλεσμα μια παραμόρφωση του καταστατικού ρόλου και της θεσμικής λειτουργίας όλων των επιμέρους επιπέδων διοίκησης (δεν πρόκειται δηλαδή απλά για ένα πρόβλημα ανισοκατανομής δημόσιας εξουσίας ή για μία υπερτροφική διόγκωση του ρόλου του ενός επιπέδου διοίκησης έναντι των άλλων) τείνει να καταστεί συνώνυμη με τη φυσιολογία της ελληνικής διοικητικής πραγματικότητας. Συνέπεια αυτής είναι η αδυναμία κάθε επιπέδου της διοίκησης να ασκήσει λυσιτελώς ακόμη και αρμοδιότητες ήδη ανατεθειμένες νομοθετικά και να εκπληρώσει έτσι το θεσμικό ρόλο του και, στην περίπτωση των αιρετών οργάνων, τη νομιμοποιητική του εντολή. Η πληθώρα ρυθμίσεων που συχνά οργανώνουν τους όρους άσκησης μίας και μόνης αρμοδιότητας και ο κατακερματισμός διαδικασιών δημιουργεί έτσι, κατ' αποτέλεσμα, πεδία πρακτικά αρρύθμιστα (αφού κανένα μοντέλο περιπτώσιολογικών και λεπτομερειακών ρυθμίσεων δεν μπορεί να καλύψει πλήρως και εξαντλητικά το φάσμα των έννομων σχέσεων και καταστάσεων που η διοικητική πράξη καλείται να αντιμετωπίσει). Οι ρυθμιστικές αντινομίες, τα κενά και η σύγχυση

που προκύπτουν, αντιμετωπίζονται συνήθως με ατυπικές διοικητικές πρακτικές, που κατ' ανάγκη επιστρατεύονται από τις συναρμόδιες υπηρεσίες, συχνά όμως δίνουν χώρο στην εμφάνιση θυλάκων καταστρατήγησης της αρχής της νομιμότητας και, κατ' επέκταση, φαινομένων διαφθοράς.

Ενόψει των παραπάνω, οποιαδήποτε μεταρρυθμιστική πρόταση αναπροσδιορισμού των σχέσεων κρατικής διοίκησης - τοπικής αυτοδιοίκησης, στο επίπεδο της διάρθρωσης των ασκούμενων από αυτές αρμοδιοτήτων και μάλιστα στο δεδομένο, σήμερα, συνταγματικό πλαίσιο που προσδιορίζεται από τα άρθρα 101 και 102 του Συντάγματος, δεν μπορεί να εκκινεί αλλά ούτε και να εξαντλείται σε μια πρόταση ανακατανομής των υφιστάμενων σήμερα αρμοδιοτήτων, όπως περιγράφονται στις σχετικές νομοθετικές διατάξεις, στη βάση απλά ενός δεδομένου αποκεντρωτικού προτάγματος ή ακόμη και στη βάση της αποτίμησης των υπηρεσιακών δυνατοτήτων των υφιστάμενων σήμερα δομών ή της επάρκειας των πόρων που αποδίδονται σε κάθε επίπεδο διοίκησης. Όπως επισημάνθηκε, κάθε ριζικός -και πάντως, στοιχειωδώς αποτελεσματικός- αναπροσδιορισμός των σχέσεων κράτους - τοπικής αυτοδιοίκησης προϋποθέτει μία ολιστική προσέγγιση του κάθε επιμέρους πεδίου δημόσιας πολιτικής και συνακόλουθα το σχεδιασμό των αντίστοιχων επιμέρους αρμοδιοτήτων με κανονιστικές προδιαγραφές τέτοιες, που θα επιτρέπουν την ουσιαστική και λυσιτελή άσκηση τους από το προσηκόν επίπεδο διοίκησης, χωρίς κατακερματισμούς, λεπτομερειακές και περιπτώσιολογικές προβλέψεις και περιττές αλληλεπικαλύψεις. Τότε και μόνο θα είναι δυνατή μία ουσιαστική και τελεσφόρα ανακατανομή των αρμοδιοτήτων, κατά τρόπο μάλιστα που θα καθιστά εφικτή την προτυποποίηση διαδικασιών και τη βελτιστοποίηση των διοικητικών πρακτικών.

Στο πλαίσιο αυτό, με τις διατάξεις του, σχετικού με το ζήτημα αυτό, Κεφαλαίου οργανώνεται νομοθετικά ο προγραμματισμός -που έχει ήδη εκκινήσει σε διοικητικό επίπεδο- της διαδικασίας ενός σαφούς, λυσιτελούς και σύμφωνου προς συγκεκριμένες αρχές (της εγγύτητας, της επικουρικότητας και

της αποτελεσματικότητας) ανακαθορισμού αρμοδιοτήτων και διαδικασιών, μεταξύ των τριών επιπέδων διοίκησης. Η διαδικασία αυτή θα εναρμονιστεί και θα αλληλοτροφοδοτηθεί με την πορεία υλοποίησης της προγραμματικής συμφωνίας μεταξύ Υπουργείου Εσωτερικών - ΚΕΔΕ - ΕΝΠΕ για την «Αναδιοργάνωση και διοικητική μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' Βαθμού - Απλούστευση και προτυποποίηση διαδικασιών λειτουργίας ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού - Πιλοτική λειτουργία», με τη σύμπραξη και συμμετοχή εκπροσώπων και των δύο βαθμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και θα ολοκληρωθεί με την προτυποποίηση και την ψηφιοποίηση εγγράφων και διαδικασιών.

Τέλος, με τις διατάξεις του ίδιου κεφαλαίου, προβλέπεται η σύσταση Μόνιμης Επιτροπής Ελέγχου Αρμοδιοτήτων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στο Υπουργείο Εσωτερικών, με τη συμμετοχή εκπροσώπων και των δύο βαθμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που θα εξετάζει και διατυπώνει γνώμη για κάθε σχέδιο νόμου, το οποίο περιέχει διατάξεις σχετικές με την απονομή αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση ή τροποποιεί το νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ κεντρικής διοίκησης, αποκεντρωμένης διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης. Ιδρύεται έτσι, για πρώτη φορά, ένα διαρκές πεδίο διαβούλευσης μεταξύ κράτους και τοπικής αυτοδιοίκησης για όλα τα θέματα που άπτονται της κατανομής και προσδιορισμού των θεσμικών τους ρόλων, ενώ συντελείται, κατά τούτο, ένα σημαντικό βήμα για την εναρμόνιση της χώρας με τις σχετικές αναφορές που περιέχονται στο εδάφιο 6 d της Σύστασης 372/2015 του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Ειδικό Μέρος - Επί των άρθρων

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Άρθρο 1

Επέκταση του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας στους ΟΤΑ β΄ βαθμού

Με τη διάταξη του άρθρου 1, επεκτείνεται το πεδίο εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας και στους ΟΤΑ β΄ βαθμού. Αίρεται με τον τρόπο αυτό μία πολυετής εκκρεμότητα ως προς το βαθμό συμμόρφωσης της χώρας προς τις σχετικές συστάσεις του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης και αποκτούν οι αιρετές περιφέρειες μία πρόσθετη θεσμική θωράκιση του θεσμικού τους ρόλου και της -ούτως ή άλλως συνταγματικά κατοχυρωμένης- διοικητικής και οικονομικής τους αυτοτέλειας. Οι ισχύουσες, σύμφωνα με το άρθρο πρώτο του ν. 1850/1989, επιφυλάξεις που έχει θέσει η χώρα, αφορούν εξίσου και τους δύο βαθμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΗΜΩΝ

Άρθρο 2

Κατηγορίες Δήμων

Με τις διατάξεις του άρθρου 2 κατατάσσονται, για πρώτη φορά, οι δήμοι της χώρας σε κατηγορίες, λαμβανομένων υπόψη των γεωμορφολογικών και

γεωοικονομικών χαρακτηριστικών τους, του πληθυσμού τους, του βαθμού αστικοποίησής τους, της θέσης τους στο διοικητικό χάρτη της χώρας (ως προς το εάν αποτελούν ή όχι έδρες περιφερειών ή περιφερειακών ενοτήτων) και του δυναμικού τους σε ανθρώπινους και υλικοτεχνικούς πόρους. Συγκεκριμένα, οι δήμοι της χώρας διακρίνονται, πλέον, στις εξής έξι κατηγορίες: α) Δήμοι Μητροπολιτικών Κέντρων, β) Μεγάλοι Ηπειρωτικοί Δήμοι και Πρωτεύουσες Νομών, γ) Μεσαίοι Ηπειρωτικοί Δήμοι, δ) Μικροί Ηπειρωτικοί και Μικροί Ορεινοί Δήμοι, ε) Μεγάλοι και Μεσαίοι Νησιωτικοί Δήμοι και στ) Μικροί Νησιωτικοί Δήμοι.

Οι κατηγορίες αυτές των δήμων λαμβάνονται υπ' όψη, σύμφωνα με την παρ. 2, κατά ενδεικτική αναφορά, για τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων των δήμων, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις, για την κατάρτιση των Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας των ΟΤΑ α' βαθμού, για την κατανομή των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ), καθώς και για την κατανομή και αξιοποίηση των πάσης φύσεως προγραμμάτων χρηματοδότησης των δήμων από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους.

Σημειώνεται, ότι σύμφωνα με την παρ. 3, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), οι ανωτέρω κατηγορίες μπορούν να διακρίνονται περαιτέρω σε υποκατηγορίες, προκειμένου να εξυπηρετηθούν επιπλέον ειδικότερες λειτουργικές, οικονομικές ή αναπτυξιακές ανάγκες των δήμων.

Άρθρο 3 **Ορεινοί δήμοι**

Σύμφωνα με το άρθρο 209 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, με τον όρο «ορεινοί ή μειονεκτικοί» δήμοι εννοούνται οι δήμοι στους οποίους περιλαμβάνονται, ως Δημοτικές ή Τοπικές Κοινότητες, οι ΟΤΑ που αναφέρονται στην Οδηγία 85/148/ΕΟΚ, περί τροποποίησης της Οδηγίας 81/645/ΕΟΚ περί του κοινοτικού καταλόγου των μειονεκτικών γεωργικών περιοχών, κατά την

έννοια της Οδηγίας 75/268/ΕΟΚ, συμπεριλαμβανομένων και των ρητά χαρακτηριζομένων ως ορεινών δήμων της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν. 3852/ 2010.

Ο ανωτέρω ορισμός, αν και αποκατέστησε σε αξιοσημείωτο βαθμό και σε πολλές περιπτώσεις τον πραγματικό γεωμορφολογικό χαρακτηρισμό πολλών δήμων- δεδομένου ότι πολλοί «αμιγώς» ορεινοί δήμοι υπό την προηγούμενη διοικητική οργάνωση (του ν. 2539/1997) είχαν ενσωματωθεί σε μη ορεινούς- έχει δημιουργήσει, ωστόσο, ερμηνευτικές αμφισβητήσεις και ασάφειες και έχει επιφέρει την υπαγωγή στο καθεστώς των ορεινών ή μειονεκτικών δήμων, της πλειονότητας των δήμων της χώρας, κατά μείζονα λόγο των περιφερειών Αττικής και Θεσσαλονίκης. Οι αμφισβητήσεις αυτές εγέρθηκαν ιδίως λόγω της εφαρμογής της Οδηγίας 85/148 (τροπ. με την Οδηγία 93/66, όπου γινόταν προσθήκη επί πλέον περιοχών), στο πλαίσιο και της Οδηγίας 75/268/ΕΟΚ, που αφορούσε τη χορήγηση των εξισωτικών αποζημιώσεων, στο πλαίσιο εφαρμογής της Κ.Α.Π., και προέτασσε τον όρο, έστω και μία Τοπική ή Δημοτική κοινότητα, να χαρακτηρίζεται ως ορεινή, προκειμένου να χαρακτηριστεί ως ορεινός ολόκληρος ο δήμος.

Με αφορμή τις ερμηνευτικές αυτές αμφισβητήσεις, αναπτύχθηκε ο προβληματισμός αναφορικά με τη σκοπιμότητα διατήρησης του εν λόγω ορισμού ή της ανάγκης αναπροσδιορισμού των κριτηρίων υπαγωγής στην κατηγορία του ορεινού ή/και του μειονεκτικού Δήμου, χωρίς πάντως να θιγεί ο βαθμός εφαρμογής της Οδηγίας. Ένα από τα ζητήματα που εξετάστηκαν σχετίζεται με το γεγονός ότι πολλές από τις ιδιαιτερότητες που συνδέονται με τον ορεινό χαρακτήρα ενός δήμου απαντούν μεν και στην έννοια της μειονεκτικότητας, πλην όμως δεν συμβαίνει απαραίτητως και το αντίστροφο, καθώς στην έννοια της μειονεκτικότητας, θα μπορούσαν ή θα έπρεπε να υπαχθούν, βάσει και άλλων κριτηρίων μη γεωγραφικών (ήτοι κριτηρίων κοινωνικών, οικονομικών, πολιτισμικών) και άλλοι δήμοι, μη ορεινοί. Προς επίλυση του ζητήματος αυτού, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω ζητήματα, ειδικά για τον προσδιορισμό των ορεινών (και όχι, κατ' ανάγκη

μειονεκτικών) δήμων, τέθηκε το κριτήριο που χρησιμοποιείται από την ΕΛΣΤΑΤ (κατά τις απογραφές για την κατανομή των εκτάσεων της χώρας σε κατηγορίες χρήσεων γης), όπου διακρίνονται οι δήμοι της χώρας σε πεδινούς, ημιορεινούς και ορεινούς, ανάλογα με το επικρατούν ανάγλυφο των εκτάσεών τους. Ειδικά για την ορεινότητα, το κριτήριο που ετίθετο ήταν «η ανώμαλη και πολύ κεκλιμένη επιφάνεια, χωριζόμενη από χαράδρες ή καλυπτόμενη από ορεινούς όγκους που δημιουργούν πολλαπλές και βαθιές εδαφικές πτυχώσεις με υψομετρικές διαφορές μεγαλύτερες από 400 μέτρα και επίσης οι κοινότητες και οι δήμοι που η εδαφική τους επιφάνεια ή το μεγαλύτερο μέρος της βρίσκεται σε υψόμετρο μεγαλύτερο των 800 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ- ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 4

Συγκρότηση δήμων - Αντικατάσταση άρθρου 2 του ν. 3852/2010

Καταργείται η διάκριση -βάσει πληθυσμιακών κριτηρίων- των θεσμών ενδοδημοτικής αποκέντρωσης σε Δημοτικές Κοινότητες και Τοπικές Κοινότητες και ορίζεται, ως μοναδικός ενιαίος θεσμός ενδοδημοτικής αποκέντρωσης, η Κοινότητα, όρος με ιδιαίτερο σημασιολογικό φορτίο για την ελληνική διοικητική, κοινωνική και πολιτισμική ιστορία.

Άρθρο 5

Κοινότητες - Όργανα διοίκησης κοινοτήτων - Αντικατάσταση άρθρου 8 του ν. 3852/2010

Ορίζονται τα όργανα διοίκησης των Κοινοτήτων, τα οποία διαφοροποιούνται ανάλογα με τον πληθυσμό τους. Ειδικότερα, στις μεγαλύτερες πληθυσμιακά κοινότητες, με μόνιμο πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων, προβλέπεται η ύπαρξη συλλογικού οργάνου (συμβούλιο της κοινότητας), ο αριθμός των μελών του οποίου διαφοροποιείται ανάλογα με τον μόνιμο πληθυσμό της κάθε κοινότητας, καθώς και μονοπρόσωπου οργάνου (πρόεδρος του συμβουλίου κοινότητας). Αντίθετα, στις πολύ μικρές κοινότητες, με μόνιμο πληθυσμό κάτω των 300 κατοίκων, όπου τα πληθυσμιακά μεγέθη, αλλά και οι πραγματικές ανάγκες και δυνατότητες είναι τέτοια που δεν επιτρέπουν τη σύσταση συλλογικού οργάνου, προβλέπεται μόνο ένα μονοπρόσωπο όργανο (πρόεδρος της κοινότητας κάτω των 300 κατοίκων).

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Άρθρο 6

Διάρκεια δημοτικής περιόδου - Αντικατάσταση άρθρου 9 του ν. 3852/2010

Η διάρκεια της δημοτικής περιόδου επανέρχεται στα τέσσερα (4) έτη και η εκλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών αποσυνδέεται από την ημέρα διενέργειας της ψηφοφορίας για την εκλογή των Ελλήνων μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ώστε πλέον η εγκατάσταση των αρχών που έχουν εκλεγεί να γίνεται την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από τη διεξαγωγή των εκλογών και η θητεία τους να λήγει την 31η Δεκεμβρίου του τέταρτου έτους.

Επίσης, με την παρ. 4, εισάγεται μεταβατική ρύθμιση σχετικά με την τρέχουσα δημοτική περίοδο, η οποία παρατείνεται κατά τέσσερις μήνες, προκειμένου να επιτευχθεί η αποσύνδεση του χρόνου διεξαγωγής των αυτοδιοικητικών εκλογών από τις ευρωεκλογές, η ημερομηνία πραγματοποίησης των οποίων είναι εκ των προτέρων δεδομένη και δεν ανάγεται στη διακριτική ευχέρεια του εθνικού νομοθέτη. Σημειώνεται ότι το άρθρο 102 του ισχύοντος Συντάγματος, σε αντίθεση με το άρθρο 53 περί της ανάδειξης των βουλευτών, που καθιερώνει την τετραετή θητεία εκάστης Βουλής, δεν προβλέπει συγκεκριμένη χρονική διάρκεια για τη θητεία των δημοτικών και περιφερειακών αρχών, τη ρύθμιση της οποίας καταλείπει στον κοινό νομοθέτη. Αυτονόητο είναι ότι -λόγω της πρόβλεψης του άρθρου 102 παρ. 2 για άμεση δημοκρατική νομιμοποίηση των αυτοδιοικητικών αρχών μέσω καθολικής και μυστικής ψηφοφορίας, ο νομοθέτης δεν μπορεί να τερματίσει πρόωρα τη θητεία των ήδη εκλεγμένων αυτοδιοικητικών αρχών, παρά μόνο σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις (βλ. άρθρο 237 παρ. 2, με τις εκεί προβλεπόμενες εγγυήσεις). Αντίθετα, δεν κωλύεται, όταν συντρέχουν ειδικοί προς τούτο λόγοι δημοσίου συμφέροντος, όπως εν προκειμένω η ενίσχυση και διαφύλαξη κατά τρόπο διαρκή και συστηματικό της αυτοτελούς σημασίας των δημοτικών και περιφερειακών αρχαιρεισιών έναντι των Ευρωεκλογών, να παρατείνει για σύντομο χρονικό διάστημα τη θητεία αυτή, υπό τον όρο ασφαλώς ότι η παράταση δεν θα έχει τέτοια διάρκεια που να ματαιώνει de facto την υποχρέωση άμεσης δημοκρατικής νομιμοποίησης των οργάνων των ΟΤΑ. Εν προκειμένω η ολιγόμηνη παράταση της θητείας των αυτοδιοικητικών αρχών που εξελέγησαν το 2014 και η θητεία τους προβλεπόταν να λήξει την 31^η Αυγούστου 2019, παρίσταται εύλογη και αναλογική προς τον επιδιωκόμενο σκοπό της επαναφοράς του αυτοδιοικητικού εκλογικού κύκλου στην προ του 2010 κατάσταση και της αποσύνδεσης των αυτοδιοικητικών εκλογών από τις ευρωεκλογές, για τους λόγους που προεκτέθηκαν. Άλλωστε, η παράταση της θητείας άμεσα εκλεγόμενου οργάνου δεν είναι ξένη προς την ελληνική συνταγματική τάξη,

σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 53 παρ. 3, 48 παρ. 2 και 3 και 34 παρ. 2 του ισχύοντος Συντάγματος.

Άρθρο 7

Τροποποίηση άρθρου 10 του ν. 3852/2010

Τροποποιείται η παρ. 2 του άρθρου 10 του ν. 3852/2010 και παραλείπεται η αναφορά των ομογενών και νομίμως διαμενόντων αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών ως εχόντων το δικαίωμα του εκλέγειν στις δημοτικές και κοινοτικές αρχές, καθώς οι σχετικές διατάξεις του άρθρου 14 και επόμενα του ν. 3838/2010 κρίθηκαν αντισυνταγματικές με την Απόφαση 460/2013 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Άρθρο 8

Τροποποίηση άρθρου 11 του ν. 3852/2010

Γίνεται προσαρμογή των σχετικών διατάξεων άσκησης του εκλογικού δικαιώματος στη νέα ορολογία για την ενδοδημοτική οργάνωση του δήμου και για την εκλογή των νέων κοινοτικών αρχών.

Άρθρο 9

Εκλογικοί κατάλογοι - Αντικατάσταση άρθρου 12 του ν. 3852/2010

Γίνεται εννοιολογική προσαρμογή των διατάξεων σχετικά με την τήρηση των εκλογικών καταλόγων και για την εκλογή των συμβουλίων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων.

Επιπλέον, απαλείφεται η σχετική διάταξη του άρθρου 12 του ν. 3852/2010 που αφορούσε τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους για τη συμμετοχή των ομογενών και των νομίμως διαμενόντων αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών στις αυτοδιοικητικές εκλογές, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν σε σχέση με το άρθρο 7 του σχεδίου νόμου.

Άρθρο 10

Προσόντα εκλογιμότητας για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών - Αντικατάσταση άρθρου 13 του ν. 3852/2010

Με το προτεινόμενο άρθρο εναρμονίζονται οι διατάξεις περί προσόντων εκλογιμότητας στις δημοτικές εκλογές και ως προς το αξίωμα του δημάρχου, με τα οριζόμενα στο άρθρο 20 παρ. 2 περ. β' της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το οποίο, οι πολίτες της Ένωσης έχουν το δικαίωμα του εκλέγει και εκλέγεσθαι στις δημοτικές εκλογές του κράτους - μέλους της κατοικίας τους, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του κράτους αυτού.

Επίσης, γίνεται εννοιολογική προσαρμογή των διατάξεων του άρθρου 13 του ν.3852/2010 σχετικά με τα προσόντα εκλογιμότητας και για την εκλογή συμβούλων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως τριακόσιους (300) κατοίκους.

Επιπλέον, απαλείφεται η σχετική διάταξη του άρθρου 13 του ν. 3852/2010 που αφορούσε το δικαίωμα του εκλέγεσθαι στους ομογενείς και τους νομίμως διαμένοντες αλλοδαπούς υπηκόους τρίτων χωρών στις αυτοδιοικητικές εκλογές, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν.

Άρθρο 11

**Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα - Αντικατάσταση άρθρου 14
του ν. 3852/2010**

Αντικαθίσταται το άρθρο 14 του ν.3852/2010, και εισάγονται κάποιες μεταβολές στα, σε κάθε περίπτωση ρητώς και περιοριστικά απαριθμούμενα, κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα για τις θέσεις των αιρετών δημοτικών και κοινοτικών οργάνων, οι κυριότερες των οποίων αφορούν:

- α) την προσθήκη απόλυτου κωλύματος και ασυμβίβαστου για τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών.
- β) την προσθήκη κωλύματος και ασυμβίβαστου και για τον περιφερειακό, πέραν του δημοτικού, διαμεσολαβητή. Ειδικότερα, κώλυμα ή ασυμβίβαστο έχει ο δημοτικός και πλέον και ο περιφερειακός Διαμεσολαβητής, εφόσον η χωρική του αρμοδιότητα αφορά ή καταλαμβάνει το δήμο για τον οποίο θέτει υποψηφιότητα, για τέσσερα (4) έτη από τη λήξη της θητείας του, με οποιονδήποτε τρόπο.
- γ) Προσθήκη κωλύματος και ασυμβίβαστου και για τον Επόπτη ΟΤΑ, στο σύνολο των δήμων στους οποίους εκτείνεται η αρμοδιότητά του, για τέσσερα (4) έτη από τη λήξη της θητείας του, ακόμα και αν παραιτηθεί από τη θέση του πριν τη λήξη αυτής.
- δ) Καθιέρωση απόλυτου τοπικού κωλύματος και ασυμβίβαστου για τους γενικούς γραμματείς των δήμων και για τους δικηγόρους με έμμισθη εντολή των δήμων, στους δήμους στους οποίους υπηρέτησαν κατά την προηγούμενη των εκλογών αυτοδιοικητική περίοδο.
- ε) Πρόβλεψη σχετικού κωλύματος και ασυμβίβαστου μόνο για τους υπαλλήλους των δήμων και των πάσης φύσεως νομικών προσώπων τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει ο δήμος με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου και εξαίρεση από το κώλυμα/ασυμβίβαστο των υπαλλήλων με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, ενόψει του ότι οι συγκεκριμένοι υπάλληλοι ασκούν κατά κανόνα

βοηθητικά καθήκοντα και επομένως η δυνατότητά τους να επηρεάσουν το εκλογικό σώμα και την αμεροληψία της διοίκησης κρίνεται εξαιρετικά περιορισμένη, ώστε να μη δικαιολογείται -ενόψει και της εξαιρετικά σύντομης χρονικής διάρκειας της απασχόλησής τους- η υπαγωγή τους στα κωλύματα εκλογιμότητας/ασυμβίβαστα.

Άρθρο 12

Ασυμβίβαστο εξαιτίας οφειλών - Αντικατάσταση άρθρου 15 του ν. 3852/2010

Επαναλαμβάνεται η ρύθμιση του άρθρου 15 του ν. 3852/2010, με επιπλέον προϋπόθεση εφαρμογής της διάταξης, η συνολική οφειλή να υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ, καθώς, κατά την προηγούμενη εφαρμογή του ισχύοντος καθεστώτος και με δεδομένες τις τρέχουσες οικονομικές δυσχέρειες μεγάλης μερίδας των πολιτών, η εφαρμογή της συγκεκριμένης πρόβλεψης ακόμα και για πολύ μικρές οφειλές κρίθηκε εξαιρετικά ανεπιεικής. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την παρ. 3, στην εξόφληση των οφειλών κατόπιν διακανονισμού εμπίπτουν όλες οι οφειλές που ορίζονται το άρθρο αυτό.

Άρθρο 13

Αντιπρόσωποι Δικαστικής Αρχής και έφοροι των αντιπροσώπων - Αντικατάσταση του άρθρου 17 του ν. 3852/2010

Αναδιατυπώνονται οι διατάξεις του άρθρου 17 του ν.3852/2010 σχετικά με τους Αντιπροσώπους της Δικαστικής Αρχής, με την επιπλέον πρόβλεψη ότι οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής και οι έφοροι αυτών ψηφίζουν στις εκλογές για την ανάδειξη συμβούλων ή προέδρων κοινότητας, μόνο εφόσον είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του οικείου δήμου. Επιπλέον, προβλέπεται ρητά ότι η ημερήσια αποζημίωση, οι ημέρες για τις οποίες

παρέχεται και τα οδοιπορικά έξοδα των αντιπροσώπων ορίζονται και καταβάλλονται σύμφωνα με τις σχετικές ρυθμίσεις για τις βουλευτικές εκλογές.

Άρθρο 14

Υποψηφιότητες - κατάρτιση συνδυασμών - Αντικατάσταση άρθρου 18 του ν. 3852/2010

Ενοποιούνται οι διατάξεις των άρθρων 18 και 19 του ν.3852/2010, όσον αφορά τις υποψηφιότητες και την κατάρτιση συνδυασμών για την εκλογή του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων και επαναδιατυπώνονται με τις ακόλουθες βασικές αλλαγές:

α) Ο συνδυασμός καταρτίζεται πλέον με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του, η οποία επιδίδεται από τον ίδιο ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου. Η προσυπογραφή του συνόλου των υποψηφίων του κάθε συνδυασμού στην κατάρτιση της δήλωσης αντικαθίσταται από την εκ μέρους τους ρητή αποδοχή της υποψηφιότητάς τους για το συγκεκριμένο κάθε φορά αξίωμα και με το συγκεκριμένο συνδυασμό στην υπεύθυνη δήλωση η οποία συνοδεύει την υποψηφιότητά τους.

β) Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφεται πλέον υποχρεωτικά το όνομα του συνδυασμού και δυνητικά το έμβλημα. Μεταξύ των συμβόλων ή εμβλημάτων που απαγορεύονται, με συνέπεια ο συνδυασμός να ανακηρυχθεί μόνο με το όνομά του και χωρίς έμβλημα είναι και σύμβολα ή εμβλήματα με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο, κατά την έννοια του άρθρου 1 του ν. 927/1979 (Α' 139).

γ) Ο αριθμός των υποψήφιων δημοτικών συμβούλων πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας με

δυνατότητα προσαύξησης έως και τριάντα τοις εκατό (30%), η δε δήλωση του συνδυασμού πρέπει να περιλαμβάνει υποψηφίους για το σύνολο των εκλογικών περιφερειών.

δ) Ο αριθμός των υποψήφιων δημοτικών συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται τουλάχιστον σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού.

ε) Στη δήλωση του συνδυασμού κάθε υποψήφιος, εφ' όσον είναι έγγαμος ή έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει, ανεξαρτήτως σειράς, και το επώνυμο του συζύγου ή συμβιούντος.

Άρθρο 15

Κατάργηση άρθρου 19 του ν. 3852/2010

Καταργείται το άρθρο 19 του ν. 3852/2010, καθώς το περιεχόμενό του έχει ενσωματωθεί, κατά τρόπο ενιαίο, στο προηγούμενο άρθρο.

Άρθρο 16

Εκλογές κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Προβλέπεται η εκλογή των συμβούλων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, με χωριστή κάλπη και κατά συνδυασμούς, κατ' αναλογία όσων ισχύουν για τους συνδυασμούς για την εκλογή των δημοτικών συμβούλων.

Η κατάρτιση συνδυασμών για τις κοινότητες αποσυνδέεται από τους συνδυασμούς που καταρτίζονται για το δημοτικό συμβούλιο, με την έννοια ότι αφ' ενός ένας συνδυασμός για το δημοτικό συμβούλιο καταρτίζεται έγκυρα χωρίς να περιλαμβάνει υποψηφίους για οποιαδήποτε κοινότητα, αφ' ετέρου ένας συνδυασμός για μία κοινότητα δεν απαιτείται να έχει

οποιαδήποτε σύνδεση ή αναφορά προς συνδυασμό για το οικείο δημοτικό συμβούλιο. Ωστόσο, η διασύνδεση αυτή δεν απαγορεύεται από την προτεινόμενη διάταξη, αλλά προβλέπεται ότι επιτρέπεται να κατατεθούν (εννοείται, σε ξεχωριστά ψηφοδέλτια) συνδυασμοί με το ίδιο όνομα και έμβλημα σε περισσότερες της μίας κοινότητες του ίδιου δήμου, εφ' όσον αυτό ταυτίζεται με το όνομα και το έμβλημα συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων του ίδιου δήμου και υπό τις προβλεπόμενες διαδικαστικές προϋποθέσεις.

Άρθρο 17

Εκλογές κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων

Προβλέπεται η εκλογή προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων με χωριστή κάληψη και με ενιαίο ψηφοδέλτιο, όλων των μεμονωμένων υποψηφίων. Με τον τρόπο αυτό, η εκλογική διαδικασία στις πολύ μικρές κοινότητες αποσυνδέεται από την αναγκαστική προσαρμογή της σε παραταξιακά κριτήρια και προσαρμόζεται προς την ανάγκη διασφάλισης της δυνατότητας αξιοποίησης όλων των ενεργών και ικανών στοιχείων της κοινότητας.

Άρθρο 18

Ένωση κοινότητας σε περίπτωση μη υποβολής υποψηφιοτήτων

Προβλέπεται ένωση κοινότητας με όμορη του ίδιου δήμου, σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης συνδυασμού ή μεμονωμένων υποψηφιοτήτων σε ενιαίο ψηφοδέλτιο, μετά από επανάληψη εκλογής. Η ένωση γίνεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και γνώμη του οικείου δημοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 19

Ανακήρυξη - κοινοποίηση υποψηφιοτήτων - Αντικατάσταση άρθρου 20 του ν. 3852/2010

Αναδιατυπώνεται το άρθρο 20 του ν. 3852/2010 σχετικά με την ανακήρυξη από το πρωτοδικείο σε δημόσια συνεδρίαση των συνδυασμών, καθώς και των υποψηφίων ενιαίου ψηφοδέλτιου κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που έχουν δηλωθεί νόμιμα.

Άρθρο 20

Αντικατάσταση υποψηφίων - Αντικατάσταση άρθρου 21 του ν. 3852/2010

Αναδιατυπώνεται το άρθρο 21 του ν. 3852/2010 και επιπλέον προβλέπεται η περίπτωση αντικατάστασης υποψηφίου προέδρου συμβουλίου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, που παραιτήθηκε ή απεβίωσε. Σε περίπτωση θανάτου ή παραίτησης υποψήφιου δημοτικού συμβούλου ή υποψήφιου συμβούλου κοινότητας, αυτός δεν αναπληρώνεται, εκτός και αν ο θάνατος ή η παραίτηση λάβει χώρα πριν την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης συνδυασμού. Συνδυασμός, που περιέχει αριθμό υποψηφίων δημοτικών συμβούλων ή συμβούλων κοινότητας μικρότερο από το ελάχιστο όριο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις, περιλαμβανομένων και των ποσοστών από κάθε φύλο, εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων του, μετά το πέρας της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης συνδυασμού, θεωρείται νόμιμος.

Άρθρο 21

Δικαιώματα συνδυασμών και υποψηφίων - Αντικατάσταση άρθρου 22 του ν. 3852/2010

Καθορίζονται τα δικαιώματα όχι μόνο των συνδυασμών, αλλά και των υποψηφίων κατά την εκλογική διαδικασία. Επίσης, ελαχιστοποιούνται στο αναγκαίο μέτρο τα κωλύματα διορισμού ως γενικών αντιπροσώπων ή αντιπροσώπων, αναπληρωτών ή πληρεξούσιων συνδυασμών.

Άρθρο 22

Πρόγραμμα εκλογής - Αντικατάσταση άρθρου 23 του ν. 3852/2010

Τροποποιείται μερικώς ο τρόπος σύνταξης του προγράμματος εκλογής. Σημειώνεται ότι η ανάρτηση του προγράμματος εκλογής στην ιστοσελίδα του δήμου δεν αποτελεί ουσιώδη τύπο της δημοσίευσης αυτού, αλλά τρόπο ευρύτερης γνωστοποίησής του, η μη ανάρτηση του οποίου δεν επιφέρει καμία ακυρότητα.

Άρθρο 23

Εκτόπωση και διανομή ψηφοδελτίων

Ορίζεται ότι τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων και τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων συμβούλων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκτυπώνονται με μέριμνα του οικείου συνδυασμού, ενώ τα ψηφοδέλτια για τις εκλογές των κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, καταρτίζονται και εκτυπώνονται με ευθύνη του οικείου δημάρχου και με πιστώσεις του δήμου.

Άρθρο 24

Περιεχόμενο ψηφοδελτίων - Αντικατάσταση άρθρου 26 του ν. 3852/2010

Ορίζονται λεπτομερειακά τα απαραίτητα στοιχεία που πρέπει να αναγράφει ένα ψηφοδέλτιο, ώστε να είναι νόμιμο, κατά την εκλογική διαδικασία για την

ανάδειξη των αρχών των νέων δήμων. Κρίθηκε απαραίτητη η διάκριση των ψηφοδελτίων σε κατηγορίες, α) για δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, β) για δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, γ) για τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, δ) για το ενιαίο ψηφοδέλτιο κάθε κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων.

Άρθρο 25

Σταυροί προτίμησης - Αντικατάσταση άρθρου 27 του ν. 3852/2010

Ρυθμίζεται το θέμα των σταυρών προτίμησης. Προβλέπεται ότι ειδικά για την εκλογή συμβουλίων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός (1) υποψηφίου συμβούλου κοινότητας στις κοινότητες που εκλέγουν 5μελή Συμβούλια και έως δύο (2) υποψηφίων συμβούλων κοινότητας στις κοινότητες που εκλέγουν 7μελή, 11μελή ή 15μελή Συμβούλια. Επιπλέον, για την εκλογή προέδρων συμβουλίων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός (1) υποψηφίου. Τέλος, γίνεται ρητή αναφορά στις περιπτώσεις όπου, συγκεκριμένη σημείωση σταυρών προτίμησης (περισσότερων ή καθόλου), μπορεί να επιφέρει ακυρότητα ή μη των ψηφοδελτίων.

Άρθρο 26

Άκυρα ψηφοδέλτια - Αντικατάσταση άρθρου 28 του ν. 3852/2010

Ορίζονται ρητά και περιοριστικά οι λόγοι που επιφέρουν την ακυρότητα ενός ψηφοδελτίου.

Άρθρο 27

Διατάξεις εκλογικής νομοθεσίας - Αντικατάσταση άρθρου 29 του ν. 3852/2010

Ορίζεται ότι οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών εφαρμόζονται αναλόγως και κατά τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών, για όσα θέματα δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη στις ρυθμίσεις του παρόντος.

Επίσης, ορίζεται και ρητά ότι πλέον κατά την ψηφοφορία χρησιμοποιούνται διαφορετικές κάλπες για τις δημοτικές εκλογές και για την εκλογή συμβούλων ή προέδρων κοινότητας, που φέρουν κατάλληλο διακριτικό γνώρισμα.

Άρθρο 28

Εκλογικό σύστημα - κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 32 του ν. 3852/2010

Καταργείται το ισχύον άκρως πλειοψηφικό εκλογικό σύστημα που ίσχυε στις δημοτικές εκλογές, που είχε ως αποτέλεσμα τη σοβαρή στρέβλωση της εκπροσώπησης των εκλογέων και, αντίθετα, καθιερώνεται το εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής για την ανάδειξη των δημοτικών συμβούλων για το σύνολο των εδρών του οικείου συμβουλίου. Πρόκειται για μία επιλογή η οποία μεταφέρει με τον πλέον ακριβή και γνήσιο τρόπο τη βούληση του εκλογικού σώματος στη σύνθεση του δημοτικού συμβουλίου. Επίσης, προβλέπεται ρητά - όπως ήδη ίσχυε, ερμηνευτικά συναγόμενο - ότι έδρα, με βάση τα αχρησιμοποιήτα υπόλοιπά τους, δικαιούνται να καταλάβουν και οι συνδυασμοί που δεν συγκεντρώνουν τις απαραίτητες για την κάλυψη του εκλογικού μέτρου ψήφους.

Άρθρο 29

Επανάληψη ψηφοφορίας - Αντικατάσταση άρθρου 33 του ν. 3852/2010

Ρυθμίζονται τα θέματα επανάληψης της ψηφοφορίας την επόμενη της πρώτης ψηφοφορίας Κυριακή, εφόσον κανείς συνδυασμός δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των εγκύρων ψηφοδελτίων, κατά την πρώτη Κυριακή, μεταξύ των επικεφαλής των δύο πρώτων συνδυασμών. Επισημαίνεται ότι το σύνολο των μελών του δημοτικού συμβουλίου (τακτικά και αναπληρωματικά μέλη) εκλέγονται αναλογικά από τον πρώτο γύρο, ανάλογα με τους σταυρούς προτίμησης που συγκέντρωσε κάθε υποψήφιος, ενώ τα αποτελέσματα του δεύτερου γύρου κρίνουν αποκλειστικά το πρόσωπο του Δημάρχου και δεν επηρεάζουν με κανέναν τρόπο τον αριθμό των εδρών που καταλαμβάνει κάθε συνδυασμός στο δημοτικό συμβούλιο.

Άρθρο 30

Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια - Αντικατάσταση άρθρου 34 του ν. 3852/2010

Προβλέπεται ο τρόπος κατανομής των εδρών, σε δήμους με περισσότερες της μιας εκλογικές περιφέρειες, με δεδομένο, ωστόσο, τον συνολικό αριθμό εδρών που καταλαμβάνει κάθε συνδυασμός, ο οποίος προκύπτει οριστικά κατά το άρθρο 27. Για την κατανομή, λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη η τυχόν ύπαρξη μονοεδρικών περιφερειών, προκειμένου να διασφαλιστεί -στο μέτρο του δυνατού- ο σεβασμός στην επιλογή του τοπικού εκλογικού σώματος και να αποφευχθούν τοπικές στρεβλώσεις, όπου μία εκλογική περιφέρεια θα έχει αναδείξει κάποιον συνδυασμό πρώτο, αλλά η μοναδική έδρα θα καταλαμβάνεται από κάποιον άλλο συνδυασμό.

Άρθρο 31

Παραίτηση ή θάνατος υποψηφίου δημάρχου σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας - Τροποποίηση άρθρου 35 του ν. 3852/2010

Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου υποψήφιου δημάρχου, πριν από την επαναληπτική ψηφοφορία (β' γύρος), εκείνος που έχει επιλεγεί ως υποψήφιος από την παράταξή του, αφαιρείται από τη σειρά κατάταξης των υποψήφιων δημοτικών συμβούλων του συνδυασμού του. Στην περίπτωση που δεν εκλεγεί δήμαρχος, θεωρείται πρώτος επιτυχών σύμβουλος του συνδυασμού του. Επίσης, για λόγους καλής νομοθέτησης, η ρύθμιση της καταργούμενης με το άρθρο αυτό παρ. 6, έχει τεθεί στο σχετικό, άρθρο 33 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιείται.

Άρθρο 32

Κατάργηση άρθρου 36 του ν. 3852/2010

Καταργείται το άρθρο 36 του ν. 3852/2010, καθώς οι σχετικές ρυθμίσεις ενσωματώνονται στο τροποποιούμενο άρθρο 37.

Άρθρο 33

Κατανομή εδρών συμβούλων κοινότητας - Αντικατάσταση άρθρου 37 του ν. 3852/2010

Η κατανομή των εδρών των συμβουλίων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, πραγματοποιείται ανάλογα με την εκλογική δύναμη κάθε συνδυασμού στην οικεία κοινότητα και ανεξάρτητα από τα αποτελέσματα των συνδυασμών για το δημοτικό συμβούλιο, με το σύστημα της απλής αναλογικής.

Άρθρο 34

Εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Η εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων, διενεργείται με ενιαίο ψηφοδέλτιο. Πρόεδρος εκλέγεται ο υποψήφιος που θα συγκεντρώσει τους περισσότερους σταυρούς, ενώ οι υπόλοιποι λογίζονται ως αναπληρωματικοί κατά φθίνουσα σειρά με κριτήριο τους σταυρούς προτίμησης που έλαβαν. Σε περίπτωση ισοψηφίας το αρμόδιο δικαστήριο διενεργεί κλήρωση.

Άρθρο 35

Τροποποίηση άρθρου 38 του ν. 3852/2010

Ως τακτικοί δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, στην οικεία εκλογική περιφέρεια.

Άρθρο 36

Κατάργηση άρθρου 39 του ν. 852/2010

Καταργείται το άρθρο 39 του ν. 3852/2010, καθώς οι σχετικές ρυθμίσεις έχουν ενσωματωθεί στο ενιαίο πλέον άρθρο 40 αυτού, όπως αντικαθίσταται.

Άρθρο 37

Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας - Αντικατάσταση άρθρου 40 του ν. 3852/2010

Ως τακτικοί σύμβουλοι του συμβουλίου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους

σταυρούς προτίμησης, ενώ οι λοιποί υποψήφιοι λογίζονται ως αναπληρωματικοί κατά φθίνουσα σειρά με κριτήριο τους σταυρούς προτίμησης που έλαβαν. Οι υποψήφιοι πρόεδροι του συμβουλίου κοινότητας των συνδυασμών που καταλαμβάνουν μία ή περισσότερες έδρες στο συμβούλιο, λογίζονται ως οι πρώτοι σε σταυρούς σύμβουλοι των συνδυασμών τους.

Άρθρο 38

Κατάργηση άρθρου 41 του ν. 3852/2010

Καταργείται το άρθρο 41 του ν. 3852/2010, καθώς η σχετική ρύθμιση ενσωματώνεται στο άρθρο 33, όπως αντικαταστάθηκε.

Άρθρο 39

Επικύρωση εκλογής - Αντικατάσταση άρθρου 44 του ν 3852/2010

Αναδιατυπώνεται το άρθρο 44 του ν. 3852/2010 και προσαρμόζεται ανάλογα η ανακήρυξη του πολυμελούς πρωτοδικείου με χωριστή πράξη, όσον αφορά τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους των κοινοτήτων κάθε συνδυασμού και τους προέδρους των κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων με τους αναπληρωματικούς τους.

Άρθρο 40

Τροποποίηση άρθρου 52 του ν. 3852/2010

Γίνονται οι αναγκαίες εννοιολογικές προσαρμογές στους νέους όρους «σύμβουλοι κοινότητας» και «πρόεδροι των κοινοτήτων».

Άρθρο 41

Παραίτηση αιρετών - Αντικατάσταση άρθρου 54 του ν. 3852/2010

Απλοποιείται η διαδικασία παραίτησης του δημάρχου, των δημοτικών συμβούλων, των συμβούλων κοινοτήτων και των προέδρων κοινοτήτων, καθώς και των αιρετών των δήμων από τις θέσεις που κατέχουν, ως εκ της ιδιότητάς τους. Στις ανωτέρω περιπτώσεις, η παραίτηση καθίσταται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο της οικείας υπηρεσίας, αντί μετά την πάροδο μηνός που ίσχυε με το πρόγραμμα "Καλλικράτης", χωρίς να απαιτείται αποδοχή της από οιονδήποτε. Επίσης ορίζεται ρητά ότι η αντικατάσταση των παραιτηθέντων γίνεται για το υπόλοιπο διάστημα της θητείας των παραιτηθέντων.

Άρθρο 42

Αντικατάσταση - αναπλήρωση μελών - Αντικατάσταση άρθρου 55 του ν. 3852/2010

Ορίζεται πλέον και ρητά ότι οι κενές έδρες του δημοτικού συμβουλίου καταλαμβάνονται από τους αναπληρωματικούς του αυτού συνδυασμού της ίδιας εκλογικής περιφέρειας. Αν εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών δημοτικών συμβούλων του συνδυασμού αυτού, στην ίδια εκλογική περιφέρεια, θα καταλάβουν τις θέσεις που έμειναν κενές, για οποιονδήποτε λόγο αναπληρωματικοί δημοτικοί σύμβουλοι από άλλους επιλαχόντες συνδυασμούς της ίδιας εκλογικής περιφέρειας, με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί. Αντίστοιχα τις έδρες των συμβούλων των κοινοτήτων άνω των 300 κατοίκων που μένουν κενές καταλαμβάνουν οι αναπληρωματικοί του ίδιου συνδυασμού στην ίδια κοινότητα και, αν εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών συμβούλων, καλούνται αντίστοιχα αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας από άλλους επιλαχόντες συνδυασμούς, με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί στην ίδια κοινότητα.

Αν μείνουν κενές έδρες δημοτικών συμβούλων των συνδυασμών και δεν υπάρχουν αναπληρωματικοί κανενός συνδυασμού, ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, και όχι πλέον ο Περιφερειάρχης, προκηρύσσει σε δύο (2) μήνες το αργότερο την εκλογή τόσων συμβούλων όσες είναι οι κενές έδρες και ισάριθμων αναπληρωματικών. Στην αναπληρωματική εκλογή οι κενές θέσεις κατανέμονται ανάμεσα στους συνδυασμούς, αναλόγως με την εκλογική δύναμη του καθενός από αυτούς.

Άρθρο 43

Εκλογή εξαιτίας διάλυσης συμβουλίων - Αντικατάσταση άρθρου 56 του ν. 3852/2010

Αναδιατυπώνεται το άρθρο 56 του ν. 3852/2010 και οι διατάξεις προσαρμόζονται προς τις έννοιες «συμβούλιο κοινότητας» και «πρόεδρος κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων». Επιπλέον, προβλέπεται ότι, σε περίπτωση διάλυσης δημοτικού συμβουλίου, ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναλαμβάνει τα σχετικά με τη διεξαγωγή της εκλογής νέου δημοτικού συμβουλίου και δύναται να αναθέτει σε υψηλόβαθμο δημόσιο υπάλληλο τα καθήκοντα του δημάρχου που σχετίζονται με τη διεκπεραίωση των επείγουσών υπηρεσιακών υποθέσεων. Στην περίπτωση διάλυσης συμβουλίου κοινότητας, μέχρι τη νέα εκλογή, οι αρμοδιότητες του συμβουλίου ασκούνται από το δημοτικό συμβούλιο και οι αρμοδιότητες του προέδρου του συμβουλίου ασκούνται από τον δήμαρχο.

ΤΜΗΜΑ Γ΄

Άρθρο 44

Τελικές - Μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Γ΄

Με τις τελικές και μεταβατικές διατάξεις του παρόντος άρθρου, προβλέπεται ότι, όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρονται δημοτικές ή τοπικές κοινότητες ή πρόεδροι και σύμβουλοι δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων, νοούνται, κατ' αντιστοιχία, οι κοινότητες και οι σύμβουλοι του άρθρου 3 του παρόντος. Όπου αναφέρονται εκπρόσωποι τοπικής κοινότητας νοείται ο πρόεδρος της κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων. Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Β' ισχύουν από την έναρξη της επόμενης αυτοδιοικητικής περιόδου. Οι διατάξεις των άρθρων 6 έως και 39 ισχύουν και για τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της 13ης και 20ης Οκτωβρίου 2019.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ- ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ Α'

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 45

Τροποποίηση άρθρου 113 του ν. 3852/2010

Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 113 του ν. 3852/2010. Με τη νέα διάταξη του προτεινόμενου σχεδίου νόμου, καταργείται η προηγούμενη πρόβλεψη περί αυτοδίκαιης εκλογής των χωρικών αντιπεριφερειάρχων με ενιαίο τρόπο μαζί με τον περιφερειάρχη και προβλέπεται ο -σε κάθε περίπτωση υποχρεωτικός- ορισμός τους από τον περιφερειάρχη, κατ' αναλογία με τα ισχύοντα για τους θεματικούς αντιπεριφερειάρχες. Ο ελάχιστος αριθμός τους είναι σε αντιστοιχία με τον αριθμό των περιφερειακών ενοτήτων εκτός από τις περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Θεσσαλίας και Ιονίων Νήσων, όπου ο ελάχιστος αριθμός των

αντιπεριφερειάρχων είναι ίσος με τον αριθμό των νομών της οικείας περιφέρειας. Ο αριθμός των αντιπεριφερειάρχων μπορεί να προσαυξάνεται κατά έως έξι (6), με απόφαση του περιφερειάρχη.

ΤΜΗΜΑ Β΄ **ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ**

Άρθρο 46

Διάρκεια περιφερειακής περιόδου - Αντικατάσταση άρθρου 114 του ν. 3852/2010

Αντικαθίσταται το άρθρο 114 του ν. 3852/2010 και ορίζεται η διάρκεια της περιφερειακής περιόδου στα τέσσερα (4) χρόνια, ενώ ρυθμίζεται και η ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών, εγκατάστασης και λήξης της θητείας των περιφερειακών αρχών, κατ' αναλογία όσων αναφέρθηκαν για τις δημοτικές εκλογές στο άρθρο 5 του παρόντος.

Άρθρο 47

Κατάργηση άρθρου 115 του ν. 3852/2010

Καταργείται το άρθρο 115 του ν. 3852/2010.

Άρθρο 48

Εκλογικό δικαίωμα - Αντικατάσταση άρθρου 116 του ν. 3852/2010

Αναφέρονται οι προϋποθέσεις για το δικαίωμα εκλογής των περιφερειακών αρχών, το οποίο επεκτείνεται και στους πολίτες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους των δήμων αυτών. Η ρύθμιση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της συμμετοχής της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την πρόβλεψη για την ύπαρξη ιθαγένειας της Ένωσης στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ε.Ε. και αποσκοπεί στη διευκόλυνση της μετακίνησης και της εγκατάστασης πολιτών των κρατών-μελών της Ε.Ε. στη χώρα, με ανάλογα δικαιώματα και υποχρεώσεις με αυτά που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες.

Άρθρο 49

Εκλογικοί κατάλογοι

Προστίθεται στο ν. 3852/2010 άρθρο 116Α, το οποίο ρυθμίζει θέματα εκλογικών καταλόγων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο άρθρο.

Άρθρο 50

Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα - Αντικατάσταση άρθρου 117 του ν. 3852/2010

Τροποποιούνται τα κωλύματα εκλογιμότητας και τα ασυμβίβαστα προς τις θέσεις των αιρετών οργάνων των περιφερειών που προβλέπονται στο άρθρο 117 του Ν.3852/2010, κατ' αναλογία όσων ισχύουν για τις δημοτικές εκλογές.

Άρθρο 51

**Υποψηφιότητες - Συνδυασμοί - Αντικατάσταση άρθρου 120 του ν.
3852/2010**

Αντικαθίσταται το άρθρο 120 του ν.3852/2010 σχετικά με την υποβολή των υποψηφιοτήτων και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη νομιμότητα της δήλωσης ενός συνδυασμού, κατ' αναλογία όσων προβλέπονται για τις δημοτικές εκλογές.

Άρθρο 52

Κατάργηση άρθρου 121 του ν. 3852/2010

Καταργείται το άρθρο 121 του ν. 3852/2010, καθώς οι σχετικές ρυθμίσεις έχουν ενσωματωθεί στο τροποποιούμενο, ενιαίο πλέον, άρθρο 120.

Άρθρο 53

**Περιεχόμενο ψηφοδελτίων στις περιφερειακές εκλογές - Αντικατάσταση
άρθρου 129 του ν. 3852/2010**

Ενοποιούνται διατάξεις του ν. 3852/2010 που αφορούν στο περιεχόμενο των ψηφοδελτίων.

Άρθρο 54

Σταυροί προτίμησης

Προστίθεται άρθρο 129Α στον ν. 3852/2010 όπου αναφέρονται αναλυτικά ο αριθμός των σταυρών προτίμησης ανά εκλογική περιφέρεια όπως και τα θέματα εγκυρότητας των ψηφοδελτίων.

Άρθρο 55

Άκυρα ψηφοδέλτια - Αντικατάσταση άρθρου 130 του ν. 3852/2010

Ενοποιούνται διατάξεις του ν. 3852/2010 σχετικά με τα άκυρα ψηφοδέλτια.

Άρθρο 56

Εκλογικό σύστημα - Κατανομή εδρών περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 138 του ν. 3852/2010

Εισάγεται το εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής για την κατανομή του συνόλου των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου στους συνδυασμούς που μετείχαν στις εκλογές, η οποία ολοκληρώνεται και οριστικοποιείται στον πρώτο γύρο, ανεξάρτητα από την τυχόν διεξαγωγή και δεύτερου γύρου, κατ' αναλογία με όσα προβλέπονται για τις δημοτικές εκλογές.

Άρθρο 57

Επανάληψη της ψηφοφορίας - Αντικατάσταση άρθρου 139 του ν. 3852/2010

Περιγράφεται η διαδικασία που ακολουθείται, εάν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων, περίπτωση κατά την οποία η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή (β' γύρος), ανάμεσα μόνο στους υποψήφιους περιφερειάρχες των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους, κατ' αναλογία προς όσα προβλέπονται και για τις δημοτικές εκλογές.

Άρθρο 58

Κατανομή εδρών ανά εκλογική περιφέρεια - Αντικατάσταση άρθρου 140 του ν. 3852/2010

Ορίζεται αναλυτικά η διαδικασία κατανομής των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου, ανά εκλογική περιφέρεια, με ιδιαίτερη μέριμνα για το σεβασμό της τοπικής εκπροσώπησης στις τυχόν μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες, σύμφωνα με όσα ορίζονται και για τις δημοτικές εκλογές.

Άρθρο 59

Τροποποίηση άρθρου 141 του ν. 3852/2010

Ορίζεται ότι ο υποψήφιος περιφερειάρχης που έχει επιλεγεί, από την πλειοψηφία των υποψηφίων συμβούλων του συνδυασμού σύμφωνα με την παρ. 2, προς αντικατάσταση του αρχικώς ορισθέντος και παραιτηθέντος ή αποβιώσαντος υποψηφίου περιφερειάρχη του συνδυασμού, εφόσον δεν εκλεγεί, θεωρείται ως πρώτος επιτυχών σύμβουλος του συνδυασμού.

Άρθρο 60

Τροποποίηση άρθρου 142 του ν. 3852/2010

Καταργείται η παρ. 3 του άρθρου 142 του ν. 3852/2010 η οποία αναφερόταν σε υποψήφιους χωρικούς αντιπεριφερειάρχες οι οποίοι δεν προβλέπονται στο παρόν σχέδιο νόμου, αφού πλέον αυτοί ορίζονται υποχρεωτικά με απόφαση του Περιφερειάρχη.

Άρθρο 61

Κατάργηση του άρθρου 143 του ν. 3852/2010

Καταργείται το άρθρο 143 του ν. 3852/2010, καθώς η σχετική ρύθμιση έχει ενσωματωθεί, για λόγους καλής νομοθέτησης, στο τροποποιούμενο άρθρο 139.

Άρθρο 62

Τροποποίηση άρθρου 146 του ν. 3852/2010

Διαγράφονται οι λέξεις «τους αντιπεριφερειάρχες» στο εδ. α΄ της περ. α΄ της παρ. 1 του άρθρου 146 του ν. 3852/2010 το οποίο αναφέρεται στην επικύρωση εκλογής των αντιπεριφερειάρχων από Πολυμελές Πρωτοδικείο, εφόσον στο παρόν σχέδιο νόμου δεν προβλέπεται η εκλογή αντιπεριφερειάρχων, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν.

Άρθρο 63

Τροποποίηση άρθρου 154 του ν. 3852/2010

Διαγράφονται οι λέξεις «οι αντιπεριφερειάρχες των περιφερειακών ενοτήτων» στην παρ. 1 του άρθρου 154 του ν. 3852/2010 που αφορά στη ορκωμοσία των περιφερειακών αρχών, εφόσον πλέον στο παρόν σχέδιο νόμου δεν προβλέπεται η εκλογή αντιπεριφερειάρχων αλλά ορίζονται από τον περιφερειάρχη μεταξύ των περιφερειακών συμβούλων.

Άρθρο 64

Τροποποίηση άρθρου 155 του ν. 3852/2010

Διαγράφονται οι λέξεις «ή αντιπεριφερειάρχης περιφερειακής ενότητας» στην παρ. 1 του άρθρου 155 του ν. 3852/2010 που αφορά στην αποποίηση εκλογής, για τους ίδιους ανωτέρω λόγους.

Άρθρο 65

Παραίτηση αιρετών - Αντικατάσταση άρθρου 156 του ν. 3852/2010

Απλοποιείται η διαδικασία παραίτησης των αιρετών, κατ' αναλογία με όσα προβλέπονται για τις δημοτικές αρχές.

Απλοποιείται η διαδικασία παραίτησης των αιρετών, κατ' αναλογία με όσα προβλέπονται για τις δημοτικές αρχές.

Άρθρο 66

Τροποποίηση του άρθρου 158 του ν. 3852/2010

Αντικαθίσταται η παρ. 2 του άρθρου 158 του ν. 3852/2010, που αφορά στο μεταβατικό διάστημα μέχρι την προκήρυξη εκλογών μετά τη διάλυση του περιφερειακού συμβουλίου, σύμφωνα με το άρθρο 237 του ν. 3852/2010. Σύμφωνα με τη προτεινόμενη διάταξη, σε περίπτωση διάλυσης περιφερειακού συμβουλίου, ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναλαμβάνει τα σχετικά με τη διεξαγωγή της εκλογής και μπορεί να αναθέτει σε υψηλόβαθμο δημόσιο υπάλληλο τα καθήκοντα του περιφερειάρχη που σχετίζονται με τη διεκπεραίωση των επείγουσών υπηρεσιακών υποθέσεων

ΤΜΗΜΑ Γ΄

Άρθρο 67

Τελικές - Μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Δ΄

Με τις τελικές και μεταβατικές διατάξεις του Κεφαλαίου Δ΄, προβλέπεται ότι οι ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο εν λόγω Κεφάλαιο ισχύουν από την έναρξη της επόμενης αυτοδιοικητικής περιόδου, ενώ, κατ' εξαίρεση, τα άρθρα 46 έως και 61 ισχύουν και για τις εκλογές για την ανάδειξη περιφερειακών αρχών της 13ης και 20ης Οκτωβρίου 2019.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α΄
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ

Άρθρο 68

**Αντιδήμαρχοι - Αντικατάσταση άρθρου 59 και τροποποίηση του άρθρου
207 του ν. 3852/2010**

Ως απόρροια της αναλογικής συγκρότησης των δημοτικών συμβουλίων, είναι εύλογο ότι, στην πλειονότητα των δήμων, θα υπάρξει συνεργασία διαφορετικών δημοτικών παρατάξεων, παρ' όλο που στην τοπική αυτοδιοίκηση δεν ισχύει η αρχή της δεδηλωμένης, άρα δεν τίθεται θέμα «εμπιστοσύνης» του δημοτικού συμβουλίου προς την δημοτική αρχή. Έτσι είναι δυνατόν να υπάρχουν δημοτικές αρχές μειοψηφίας, αφού η πλειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου που θα υποστηρίζει κάθε επιμέρους απόφαση μπορεί να είναι κάθε φορά διαφορετική. Ωστόσο, προκειμένου να μπορεί να αποτυπώνεται και σε επίπεδο διοίκησης η τυχόν σταθερή συνεργασία περισσότερων της μίας παρατάξεων, προβλέπεται ότι ως αντιδήμαρχοι μπορούν πλέον να οριστούν δημοτικοί σύμβουλοι όχι μόνο από την παράταξη του δημάρχου, όπως γινόταν μέχρι τώρα, αλλά από όλες τις δημοτικές παρατάξεις. Και μάλιστα, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα προσωπικής συναλλαγής και διάλυσης των παρατάξεων εξαιτίας προσωπικών στρατηγικών, ο ορισμός αυτός θα πρέπει να εγκρίνεται από την πλειοψηφία των συμβούλων της παράταξης στην οποία ανήκει ο οριζόμενος αντιδήμαρχος, εφ' όσον φυσικά η παράταξη αυτή αριθμεί πάνω από δύο (2) μέλη, κατ' αναλογία των οριζόμενων για τη διαγραφή δημοτικού συμβούλου.

Επίσης, με την προτεινόμενη ρύθμιση αναμορφώνεται ο αριθμός των αντιδημάρχων με βάση τον πληθυσμό του δήμου, ενώ προβλέπεται αύξηση του αριθμού των αντιδημάρχων σε δήμους που προήλθαν από συνένωση, ανάλογα με τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων. Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για τους νησιωτικούς δήμους, αφού ορίζεται ότι αν ο αριθμός των αντιδημάρχων που αναλογεί βάσει του πληθυσμού είναι μικρότερος από τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων τότε αυτός προσαυξάνεται ανάλογα, στους δε μικρούς νησιωτικούς δήμους, δίνεται η δυνατότητα ορισμού ενός επιπλέον αντιδημάρχου.

Άρθρο 69

Εκλογή νέου δημάρχου - Αντικατάσταση άρθρου 60 του ν. 3852/2010

Καθορίζεται η διαδικασία εκλογής νέου δημάρχου, στην περίπτωση που η θέση μείνει κενή για οποιονδήποτε λόγο και προβλέπεται ότι νέος δήμαρχος εκλέγεται σύμβουλος που προέρχεται είτε από τον πρώτο είτε από τον δεύτερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό.

Άρθρο 70

Τροποποίηση του άρθρου 62 του ν. 3852/2010

Αναδιατυπώνεται η πρόβλεψη του άρθρου 62 του ν. 3852/2010 αναφορικά με την υποχρεωτική συμμετοχή του προέδρου κοινότητας ή προέδρου συμβουλίου κοινότητας στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, προσαρμοζόμενη στα νέα όργανα διοίκησης των κοινοτήτων. Επίσης, προστίθεται η υποχρέωση κλήσης στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου του πρόεδρου νομικού προσώπου του δήμου και άλλων υπηρεσιακών παραγόντων, όχι υποχρεωτικά, αλλά όποτε τούτο κριθεί αναγκαίο.

Άρθρο 71

Εκλογή προεδρείου δημοτικού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 64 του ν. 3852/2010

Περιγράφεται αναλυτικά η διαδικασία ανάδειξης των μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου. Προβλέπεται, ειδικότερα, ότι ο υποψήφιος πρόεδρος προέρχεται από την παράταξη του εκλεγέντος δημάρχου, είτε αυτή αναδείχθηκε πρώτη είτε δεύτερη σε εκλογική δύναμη, ο αντιπρόεδρος προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε, αντίστοιχα, δεύτερη ή πρώτη σε εκλογική δύναμη, αλλά δεν ανέδειξε τον δήμαρχο, ενώ ο γραμματέας προέρχεται από την τρίτη σε εκλογική δύναμη παράταξη.

Η διαδικασία διαρθρώνεται σε δύο φάσεις: κατά την πρώτη φάση η οικεία παράταξη εκλέγει τον υποψήφιό της, ενώ στην περίπτωση που από κάποια παράταξη δεν υπάρξει υποψηφιότητα, ο προτεινόμενος για το αξίωμα εκλέγεται από το σύνολο του δημοτικού συμβουλίου. Κατά τη δεύτερη φάση, η υποψηφιότητα για το κάθε αξίωμα επικυρώνεται από το σύνολο του δημοτικού συμβουλίου. Σημειώνεται ότι οι υποψήφιοι για τα αξιώματα που αναδείχθηκαν κατά την διαδικασία της πρώτης φάσης, εκλέγονται στη β' φάση, έστω και αν οι θετικές ψήφοι είναι λιγότερες από τις αρνητικές, εκτός και αν υπάρξει διαφορετική πρόταση με βάση τα κατωτέρω.

Ειδικότερα, στη δεύτερη φάση, και ενώ έχουν ήδη προκύψει οι υποψήφιοι για τα αξιώματα του προεδρείου δημοτικού συμβουλίου από τις οικείες παρατάξεις είναι δυνατόν να υποβληθεί διαφορετική πρόταση, από μέλος του συμβουλίου, τηρουμένων ωστόσο των προϋποθέσεων της παρ. 2, αναφορικά με την παράταξη από την οποία θα πρέπει να προέρχεται ο υποψήφιος, ανάλογα με τη θέση που διεκδικεί. Στην περίπτωση αυτή, διεξάγεται εκλογή με μυστική ψηφοφορία μεταξύ των μελών του δημοτικού συμβουλίου, στην οποία μετέχει οπωσδήποτε και ο αρχικώς υποδειχθείς υποψήφιος. Σύμβουλος που έθεσε υποψηφιότητα κατά τη δεύτερη φάση εκλέγεται μόνο αν λάβει τα 2/3 του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου. Αν δεν λάβει την προαναφερθείσα πλειοψηφία, εκλέγεται ο αρχικά υποδειχθείς

υποψήφιος, ακόμα και αν έχει λάβει λιγότερες θετικές ψήφους από τον συνυποψήφιό του.

Αν για οποιοδήποτε λόγο δεν επιτευχθεί εκλογή, θεωρείται ότι εκλέγονται οι σύμβουλοι της οικείας παράταξης που έχουν λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στις δημοτικές εκλογές.

Άρθρο 72

Αρμοδιότητες δημοτικού συμβουλίου - Τροποποίηση άρθρου 65 του ν. 3852/2010

Με την τροποποιητική αυτή διάταξη, προβλέπεται η δυνατότητα του δημοτικού συμβουλίου να μεταβιβάζει στην οικονομική επιτροπή και στην επιτροπή ποιότητας ζωής θέματα αρμοδιότητάς του σχετικές με το αντικείμενο της κάθε επιτροπής.

Άρθρο 73

Δημοτικές παρατάξεις - Αντικατάσταση άρθρου 66 του ν. 3852/2010

Επέρχεται σημαντική μεταβολή στη μέχρι τώρα λειτουργία των δημοτικών παρατάξεων. Έτσι, προβλέπεται καταρχήν ότι τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου ανήκουν σε δημοτικές παρατάξεις ανάλογα με το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί. Σε αντίθεση με το ισχύον καθεστώς, παρέχεται η δυνατότητα σε μέλος που ανεξαρτητοποιείται ή διαγράφεται από την παράταξη με την οποία εκλέχθηκε, να ενταχθεί σε άλλη παράταξη, με δήλωσή του προς το προεδρείο, η οποία υπογράφεται από το ίδιο και τα 2/3 τουλάχιστον των μελών της παράταξης στην οποία προσχωρεί, εφόσον αυτή έχει περισσότερα από τρία μέλη ή από όλα τα μέλη, εφ' όσον αυτή έχει λιγότερα από 3 μέλη. Επιπλέον, δίνεται η δυνατότητα στις υπάρχουσες παρατάξεις να συνενώνονται δημιουργώντας νέα παράταξη.

Οι προτεινόμενες αλλαγές είναι στενά συνυφασμένες με το γεγονός ότι οι παρατάξεις αποτελούν ιδιόμορφα (*suí generis*) ιδιωτικά σχήματα, οι δε αποφάσεις που σχετίζονται με την ανεξαρτητοποίηση ή διαγραφή μελών τους αποτελούν ζήτημα εσωτερικής τους λειτουργίας, ζήτημα δηλαδή που αφορά στη σχέση της παράταξης με τα μέλη της, ενώ η προσχώρηση σε νέα παράταξη καθώς και η συγχώνευση υπάρχουσών παρατάξεων και η δημιουργία νέας, αποτελούν πρωτίστως πολιτική απόφαση. Σκοπός των νέων ρυθμίσεων που εισάγονται είναι να αποτυπώνονται και σε επίπεδο παραταξιακής ένταξης οι πολιτικές εξελίξεις που τυχόν μεσολαβούν από την εκλογή των δημοτικών συμβουλίων και μετά, κατά τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου, κατ' αναλογία όσων ισχύουν σε εθνικό επίπεδο για τις κοινοβουλευτικές ομάδες των κομμάτων.

Άρθρο 74

Σύγκληση δημοτικού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 67 του ν. 3852/2010

Ρυθμίζονται αναλυτικά τα θέματα που αφορούν τη σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου και τις γνωστοποιήσεις προς τα μέλη του. Επίσης, προβλέπεται ότι αν μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται παρόν στη συνεδρίαση, μόνον ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Στην ίδια περίπτωση, η ψήφος δεν υπολογίζεται στον σχηματισμό της απαιτούμενης πλειοψηφίας ενώ δεν προσμετράται ούτε στις θετικές ούτε στις αρνητικές ψήφους. Με τον τρόπο αυτό, δεδομένης αφενός της αναλογικής συγκρότησης των δημοτικών συμβουλίων, αφετέρου της ανάγκης επίτευξης θεσμικών ισορροπιών και αποτροπής αδιεξόδου στη λήψη αποφάσεων, δίνεται στα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και στις παρατάξεις η ευκαιρία να ασκήσουν δημιουργική αντιπολίτευση. Αυτό γιατί μπορούν να μετέχουν στη συζήτηση ενός θέματος, εφόσον όμως δεν έχουν πεισθεί για την ορθότητα μιας πρότασης, να αρνηθούν ψήφο ή να δώσουν λευκή ψήφο, μη εμποδίζοντας

όμως τη δημοτική αρχή να πετύχει την απαιτούμενη υπέρ της πρότασης πλειοψηφίας.

Άρθρο 75

Επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 70 του ν. 3852/2010

Επέρχονται επιμέρους αλλαγές στις διατάξεις που αφορούν τη συγκρότηση και λειτουργία επιτροπών του δημοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 76

Συγκρότηση - Εκλογή Οικονομικής Επιτροπής και Επιτροπής Ποιότητας Ζωής - Αντικατάσταση άρθρου 74 του ν 3852/2010

Η θέσπιση της απλής αναλογικής αναπόφευκτα οδηγεί και στην αναμόρφωση της σύνθεσης και της διαδικασίας εκλογής των μελών της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής, η θητεία των οποίων είναι πλέον διετής, προσαρμοζόμενη στη νέα διάρκεια θητείας της δημοτικής αρχής. Αξιοσημείωτη αλλαγή αποτελεί η πρόβλεψη για συμμετοχή δύο αντιδημάρχων ως μέλη των επιτροπών, με στόχο να ενισχυθεί, προς όφελος της καλής και αποτελεσματικής λειτουργίας του οργάνου, η σύνδεση ανάμεσα στο κυρίαρχο και αποφασιστικό όργανο του δήμου, το δημοτικό συμβούλιο και τα εκτελεστικά όργανα του δήμου που είναι επιφορτισμένα με την καθημερινή διοίκηση των υποθέσεων και των υπηρεσιών του. Επιπλέον, η διαδικασία εκλογής των υπολοίπων μελών του δημοτικού συμβουλίου (περιλαμβανομένων και των ανεξαρτήτων) δεν αφορά πλέον τη διάκριση απλώς μεταξύ επιτυχόντος και επιλαχόντων συνδυασμών, αλλά διενεργείται κατά τρόπο αναλογικής κατανομής των εδρών σύμφωνα με τη δύναμη των δημοτικών παρατάξεων, με διακριτά ψηφοδέλτια.

Άρθρο 77

Λειτουργία Οικονομικής Επιτροπής - Επιτροπής Ποιότητας Ζωής - Αντικατάσταση άρθρου 75 του ν. 3852/2010

Περιγράφεται διεξοδικά ο τρόπος λειτουργίας της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής. Σημαντική αλλαγή, σε αντιστοιχία και με τον τρόπο λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, αποτελεί η πρόβλεψη ότι, αν μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται παρόν στη συνεδρίαση μόνον ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Επίσης, ως νέες ρυθμίσεις εισάγονται, μεταξύ άλλων, η πρόβλεψη για υποχρεωτική πρόσκληση των προέδρων κοινοτήτων και των προέδρων συμβουλίων κοινοτήτων όταν συζητείται θέμα που αφορά την κοινότητά τους, καθώς και η δυνατότητα παροχής λόγου σε εκπρόσωπους φορέων ή πολίτες.

Άρθρο 78

Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης - Αντικατάσταση άρθρου 76 του ν. 3852/2010

Ενισχύεται και αναβαθμίζεται ο θεσμός της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης. Έτσι, Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης μπορεί να συγκροτείται σε δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο των 5.000 κατοίκων με απόφαση η οποία λαμβάνεται πλέον με απλή πλειοψηφία των μελών του δημοτικού συμβουλίου. Καινοτομία αποτελεί η συμμετοχή δημοτών, μετά από κλήρωση μεταξύ των εγγεγραμμένων σε ειδικό κατάλογο που τηρείται στο δήμο και στον οποίο μπορεί να εγγράφεται κάθε δημότης που είναι εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου. Οι δημότες αυτοί, δεν συνυπολογίζονται στο σχηματισμό απαρτίας της Επιτροπής, έχουν όμως δικαίωμα ψήφου κατά τις συνεδριάσεις. Επιπρόσθετα, στην Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης αποδίδονται δύο επιπλέον σημαντικές αρμοδιότητες: η εισήγηση στο δημοτικό συμβούλιο σχετικά με τη αναγκαιότητα διεξαγωγής

δημοτικού δημοψηφίσματος και η διατύπωση γνώμης επί του προσχεδίου του προϋπολογισμού. Τέλος, οι αποφάσεις της Επιτροπής Διαβούλευσης εισάγονται υποχρεωτικά προς συζήτηση στο δημοτικό συμβούλιο εντός μηνός από τη λήψη τους.

Άρθρο 79

Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων - Αντικατάσταση άρθρου 78 του ν. 3852/2010

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, σκοπείται η ενίσχυση και η διαμόρφωση όρων αποτελεσματικής λειτουργίας, ενός σημαντικού οργάνου που εισήγαγε για πρώτη φορά το πρόγραμμα «Καλλικράτης». Το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών που προβλέφθηκε με το άρθρο 78 του ν. 3852/2010, θεσμοθετήθηκε ως αναγνώριση της σημασίας που έχει για τις τοπικές κοινωνίες η διευκόλυνση της ένταξης και η λυσιτελής ανταπόκριση σε σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες των μεταναστών. Παρά ταύτα, για λόγους που σχετίζονται και με τους όρους συγκρότησης και λειτουργίας του οργάνου αυτού, όπως ρυθμίστηκαν με το ν. 3852/2010, το σημαντικό αυτό βήμα παρέμεινε, στις περισσότερες των περιπτώσεων μετέωρο, καθώς, στη μεγάλη πλειονότητα των δήμων, είτε δεν συγκροτήθηκε καθόλου είτε περιορίστηκε σε μια αμιγώς τυπική ή διαπιστωτική των σχετικών προβλημάτων λειτουργία.

Με την παρούσα τροποποιητική διάταξη, σε μια περίοδο όπου το μεταναστευτικό και κυρίως το προσφυγικό ζήτημα αποκτά δραματική επικαιρότητα, λαμβάνονται πολλαπλές πρόνοιες για μια πιο ουσιαστική και αποτελεσματική συγκρότηση και λειτουργία του οργάνου αυτού. Συγκεκριμένα, η αρμοδιότητα του οργάνου επεκτείνεται και στα αντίστοιχα ζητήματα των προσφύγων, ενώ λαμβάνεται πρόνοια για μια πιο αντιπροσωπευτική, αλλά και ουσιαστική, εκπροσώπηση των μεταναστών και των προσφύγων, μέσω συγκεκριμένων ρυθμίσεων για την ανάδειξη

εκπροσώπων αυτών, από αναγνωρισμένους φορείς συλλογικής τους εκπροσώπησης, που δραστηριοποιούνται, κατά το καταστατικό τους, κατ' αρχήν σε τοπικό επίπεδο και ελλείπει τέτοιων, σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Επίσης, θεσπίζεται η υποχρεωτική υποβολή από το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, εντός του μηνός Δεκεμβρίου κάθε έτους, ετήσιας έκθεσης με την οποία θα καταγράφονται οι διαπιστώσεις του οργάνου αναφορικά με τα ζητήματα της αρμοδιότητάς του και θα προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα για τη βελτίωση των όρων ένταξης μεταναστών και προσφύγων στην τοπική κοινωνία και του βαθμού εξυπηρέτησης αυτών από τις δημοτικές και δημόσιες υπηρεσίες. Τέλος, προκειμένου να διασφαλιστεί ο ουσιαστικός ρόλος του Συμβουλίου στην αντιμετώπιση των ζητημάτων αρμοδιότητάς του, προβλέπεται η υποχρεωτική εισαγωγή της ετήσιας έκθεσής του προς συζήτηση στο δημοτικό συμβούλιο και μάλιστα εντός πολύ συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος (στην αμέσως επόμενη, από την υποβολή της έκθεσης, συνεδρίαση).

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Άρθρο 80

Πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας άνω των 300 κατοίκων -

Αντικατάσταση άρθρου 79 του ν. 3852/2010

Ορίζεται η διαδικασία εκλογής του προέδρου συμβουλίου κοινότητας άνω των 300 κατοίκων. Πρόεδρος εκλέγεται ο επικεφαλής ενός από τους δύο πρώτους συνδυασμούς, σύμφωνα με την εκλογική τους δύναμη. Η θητεία του προέδρου εκτείνεται σε όλη τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου, ενώ προβλέπεται ότι, σε περίπτωση κένωσης της θέσης του, η διαδικασία εκλογής επαναλαμβάνεται. Δεδομένου ότι ως πρόεδρος εκλέγεται ο επικεφαλής ενός από τους δύο πρώτους συνδυασμούς, στην παρ. 4 προβλέπεται ότι, σε περίπτωση ανεξαρτητοποίησης του προέδρου, αυτός εκπίπτει και

επαναλαμβάνεται η διαδικασία εκλογής μεταξύ δύο υποψηφίων που θα υποδειχθούν, αντίστοιχα, από τους δύο πρώτους, κατά σειρά εκλογής, συνδυασμούς.

Άρθρο 81

Πρόεδρος κοινότητας με πληθυσμό έως και 300 κατοίκων - Αντικατάσταση άρθρου 80 του ν. 3852/2010

Πρόεδρος κοινότητας κάτω των 300 κατοίκων εκλέγεται ο υποψήφιος ο οποίος έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στην κοινότητα.

Άρθρο 82

Αρμοδιότητες προέδρου συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων- Αντικατάσταση άρθρου 81 του ν 3852/2010

Προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες του προέδρου συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων.

Άρθρο 83

Αρμοδιότητες προέδρου κοινότητας έως και 300 κατοίκων - Αντικατάσταση άρθρου 82 του ν. 3852/2010

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού περιγράφονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες του προέδρου των κοινοτήτων έως και τριακοσίων κατοίκων, με μία δέσμη ρυθμίσεων που απονέμουν έναν ουσιαστικό ρόλο εκπροσώπησης της κοινότητας, στο πλαίσιο της ενδοδημοτικής αποκέντρωσης. Αξιοσημείωτη είναι η αποφασιστική αρμοδιότητα που αποκτά το αιρετό όργανο διοίκησης της κοινότητας, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 2, σε σχέση με την κατανομή του αναλογούντος, στην κοινότητα, ποσοστού των κεντρικών αυτοτελών πόρων που προορίζονται για τις επενδυτικές ανάγκες του δήμου.

Άρθρο 84

Αρμοδιότητες συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων - Αντικατάσταση άρθρου 83 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο αυτό περιγράφονται, αντίστοιχα προς τη διάταξη του προηγούμενου άρθρου, επικαιροποιούνται και ενισχύονται οι αρμοδιότητες του προέδρου των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων κατοίκων. Και ως προς τις κοινότητες αυτές ισχύει επίσης η αποφασιστική αρμοδιότητα της κοινότητας, στην κατανομή του αναλογούντος, στην κοινότητα, ποσοστού των κεντρικών αυτοτελών πόρων που προορίζονται για τις επενδυτικές ανάγκες του δήμου.

Άρθρο 85

Δημοσίευση - εκτελεστότητα αποφάσεων οργάνων διοίκησης κοινοτήτων

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού ενοποιούνται σε ένα κοινό άρθρο οι όροι δημοσίευσης και εκτελεστότητας αποφάσεων των αιρετών οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων, ενώ προβλέπεται ότι και οι αποφάσεις αυτές, εφόσον είναι εκτελεστές, προσβάλλονται με ειδική διοικητική προσφυγή, ενώπιον του Επόπτη ΟΤΑ.

Άρθρο 86

Γενικές διατάξεις για τη λειτουργία των κοινοτήτων - Αντικατάσταση άρθρου 84 του ν. 3852/2010

Αξιοσημείωτη πρόβλεψη αποτελεί ότι ο δήμαρχος και τα δημοτικά συμβούλια μπορούν να μεταβιβάζουν αρμοδιότητές τους στα συμβούλια και στους προέδρους των κοινοτήτων, γεγονός που - έστω δυνητικά - ευνοεί την περαιτέρω αποκέντρωση αρμοδιοτήτων στο εγγύτερο προς τον πολίτη επίπεδο.

Άρθρο 87

Συνέλευση κατοίκων κοινότητας - Αντικατάσταση άρθρου 85 του ν. 3852/2010

Ο θεσμός της συνέλευσης κατοίκων επεκτείνεται σε όλες τις κοινότητες, ανεξαρτήτως πληθυσμού, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η άμεση ενημέρωση και η συμμετοχή των πολιτών στις τοπικές υποθέσεις. Προς διευκόλυνση της διαδικασίας, σε κοινότητες άνω των 2000 κατοίκων, προβλέπεται ότι οι συνελεύσεις μπορούν να γίνονται και ανά συνοικία, ενορία ή άλλη πρόσφορη υποδιαίρεση. Για την ανωτέρω διαδικασία τηρούνται πρακτικά, τα οποία με ευθύνη του προέδρου ή του συμβουλίου κοινότητας αποστέλλονται στο πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου, προκειμένου να τα θέσει υπόψη των μελών του.

Άρθρο 88

Υλοποίηση αποφάσεων προέδρου ή συμβουλίου κοινότητας - Αντικατάσταση άρθρου 87 του ν. 3852/2010

Αναδιατυπώνεται η διαδικασία υλοποίησης αποφάσεων προέδρου ή συμβουλίου κοινότητας, προσαρμοζόμενη στα νέα όργανα διοίκησης των κοινοτήτων.

Άρθρο 89

Σύγκληση του συμβουλίου κοινότητας - Αντικατάσταση άρθρου 88 του ν. 3852/2010

Καθιερώνεται η δυνατότητα σύγκλησης του συμβουλίου όποτε το ζητήσει το 1/3 τουλάχιστον των μελών του, καθώς και όταν το ζητήσουν τουλάχιστον εκατό (100) κάτοικοι της κοινότητας με γραπτή αίτηση τους.

Άρθρο 90

Λειτουργία συμβουλίου κοινότητας - Αντικατάσταση άρθρου 89 του ν. 3852/2010

Αξιοσημείωτη αλλαγή συνιστά ότι αν κάποιο μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, υπολογίζεται ως παρόν μόνο για τον σχηματισμό της απαρτίας, ενώ η ψήφος δεν προσμετράται ούτε στον σχηματισμό της πλειοψηφίας ούτε στην καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων, κατ' αναλογία προς τα ισχύοντα για το δημοτικό συμβούλιο και τις επιτροπές του.

ΤΜΗΜΑ Γ'

Διατάξεις για τη συγκρότηση διοικήσεων νομικών προσώπων των δήμων

Άρθρο 91

Συγκρότηση διοικήσεων των νομικών προσώπων των δήμων

Η υποχρεωτική εκπροσώπηση της μειοψηφίας στα ΔΣ των νομικών προσώπων της αυτοδιοίκησης α' βαθμού, θεσπίστηκε με το ν. 3463/06, στο πλαίσιο ενός εκλογικού συστήματος που προέβλεπε την απονομή των 3/5 των εδρών των δημοτικών - κοινοτικών συμβουλίων στον επιτυχόντα συνδυασμό, ανεξαρτήτως ποσοστού και μόλις των 2/5 στους υπολοίπους -επιλαχόντες- συνδυασμούς. Αντίστοιχα και με το ν. 3852/2010 οι ρυθμίσεις για την κατανομή των εδρών των συμβουλίων μεταξύ του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών παρέμειναν αλώβητες. Στο πλαίσιο μιας τέτοιας κατανομής εδρών, που διασφάλιζε την απόλυτη κυριαρχία του επιτυχόντος συνδυασμού ήταν ευνόητη η αναγκαιότητα ύπαρξης κάποιων, στοιχειωδών έστω, δικλιδών, που διασφάλιζαν την παρουσία στα διοικητικά συμβούλια των δημοτικών νομικών προσώπων εκπροσώπων της μειοψηφίας, για λόγους διαφάνειας και ελέγχου.

Στο σύστημα διακυβέρνησης των ΟΤΑ που εισάγεται με το παρόν σχέδιο νόμου, δεν υφίστανται πλέον οι έννοιες «πλειοψηφία» και «μειοψηφία» με το περιεχόμενο που αυτές έχουν στο ισχύον σύστημα, αλλά το δημοτικό συμβούλιο αποτελεί πλέον το συλλογικό αιρετό όργανο διοίκησης του δήμου, στο οποίο όλες οι δημοτικές δυνάμεις εκπροσωπούνται κατ' αναλογία προς την εκλογική τους δύναμη. Στο πλαίσιο αυτό, η αναλογική εκπροσώπηση των δημοτικών παρατάξεων, άρα και η αποτύπωση των πραγματικών συσχετισμών που έχουν διαμορφωθεί στο ίδιο το εκλογικό σώμα, διασφαλίζονται από την ίδια τη σύνθεση του δημοτικού συμβουλίου. Με την έννοια αυτή, η υποχρεωτική εκ του νόμου κατανομή των εδρών των διοικητικών συμβουλίων μεταξύ του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών, παραμένει κενή ουσιαστικού περιεχομένου και στερείται ύπαρξης.

Κατά συνέπεια, με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, προβλέπεται ότι οι αιρετοί εκπρόσωποι του δημοτικού συμβουλίου στις διοικήσεις των δημοτικών νομικών προσώπων, από την επόμενη δημοτική περίοδο, θα ορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία θα λαμβάνεται με τη συνήθη διαδικασία και θα αποτυπώνει εξ ορισμού την αναλογική εκπροσώπηση του σώματος.

Σε συμφωνία με τα ανωτέρω, με τις διατάξεις των παρ. 2 και οι 3, αναπροσαρμόζονται αντίστοιχα στην αρχή της αναλογικής εκπροσώπησης και οι ρυθμίσεις που διέπουν τη συγκρότηση των διοικητικών συμβουλίων των Δ.Ε.Υ.Α., οι οποίες, λόγω της ιδιαίτερης φύσης και λειτουργίας των συγκεκριμένων επιχειρήσεων, είχαν πάντοτε τη δική τους, διακριτή σε σχέση με τα λοιπά νομικά πρόσωπα των δήμων, εσωτερική λογική και τελολογία. Στο πλαίσιο αυτό και δεδομένης της σημασίας διασφάλισης, σε κάθε περίπτωση, της επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας και λειτουργικότητας των νομικών προσώπων αυτών, η οποία προϋποθέτει μια στοιχειώδη -και, σε κάθε περίπτωση, αναλογική- σύνδεση μεταξύ των εκτελεστικών οργάνων του δήμου και της επιχείρησης, προβλέπεται ότι πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου των επιχειρήσεων αυτών είναι ο δήμαρχος ή ο οριζόμενος από αυτόν δημοτικός σύμβουλος και ότι ένα ακόμη μέλος, μεταξύ των αιρετών

εκπροσώπων του δήμου στη διοίκηση της επιχείρησης, ορίζεται από τον δήμαρχο.

ΤΜΗΜΑ Δ΄

Άρθρο 92

Έναρξη ισχύος Κεφαλαίου Ε΄

Η έναρξη ισχύος των διατάξεων του Κεφαλαίου Ε΄ «Σύστημα διακυβέρνησης Δήμων- Κοινοτήτων (άρθρα 68- 91) είναι η 1 Ιανουαρίου 2020, ημερομηνία εγκατάστασης των αυτοδιοικητικών οργάνων που θα αναδειχθούν από τις εκλογές του Οκτωβρίου 2019.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Άρθρο 93

Αντιπεριφερειάρχες - Αντικατάσταση άρθρου 160 του ν. 3852/2010

Εισάγονται μεταβολές στον ορισμό των αντιπεριφερειάρχων, χωρίς να μεταβάλλεται ο δυνητικός μέγιστος αριθμός τους, όπως προέκυπτε από την παρ. 1 του άρθρου 160 του ν. 3852/2010. Διατηρείται ο θεσμός του χωρικού αντιπεριφερειάρχη για κάθε περιφερειακή ενότητα, με εξαίρεση τις περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Θεσσαλίας και Ιονίων Νήσων, όπου οι χωρικοί αντιπεριφερειάρχες είναι ίσοι σε αριθμό με τους νομούς της οικείας περιφέρειας και επιλέγονται μεταξύ των συμβούλων οι οποίοι έχουν εκλεγεί, με οποιαδήποτε παράταξη, στην οικεία περιφερειακή ενότητα. Οι θεματικοί αντιπεριφερειάρχες δεν μπορούν να είναι πάνω από 6 σε κάθε περιφέρεια και ορίζονται και ανακαλούνται με απόφαση του περιφερειάρχη μεταξύ όλων των περιφερειακών συμβούλων. Δηλαδή, προσφέρεται η δυνατότητα για αξιοποίηση συμβούλων από όλες τις παρατάξεις του περιφερειακού

συμβουλίου και όχι μόνον από την παράταξη του περιφερειάρχη εφόσον ο ορισμός εγκριθεί από την πλειοψηφία των συμβούλων της παράταξης στην οποία ανήκει ο σύμβουλος αυτός. Οι διατάξεις για τις αρμοδιότητες των χωρικών και των θεματικών αντιπεριφερειάρχων παραμένουν αμετάβλητες σε σχέση με το ν. 3852/2010, όπως και η διάταξη για την αναπλήρωση του περιφερειάρχη. Επιπλέον, προβλέπεται ότι η θητεία τους δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δύο ετών, εκτός εάν ο περιφερειάρχης ανακαλέσει τον ορισμό τους με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους οι αντιπεριφερειάρχες δεν μπορούν να εκλεγούν μέλη του προεδρείου του περιφερειακού συμβουλίου.

Άρθρο 94

Αναπλήρωση - αντικατάσταση περιφερειάρχη - Αντικατάσταση άρθρου 161 του ν. 3852/2010

Καταργείται η παρ. 4 του άρθρου 161 του ν. 3852/2010, διότι αναφερόταν σε αναπλήρωση του αιρετού αντιπεριφερειάρχη λόγω έκπτωσης, παραίτησης, θανάτου ή ακύρωσης της εκλογής του, καθώς, με το παρόν σχέδιο νόμου, δεν προβλέπεται πλέον άμεση εκλογή αντιπεριφερειάρχη. Κατά τα λοιπά, παραμένουν αμετάβλητες οι ρυθμίσεις για τις περιπτώσεις αναπλήρωσης ή αντικατάστασης του περιφερειάρχη.

Άρθρο 95

Εκλογή νέου περιφερειάρχη σε περίπτωση κένωσης της θέσης- Αντικατάσταση άρθρου 162 του ν. 3852/2010

Η εκλογή του νέου περιφερειάρχη σε περίπτωση κένωσης της θέσης γίνεται πλέον με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία επί του συνόλου των μελών του περιφερειακού συμβουλίου, το οποίο εκλέγει ως περιφερειάρχη, έναν σύμβουλο, που εξελέγη με τον πρώτο ή δεύτερο σε

ψήφους συνδυασμό. Στη συνέχεια περιγράφεται αναλυτικά η διαδικασία εκλογής.

Άρθρο 96

Αποφασιστικού χαρακτήρα επιτροπές περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 164 του ν. 3852/2010

Γίνεται προσαρμογή της υπάρχουσας διάταξης στα δεδομένα της αναλογικής συγκρότησης του περιφερειακού συμβουλίου.

Άρθρο 97

Γνωμοδοτικού χαρακτήρα επιτροπές περιφερειακού συμβουλίου

Με τη νέα διάταξη και με σκοπό την αποδοτικότερη λειτουργία του περιφερειακού συμβουλίου, παρέχεται η αρμοδιότητα στον πρόεδρο του περιφερειακού συμβουλίου να εισηγείται τη συγκρότηση ad hoc επιτροπών, προκειμένου να επεξεργάζονται και να εισηγούνται στο περιφερειακό συμβούλιο ζητήματα που αφορούν στις αρμοδιότητες της περιφέρειας.

Ορίζεται η διαδικασία με την οποία το περιφερειακό συμβούλιο, η οικονομική επιτροπή, οι επιτροπές του άρθρου 164 και ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου μπορούν να παραπέμπουν θέματα προς εξέταση από τις επιτροπές του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 98

Συγκρότηση - εκλογή προεδρείου περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 165 του ν. 3852/2010

Ρυθμίζεται η εκλογή του προεδρείου του περιφερειακού συμβουλίου, του οποίου η θητεία αντιστοιχεί χρονικά με το ήμισυ της περιφερειακής περιόδου,

κατ' αναλογία όσων προεκτέθηκαν για το προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 99

Παραίτηση μελών του προεδρείου του περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 166 του ν. 3852/2010

Ρυθμίζονται τα θέματα παραίτησης και αντικατάστασης μελών του προεδρείου του περιφερειακού συμβουλίου, με γνώμονα την απλοποίηση και επιτάχυνση της διαδικασίας.

Άρθρο 100

Σύγκληση περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 167 του ν. 3852/2010

Ρυθμίζονται τα θέματα σύγκλησης του περιφερειακού συμβουλίου, με κατάλληλη προσαρμογή των ισχυουσών ρυθμίσεων στο δεδομένο της αναλογικής συγκρότησης των περιφερειακών συμβουλίων.

Άρθρο 101

Λειτουργία - παρατάξεις περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση άρθρου 168 του ν. 3852/2010

Δίνεται η δυνατότητα, πέραν του περιφερειάρχη και της οικονομικής επιτροπής, να προτείνει θέματα ημερήσιας διάταξης του περιφερειακού συμβουλίου και η εκτελεστική επιτροπή. Περαιτέρω, εισάγονται νέες διατάξεις στο θεσμό των περιφερειακών παρατάξεων, προκειμένου να αποτυπώνονται και στη συγκρότηση του περιφερειακού συμβουλίου πολιτικές μεταβολές που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια της αυτοδιοικητικής περιόδου, κατ' αναλογία προς όσα προεκτέθηκαν για τις δημοτικές παρατάξεις.

Άρθρο 102

Τροποποίηση άρθρου 169 του ν. 3852/2010

Με την τροποποίηση της παρ. 2 του άρ. 169 του ν. 3852/2010, προβλέπεται πλέον ότι το μέλος που θα αρνηθεί να ψηφίσει ή που θα δώσει λευκή ψήφο κατά τη διαδικασία της ψηφοφορίας, λογίζεται ως παρόν για τον υπολογισμό της απαρτίας, αλλά ούτε η άρνηση ψήφου ούτε η λευκή ψήφος προσμετρώνται μεταξύ των θετικών και αρνητικών ψήφων, προκειμένου να διευκολύνεται έτσι η λήψη απόφασης από το συμβούλιο.

Άρθρο 103

Οικονομική Επιτροπή - Αντικατάσταση άρθρου 175 του ν. 3852/2010

Αντικαθίσταται το άρθρο 175 του ν. 3852/2010, που αφορά στην εκλογή των μελών της οικονομικής επιτροπής, κατ' αναλογία των όσων προβλέπονται για τους δήμους.

Άρθρο 104

Λειτουργία Οικονομικής Επιτροπής - Αντικατάσταση άρθρου 177 του ν. 3852/2010

Κατ' αντιστοιχία με τη σχετική διάταξη για τη λειτουργία του περιφερειακού συμβουλίου, προσαρμόζονται οι διατάξεις περί της λειτουργίας της Οικονομικής Επιτροπής, στο δεδομένο της αναλογικής συγκρότησής της.

Άρθρο 105

Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης - Αντικατάσταση άρθρου 178 του ν. 3852/2010

Τροποποιείται ο θεσμός της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης, ως προς τη σύνθεσή του, τα καθήκοντα και τη λειτουργία της. Στόχος είναι η ισχυροποίησή της ως θεσμού, η καλύτερη οργάνωση, η διασφάλιση της διαβουλευτικής διαδικασίας και η ενίσχυση του ρόλου της ως γνωμοδοτικού οργάνου, κατ' αναλογία προς όσα προεκτέθηκαν για τις Δημοτικές Επιτροπές Διαβούλευσης.

ΤΜΗΜΑ Γ΄

Διατάξεις για τη συγκρότηση της διοίκησης νομικών προσώπων των περιφερειών

Άρθρο 106

Ρυθμίσεις για τη συγκρότηση της διοίκησης των νομικών προσώπων των περιφερειών

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, προσαρμόζονται προς το σύστημα της απλής αναλογικής οι διατάξεις για τη συγκρότηση των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων των περιφερειών, κατ' αντιστοιχία προς τα όσα εκτέθηκαν ως προς τη σχετική διάταξη για τα δημοτικά νομικά πρόσωπα.

Άρθρο 107

Έναρξη ισχύος Κεφαλαίου ΣΤ΄

Προβλέπεται ως χρόνος έναρξης ισχύος των διατάξεων του κεφαλαίου ΣΤ΄ η επόμενη αυτοδιοικητική περίοδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΤΑ

Άρθρο 108

Αρχές - έκταση - περιεχόμενο κρατικής εποπτείας - Αντικατάσταση

άρθρου 214 του ν. 3852/2010

Διατυπώνονται κατά τρόπο σαφή οι γενικές αρχές που διέπουν την εποπτεία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης από το κράτος, όπως αυτές καθιερώνονται στο άρθρο 102 παρ. 4 του Συντάγματος. Ειδικότερα η κρατική εποπτεία των Ο.Τ.Α. συνίσταται σε έλεγχο νομιμότητας και σε πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών. Αναφορικά με την άσκηση των επιμέρους αρμοδιοτήτων, την ερμηνεία και την εφαρμογή του εκάστοτε ειδικού θεσμικού πλαισίου, αρμόδιο είναι το κατά περίπτωση καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο, ενώ ο επιτελικός ρόλος του Υπουργείου Εσωτερικών συνίσταται ιδίως στην έκδοση εγκύκλιων οδηγιών για την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή της ισχύουσας θεσμικής νομοθεσίας περί Ο.Τ.Α., ήτοι της νομοθεσίας περί οργάνωσης, συγκρότησης και λειτουργίας των οργάνων τους, του προσωπικού και των οικονομικών τους.

Όπως είναι γνωστό, βασικό διαχωρισμό της δράσης των διοικητικών οργάνων αποτελεί ο διαχωρισμός της "καθ' ύλην" αρμοδιότητας, που συνίσταται στον καθορισμό του αντικειμένου της δραστηριότητας του διοικητικού οργάνου, καθώς και αυτός της "κατά κλάδο" αρμοδιότητας, που συνίσταται στην οργανωτική ενότητα μέσα στην οποία ασκείται η αρμοδιότητα, η οποία συνήθως είναι ένα Υπουργείο.

Τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία δεν αποξενώνονται από τον έλεγχο και την εποπτεία του τρόπου άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, που έχουν εκχωρήσει στις Δ/νσεις των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων ή στις αντίστοιχες των Περιφερειών και των Δήμων της χώρας.

Εξάλλου, μια τέτοια «αποξένωση» θα αντέβαινε στην έννοια της «ενιαίας διοίκησης», καθώς και στον εποπτικό ρόλο των Υπουργείων για την εφαρμογή της εθνικής πολιτικής.

Ιδιαίτερα, σε ότι αφορά στην άσκηση κρατικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται σε φορείς της αυτοδιοίκησης, το Κράτος υποχρεούται να ασκεί εποπτεία στις πράξεις τους, η οποία συνίσταται σε έλεγχο νομιμότητας, είτε προληπτικό είτε κατασταλτικό, εφόσον το Σύνταγμα δεν διακρίνει (ΣτΕ 1716/2014).

Βάσει των ανωτέρω, παρατίθενται τα ακόλουθα παραδείγματα:

- το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας είναι αρμόδιο να δίνει κατευθύνσεις και οδηγίες ως προς τον τρόπο εφαρμογής του ν. 4067/2012 (Νέος Οικοδομικός Κανονισμός) ή του ν. 4495/2017 (Έλεγχος και Προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις) από τα πολεοδομικά γραφεία των Υπηρεσιών Δόμησης των Δήμων,
- το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για το ν. 4039/2012 (Για τα δεσποζόμενα και τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς και την προστασία των ζώων από την εκμετάλλευση ή τη χρησιμοποίηση με κερδοσκοπικό σκοπό) και
- το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης για το ν. 4442/2016 (Νέο θεσμικό πλαίσιο για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας και άλλες διατάξεις) και ειδικότερα για το Κεφάλαιο Ζ' αυτού, αναφορικά με την "απλούστευση πλαισίου Λειτουργίας Καταστημάτων Υγειονομικού Ενδιαφέροντος, Θεάτρων και Κινηματογράφων",

δεδομένου ότι πρόκειται για νομοθεσία που θεσμοθετήθηκε, κατά περίπτωση, με πρωτοβουλία των προαναφερόμενων υπουργείων και ως εκ τούτου εμπίπτει στο πεδίο της "καθ' ύλην" αρμοδιότητάς τους.

Άρθρο 109

**Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ - Αντικατάσταση άρθρου 215 του ν.
3852/2010**

Με το άρθρο 109 προβλέπεται ότι η κρατική εποπτεία των Ο.Τ.Α. ασκείται από τις κατά τόπο αρμόδιες Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας Ο.Τ.Α., οι οποίες υπάγονται απευθείας στον Υπουργό. Ειδικότερα συστήνονται επτά (7) Αυτοτελείς Υπηρεσίες, ήτοι: α. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Αττικής, β. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, γ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, δ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, ε. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Αιγαίου, στ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Κρήτης και ζ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Μακεδονίας - Θράκης.

Η αρμοδιότητα της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. συνίσταται στην άσκηση του ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, του πειθαρχικού ελέγχου των αιρετών καθώς και στη διαβίβαση εγκύκλιων οδηγιών και γενικών κατευθύνσεων που δίδει το Υπουργείο Εσωτερικών ή τα κατά περίπτωση καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία, στο πλαίσιο του επιτελικού τους ρόλου. Επιπλέον προβλέπεται η δυνατότητα αυτεπάγγελτης έκδοσης οδηγιών προς διασφάλιση της νομιμότητας στη δράση των Ο.Τ.Α., οι οποίες σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τις γενικές κατευθύνσεις του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου.

Άρθρο 110

Επόπτης ΟΤΑ - Αντικατάσταση άρθρου 216 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 110, προβλέπεται η σύσταση της θέσης του προϊσταμένου της Αυτοτελούς Υπηρεσίας ΟΤΑ, ο οποίος ονομάζεται «Επόπτης ΟΤΑ». Ο όρος αυτός κρίνεται ορθότερος από τον όρο «Ελεγκτής Νομιμότητας», που χρησιμοποιείται στο νόμο 3852/2010, καθώς αντικατοπτρίζει ακριβέστερα το εύρος των καθηκόντων του οργάνου αυτού και εναρμονίζεται και με την συνταγματική ορολογία της παραγράφου 4 του άρθρου 102. Λαμβάνεται ιδιαίτερη πρόνοια για τα αυξημένα προσόντα του Επόπτη και την εξουκείωση

με τη νομική επιστήμη, κατά προτίμηση με το δημόσιο δίκαιο. Τούτο, διότι η εποπτεία συνιστά έλεγχο νομιμότητας και ο έλεγχος αυτός ασκείται κατά τεκμήριο ορθότερα από πρόσωπα με νομική παιδεία. Η επιλογή του Επόπτη γίνεται κατόπιν αξιοκρατικής και διαφανούς διαδικασίας, η οποία έχει ήδη δοκιμαστεί στο πλαίσιο του Μητρώου Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης. Ταυτόχρονα θεσπίζονται κωλύματα με σκοπό την διασφάλιση της λειτουργικής ανεξαρτησίας του οργάνου και την με αντικειμενικό τρόπο άσκηση των καθηκόντων του. Προβλέπεται παράλληλα η αναπλήρωσή του από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Εποπτείας ΟΤΑ, όταν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται ή εάν η θέση του είναι κενή.

Άρθρο 111

Προσωπικό Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ

Με την προτεινόμενη διάταξη ρυθμίζονται θέματα στελέχωσης της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ. Συστήνονται θέσεις μόνιμων υπαλλήλων καθώς και δικηγόρων με σχέση έμμισθης εντολής, ενώ θεσπίζονται τα ελάχιστα απαιτούμενα προσόντα για το προσωπικό που θα πλαισιώσει την αυτοτελή αυτή υπηρεσία. Δίνεται έμφαση στην εξειδίκευση στο δημόσιο δίκαιο ή στη διοικητική επιστήμη των δικηγόρων με έμμισθη εντολή, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των θεμάτων που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν αφορά κατά κανόνα σε κάποιο επιμέρους κλάδο του δημοσίου δικαίου. Σημειώνεται, ότι οι υπάλληλοι της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ είναι μόνιμοι υπάλληλοι αυτής και δεν αποτελούν προσωπικό του Υπουργείου Εσωτερικών. Επίσης είναι δυνατή η στελέχωση των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ με απόσπαση ή μετάταξη προσωπικού από άλλους φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται. Εξαιρούνται πάντως από τους ως άνω φορείς οι ΟΤΑ και τα νομικά πρόσωπα αυτών. Τέλος τίθεται ο περιορισμός της παραμονής του προσωπικού στις Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας ΟΤΑ επί πενταετία από τον διορισμό, ώστε να διασφαλιστεί η εμπειρία και η τεχνογνωσία που θα

αποκτηθεί για επαρκές χρονικό διάστημα προς όφελος των ως άνω Υπηρεσιών.

Άρθρο 112

Διάρθρωση - οργάνωση Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ - Αντικατάσταση άρθρου 218 του ν. 3852/2010

Με το άρθρο 112 αντικαθίσταται το άρθρο 218 του ν. 3852/2010, στο οποίο προβλέπεται η διάρθρωση και η οργάνωση της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ και συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών (Τομέας Εσωτερικών) οργανική μονάδα επιπέδου Διεύθυνσης, η οποία υποστηρίζει διοικητικά και οικονομικά την λειτουργία των επτά Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ.

Η οργανωτική διάρθρωση κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ συνιστάται από τον Επόπτη ΟΤΑ, την Διεύθυνση Εποπτείας Ο.Τ.Α. και το Τμήμα Νομικών Συμβούλων, το οποίο στελεχώνεται από νομικούς συμβούλους με σχέση έμμισθης εντολής και υπάγεται στον Επόπτη.

Το Τμήμα Νομικών Συμβούλων καθοδηγεί και συνεπικουρεί το έργο της Διεύθυνσης Εποπτείας ΟΤΑ και του Επόπτη διατυπώνοντας γνώμη για κάθε νομικό ζήτημα που του τίθεται.

Παράλληλα, σε κάθε νομό της χωρικής περιφέρειας κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, εκτός από τον νομό της έδρας, συστήνεται οργανική μονάδα επιπέδου Γραφείου με τίτλο «Γραφείο Εποπτείας ΟΤΑ και την ονομασία του νομού» ως αποκεντρωμένη μονάδα της Διεύθυνσης Εποπτείας ΟΤΑ ή των Τμημάτων της, προκειμένου να διαχειρίζεται και να παρακολουθεί επιτόπια τα ζητήματα του ελέγχου των πράξεων ΟΤΑ του νομού.

Η Διεύθυνση εποπτείας ΟΤΑ συγκροτείται σε επιμέρους οργανικές μονάδες επιπέδου Τμήματος ή Γραφείου με κριτήριο την καθ' ύλη ή την κατά τόπο αρμοδιότητα κάθε οργανικής μονάδας.

Η διάρθρωση κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ καθορίζεται με τον οργανισμό που γίνεται με προεδρικό διάταγμα κατόπιν πρότασης των Υπουργών Εσωτερικών, Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών. Στο ίδιο διάταγμα ρυθμίζονται τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας, καθορισμού των οργανικών μονάδων και των αρμοδιοτήτων τους, σύστασης και κατανομής οργανικών θέσεων, κατηγοριών, κλάδων και τυπικών προσόντων για την επιλογή των προϊσταμένων των οργανικών μονάδων αυτών.

Με τις παραγράφους 5 και εξής προβλέπεται η σύσταση, διάρθρωση και στελέχωση στο Υπουργείο Εσωτερικών νέας Διεύθυνσης Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης των ΑΥΕ ΟΤΑ, υπαγόμενη στην Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών, με σκοπό την διοικητική, τεχνική και οικονομική υποστήριξη των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ.

Η Διεύθυνση αυτή αναλαμβάνει την διοικητική, οικονομική και πληροφορική υποστήριξη όλων των ΑΥΕ ΟΤΑ. Με τον τρόπο αυτό αποτρέπεται η δημιουργία αντίστοιχων μονάδων στο επίπεδο κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Ελέγχου ΟΤΑ, οι οποίες εκ των πραγμάτων θα ήταν πολυάριθμες με δεδομένη και την υποχρέωση διακριτών μονάδων άσκησης αρμοδιοτήτων οικονομικού περιεχομένου, λόγω των ασυμβιβάστων που έχουν θεσπισθεί με την ισχύουσα νομοθεσία για την οικονομική διοίκηση και διαχείριση και τα θέματα προμηθειών. Συνεπώς διασφαλίζεται σημαντική δημοσιονομική εξοικονόμηση και συγκέντρωση των διαθεσίμων μέσων και ανθρώπινου δυναμικού για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των θεμάτων αυτών. Παράλληλα διασφαλίζεται και η κεντρική παρακολούθηση και πληροφόρηση των αρμοδίων φορέων για την εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών, υπό την ευθύνη ενός κεντρικού Γενικού Διευθυντή Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών. Ομοίως διασφαλίζεται η εξειδίκευση των θεμάτων αυτών από μία στοχευμένη οργανική μονάδα.

Συνεπεία των ανωτέρω προβλέπεται η κατάρτιση ενιαίου προϋπολογισμού για όλες τις ΑΥΕ ΟΤΑ με κεντρική διαχείριση από το Υπουργείο Εσωτερικών

διά της ως άνω Διεύθυνσης, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό οικονομίες κλίμακος. Οι πιστώσεις που διατίθενται για την εν γένει λειτουργία των ΑΥΕ ΟΤΑ εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών και παρακολουθούνται από ειδικούς κωδικούς έχοντας ως αποκλειστικό σκοπό την εξυπηρέτηση των συγκεκριμένων αναγκών. Η εξειδίκευση και συγκέντρωση μέσων και πόρων για τους συγκεκριμένους σκοπούς είναι συμβατός με την αποκεντρωμένη οργανωτική μορφή που επιλέγει ο νομοθέτης, αποτρέποντας κατατμήσεις και υψηλές δημοσιονομικές επιβαρύνσεις.

Στην παράγραφο 9 προβλέπεται εξαιρετική διαδικασία στελέχωσης της νέας Διεύθυνσης Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης των ΑΥΕ ΟΤΑ, με αποσπάσεις, μετατάξεις ή προσλήψεις κατ'εξαιρεση κάθε άλλης διάταξης με μόνη απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Οι πράξεις αυτές είναι υποχρεωτικές για τους φορείς προέλευσης των υπαλλήλων που μετακινούνται στο Υπουργείο. Η πρόβλεψη αυτή είναι αναγκαία, προκειμένου να στελεχωθεί άμεσα η Διεύθυνση και να ευρίσκεται σε ετοιμότητα ενόψει της σκοπούμενης ταχείας θέσης σε εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου άσκησης του ελέγχου των πράξεων των ΟΤΑ που γίνεται με τον παρόντα νόμο.

Άρθρο 113

Υπηρεσιακές μεταβολές - πειθαρχικός έλεγχος - Αντικατάσταση άρθρου 220 του ν. 3852/2010

Με την προτεινόμενη διάταξη ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τις υπηρεσιακές μεταβολές και τον πειθαρχικό έλεγχο τόσο του Επόπτη ΟΤΑ όσο και των υπαλλήλων που υπηρετούν στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ. Συγκεκριμένα, προβλέπονται ρητά οι πειθαρχικές ποινές και η πειθαρχική εξουσία του Υπουργού Εσωτερικών.

Ο Υπουργός Εσωτερικών μπορεί να επιβάλλει στον Επόπτη ΟΤΑ μέχρι την ποινή αποδοχών τριών (3) μηνών. Αρμόδιο για την ποινή της οριστικής παύσης είναι το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο.

Ο Επόπτης ΟΤΑ επίσης παύεται από τον Υπουργό Εσωτερικών στην περίπτωση αντικειμενικής αδυναμίας άσκησης των καθηκόντων του, είτε λόγω υποβολής παραίτησης. Κατά της απόφασης Υπουργού που επιβάλλει πειθαρχική ποινή ασκείται προσφυγή ουσίας στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Παράλληλα, το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο κρίνει, στην περίπτωση που ο υπό παύση Επόπτης ΟΤΑ είναι δημόσιος υπάλληλος, εάν η σοβαρότητα του πειθαρχικού παραπτώματος επιβάλλει και την απόλυση του από την θέση του δημοσίου υπαλλήλου ή την επιβολή σε αυτόν άλλης πειθαρχικής ποινής. Αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο για τα θέματα του προσωπικού των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ ορίζεται το οικείο Συμβούλιο του Υπουργείου Εσωτερικών. Στην συνέχεια καθορίζονται οι πειθαρχικοί προϊστάμενοι του προσωπικού αυτού. Η λοιπή πειθαρχική διαδικασία είναι αυτή που προβλέπεται στις σχετικές διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.

Άρθρο 114

Συμβούλιο Εποπτών ΟΤΑ

Συστήνεται Συμβούλιο Εποπτών Ο.Τ.Α. με σκοπό το συντονισμό του έργου άσκησης της κρατικής εποπτείας, την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών καθώς και την από κοινού αντιμετώπιση σημαντικών ζητημάτων που αναφύονται κατά την άσκηση εποπτείας των Ο.Τ.Α. Το Συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις εισηγητικού και γνωμοδοτικού χαρακτήρα, οι οποίες δεν δεσμεύουν τα μέλη του κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, και δύναται να εισηγείται στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό την υποβολή ερωτήματος στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Προβλέπεται δε ότι το Συμβούλιο εκλέγει εκ των μελών του Πρόεδρο για θητεία δύο (2), ενώ διοικητικά υποστηρίζεται από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών.

Η σύσταση του Συμβουλίου αποσκοπεί η κρατική εποπτεία επί της αυτοδιοίκησης να περιβληθεί με το κύρος της ομοιόμορφης αντιμετώπισης ομοειδών υποθέσεων ανά την επικράτεια, εξαλείφοντας, στο μέτρο του δυνατού, αποφάσεις της

αυτοδιοίκησης σε μία ΑΥΕ να επικυρώνεται και όμοιου περιεχομένου απόφαση σε άλλη ΑΥΕ να θεωρείται νομίμως ληφθείσα.

Άρθρο 115

Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ

Συγκροτείται για πρώτη φορά στο Υπουργείο Εσωτερικών με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας Ο.Τ.Α., στην οποία συμμετέχουν ο Υπουργός Εσωτερικών, ως πρόεδρος, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Εποπτών Ο.Τ.Α., ένας Αντιπρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, ο Συνήγορος του Πολίτη, ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, ο Ειδικός Γραμματέας του ΣΕΕΔΔ, ο Πρόεδρος του Παρατηρητήριου Οικονομικής Αυτοτέλειας Ο.Τ.Α., ο Τομεακός Γραμματέας Δημοσιονομικής Πολιτικής, ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ και ο Πρόεδρος της ΕΝΠΕ ή οι υπ' αυτών οριζόμενοι αναπληρωτές τους.

Αποστολή της εν λόγω Επιτροπής είναι ο περιοδικός έλεγχος του επιπέδου συμμόρφωσης των Ο.Τ.Α., η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του μηχανισμού εποπτείας, η αμοιβαία ενημέρωση όλων των διοικητικών και δικαστικών φορέων για τα θέματα αρμοδιότητάς τους που αφορούν την Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς και η παρακολούθηση και μέριμνα για τη διαρκή αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας της κρατικής εποπτείας επί των Ο.Τ.Α..

Για πρώτη φορά, λοιπόν, όλοι οι κρίσιμοι ελεγκτικοί μηχανισμοί της ελληνικής πολιτείας μπορούν να συντονίζονται τις δράσεις τους και να επεξεργάζονται τα συμπεράσματα από τις ήδη διενεργηθείσες έρευνες άλλων ελεγκτικών μηχανισμών, ώστε να μειωθεί το φαινόμενο των ομοειδών ελέγχων για την ίδια ελεγχόμενη περίοδο σε έναν ΟΤΑ από διαφορετικά ελεγκτικά σώματα. Μπορεί, επομένως, σε έναν δήμο να διενεργούνται έλεγχοι και έρευνες από διαφορετικά ελεγκτικά σώματα που προσανατολισμένα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο αρμοδιοτήτων του ΟΤΑ θα εξαντλούν πλήρως την ελεγκτική τους δράση. Σκοπός είναι να γίνεται σαφές στους ελεγχόμενους φορείς ότι η πολιτεία σχεδιασμένα προσπαθεί, με ενδοδιοικητικούς μηχανισμούς, να εφαρμόσει τη νομιμότητα στη

δράση των οργάνων της, εξασφαλίζοντας ποιότητα στην προσφορά των υπηρεσιών της και την αίσθηση του δικαίου στη κοινωνία.

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΟΤΑ

Άρθρο 116

Υποχρεωτικός Έλεγχος Νομιμότητας - Αντικατάσταση άρθρου 225 του ν. 3852/2010

Αναπροσδιορίζονται οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων των Ο.Τ.Α. που αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο νομιμότητας στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Εν προκειμένω, αποστέλλονται οι αποφάσεις που αφορούν: α) ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου, β) ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, εάν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α., γ) αγορά και εκποίηση, λόγω πώλησης ή δωρεάς κατά κυριότητα, ακινήτων, δ) κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, ε) μίσθωση ακινήτων από τρίτους, στ) σύναψη πάσης φύσεως δανείων, ζ) ίδρυση πάσης φύσεως νομικών προσώπων, συμμετοχή σε υφιστάμενα νομικά πρόσωπα, καθώς και λύση ή θέση σε εκκαθάριση νομικών προσώπων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, η) σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 100 και θ) διεξαγωγή δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος.

Προς έλεγχο νομιμότητας αποστέλλονται και οι αποφάσεις των κοινωφελών επιχειρήσεων, των ΔΕΥΑ και των μονομετοχικών ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α. που αφορούν: α) αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, β) εκποίηση παγίων περιουσιακών στοιχείων, γ) αγορά και εκποίηση ακινήτων, δ) σύναψη δανείων και ε) ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, εάν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.

στ) μίσθωση ακινήτων από τρίτους και ζ) τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 100.

Στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 225 του ν. 3852/2010 περιλαμβάνονται και οι αποφάσεις των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης. Επιπλέον, προς έλεγχο νομιμότητας αποστέλλεται και ο προϋπολογισμός των εν λόγω Ταμείων, ενώ έχουν την υποχρέωση κοινοποίησης των ετήσιων οικονομικών καταστάσεών τους στην οικεία Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α..

Η νομιμότητα των ανωτέρω αποφάσεων ελέγχεται από τον Επόπτη Ο.Τ.Α. μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την περιέλευσή τους στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α.. Η έκδοση ειδικής πράξης, με την οποία διαπιστώνεται η νομιμότητα ή μη των αποφάσεων, είναι υποχρεωτική. Η μη έκδοσή της συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα του Επόπτη Ο.Τ.Α..

Οι εκθέσεις τακτικού ή έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου σε Ο.Τ.Α. ή νομικά πρόσωπα αυτών, από ορκωτούς ελεγκτές ή από υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου, διαβιβάζονται υποχρεωτικά στον Επόπτη Ο.Τ.Α., για την παρακολούθηση και υλοποίηση των σχετικών συστάσεων ή πορισμάτων.

Άρθρο 117

Αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας - Αντικατάσταση άρθρου 226 του ν. 3852/2010

Προβλέπεται, καθ' όμοιο τρόπο με τη διάταξη του άρθρου 226 του ν. 3852/ 2010, η δυνατότητα του Επόπτη ΟΤΑ να ασκεί αυτεπάγγελτο έλεγχο νομιμότητας, εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών, και να ακυρώνει για λόγους νομιμότητας οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων αυτών και των συνδέσμων τους.

Ουσιώδης καινοτομία της διάταξης της παρ. 3 είναι η πρόβλεψη έκδοσης Υπουργικής Απόφασης για τη διενέργεια δειγματοληπτικού ελέγχου, τη διαδικασία μέσω της οποίας η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. θα λαμβάνει γνώση των εκδιδόμενων πράξεων, τη μέθοδο ανάρτησης ή ηλεκτρονικής

διακίνησης της σχετικής αλληλογραφίας, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την άσκηση του δειγματοληπτικού ελέγχου.

Άρθρο 118

Ειδική διοικητική προσφυγή - Αντικατάσταση άρθρου 227 του ν. 3852/2010

Με τις διατάξεις του άρθρου 118 διατηρείται η πρόβλεψη περί άσκησης ειδικής διοικητικής προσφυγής ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α. από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον κατά των αποφάσεων των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και των συνδέσμων τους, για λόγους νομιμότητας. Η προθεσμία άσκησης του εν λόγω δικαιώματος ορίζεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης ή την ανάρτηση της στο διαδίκτυο ή από την κοινοποίηση της ή αφότου ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση αυτής.

Προσφυγή επιτρέπεται και κατά παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας των οργάνων της προηγούμενης παραγράφου. Στην περίπτωση αυτή η προσφυγή ασκείται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την άπρακτη παρέλευση της ειδικής προθεσμίας που τυχόν τάσσει ο νόμος για την έκδοση της οικείας πράξης, διαφορετικά μετά την παρέλευση τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης του ενδιαφερομένου.

Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. αποφαινεται επί της προσφυγής μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την άσκησή της. Σε περίπτωση παρέλευσης της ανωτέρω αποκλειστικής προθεσμίας η προσφυγή θεωρείται σιωπηρώς απορριφθείσα. Σημειώνεται δε ότι διατηρείται η ρύθμιση με την οποία η άσκηση διοικητικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση ένδικων βοηθημάτων ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων.

Επισημαίνεται ότι, με τις διατάξεις της παρ. 3, καθιερώνεται για πρώτη φορά η αναστολή των προβλεπόμενων για την άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής προθεσμιών από την υποβολή αίτησης θεραπείας κατά των αποφάσεων ή των παραλείψεων των μονομελών ή συλλογικών οργάνων της παρ. 1. Η εν λόγω αναστολή ισχύει μέχρι την έκδοση απόφασης επί της αίτησης θεραπείας ή την άπρακτη παρέλευση της σχετικής προθεσμίας.

Για την επίλυση των προβλημάτων που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή του ν.3852/2010 και σε συμμόρφωση με την αριθμ. 270/2017 Γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ., η οποία έγινε αποδεκτή από τον Υπουργό Εσωτερικών, ορίζεται ότι έννομο συμφέρον για την άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής έχουν όλοι οι αιρετοί του οικείου Δήμου ή Περιφέρειας, ανεξάρτητα από το εάν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση κατά την οποία ελήφθη η προσβαλλόμενη απόφαση. Επιπλέον, έννομο συμφέρον έχουν και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς και νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που επιδιώκουν περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς και εν γένει κοινωνικούς σκοπούς.

Τέλος, ορίζεται ότι, από την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., η άσκηση ειδικής διοικητικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων.

Άρθρο 119

Αναστολή εκτέλεσης - Αντικατάσταση άρθρου 228 του ν. 3852/2010

Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. δύναται να αναστείλει με απόφασή του την εκτέλεση πράξης κατά της οποίας ασκήθηκε ειδική διοικητική προσφυγή, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα (περί αναστολής εκτέλεσης της εν λόγω πράξης). Στην περίπτωση αυτή ειδοποιείται από την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. ο φορέας έκδοσης της προσβαλλόμενης πράξης προκειμένου να εκθέσει τις απόψεις του σχετικά. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο Επόπτης δύναται να αναστείλει την προσβαλλόμενη πράξη και πριν από την υποβολή των εν λόγω απόψεων. Το αίτημα αναστολής γίνεται δεκτό εφόσον κριθεί ότι η προσφυγή είναι προδήλως βάσιμη ή σε περίπτωση που ο προσφεύγων κρίνεται ότι θα υποστεί ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη μέχρι την εξέτασή της ειδικής διοικητικής προσφυγής.

Η αναστολή ισχύει μέχρι την έκδοση απόφασης επί της προσφυγής ή την πάροδο της προθεσμίας διμήνου, εντός της οποίας ο Επόπτης οφείλει να αποφανθεί επί αυτής. Ειδικότερα ζητήματα περί της διαδικασίας ενώπιον του Επόπτη για την αναστολή εκτέλεσης αποφάσεων των Ο.Τ.Α. δύνανται να ρυθμιστούν με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Υπό το κράτος των αντίστοιχων ρυθμίσεων του

άρθρου 228, παρ. 5 του ν. 3852/ 2010 είχε εκδοθεί η υπ' αριθμ. 74529/ 29.12.2010 (Β' 2029, διόρθωση σφάλματος Β' 2096, και ΑΔΑ: 4ΠΞΚ-8) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

Άρθρο 120

Επιτόπιοι έλεγχοι - Αντικατάσταση άρθρου 229 του ν. 3852/2010

Προβλέπεται η δυνατότητα της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. να διενεργεί επιτόπιους ελέγχους προς διευκόλυνση του έργου της, στους Ο.Τ.Α. και τα Νομικά τους Πρόσωπα, στα όρια της χωρικής αρμοδιότητάς της και στο πλαίσιο άσκησης τόσο του υποχρεωτικού όσο και του αυτεπάγγελτου ελέγχου νομιμότητας. Ειδικότερα ζητήματα περί της διαδικασίας διεξαγωγής επιτόπιων ελέγχων στους Ο.Τ.Α. δύνανται να ρυθμιστούν με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Υπό το κράτος των αντίστοιχων ρυθμίσεων του άρθρου 229, παρ. 2 του ν. 3852/ 2010 είχε εκδοθεί η υπ' αριθμ. 74531/ 29.12.2010 (Β' 2044 και ΑΔΑ: 4ΠΞΚ-Ψ) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών

Άρθρο 121

Δημοσίευση αποφάσεων Επόπτη ΟΤΑ - Αντικατάσταση άρθρου 230 του ν. 3852/2010

Στο προτεινόμενο άρθρο προβλέπεται η κοινοποίηση όλων των αποφάσεων του Επόπτη που εκδίδονται στο πλαίσιο του υποχρεωτικού και του αυτεπάγγελτου ελέγχου, στον φορέα έκδοσης των ελεγχόμενων πράξεων καθώς και στον οικείο Δημοτικό ή Περιφερειακό Διαμεσολαβητή. Στην περίπτωση δε άσκησης διοικητικής προσφυγής του άρθρου 227 ή υποβολής αιτήματος αναστολής του άρθρου 228, οι σχετικές αποφάσεις του Επόπτη κοινοποιούνται εκτός των ανωτέρω φορέων και στον ασκήσαντα την ειδική διοικητική προσφυγή.

Όλες οι προαναφερόμενες αποφάσεις του Επόπτη κοινοποιούνται κατά τα ανωτέρω εντός πέντε (5) ημερών από την έκδοσή τους και δημοσιεύονται υποχρεωτικά εντός δύο (2) ημερών από την έκδοσή τους στην επίσημη ιστοσελίδα της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. καθώς και στην ιστοσελίδα

του προγράμματος «Διαύγεια». Παράλειψη της σχετικής υποχρέωσης συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα για τον Επόπτη Ο.Τ.Α..

Άρθρο 122

Ετήσια Έκθεση

Διατηρείται η υποχρέωση του Επόπτη Ο.Τ.Α. περί σύνταξης στο τέλος κάθε έτους έκθεσης, στην οποία καταγράφεται το έργο της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α.. Ειδικότερα, καταγράφεται ο αριθμός των πράξεων που ελέγχθηκαν, οι επιτόπιοι έλεγχοι που διενεργήθηκαν, οι προσφυγές που εξετάστηκαν καθώς και τα ζητήματα που απασχόλησαν την υπηρεσία κατά τη διενέργεια της εποπτείας (πχ αναφορές και καταγγελίες που υποβλήθηκαν για θέματα νομιμότητας). Στην ίδια δε έκθεση μπορεί να προτείνονται μέτρα τα οποία κρίνεται ότι πρέπει να ληφθούν για την αποτελεσματικότερη διενέργεια του ελέγχου νομιμότητας.

Η έκθεση υποβάλλεται εντός Ιανουαρίου κάθε έτους στον Υπουργό Εσωτερικών και κοινοποιείται τόσο στο Συμβούλιο Εποπτών Ο.Τ.Α. όσο και δια του Υπουργού Εσωτερικών στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής των Ελλήνων. Εντός της ίδιας δε προθεσμίας υποβάλλεται στην Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας Ο.Τ.Α., η οποία συζητά υποχρεωτικά, εντός μηνός από την υποβολή της τελευταίας έκθεσης, επί των υποβληθεισών εκθέσεων, και δύναται να συντάσσει σχετικό πόρισμα.

Άρθρο 123

Υποχρέωση συμμόρφωσης - Αντικατάσταση άρθρου 231 του ν. 3852/2010

Στο παρόν άρθρο προβλέπεται η υποχρέωση όλων των οργάνων των δήμων και των περιφερειών καθώς και των νομικών τους προσώπων και συνδέσμων περί συμμόρφωσης, χωρίς καθυστέρηση, προς τις αποφάσεις του Επόπτη Ο.Τ.Α. που εκδίδονται σύμφωνα με τα άρθρα 225 έως 228. Την ίδια υποχρέωση έχει και το προσωπικό των ανωτέρω νομικών προσώπων. Η μη τήρηση της εν λόγω υποχρέωσης συνιστά σοβαρή παράβαση καθήκοντος.

ΤΜΗΜΑ Γ΄

ΕΥΘΥΝΗ - ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΟΤΑ

Άρθρο 124

Αστική ευθύνη - Αντικατάσταση άρθρου 232 του ν. 3852/2010

Ως προς την αστική ευθύνη των αιρετών επαναλαμβάνονται οι διατάξεις του Προγράμματος «Καλλικράτης» με τρεις διαφορές:

α) Η τριμελής ελεγκτική επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και αποτελείται από τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τον Επόπτη Ο.Τ.Α. της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., και έναν αιρετό εκπρόσωπο κατά περίπτωση. β) Η επιτροπή εξετάζει υποθέσεις ύστερα από αίτημα, εκτός των άλλων, του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης. γ) Κατά των πράξεων της επιτροπής δύναται να προσφύγει στο Διοικητικό Εφετείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η έδρα της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., εκτός από τον βλαπτόμενο, ο Επόπτης Ο.Τ.Α..

Άρθρο 125

Πειθαρχική ευθύνη - Αντικατάσταση άρθρου 233 του ν 3852/2010

Αρμόδιο όργανο για τον πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών προσώπων είναι πλέον ο Επόπτης Ο.Τ.Α. και προσδιορίζονται περιοριστικά τα αιρετά αυτά πρόσωπα που υπόκεινται σε πειθαρχική ευθύνη. Επιπλέον, προσδιορίζονται και περιγράφονται με σαφήνεια τα παραπτώματα για τα οποία διώκονται πειθαρχικά οι αιρετοί (παρ. 3), και ορίζονται οι πειθαρχικές ποινές που μπορεί ο Επόπτης να επιβάλλει σε βάρος των αιρετών οργάνων (παρ.2).

Άρθρο 126

Πειθαρχική διαδικασία - Αντικατάσταση άρθρου 234 του ν. 3852/2010

Η διαδικασία αναζήτησης πειθαρχικής ευθύνης που πρέπει να τηρείται, και η οποία περατώνεται πάντοτε με την έκδοση από τον Επόπτη Ο.Τ.Α. αιτιολογημένης απόφασης, με την οποία ο αιρετός είτε απαλλάσσεται από οποιαδήποτε πειθαρχική

ευθύνη είτε του επιβάλλεται πειθαρχική ποινή, σύμφωνα πάντα με τη γνωμοδότηση του οικείου Πειθαρχικού Συμβουλίου.

Η σύνθεση του ανωτέρω Συμβουλίου αναπροσδιορίζεται και πλέον αποτελείται από: α) έναν πρόεδρο Εφετών του Διοικητικού Εφετείου στο οποίο υπάγεται η έδρα της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., ως πρόεδρο, β) δύο δικαστές με το βαθμό του Εφέτη που υπηρετούν στο ανωτέρω Διοικητικό Εφετείο, γ) δύο δικαστές με το βαθμό του Εφέτη που υπηρετούν στο Εφετείο στο οποίο υπάγεται η έδρα της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., δ) έναν Προϊστάμενο Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, και ε) τρεις αιρετούς εκπροσώπους κατά περίπτωση. Η αύξηση του αριθμού των εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας στην σύνθεση του ανωτέρω Συμβουλίου παρέχει αυξημένες εγγυήσεις αντικειμενικότητας και ανεξαρτησίας, και αντισταθμίζει την αύξηση του αριθμού των αιρετών εκπροσώπων, μέσω της οποίας ενισχύεται η δημοκρατική νομιμοποίηση του Συμβουλίου.

Για πρώτη δε φορά στην παρ. 4 ορίζεται ότι το παραπεμπτήριο έγγραφο του Επόπτη Ο.Τ.Α., με το οποίο εκκινεί η πειθαρχική διαδικασία και το οποίο σε καμιά περίπτωση δεν ανακαλείται, πρέπει να είναι αιτιολογημένο και να διαλαμβάνει και πρόταση επί της ποινής, αφού ληφθεί υπόψη η απολογία του πειθαρχικώς διωκόμενου. Το πειθαρχικό συμβούλιο δύναται είτε να παράσχει σύμφωνη γνώμη ως προς την πρόταση του Επόπτη είτε να μην, στην περίπτωση που κρίνει ότι δεν συντρέχει πειθαρχική ευθύνη του ελεγχόμενου. Επιπλέον, θεσπίζεται η δυνατότητα εισήγησης στον Επόπτη της επιβολής ηπιότερης ή αυστηρότερης ποινής, η οποία σε κάθε περίπτωση είναι υποχρεωτική για αυτόν (παρ.5).

Οι πράξεις με τις οποίες ασκείται πειθαρχική εξουσία είναι δεκτικές ουσιαστικού δικαστικού ελέγχου ως επί πλέον εγγύηση που διασφαλίζει την συνταγματικά κατοχυρωμένη θέση των αιρετών οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης έναντι της κρατικής εξουσίας. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 10, κατά της απόφασης επιβολής πειθαρχικής ποινής, δύναται ο πειθαρχικά διωκόμενος αιρετός να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ). Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής στην περίπτωση αυτή αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης που επιβάλλει την ποινή. Αν ασκηθεί η προσφυγή στο

Συμβούλιο της Επικρατείας, η Επιτροπή Αναστολών του δικαστηρίου, ύστερα από αίτηση του προσφεύγοντος, κρίνει για τη χορήγηση αναστολής εκτέλεσης της ποινής σταθμίζοντας και τη συνδρομή του δημόσιου συμφέροντος. Σε περίπτωση κατάθεσης αίτησης αναστολής, η ποινή που έχει επιβληθεί δεν εκτελείται μέχρι να εκδοθεί η απόφαση της επιτροπής αναστολών. Επισημαίνεται, ότι η άσκηση της προσφυγής κατά της πράξης επιβολής πειθαρχικής ποινής δεν έχει αυτοδίκαια ανασταλτικό αποτέλεσμα, καθόσον για την χορήγηση της αναστολής κρίνει η Επιτροπή Αναστολών του δικαστηρίου ύστερα από την κατάθεση σχετικής αίτησης αναστολής.

Άρθρο 127

Ιδιάζουσα δωσιδικία - Εξαίρεση από συνοπτική διαδικασία

Επαναφέρονται σε ισχύ οι σχετικές προβλέψεις περί της ιδιάζουσας δωσιδικίας των αιρετών, που είχαν καταργηθεί με το άρθρο 21 του ν. 4257/2014 (Α' 93). Οι διατάξεις του παρόντος δεν εφαρμόζονται για πράξεις που φέρονται ότι τελέστηκαν μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νομοσχεδίου.

Άρθρο 128

Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης - Αντικατάσταση άρθρου 236 του ν. 3852/2010

Ορίζονται, ρητώς, τα αιρετά πρόσωπα τα οποία δύνανται να εκπέσουν από το αξίωμά τους καθώς και οι λόγοι έκπτωσης αυτών. Για την έκπτωση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Επόπτη Ο.Τ.Α., εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που έλαβε γνώση της σχετικής δικαστικής απόφασης, η οποία ανατρέχει στην ημερομηνία κατά την οποία η εν λόγω δικαστική απόφαση κατέστη τελεσίδικη ή αμετάκλητη.

Για τα ποινικά αδικήματα της περ. γ' της παρ. 1 εγκαθιδρύεται η υποχρέωση της αρμόδιας Εισαγγελίας να κοινοποιήσει στον οικείο Επόπτη Ο.Τ.Α. κάθε καταδικαστική απόφαση σε βάρος των προβλεπόμενων αιρετών προσώπων. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. δύναται να λαμβάνει από την Εισαγγελία κάθε αναγκαία πληροφορία σχετικά με την πορεία της υπόθεσης, όπως η τελεσιδικία ή το αμετάκλητο αυτής, καθώς και αντίγραφα των αποφάσεων και των πρακτικών.

Άρθρο 129

Διοικητικά μέτρα - Αργία

Διατηρούνται εν μέρει σε ισχύ οι διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 4368/2016 (Α' 21), σύμφωνα με τις οποίες εάν εκδοθεί τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, για τα πλημμελήματα της περίπτωσης γ' της παρ.1 του άρθρου 236 ή καταδικαστική απόφαση σε πρώτο βαθμό για κακούργηματα, ο Επόπτης Ο.Τ.Α. οφείλει να θέσει τον καταδικασθέντα σε κατάσταση αργίας. Η αυτοδίκαιη θέση σε αργία επιβάλλεται με την ίδια διαδικασία και σε περίπτωση αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα, εφόσον έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι ή προσωρινή κράτηση. Εάν εκδοθεί τελεσίδικη αθωωτική απόφαση, αίρεται αυτοδικαίως η αργία και το διοικητικό μέτρο θεωρείται ως ουδέποτε επιβληθέν. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται αναδρομικά η αντιμισθία του αποκατασταθέντος από του χρόνου εκδόσεως της διαπιστωτικής σε βάρος του πράξης.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παρ.2 και 3 του άρθρου 236 του ν. 3852/ 2010. Ως εκ τούτου, για την επιβολή του διοικητικού μέτρου θέσης σε αργία εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Επόπτη Ο.Τ.Α., εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που έλαβε γνώση του βουλεύματος ή του κλητήριου θεσπίσματος, με το οποίο παραπέμπεται στο ακροατήριο η υπόθεση. Η διαπιστωτική πράξη θέσης σε αργία ανατρέχει στην ημερομηνία του βουλεύματος ή του κλητήριου θεσπίσματος.

Άρθρο 130

Παύση - Αντικατάσταση άρθρου 237 του ν. 3852/2010

Οι αιρετοί δήμων και περιφερειών δύνανται να παυθούν για σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη έκθεση του οικείου Επόπτη Ο.Τ.Α. και σύμφωνη γνώμη πειθαρχικού συμβουλίου. Το εν λόγω πειθαρχικό συμβούλιο αποτελείται από: α) έναν πρόεδρο Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, ως πρόεδρο, β) δύο εφέτες του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με τριετή τουλάχιστον υπηρεσία στο βαθμό αυτό,

γ) δύο εφέτες του Εφετείου Αθηνών, με τριετή τουλάχιστον υπηρεσία στο βαθμό αυτό, δ) έναν προϊστάμενο Γενικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, και ε) τον πρόεδρο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, προκειμένου για τους αιρετούς των δήμων, ή τον πρόεδρο της Ένωσης Περιφερειών, προκειμένου για τους αιρετούς των περιφερειών. Το πειθαρχικό συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών με θητεία δύο (2) ετών.

Για τον ίδιο λόγο και με την ίδια διαδικασία, μπορεί να διαλυθεί ένα δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο. Η διάλυση αυτή συνεπιφέρει και τη διάλυση των συμβουλίων των κοινοτήτων. Στην περίπτωση αυτή γίνεται νέα εκλογή σύμφωνα με το άρθρο 56, εφόσον πρόκειται για δημοτικό συμβούλιο, ή το άρθρο 158, εφόσον πρόκειται για περιφερειακό συμβούλιο.

Κατά της απόφασης της παρ. 1 που διατάσσει την παύση, ο παύθεις μπορεί να ασκήσει προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της σε αυτόν.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις των παρ.1, 3 και 10 του άρθρου 234.

Άρθρο 131

Αντικατάσταση άρθρου 238 του ν.3852/2010

Στο προτεινόμενο άρθρο ορίζεται ότι μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων, κατά τα άρθρα 225 έως 228, ασκείται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και τις Ειδικές Επιτροπές του άρθρου 152 του Κ.Δ.Κ, που βρίσκονται στις έδρες των περιφερειών που ανήκουν στην ανωτέρω Αποκεντρωμένη Διοίκηση, καθώς και τις Επιτροπές Ελέγχου των Πράξεων του άρθρου 68 του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (π.δ. 30/1996), που βρίσκονται στην έδρα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Όπου αναφέρεται ο Επόπτης Ο.Τ.Α., κατά το μεταβατικό διάστημα, νοείται ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Όπου αναφέρεται ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Εποπτείας Ο.Τ.Α. της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., νοείται ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής

Λειτουργίας ή της αντίστοιχης Διεύθυνσης στην οποία υπάγεται η εποπτεία των Ο.Τ.Α. της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Όπου αναφέρεται υπάλληλος της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., νοείται υπάλληλος της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Το προσωπικό που υπηρετεί σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση και που, στα υπηρεσιακά του καθήκοντα, περιλαμβάνονταν, κατά την 1.1.2018, ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. και τα θέματα της πειθαρχικής ευθύνης των αιρετών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μετατάσσεται αυτοδίκαια, με τη δημοσίευση της διαπιστωτικής πράξης της επόμενης παραγράφου, σε συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις στις οικείες Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας Ο.Τ.Α. και στα αντίστοιχα Γραφεία αυτών, ακόμα και αν δεν διαθέτει τα προσόντα της παραγράφου 2 του άρθρου 217 του ν. 3852/2010. Στο προσωπικό που μετατάσσεται κατά το προηγούμενο εδάφιο περιλαμβάνεται και το 50% τουλάχιστον των υπαλλήλων που, κατά την 1.1.2018, ασκούσαν, παράλληλα με τα καθήκοντα της οργανικής τους θέσης και καθήκοντα ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α.. Κριτήριο για τον προσδιορισμό των μετατασσόμενων, κατά το προηγούμενο εδάφιο, υπαλλήλων είναι ο μακρότερος χρόνος άσκησης των παράλληλων καθηκόντων. Οι υπάλληλοι που μετατάσσονται σύμφωνα με την παράγραφο αυτή καθορίζονται με απόφαση του οικείου Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός ενός (1) μήνα από τη θέση σε ισχύ του παρόντος. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης μπορούν να ρυθμίζονται λεπτομέρειες εφαρμογής της παραγράφου αυτής.

Η έναρξη λειτουργίας κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. διαπιστώνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, αφού προηγηθεί η επιλογή των Εποπτών Ο.Τ.Α. και του λοιπού προσωπικού.

Οι σε εκκρεμότητα κατά το χρόνο έναρξης λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. πράξεις των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, των νομικών τους προσώπων, των συνδέσμων, τυχόν προσφυγές και πειθαρχικές διώξεις, διαβιβάζονται στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. και οι σχετικές προθεσμίες αρχίζουν από την περιέλευσή τους στην εν λόγω Υπηρεσία.

Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. δεν εφαρμόζεται η διάταξη της παράγραφος 6 του άρθρου 227, σύμφωνα με την οποία η άσκηση ειδικής διοικητικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση ενώπιων των αρμόδιων δικαστηρίων, διότι η προϋπόθεση αυτή έχει τεθεί λόγω της εξειδίκευσης και των εγγυήσεων που παρέχει η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α.

Ρυθμίζονται επίσης με λεπτομερειακό τρόπο ζητήματα αστικής ευθύνης και πειθαρχικής διαδικασίας κατά το μεταβατικό στάδιο μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ.

Άρθρο 132

Τελικές - Μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Ζ'

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται τα άρθρα 221, 222 και 225 του ν. 3852/2010, η παρ. 10 περ. ιζ' του άρθρου 18 του ν. 3870/2010, καθώς και κάθε διάταξη που ρυθμίζει διαφορετικά τον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας. Κατά την πρώτη εφαρμογή του εδαφίου β' της παραγράφου 2 του άρθρου 214 του ν. 3852/2010, το σχετικό προεδρικό διάταγμα μπορεί να εκδοθεί και χωρίς τη γνώμη της Επιτροπής Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ του άρθρου 223Α του ν. 3852/2010.

Οι προκηρύξεις για την πρώτη επιλογή των Εποπτών ΟΤΑ, καθώς και των δικηγόρων με έμμισθη εντολή των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ εκδίδονται από τον Υπουργό Εσωτερικών, ενδεικτικά, εντός ενός (1) μήνα από την έναρξη ισχύος του παρόντος σχεδίου νόμου και οι διαδικασίες πρόσληψης αυτών ολοκληρώνονται εντός τριών (3) μηνών από την έκδοση των προκηρύξεων.

Τέλος, οι διατάξεις του άρθρου 235 του ν. 3852/2010 εφαρμόζονται για πράξεις που φέρονται ότι τελέσθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

**ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ
ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ -**

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

Άρθρο 133

Αντικείμενο του δημοτικού και περιφερειακού δημοψηφίσματος

Στην παρ. 1 του άρθρου ορίζεται ότι αντικείμενο του δημοτικού και περιφερειακού δημοψηφίσματος δύναται να αποτελέσει κάθε θέμα, ακόμη και αν δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα των Ο.Τ.Α. Εξαιρούνται, ωστόσο, τα ζητήματα που σχετίζονται με την εθνική ασφάλεια, την εξωτερική ή μεταναστευτική πολιτική, την ερμηνεία και εφαρμογή διεθνών συνθηκών, τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης και λατρείας ή τη θεσμική οργάνωση όλων των γνωστών θρησκειών, τη δημοσιονομική διαχείριση των Ο.Τ.Α., την επιβολή τελών και τη διοικητική διαίρεση της χώρας. Τα παραπάνω ζητήματα λόγω της ίδιας της φύσης τους δεν δύνανται να τίθενται στην κρίση των εκλογέων, διότι ανήκουν στον πυρήνα είτε των βασικών και αδιαπραγμάτευτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών είτε των εξουσιών των κρατικών ή αυτοδιοικητικών οργάνων. Σκοπός του θεσμού του δημοψηφίσματος είναι η ενίσχυση της δημοκρατίας, με την οποία συνδέεται αδιάρρηκτα, και άρα δεν μπορεί να λειτουργεί σε ένταση ή αντίθεση με αυτήν. Το δημοψήφισμα, λοιπόν, δεν μπορεί να χρησιμοποιείται για να πλήξει τις αρχές του κράτους δικαίου, της διάκρισης των εξουσιών και της προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων. Διότι και το ανώτατο όργανο του κράτους, ο λαός, παραμένει όργανο που δεσμεύεται από τον συνταγματικό χάρτη και τον κεκτημένο νομικό και πολιτικό πολιτισμό. Σύμφωνα δε με τη δεύτερη παράγραφο του προτεινόμενου άρθρου, το δημοψήφισμα δύναται να έχει είτε αποφασιστικό είτε συμβουλευτικό χαρακτήρα, ανάλογα με τα οριζόμενα στην απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου που το προκηρύσσει. Στην

περίπτωση, ωστόσο, που αντικείμενο του δημοψηφίσματος αποτελεί ζήτημα που δεν ανάγεται στην αποφασιστική αρμοδιότητα του οικείου Ο.Τ.Α., το δημοψήφισμα έχει αποκλειστικά συμβουλευτικό χαρακτήρα, καθώς οι πολίτες δεν είναι δυνατό να κληθούν να αποφασίσουν επί ζητήματος που εκφεύγει των αρμοδιοτήτων του Δήμου ή της Περιφέρειας όπου ψηφίζουν.

Άρθρο 134

Πρωτοβουλία για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος

Σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στις διατάξεις της παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου, την πρωτοβουλία για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος δικαιούται να αναλάβει είτε το αρμόδιο Δημοτικό ή Περιφερειακό Συμβούλιο, μετά από απόφαση της πλειοψηφίας των δύο τρίτων (2/3) των μελών του, είτε το δέκα τοις εκατό (10%) τουλάχιστον των εγγεγραμμένων εκλογέων του οικείου Δήμου ή Περιφέρειας. Στην δεύτερη ως άνω περίπτωση, όπως ρητά ορίζεται στην παρ. 2 του άρθρου, ο πρόεδρος του αρμόδιου Συμβουλίου υποχρεούται να εισαγάγει σε αυτό το θέμα προς συζήτηση και ψήφιση μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή του. Στην περίπτωση αυτή και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του παρόντος, το Συμβούλιο εγκρίνει, με απλή πλειοψηφία, την προκήρυξη του δημοψηφίσματος και αποφασίζει για τα θέματα που περιγράφονται στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 136. Η μη εισαγωγή προς συζήτηση και ψήφιση του αιτήματος δημοψηφίσματος εκ μέρους του προέδρου του οικείου Δημοτικού ή Περιφερειακού Συμβουλίου συνιστά σοβαρό πειθαρχικό αδίκημα (παρ. 3).

Άρθρο 135

Περιορισμοί στη διεξαγωγή δημοτικού και περιφερειακού δημοψηφίσματος

Καθιερώνονται χρονικοί περιορισμοί στη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος και, συγκεκριμένα, ορίζονται οι περίοδοι κατά τις οποίες δεν επιτρέπεται να διεξαχθεί δημοψήφισμα, για λόγους τόσο πρακτικούς όσο και αποφυγής του ενδεχομένου καταχρηστικής άσκησης των συναφών δικαιωμάτων. Δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα, ειδικότερα, δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια είτε της προεκλογικής περιόδου για την ανάδειξη των μελών του εθνικού ή του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου ή των αυτοδιοικητικών αρχών, ή για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος σε εθνικό επίπεδο, είτε του έτους διενέργειας των αυτοδιοικητικών εκλογών (παρ. 1). Μέσα στο ίδιο δωδεκάμηνο, ακόμη, μπορεί να διεξαχθεί ένα μόνο δημοψήφισμα σε κάθε Δήμο ή Περιφέρεια (παρ. 2).

Άρθρο 136

Διαδικασία προκήρυξης του δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος - Ερώτημα

Στο προτεινόμενο άρθρο περιγράφεται η διαδικασία προκήρυξης του δημοψηφίσματος. Στην απόφαση του αρμόδιου Συμβουλίου που το προκηρύσσει πρέπει ειδικότερα, με ποινή ακυρότητας, να περιέχονται όλα τα αναφερόμενα στην παρ. 1 στοιχεία. Σε αυτά ανήκουν, μεταξύ άλλων, το ερώτημα ή τα ερωτήματα που πρόκειται να τεθούν σε ψηφοφορία, και τα οποία, σύμφωνα με την παρ. 2, μόνο στην εξαιρετική περίπτωση κατά την οποία το υποβληθέν κατά την παρ. 1 περ. β' και 2 του άρθρου 134 αίτημα είναι διατυπωμένο ασαφώς ή προφανώς μεροληπτικά, μπορούν να αναδιατυπώνονται με απόφασή της πλειοψηφία των 2/3 των μελών του αρμόδιου Συμβουλίου. Η σαφήνεια και η αμεροληψία στη διατύπωση του ερωτήματος αποτελούν προϋποθέσεις αναγκαιότητας, έτσι ώστε το δημοψήφισμα να μην μετατραπεί σε προαποφασισμένη απόφαση του οικείου Συμβουλίου, εκφρασμένης απλώς μέσω του λαού. Τα ερωτήματα που αποτελούν αντικείμενο δημοψηφίσματος, προκειμένου το τελευταίο να

παραμένει συμβατό με την ιδιοσυστασία της δημοκρατίας, δεν επιτρέπεται να τίθενται με τρόπο που προκαταλαμβάνει την έκφραση της λαϊκής βούλησης. Από την άλλη πλευρά, και σε κάθε περίπτωση, η από το οικείο Συμβούλιο ενδεχομένως απαραίτητη αναδιατύπωση πρέπει να είναι πιστή και σύμφωνη με το νόημα και το σκοπό του αρχικώς υποβληθέντος από του εκλογείς αιτήματος. Επιπλέον, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 136, για λόγους εξοικονόμησης χρόνου και δαπανών, το οικείο Συμβούλιο μπορεί, με απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των 2/3 των μελών του, να προκηρύσσει την ταυτόχρονη διεξαγωγή δημοψηφίσματος για περισσότερα του ενός ζητήματα. Με κύριο στόχο τη διευκόλυνση των εκλογέων, τα ερωτήματα επί των οποίων καλούνται να απαντήσουν οι εκλογείς πρέπει να είναι πλήρη, σύντομα και σαφή, οι δε επ' αυτών προκαθορισμένες απαντήσεις είναι πάντοτε δύο (παρ. 3). Η απόφαση προκήρυξης δημοψηφίσματος δημοσιεύεται εντός τριήμερης προθεσμίας και κοινοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 4 και 5.

Άρθρο 137

Υποχρεωτικός έλεγχος νομιμότητας απόφασης περί διενέργειας δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος

Η απόφαση του Δημοτικού ή Περιφερειακού Συμβουλίου περί διεξαγωγής δημοψηφίσματος υπόκειται υποχρεωτικά σε έλεγχο νομιμότητας από τον Επόπτη Ο.Τ.Α., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού. Συνοδευόμενη από τα απαραίτητα για την έκδοση της έγγραφα, αποστέλλεται προς έλεγχο εντός προθεσμίας τριών ημερών από την επομένη της συνεδρίασης του αρμόδιου Συμβουλίου (παρ. 1). Εντός επτά ημερών από την παραλαβή της από τον Επόπτη Ο.Τ.Α., ο τελευταίος οφείλει να εκδώσει ειδική πράξη με την οποία επικυρώνεται ή ακυρώνεται η ελεγχθείσα από αυτόν απόφαση (παρ. 2). Επιπλέον, ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α. δικαιούται να προσβάλει την απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου οποιοσδήποτε έχει έννομο

συμφέρον, για λόγους νομιμότητας και εντός τριών ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης ή την ανάρτησή της στο διαδίκτυο (παρ. 3), η δε απόφαση του Επόπτη εκδίδεται υποχρεωτικά εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά ημερών από την υποβολή της προσφυγής (παρ. 4) και ελέγχεται μόνο δικαστικά (παρ. 5). Η τήρηση όλων των ανωτέρω σύντομων προθεσμιών κρίνεται απαραίτητη λόγω της ανάγκης ταχείας εφαρμογής της περί δημοψηφίσματος απόφασης.

Άρθρο 138

Ψηφοφορία - Δικαίωμα εκλέγειν

Ρυθμίζεται ο τρόπος (παρ. 1) και ο χρόνος (παρ. 3) διεξαγωγής της ψηφοφορίας, η οποία διεξάγεται σύμφωνα με τις θεμελιώδεις εκλογικές αρχές του με γνώμονα τη διασφάλιση της γνησιότητας του αποτελέσματος της. Αντίστοιχα, επίσης, με τα ισχύοντα στις λοιπές εκλογικές διαδικασίες, η ψηφοφορία, σύμφωνα με την παρ. 2, διεξάγεται εντός τριάντα ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης προκήρυξης του δημοψηφίσματος. Ορίζεται επίσης, στην τελευταία παράγραφο του εν λόγω άρθρου, ότι δικαίωμα ψήφου στο δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα έχουν όσοι έχουν δικαίωμα ψήφου στις αντίστοιχες αυτοδιοικητικές εκλογές.

Άρθρο 139

Δημόσιος διάλογος

Στην πρώτη παράγραφο του προτεινόμενου άρθρου απαριθμούνται οι φορείς που δύνανται να συμμετέχουν στον περί του αντικειμένου του δημοψηφίσματος δημόσιο διάλογο. Σκοπό της διάταξης αποτελεί η σφαιρική και έγκυρη πληροφόρηση των εκλογέων. Σύμφωνα δε με τις ρυθμίσεις της δεύτερης παραγράφου, οι εν λόγω φορείς, όπως και οι ίδιοι οι ψηφοφόροι, μπορούν να συγκροτούν Επιτροπές Πρωτοβουλίας για την υποστήριξη και

προβολή ορισμένης απάντησης, η συγκρότηση και ο νόμιμος εκπρόσωπος των οποίων γνωστοποιούνται στον Πρόεδρο του αρμόδιου Συμβουλίου. Προς εξασφάλιση της επαρκούς και πολύπλευρης ενημέρωσης των ψηφοφόρων, στην παρ. 3 ρητά ορίζεται ότι η λήψη κάθε συναφώς απαραίτητου μέτρου αποτελεί υποχρέωση του οικείου Συμβουλίου. Επιπλέον, το Δημοτικό ή Περιφερειακό Συμβούλιο, διασφαλίζοντας πάντοτε την ισότιμη και πλουραλιστική προβολή και έκφραση των διαφορετικών απόψεων, δύναται να προβαίνει στις προβλεπόμενες στην παρ. 4 ενέργειες, προς περαιτέρω ενίσχυση του δημόσιου διαλόγου.

Άρθρο 140

Προεκλογική περίοδος - Χρηματοδότηση και δαπάνες των μετεχόντων στο δημοψήφισμα

Στο άρθρο περιέχονται οι αναγκαίες για την απαραίτητη διαφάνεια και αμερόληπτη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος ρυθμίσεις σχετικά με τη χρηματοδότηση, τα έσοδα και τις δαπάνες όσων συμμετέχουν στο δημοψήφισμα κατά την προεκλογική περίοδο. Προεκλογική περίοδος ορίζεται η περίοδος από την επομένη της προκήρυξης έως την ημέρα διεξαγωγής του δημοψηφίσματος (παρ. 1). Τα έσοδα και οι δαπάνες όσων μετέχουν στο δημόσιο διάλογο για το δημοψήφισμα κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου θεωρούνται εκλογικές, ενώ στους μετέχοντες στο δημοψήφισμα, συμπεριλαμβανομένων των Επιτροπών Πρωτοβουλίας του άρθρου 136 παρ. 2, δεν επιτρέπεται να διατεθεί κρατική χρηματοδότηση (παρ. 2 και 3). Δεν επιτρέπεται, ακόμη, η προς αυτούς χρηματοδότηση και κάθε άλλου είδους παροχές ή διευκολύνσεις από τα φυσικά και νομικά πρόσωπα της παρ. 4. Επιπλέον, κάθε φυσικό πρόσωπο δικαιούται να χρηματοδοτεί τις εν λόγω Επιτροπές ή τους μετέχοντες μέχρι το συνολικό ποσό των εκατό ευρώ (παρ. 5). Στις παρ. 6 και 7 προβλέπονται τα επιβαλλόμενα στους παραβάτες των ανωτέρω διατάξεων πρόστιμα. Σύμφωνα με την παρ. 8, προκειμένου να

διασφαλιστεί περαιτέρω η δίκαιη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος, επιβάλλεται σε όλους τους συμμετέχοντες κοινό όριο δαπανών, το οποίο για κάθε φορέα είναι ίσο με το τριάντα τοις εκατό (30%) του ορίου δαπανών που ίσχυσε κατά τις τελευταίες πριν τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος δημοτικές ή περιφερειακές εκλογές, για το συνδυασμό με τους περισσότερους υποψηφίους συμβούλους. Η υπέρβαση του ορίου αυτού τιμωρείται με πρόστιμο ίσο με το πενταπλάσιο του ποσού της υπέρβασης (παρ. 9). Όταν οι παραβάσεις των διατάξεων του άρθρου διαπράττονται από τις Επιτροπές Πρωτοβουλίας οι προβλεπόμενες ποινές και πρόστιμα βαρύνουν το πρόσωπο που έχει οριστεί ως νόμιμος εκπρόσωπό τους (παρ. 10).

Άρθρο 141

Κανόνες οικονομικής διαχείρισης

Η ευρύτερη οικονομική διαχείριση κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν. 3870/2010 (Α' 138) που αφορά τις εκλογικές δαπάνες συνδυασμών και υποψηφίων και τον έλεγχο τους κατά τις περιφερειακές και δημοτικές εκλογές (παρ. 1). Οι δε μετέχοντες στη διενέργεια δημοψηφίσματος φορείς, οι οποίοι αναφέρονται στην παρ. 2, υποχρεούνται στη σύνταξη ειδικής έκθεσης εσόδων και δαπανών, η οποία αποστέλλεται στον Επόπτη του οικείου Ο.Τ.Α. και στον Πρόεδρο του οικείου Δημοτικού ή Περιφερειακού Συμβουλίου, μέσα σε ένα μήνα από τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος και αναρτάται με ευθύνη του τελευταίου στην ιστοσελίδα του οικείου Ο.Τ.Α..

Άρθρο 142

Δημόσια προβολή - Απαγορεύσεις κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου -Δημοσκοπήσεις

Το προτεινόμενο άρθρο περιέχει περαιτέρω ρυθμίσεις για τη διατήρηση ανόθευτης της λαϊκής θέλησης. Με την παρ. 1 ορίζεται ότι οι σε αυτήν αναφερόμενοι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί, διαδικτυακοί τόποι και λοιποί φορείς οφείλουν να κατοχυρώνουν την απαραίτητη για τη δίκαιη και ισότιμη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος πολυφωνία και αντικειμενικότητα. Παράλληλα ισχύουν οι προβλεπόμενες στο άρθρο 46 του π.δ. 26/2012 απαγορεύσεις (παρ. 1), ενώ ως προς τη δημοσιοποίηση δημοσκοπήσεων ισχύει αναλόγως το άρθρο 49 του π.δ. 26/2012 (παρ. 2).

Άρθρο 143

Επιτροπή Ελέγχου Δαπανών και Εκλογικών Παραβάσεων

Την εφαρμογή όλων των ανωτέρω ελέγχει η Επιτροπή Ελέγχου Δαπανών και Εκλογικών Παραβάσεων που συστήνεται δυνάμει του άρθρου αυτού, κατά τα ειδικότερα σε αυτό οριζόμενα.

Άρθρο 144

Αντιπρόσωποι και έφοροι δικαστικής αρχής - Εφορευτικές επιτροπές

Με το προτεινόμενο άρθρο ρυθμίζονται τα θέματα που σχετίζονται με τον ορισμό, τα καθήκοντα, τις εξουσίες και την καταβολή της αμοιβής των αναγκαίων για τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος αντιπροσώπων και εφόρων της δικαστικής αρχής και των εφορευτικών επιτροπών.

Άρθρο 145

Εκλογικά τμήματα - Καταστήματα ψηφοφορίας

Προς διευκόλυνση τόσο των ψηφοφόρων όσο και των αρμόδιων αρχών, στο προτεινόμενο άρθρο ορίζεται ότι το δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα

διεξάγεται στα ίδια εκλογικά τμήματα στα οποία διεξήχθησαν οι τελευταίες αυτοδιοικητικές εκλογές στον οικείο Ο.Τ.Α.

Άρθρο 146

Ψηφοδέλτια

Στο προτεινόμενο άρθρο περιγράφεται η μορφή των ψηφοδελτίων και των φακέλων, τα οποία κατασκευάζονται με επιμέλεια και δαπάνη του οικείου δήμου ή περιφέρειας (παρ. 1 και 3). Ορίζεται, ακόμη, ο τρόπος αναγραφής επί των ψηφοδελτίων ερωτήματος και απαντήσεων, όπως ακριβώς έχουν προσδιοριστεί στην απόφαση προκήρυξης του δημοψηφίσματος (παρ. 2). Προβλέπεται, τέλος, ότι επαρκής αριθμός ψηφοδελτίων και φακέλων πρέπει να βρίσκεται στη διάθεση του αρμόδιου δημάρχου ή αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού ή, για την Περιφέρεια Αττικής, στον Περιφερειάρχη, το αργότερο πέντε ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.

Άρθρο 147

Τρόπος ψηφοφορίας

Τον τρόπο ψηφοφορίας καθορίζει η πρώτη παράγραφος, κατά την οποία η προτίμηση των εκλογέων εκφράζεται δια σταυρού μαύρης ή κυανής απόχρωσης που τίθεται παράπλευρα μίας εκ των δύο επί των εντύπων ψηφοδελτίων, προκαθορισμένων βάσει της απόφασης προκήρυξης του δημοψηφίσματος, απαντήσεων. Εάν δεν τεθεί σταυρός επί του ψηφοδελτίου κατά τα ανωτέρω, το ψηφοδέλτιο θεωρείται, μόνο ως προς το συγκεκριμένο ερώτημα, λευκό (παρ. 2). Σύμφωνα με την παρ. 3, αναφορικά με τις αλλοιώσεις του περιεχομένου και την ακυρότητα των ψηφοδελτίων ισχύουν αναλόγως οι σχετικές διατάξεις του περί της εκλογής βουλευτών προεδρικού διατάγματος.

Άρθρο 148

Διαλογή των ψήφων - Επικρατούσα απάντηση

Με την προτεινόμενη διάταξη καθιερώνεται ως επικρατούσα απάντηση στο ερώτημα εκείνη που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των έγκυρων ψηφοδελτίων (παρ. 1), η μη προσμέτρηση των λευκών ψηφοδελτίων στα έγκυρα, κατά τα ισχύοντα τόσο για τις βουλευτικές εκλογές όσο και για το εθνικό δημοψήφισμα (παρ. 2) και η κατά τ' άλλα αναλογική εφαρμογή των άρθρων 89-94 του π.δ. 26/2012 (παρ. 3).

Άρθρο 149

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Οι προτεινόμενες διατάξεις αφορούν τη συγκέντρωση και εξαγωγή των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας (παρ. 1) και τη σύνταξη, δημοσίευση και δημοσιοποίησή του πίνακα αποτελεσμάτων από το αρμόδιο Πρωτοδικείο (παρ. 2-5). Προκειμένου δε να είναι έγκυρο το αποτέλεσμα του δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος, στην ψηφοφορία πρέπει να έχει συμμετάσχει ποσοστό τουλάχιστον σαράντα τοις εκατό (40%) των εγγεγραμμένων στους οικείους εκλογικούς καταλόγους (παρ. 6). Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος που πραγματοποιείται κατά τις διατάξεις του παρόντος είναι δεσμευτικό για το αντίστοιχο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο, το οποίο οφείλει να εκδώσει σχετική απόφαση ως προς το αντικείμενο του δημοψηφίσματος (παρ. 7).

Άρθρο 150

Έλεγχος του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας

Στην πρώτη παράγραφο ορίζεται ως αρμόδιο για τον έλεγχο του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας, λόγω της σπουδαιότητας του υπό κρίση ζητήματος, το Διοικητικό Εφετείο στο οποίο υπάγεται η έδρα του οικείου Ο.Τ.Α. Ρυθμίζονται, ακόμη, οι κανόνες υποβολής της συναφούς ένστασης ενώπιον του αρμόδιου Πρωτοδικείου (παρ. 2), το ελάχιστο περιεχόμενο για το παραδεκτό της τελευταίας (παρ. 3), ο τρόπος διαβίβασης της στο αρμόδιο για την εκδίκαση της δικαστήριο (παρ. 4) και οι προθεσμίες της σχετικής κατά προτίμηση συζήτησης και έκδοσης απόφασης (παρ. 5).

Άρθρο 151

Τελικές - Μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Η΄

Στο τελευταίο άρθρο του κεφαλαίου Η΄ άρθρο περιλαμβάνονται οι περί του δημοτικού και περιφερειακού δημοψηφίσματος τελικές και μεταβατικές διατάξεις. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται η αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του π.δ. 26/2012 επί των θεμάτων που δεν ρυθμίζονται ειδικά στον παρόντα νόμο, η κατάργηση του έως σήμερα ανενεργού υπ΄ αρ. 216 άρθρου του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006) περί τοπικού δημοψηφίσματος και της περ. η΄ της παρ. 1 του άρθρου 225 του ν. 3852/2010 και η έναρξη ισχύος του συνόλου των διατάξεων του κεφαλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ

Ο θεσμός του Συμπαραστάτη, που εισήχθη με τις διατάξεις του Προγράμματος «Καλλικράτης», αποτέλεσε ένα θεσμό διαμεσολάβησης, ο οποίος αποσκοπούσε στον έγκαιρο εντοπισμό και την αποτελεσματική

αντιμετώπιση φαινομένων κακοδιοίκησης, ορθής εφαρμογής των νόμων, στη διασφάλιση της αμεροληψίας των δημοτικών και περιφερειακών αρχών και στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών της τοπικής αυτοδιοίκησης προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής και διαφανούς διοίκησης. Επιπλέον, μέσω του εν λόγω θεσμού, ο νομοθέτης αποσκοπούσε στην αποσυμφόρηση των ελεγκτικών μηχανισμών, στην εξοικονόμηση διαδικασιών, πόρων, χρόνου και χρήματος, μέσω της επίλυσης προβλημάτων κακοδιοίκησης στα πλαίσια του ίδιου του Δήμου ή της Περιφέρειας.

Η εμπειρία από τη λειτουργία του θεσμού του Συμπαρασάτη μέχρι σήμερα απέδειξε ότι αυτός δεν έτυχε της προσδοκώμενης ανταπόκρισης και ότι στην ουσία ο θεσμός αδρανοποιήθηκε και στους δύο βαθμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο αποδείχθηκε ελλιπές, γι' αυτό κρίνεται επιτακτική η ανάγκη περαιτέρω ρύθμισης του θεσμού. Επιπλέον, εντοπίστηκαν παθογένειες κατά την εφαρμογή του, οι οποίες συνίστανται κυρίως στον τρόπο επιλογής του Συμπαρασάτη, ήτοι στη νομοθετική πρόβλεψη της αυξημένης πλειοψηφίας για την επιλογή του, στο γεγονός ότι πολλοί Δήμοι και Περιφέρειες δεν εκκίνησαν καν τη διαδικασία για επιλογή Συμπαρασάτη, το γεγονός ότι δεν αναδείχθηκε ο θεσμός, όσο θα έπρεπε, η έλλειψη ενημέρωσης του πολίτη για το θεσμό, η σύγχυση του Συμπαρασάτη με το Συνήγορο του Πολίτη και η επικάλυψη των αρμοδιοτήτων τους.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω προβλήματα του θεσμού, τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις περί διαμεσολάβησης σε τοπικό επίπεδο, τις θέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη σχετικά με τη λειτουργία του, αλλά κυρίως την ανάγκη για αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών σε όλα τα επίπεδα διοίκησης, κρίνεται επιβεβλημένη η αναμόρφωση του θεσμού, κατόπιν επαναξιολόγησής του, με σκοπό να αποδώσει τα αναμενόμενα για τη διοίκηση αποτελέσματα.

Στο παρόν κεφάλαιο προβλέπεται η μετεξέλιξη του θεσμού του Συμπαρασάτη του Δήμου και της Επιχείρησης και του Περιφερειακού

Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης σε Δημοτικό και Περιφερειακό Διαμεσολαβητή αντίστοιχα, με βασικές κατευθύνσεις τη θέσπιση ελάχιστων τυπικών προσόντων του Διαμεσολαβητή, την πρόβλεψη περαιτέρω κωλυμάτων και ασυμβίβαστων, τη βελτιστοποίηση της διαδικασίας επιλογής του και την πρόβλεψη μικρότερης πλειοψηφίας για την εκλογή του, την καλύτερη οργανωτική δομή του θεσμού, την ενίσχυση της λειτουργικής ανεξαρτησίας του Διαμεσολαβητή, μέσω της σύστασης Αυτοτελούς Γραφείου Δημοτικού/Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, και τη σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών. Τέλος, καθιερώνεται η συνεργασία και η αλληλοσυμπλήρωση του Διαμεσολαβητή και του Συνηγόρου του Πολίτη, με σκοπό να αποτραπεί η αλληλοεπικάλυψη των δύο θεσμών και να προστατευθεί η ανεξαρτησία τους.

Άρθρο 152

Σκοπός της δημοτικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης

Στην προτεινόμενη διάταξη αναλύεται ο σκοπός της δημοτικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης, ο οποίος συνίσταται στην αντιμετώπιση φαινομένων κακής, ελλιπούς ή αναποτελεσματικής διοίκησης στους ΟΤΑ και τα νομικά πρόσωπα αυτών. Μέσω της λειτουργίας του θεσμού της Διαμεσολάβησης, η επίλυση των διαφορών μεταξύ πολιτών με τις δημοτικές και περιφερειακές αρχές λαμβάνει χώρα σε τοπικό επίπεδο, μειώνοντας την επιβάρυνση των δικαιοδοτικών οργάνων (διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες) και αναβαθμίζοντας τη σχέση πολιτών με την τοπική αυτοδιοίκηση και την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών της τελευταίας. Ο θεσμός του Συμπαραστάτη που εισήχθη με το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» και ο οποίος μετεξελίσσεται με το παρόν σχέδιο νόμου στον θεσμό του Διαμεσολαβητή, είχε τον ίδιο ακριβώς σκοπό με τον τελευταίο, δεν απέδωσε, όμως, τα αναμενόμενα αποτελέσματα και κρίθηκε αναγκαία η αναμόρφωσή του. Ο νέος θεσμός διέπεται από πληρέστερο σε σχέση με το εισαχθέν με τον

«Καλλικράτη» θεσμικό πλαίσιο, γεγονός που αυξάνει τις πιθανότητες επιτυχίας της αποστολής του.

Άρθρο 153

Γενικές αρχές που διέπουν την τοπική και περιφερειακή διαμεσολάβηση
Στο προτεινόμενο άρθρο μνημονεύονται οι αρχές που διέπουν την τοπική και περιφερειακή διαμεσολάβηση, οι οποίες πρέπει να τηρούνται προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο σκοπός του θεσμού.

Άρθρο 154

Όργανα δημοτικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης

Στην προτεινόμενη διάταξη ορίζονται τα όργανα της δημοτικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης, τα οποία είναι οι Δημοτικοί και Περιφερειακοί Διαμεσολαβητές που αντικαθιστούν τους υπό το ισχύον καθεστώς Συμπαραστάτες του Δήμου και της Επιχείρησης και Περιφερειακούς Συμπαραστάτες του Πολίτη και της Επιχείρησης αντίστοιχα. Στο άρθρο 77 του Ν. 3852/2010 προβλέπεται ότι ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης εκλέγεται σε δήμους άνω των 20.000 κατοίκων, ενώ με την προτεινόμενη διάταξη διευρύνεται η κατά τόπον αρμοδιότητα του θεσμού που διαδέχεται τον Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, καθώς πλέον ο Δημοτικός Διαμεσολαβητής εκλέγεται σε κάθε νομό, εξαιρουμένου αυτού της Αττικής, όπου εκλέγεται ένας Δημοτικός Διαμεσολαβητής ανά περιφερειακή ενότητα. Με την προτεινόμενη διάταξη ο Δημοτικός Διαμεσολαβητής αποκτά αρμοδιότητα σε όλους τους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ του νομού και μέσω της αύξησης της χωρικής αρμοδιότητάς του θα καταστεί πιο αποτελεσματικό και ευρύ το έργο του. Επίσης, η εκλογή Δημοτικού Διαμεσολαβητή ανά νομό και όχι ανά δήμο κατοχυρώνει ότι όλοι οι δήμοι θα διαθέτουν έναν αρμόδιο Διαμεσολαβητή, σε αντίθεση με το υπάρχον καθεστώς του Συμπαραστάτη, σύμφωνα με το οποίο εκλέγεται Συμπαραστάτης μόνο σε δήμους άνω των 20.000 κατοίκων, με

αποτέλεσμα οι πολίτες δήμων κάτω των 20.000 κατοίκων να στερούνται της δυνατότητας προσφυγής στον εν λόγω θεσμό.

Άρθρο 155

Προσόντα του Δημοτικού και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή

Με την προτεινόμενη διάταξη καθορίζονται τα ελάχιστα προσόντα που πρέπει να διαθέτει ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής, τα οποία κρίνονται απαραίτητα προκειμένου να ανταποκριθεί στις αυξημένες απαιτήσεις του ρόλου του. Υπό το ισχύον καθεστώς δεν απαιτείται να διαθέτει ο υποψήφιος Συμπαραστάτης συγκεκριμένα προσόντα, παρά μόνο οι διατάξεις των άρθρων 77 και 179 αρκούνται στην αόριστη αναφορά περί επιλογής προσώπου με εγνωσμένο κύρος και εμπειρία. Δεδομένης της δυσχέρειας επαρκούς προσδιορισμού της έννοιας του εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας, κρίνεται προτιμητέα η θέσπιση αντικειμενικών κριτηρίων κατά την επιλογή του Διαμεσολαβητή, που θα βοηθήσουν στην τήρηση της διαφάνειας και της αμεροληψίας. Με αυτόν τον τρόπο οι πρόσθετες εγγυήσεις της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας εξετάζονται με την θέσπιση τυπικών και ουσιαστικών προσόντων για τους υποψήφιους Συμπαραστάτες.

Άρθρο 156

Κωλύματα και ασυμβίβαστα

Με το προτεινόμενο άρθρο καθιερώνονται, πέρα από τα κωλύματα και ασυμβίβαστα των άρθρων 14, 15 και 117, 118 του ν. 3852/2010 που είναι τα μόνα που ισχύουν για τον Συμπαραστάτη, επιπλέον κωλύματα και ασυμβίβαστα για τον Διαμεσολαβητή. Συγκεκριμένα συνιστά αρνητική προϋπόθεση για την εκλογή του Διαμεσολαβητή η κατοχή έως και πέντε (5) χρόνια πριν την έκδοση της σχετικής προκήρυξης οποιουδήποτε αυτοδιοικητικού αξιώματος στον οικείο νομό, ακόμα και αν προηγηθεί παραίτηση. Δικαιολογητικός λόγος θέσπισης του εν λόγω κωλύματος είναι η αποτροπή επηρεασμού του λειτουργήματος του Διαμεσολαβητή από την πρόσφατη ιδιότητά του ως αιρετού της αυτοδιοίκησης στον οικείο νομό.

Ακόμη, λόγω της σπουδαιότητας της θέσης του Διαμεσολαβητή, απαγορεύεται ο υποψήφιος να έχει καταδικαστεί για οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αποτελούν κώλυμα διορισμού βάσει του Υπαλληλικού Κώδικα. Η εξαίρεση των διατελεσάντων λειτουργών αποσκοπεί στη διαφύλαξη του διαμεσολαβητικού χαρακτήρα του θεσμού έναντι ενός δικαιοδοτικού. Τέλος, καθιερώνεται απόλυτο επαγγελματικό ασυμβίβαστο του Διαμεσολαβητή, όσο κατέχει τη θέση αυτή, προκειμένου να αποτρέπεται η δυνατότητα αλλά και η δημιουργία της εντύπωσης ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί η ιδιότητα του Διαμεσολαβητή προς εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων. Γι' αυτό μάλιστα ορίζεται ότι δικηγόροι, λοιποί ελεύθεροι επαγγελματίες και καθηγητές ΑΕΙ και ΤΕΙ, τίθενται σε υποχρεωτική αναστολή άσκησης καθηκόντων για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία τους ως Δημοτικών ή Περιφερειακών Διαμεσολαβητών. Όλα τα ανωτέρω κωλύματα/ασυμβίβαστα που σχετίζονται με το ρόλο του Διαμεσολαβητή κατατείνουν στην ενίσχυση των εγγυήσεων αμεροληψίας του και στην εξασφάλιση της προσωπικής και λειτουργικής του ανεξαρτησίας.

Άρθρο 157

Ευθύνη του Δημοτικού και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή

Στο προτεινόμενο άρθρο θεσπίζεται αφενός ακαταδίωκτο υπέρ του Διαμεσολαβητή για γνώμη που διατυπώνει στην άσκηση των καθηκόντων του, ο οποίος πρέπει να διαθέτει προσωπική ανεξαρτησία, και αφετέρου αστική ευθύνη του μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια. Ο Διαμεσολαβητής δεν υποχρεούται να καταβάλλει αποζημίωση σε οποιοδήποτε πρόσωπο για υλική ζημιά ή ηθική βλάβη, η οποία προκαλείται σε αυτό από τον τρόπο άσκησης των καθηκόντων του και οφείλεται σε ελαφρά αμέλεια του.

Άρθρο 158

Αντιμισθία

Στην προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται η αντιμισθία που λαμβάνουν ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής. Η προβλεπόμενη αντιμισθία

κρίνεται επαρκής εν όψει του εύρους της αρμοδιότητας των Δημοτικών Διαμεσολαβητών (εκλογή ανά Νομό) και διαφοροποιείται ανάλογα με τον πληθυσμό του νομού και εν όψει του εύρους αρμοδιότητας των Περιφερειακών Διαμεσολαβητών. Επιπλέον, δικαιολογείται από τη θέσπιση απόλυτου επαγγελματικού ασυμβίβαστου στο άρθρο 153 του παρόντος.

Άρθρο 159

Θητεία του Δημοτικού και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή

Στο προτεινόμενο άρθρο ορίζεται η θητεία του Δημοτικού και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή και προβλέπεται τι συμβαίνει εάν δεν έχει ολοκληρωθεί η ανάληψη καθηκόντων από τον νέο Διαμεσολαβητή και έχει λήξει εν τω μεταξύ η θητεία του απερχόμενου, καθώς και τι συμβαίνει εάν ο Διαμεσολαβητής παραιτηθεί ή εάν αποβιώσει ή εάν αδυνατεί να ασκήσει τα καθήκοντά του για περισσότερους από έξι (6) μήνες.

Άρθρο 160

Διαδικασία επιλογής του Δημοτικού Διαμεσολαβητή

Στην προτεινόμενη διάταξη περιγράφεται η διαδικασία επιλογής του Δημοτικού Διαμεσολαβητή, η οποία διαφοροποιείται από την προβλεπόμενη υπό το ισχύον καθεστώς. Συγκεκριμένα το άρθρο 77 του «Καλλικράτη» απαιτεί για την εκλογή του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης ειδική πλειοψηφία 2/3 του συνόλου των μελών του δημοτικού. Η πρόβλεψη της αυξημένης αυτής πλειοψηφίας δυσχέρανε τη διαδικασία εκλογής του Συμπαραστάτη και συντέλεσε στην αδρανοποίηση του θεσμού και στη μη προσδοκώμενη ανταπόκρισή του. Για το λόγο αυτό με την προτεινόμενη διάταξη βελτιστοποιείται η διαδικασία επιλογής του, η οποία λαμβάνει χώρα σε περισσότερα στάδια. Συγκεκριμένα, προβλέπεται προκήρυξη της θέσης του Διαμεσολαβητή από τον δήμαρχο της έδρας του οικείου νομού έξι μήνες πριν από τη λήξη της θητείας του απερχόμενου, με δημοσίευση της προκήρυξης, και με προθεσμία τριάντα ημερών για υποβολή αιτήσεων από τους ενδιαφερόμενους. Ακολουθεί απόφαση του δημάρχου της έδρας του νομού με

πίνακα των τυπικά δεκτών αιτήσεων και παρέχεται δεκαήμερη προθεσμία για υποβολή προσφυγών κατά της απόφασης αυτής. Για τον Δημοτικό Διαμεσολαβητή συνιστάται εκλεκτορικό σώμα από τους εκπροσώπους των δημοτικών συμβουλίων του νομού στην οικεία Περιφερειακή Ένωση Δήμων (ΠΕΔ), πλην του Δημάρχου. Εντός εξήντα ημερών από την απόφαση του δημάρχου και του περιφερειάρχη με τον πίνακα των τυπικά δεκτών αιτήσεων το αρμόδιο όργανο εκλογής καλείται σε δημόσια συνεδρίαση, στην οποία λαμβάνει χώρα ακρόαση των υποψηφίων. Ακολουθεί μυστική ψηφοφορία για την εκλογή του Διαμεσολαβητή, ο οποίος εκλέγεται αφού συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του οργάνου. Σε περίπτωση μη επίτευξης απόλυτης πλειοψηφίας, η συνεδρίαση για την εκλογή Διαμεσολαβητή επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά άλλες δύο φορές, σε συνεδριάσεις που δεν μπορεί να απέχουν λιγότερο από πέντε και περισσότερες από δεκαπέντε ημέρες η καθεμία από την προηγούμενη. Στην τρίτη μυστική ψηφοφορία, Διαμεσολαβητής εκλέγεται ο υποψήφιος που συγκέντρωσε τις περισσότερες ψήφους. Τέλος, με τις προτεινόμενες διατάξεις προσδίδεται στο θεσμό υποχρεωτικότητα, γι' αυτό και ορίζεται στην τελευταία διάταξη αυτών ότι η παραβίαση των διαδικαστικών ενεργειών για την εκλογή του Διαμεσολαβητή συνιστά σοβαρή παράβαση καθήκοντος για το Δήμαρχο όσο και για τα μέλη του αρμόδιου για την εκλογή του Δημοτικού Διαμεσολαβητή σώματος. Γενικότερα η προβλεπόμενη με τις προτεινόμενες διατάξεις διαδικασία κατατείνει στην εξασφάλιση μίας ελάχιστης απαιτούμενης διαφάνειας/αμεροληψίας στη διαδικασία.

Άρθρο 161

Διαδικασία επιλογής του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή

Στην προτεινόμενη διάταξη περιγράφεται η διαδικασία επιλογής του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, η οποία διαφοροποιείται από την προβλεπόμενη υπό το ισχύον καθεστώς. Συγκεκριμένα το άρθρο 179 του «Καλλικράτη» απαιτεί για την εκλογή του Περιφερειακού Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης ειδική πλειοψηφία 2/3 του συνόλου των μελών

του περιφερειακού συμβουλίου. Η πρόβλεψη της αυξημένης αυτής πλειοψηφίας δυσχέρανε τη διαδικασία εκλογής του Συμπαραστάτη και συντέλεσε στην αδρανοποίηση του θεσμού και στη μη προσδοκώμενη ανταπόκρισή του. Για το λόγο αυτό με την προτεινόμενη διάταξη βελτιστοποιείται η διαδικασία επιλογής του, η οποία λαμβάνει χώρα σε περισσότερα στάδια. Συγκεκριμένα, προβλέπεται προκήρυξη της θέσης του Διαμεσολαβητή από τον Περιφερειάρχη έξι μήνες πριν από τη λήξη της θητείας του απερχόμενου, με δημοσίευση της προκήρυξης, και με προθεσμία τριάντα ημερών για υποβολή αιτήσεων από τους ενδιαφερόμενους. Ακολουθεί απόφαση του οικείου περιφερειάρχη με πίνακα των τυπικά δεκτών αιτήσεων και παρέχεται δεκαήμερη προθεσμία για υποβολή προσφυγών κατά της απόφασης αυτής. Για τον Περιφερειακό Διαμεσολαβητή αρμόδιο όργανο για την επιλογή του είναι το οικείο Περιφερειακό Συμβούλιο. Εντός εξήντα ημερών από την απόφαση του περιφερειάρχη με τον πίνακα των τυπικά δεκτών αιτήσεων το αρμόδιο όργανο εκλογής καλείται σε δημόσια συνεδρίαση, στην οποία λαμβάνει χώρα ακρόαση των υποψηφίων. Ακολουθεί μυστική ψηφοφορία για την εκλογή του Διαμεσολαβητή, ο οποίος εκλέγεται αφού συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του οργάνου. Σε περίπτωση μη επίτευξης απόλυτης πλειοψηφίας, η συνεδρίαση για την εκλογή Διαμεσολαβητή επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά άλλες δύο φορές, σε συνεδριάσεις που δεν μπορεί να απέχουν λιγότερο από πέντε και περισσότερες από δεκαπέντε ημέρες η καθεμία από την προηγούμενη. Στην τρίτη μυστική ψηφοφορία, Διαμεσολαβητής εκλέγεται ο υποψήφιος που συγκέντρωσε τις περισσότερες ψήφους. Τέλος, με τις προτεινόμενες διατάξεις προσδίδεται στο θεσμό υποχρεωτικότητα, γι' αυτό και ορίζεται στην τελευταία διάταξη αυτών ότι η παραβίαση των διαδικαστικών ενεργειών για την εκλογή του Διαμεσολαβητή συνιστά σοβαρή παράβαση καθήκοντος για τον Περιφερειάρχη όσο και για τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου. Γενικότερα η προβλεπόμενη με τις προτεινόμενες διατάξεις διαδικασία κατατείνει στην εξασφάλιση μίας ελάχιστης απαιτούμενης διαφάνειας/αμεροληψίας στη διαδικασία.

Άρθρο 162

Παύση Διαμεσολαβητή

Στο προτεινόμενο άρθρο ορίζεται ότι το αρμόδιο για την παύση του Διαμεσολαβητή όργανο είναι το ίδιο που είναι αρμόδιο για την εκλογή του. Στην παρ. 3 προβλέπεται η σύνθεση της επιτροπής, η οποία προηγουμένως παρέχει σύμφωνη γνώμη για την παύση του Διαμεσολαβητή. Το ως άνω αρμόδιο όργανο οφείλει να διαπιστώσει αιτιολογημένα, κατόπιν προηγούμενης σύμφωνης γνώμης της επιτροπής της παραγράφου 3, εάν ο Διαμεσολαβητής έχει υποπέσει σε σοβαρή πλημμέλεια στην άσκηση των καθηκόντων του. Με απόφαση της επιτροπής της παρ. 3 διαπιστώνεται η αντικειμενική αδυναμία του Διαμεσολαβητή να ασκήσει τα καθήκοντά του, για λόγους ανωτέρας βίας, όπως ιδίως λόγοι υγείας.

Άρθρο 163

Καθ' ύλην αρμοδιότητα

Στην προτεινόμενη διάταξη αναλύεται η καθ' ύλην αρμοδιότητα του Διαμεσολαβητή. Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη δίνεται η δυνατότητα τόσο σε φυσικά όσο και σε νομικά πρόσωπα, εφόσον θίγονται από φαινόμενα κακοδιοίκησης των υπηρεσιών του δήμου ή της περιφέρειας, των νομικών τους προσώπων και των επιχειρήσεών τους, να υποβάλουν σχετική αναφορά στον Διαμεσολαβητή. Ανώνυμες αναφορές δεν γίνονται δεκτές προς αποφυγή υπερφόρτωσης του έργου του Διαμεσολαβητή. Τέλος, παρέχεται η δυνατότητα στον Διαμεσολαβητή να επιλαμβάνεται υποθέσεων αυτεπαγγέλτως, όταν προφανώς κρίνει ότι υφίσταται εκτεταμένο και εξόφθαλμο φαινόμενο κακοδιοίκησης που χρήζει άμεσα αντιμετώπισης.

Άρθρο 164

Επιμέρους αρμοδιότητες - Τρόπος επίλυσης υποθέσεων

Στο προτεινόμενο άρθρο προβλέπονται πιο αναλυτικά οι τρόποι με τους οποίους ο Διαμεσολαβητής επιλύει τις υποθέσεις που αναλαμβάνει. Είναι

σαφές ότι ο Διαμεσολαβητής οφείλει να λειτουργεί με αμερόληπτο και αντικειμενικό τρόπο, διασφαλίζοντας και προάγοντας το κύρος του θεσμού. Με αυτό το δεδομένο, οι αρμοδιότητές του κωδικοποιούνται με την προτεινόμενη διάταξη στις τρεις κατηγορίες ενημέρωση, διαμεσολάβηση και δημοσιότητα. Πιο αναλυτικά, με σκοπό την προαγωγή του θεσμού, οφείλει να πληροφορεί το κοινό και τους πολίτες ατομικά για τα δικαιώματά τους, να εκδίδει σχετικό πληροφοριακό υλικό, να παραλαμβάνει καταγγελίες και να αλληλογραφεί ή/και να επισκέπτεται τις υπηρεσίες του οικείου ΟΤΑ κατά την εξέταση της αναφοράς. Στα πλαίσια της αμεροληψίας και της αντικειμενικότητάς του, κοινοποιεί έγγραφες αναφορές στον αρμόδιο Επόπτη ΟΤΑ ή και στον Υπουργό Εσωτερικών, συντάσσει και δημοσιεύει ετήσια έκθεση και ειδικές εκθέσεις για συγκεκριμένα θέματα που προκαλούν μεγαλύτερα προβλήματα και χρήζουν διακριτής αντιμετώπισης.

Άρθρο 165

Σχέσεις του Διαμεσολαβητή με τους πολίτες

Στο προτεινόμενο άρθρο περιγράφονται οι σχέσεις του Διαμεσολαβητή με τους πολίτες. Συγκεκριμένα ο Διαμεσολαβητής έχει 30ήμερη προθεσμία από την υποβολή της σχετικής καταγγελίας ή αναφοράς να απαντήσει εγγράφως ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον/στους ενδιαφερόμενους. Η εν λόγω προθεσμία είναι ενδεικτική, διότι η ενδεχόμενη αποκλειστικότητα αυτής θα παραβίαζε το καθεστώς λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας του Διαμεσολαβητή και θα δυσκόλευε το έργο του, το οποίο χαρακτηρίζεται από αυξημένο φόρτο εργασίας, δεδομένης μάλιστα της αύξησης της χωρικής αρμοδιότητας του Δημοτικού Διαμεσολαβητή. Υποχρεούνται, παρ' όλα αυτά, να εκθέσει τους λόγους καθυστέρησης και τον εκτιμώμενο χρόνο ολοκλήρωσης της υπόθεσης. Τέλος, γενικώς παρέχεται η δυνατότητα απόκρυψης των στοιχείων του καταγγέλλοντος, εκτός και αν με αυτόν τον τρόπο παρεμποδίζεται η διερεύνηση της υπόθεσης.

Άρθρο 166

Σχέσεις του Διαμεσολαβητή με τις αυτοδιοικητικές υπηρεσίες

Στο προτεινόμενο άρθρο περιγράφονται οι σχέσεις του Διαμεσολαβητή με τις αυτοδιοικητικές υπηρεσίες. Συγκεκριμένα προς διευκόλυνση του έργου του προβλέπεται η υποχρεωτική συνεργασία των υπηρεσιών των Δήμων, των Περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών με τον Διαμεσολαβητή και η υποβοήθηση του έργου του. Ο λόγος που αυτοί έχουν αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών για να απαντούν εγγράφως ή προφορικά σε ερωτήματα και αιτήματα του Διαμεσολαβητή, είναι η ανάγκη επιτάχυνσης του διαμεσολαβητικού έργου διερεύνησης της καταγγελίας του ενδιαφερόμενου. Για να μπορέσει ο Διαμεσολαβητής να εξάγει ασφαλή συμπεράσματα σχετικά με την ύπαρξη η μη φαινομένου κακοδιοίκησης πρέπει να διεξάγει εμπειριστατωμένη έρευνα, στην οποία αρωγοί είναι οπωσδήποτε οι Δήμοι και οι Περιφέρειες. Συγκεκριμένα οι υπηρεσίες των Δήμων, των Περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών οφείλουν να παρέχουν οποιαδήποτε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο στοιχείο τους ζητά ο Διαμεσολαβητής και αφορά την εξεταζόμενη υπόθεση, διαφορετικά δεν θα μπορεί να πραγματοποιηθεί ο σκοπός του θεσμού. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, ορίζεται στην προτεινόμενη διάταξη ότι η άρνηση του υπαλλήλου να συνεργαστεί με το Διαμεσολαβητή συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα. Στο ίδιο πνεύμα κινείται και η υποχρέωση της εκάστοτε υπηρεσίας να ενημερώνει εγγράφως τον Διαμεσολαβητή εντός 60ήμερης προθεσμίας από την παραλαβή της έκθεσης ή του πορίσματος για τα μέτρα που έχει λάβει σε σχέση με τις προτάσεις του.

Άρθρο 167

Αυτοτελές Γραφείο Δημοτικού Διαμεσολαβητή

Με την προτεινόμενη διάταξη συστήνονται υποχρεωτικά Αυτοτελή Γραφεία Δημοτικού Διαμεσολαβητή. Σκοπός των εν λόγω γραφείων είναι να υπάρχουν κάποιες ελάχιστες ασφαλιστικές δικλίδες, οι οποίες θα εξασφαλίσουν την ελάχιστη αυτονομία του Διαμεσολαβητή από τους οικείους ΟΤΑ. Στην προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται η στελέχωση των εν λόγω

γραφείων με τρεις (3) υπαλλήλους των δήμων και των νομικών προσώπων αυτών, καθώς αυτοί οι υπάλληλοι διαθέτουν την πλέον κατάλληλη γνώση και σχετική εμπειρία για να βοηθήσουν αποτελεσματικά τον Διαμεσολαβητή στο έργο του. Δεδομένου του αυξημένου κύρους του θεσμού, η προτεινόμενη διάταξη απαιτεί οι δύο (2) αποσπασμένοι υπάλληλοι να είναι κατηγορίας ΠΕ και ο ένας (1) κατηγορίας ΔΕ. Οι εν λόγω υπάλληλοι επιλέγονται από τον Διαμεσολαβητή και αποσπώνται με απόφαση του Δημάρχου της έδρας του νομού, για χρονικό διάστημα ισάριθμο με τη θητεία του Διαμεσολαβητή, κατά παρέκκλιση κάθε ειδικής ή γενικής διάταξης, προκειμένου να καταστεί σύντομα εφικτή η λυσιτελής λειτουργία του νέου θεσμού. Προβλέπεται, τέλος, ότι η δαπάνη μισθοδοσίας των υπαλλήλων που απασχολούνται στο Γραφείο του Δημοτικού Διαμεσολαβητή, η δαπάνη της αντιμισθίας των Διαμεσολαβητών, καθώς και το λειτουργικό κόστος του Γραφείου αυτών, βαρύνουν τον προϋπολογισμό του δήμου της έδρας του οικείου νομού.

Άρθρο 168

Αυτοτελές Γραφείο Περιφερειακού Διαμεσολαβητή

Με την προτεινόμενη διάταξη συστήνονται υποχρεωτικά Αυτοτελή Γραφεία Περιφερειακού Διαμεσολαβητή. Σκοπός των εν λόγω γραφείων είναι να υπάρχουν κάποιες ελάχιστες ασφαλιστικές δικλίδες, οι οποίες θα εξασφαλίσουν την ελάχιστη αυτονομία του Διαμεσολαβητή από την οικεία Περιφέρεια. Στην προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται η στελέχωση των εν λόγω γραφείων με τρεις (3) υπαλλήλους των οικείων Περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών, καθώς αυτοί οι υπάλληλοι διαθέτουν την πλέον κατάλληλη γνώση και σχετική εμπειρία για να βοηθήσουν αποτελεσματικά τον Διαμεσολαβητή στο έργο του. Δεδομένου του αυξημένου κύρους του θεσμού, η προτεινόμενη διάταξη απαιτεί οι δύο (2) αποσπασμένοι υπάλληλοι να είναι κατηγορίας ΠΕ και ο ένας (1) κατηγορίας ΔΕ. Οι εν λόγω υπάλληλοι επιλέγονται από τον Διαμεσολαβητή και αποσπώνται με απόφαση του Περιφερειάρχη, για χρονικό διάστημα ισάριθμο με τη θητεία του Διαμεσολαβητή, κατά παρέκκλιση κάθε ειδικής ή γενικής διάταξης.

Προβλέπεται, τέλος, ότι η δαπάνη μισθοδοσίας των υπαλλήλων που απασχολούνται στο Γραφείο του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, η δαπάνη της αντιμισθίας των Διαμεσολαβητών, καθώς και το λειτουργικό κόστος του Γραφείου αυτών, βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Περιφέρειας.

Άρθρο 169

Σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών

Στο προτεινόμενο άρθρο προβλέπεται η σύσταση στο Υπουργείο Εσωτερικών του Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών, ενός εθνικού συντονιστικού και γνωμοδοτικού φορέα σε θέματα τοπικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης. Είναι σαφές ότι για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του θεσμού, είναι κομβικής σημασίας ο συντονισμός και η αλληλοενημέρωση των Διαμεσολαβητών, ώστε να δημιουργείται μία αίσθηση «corpus».

Άρθρο 170

Αρμοδιότητες

Στην προτεινόμενη διάταξη αναλύονται οι αρμοδιότητες του Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών, οι οποίες κατατείνουν στην ενίσχυση της συνεργασίας αυτών, στην ενιαία αντιμετώπιση των φαινομένων κακοδιοίκησης και των εν γένει προβλημάτων της Διοίκησης, στη διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση του θεσμού και τη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης και στη συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο και όλους τους συναρμόδιους φορείς.

Άρθρο 171

Συγκρότηση και λειτουργία

Στο προτεινόμενο άρθρο ορίζεται η συγκρότηση και η λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών. Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι η Ολομέλεια αυτού εκλέγει τον Πρόεδρο και τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής του καθώς και τους εκπροσώπους των Διαμεσολαβητών στην

ειδική επιτροπή της παρ. 3 του άρθρου 162. Στα πλαίσια της συνεργασίας του θεσμού του Διαμεσολαβητή και του Συνηγόρου του Πολίτη, ορίζεται ότι στο Συμβούλιο δύναται να καλείται και να παρίσταται και ο τελευταίος. Με την προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται η διοικητική υποστήριξη του Συμβουλίου από τη Διεύθυνση Οργάνωσης & Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία είναι η πλέον αρμόδια να προσφέρει αρωγή στο Συμβούλιο.

Άρθρο 172

Γενικές αρχές

Στην προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται η συνεργασία του Διαμεσολαβητή με άλλα όργανα και φορείς Διαμεσολάβησης και ελέγχου, η οποία κατατείνει στην αλληλοβοήθειά τους και κατ' επέκταση βελτίωση του έργου τους.

Άρθρο 173

Σχέσεις με το Συνήγορο του Πολίτη

Στο προτεινόμενο άρθρο περιγράφονται οι σχέσεις του Διαμεσολαβητή με το Συνήγορο του Πολίτη. Με βάση τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και τις επισημάνσεις του Συνηγόρου του πολίτη, είναι σημαντικό να οριοθετηθούν οι σχέσεις και οι αρμοδιότητες αφενός του Διαμεσολαβητή αφετέρου του Συνηγόρου του πολίτη, με τρόπο που να διαχωρίζονται οι αρμοδιότητες, να μειώνονται οι αλληλοεπικαλύψεις και ταυτόχρονα να δημιουργείται ένα πλαίσιο τέτοιο που να καθιστά εφικτή τη συνεργασία των δύο θεσμών. Η σύγκυση του Συμπαραστάτη του Δημότη με το Συνήγορο του Πολίτη και η επικάλυψη των αρμοδιοτήτων τους ήταν, άλλωστε, ένας από τους λόγους που οδήγησαν στην αδρανοποίηση του θεσμού του Συμπαραστάτη. Γι' αυτό με την προτεινόμενη διάταξη ορίζεται σαφώς ότι ο Διαμεσολαβητής είναι ανεξάρτητος από το Συνήγορο του Πολίτη και ότι η άσκηση των αρμοδιοτήτων του Διαμεσολαβητή δεν θίγει τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη ως ανεξάρτητης και συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής. Στο πνεύμα αλληλοβοήθειας των δύο φορέων προβλέπεται, ακόμη, ότι

ο Διαμεσολαβητής υποχρεούται να κοινοποιεί την ετήσια έκθεσή του στον Συνήγορο του Πολίτη και μπορεί αν υποβάλλει ερωτήματα και να ζητεί τις απόψεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Αντιστρόφως, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητεί τη συνδρομή του κατά τόπο αρμόδιου Διαμεσολαβητή για υποθέσεις που χειρίζεται ο ίδιος, να παρίσταται στις συνεδριάσεις του Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών και να επιλαμβάνεται ο ίδιος υποθέσεων που έχει ήδη χειριστεί ο Διαμεσολαβητής, μόνο εφόσον διαπιστώνει αστοχίες ή πλημμέλειες και μόνο κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου πολίτη ή ΟΤΑ, ώστε να μην επικαλύπτει την αρμοδιότητα του Διαμεσολαβητή.

Άρθρο 174

Τελικές - μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Θ'

Στο προτεινόμενο άρθρο προβλέπονται οι τελικές και μεταβατικές διατάξεις του Κεφαλαίου Θ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι'

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΟΤΑ

ΤΜΗΜΑ Α'

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Άρθρο 175

**Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα - Ετήσια Προγράμματα Δράσης
δήμων - Τροποποίηση άρθρου 266 του ν. 3852/2010**

Η χρονική διάρκεια των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Δήμων αναπροσαρμόζεται σε τέσσερα έτη, ώστε να συμπίπτει με την τετραετή θητεία των δημοτικών αρχών. Περαιτέρω, ειδικά για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού και του τεχνικού προγράμματος, επισημαίνεται ότι ο πρώτος ετήσιος προϋπολογισμός και το αντίστοιχο τεχνικό πρόγραμμα λογίζονται ως προσχέδιο του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης. Το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης του πρώτου έτους της δημοτικής περιόδου οριστικοποιείται με την κατάρτιση και έγκριση του Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Με την παρ. 2 αποκαθίσταται ο ενιαίος χαρακτήρας του σχεδιασμού καθώς τίθεται ως σκοπός των επιχειρησιακών προγραμμάτων, μεταξύ άλλων, η παρακολούθηση του βαθμού υλοποίησης του χωρικού και Αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό επίπεδο. Επιπλέον, τα τετραετή επιχειρησιακά προγράμματα των δήμων οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη το χωρικό σχεδιασμό υπερκείμενων επιπέδων. Με τον τρόπο αυτό τα επιχειρησιακά προγράμματα των δήμων αποτελούν τμήμα του γενικότερου χωρικού σχεδιασμού ανάπτυξης με ειδικότερες μέριμνες για τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Προβλέπεται επίσης, δυνατότητα διαβούλευσης με τους πολίτες πριν την κατάρτισή τους ώστε να έχουν τη δυνατότητα να συμπεριλάβουν όσο το δυνατό περισσότερες προτάσεις δημοτών ή φορέων της τοπικής κοινωνίας.

Άρθρο 176

Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα - Ετήσια Προγράμματα Δράσης περιφερειών - Τροποποίηση άρθρου 268 του ν. 3852/2010

Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα των περιφερειών, έχουν όπως και τα δημοτικά, τετραετή διάρκεια και οφείλουν να είναι συμβατά με τον υπερκείμενο χωρικό σχεδιασμό. Ειδικότερα, τα περιφερειακά έχουν ενιαία δομή και συγκρότηση, που διέπει το σύνολο των περιφερειακών ενοτήτων και

περιλαμβάνουν α) στρατηγικό σχέδιο, β) επιχειρησιακό σχέδιο και γ) δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης. Για την κατάρτισή τους, λαμβάνονται απαραίτητα υπ' όψη οι κατευθύνσεις του υφιστάμενου χωρικού σχεδιασμού Εθνικού, Περιφερειακού και Τοπικού Επιπέδου, η μακροπεριφερειακή και διαπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που απορρέουν από χρηματοδοτικά και αναπτυξιακά προγράμματα, καθώς και ιδιαιτερότητες της περιφέρειας. Κατά την κατάρτιση και υλοποίηση τους, αξιοποιούνται όλες οι διαθέσιμες μορφές δημοσιοποίησης και δημόσιας διαβούλευσης, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της συμμετοχής.

Άρθρο 177

«Επιτροπή Παρακολούθησης & Υλοποίησης Χωρικού και Αναπτυξιακού Σχεδιασμού Τοπικού και Περιφερειακού Επιπέδου

Για την ανάπτυξη μιας νέας θεσμικής αντίληψης για τον συσχετισμό στρατηγικού σχεδιασμού και ετήσιων προϋπολογισμών και τεχνικών προγραμμάτων, προτείνεται η συγκρότηση Επιτροπής Παρακολούθησης & Υλοποίησης Χωρικού και Αναπτυξιακού Σχεδιασμού Περιφερειακού και Τοπικού Επιπέδου στο Υπουργείο Εσωτερικών, κατόπιν κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομίας και Ανάπτυξης. Μέσω της προτεινόμενης Επιτροπής σκοπείται η παρακολούθηση του βαθμού υλοποίησης του χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, η ενημέρωση και υποστήριξη των ΟΤΑ α' και β' βαθμού σε θέματα εναρμόνισης του σχεδιασμού τους με τον χωρικό και αναπτυξιακό σχεδιασμό των άλλων επιπέδων διοίκησης και η προώθηση του συντονισμού του χωρικού και αναπτυξιακού του τοπικού και περιφερειακού αναπτυξιακού σχεδιασμού με στόχο τη διαμόρφωση συνεκτικών πολιτικών χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού σε επίπεδο εθνικό.

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ - ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ

Άρθρο 178

Υποστήριξη των Δήμων από τη Μ.Ο.Δ Α.Ε

Με την προτεινόμενη ρύθμιση δήμοι, οι οποίοι είτε δεν έχουν επαρκή τεχνική υπηρεσία είτε στερούνται του αναγκαίου προσωπικού των απαιτούμενων ειδικοτήτων, θα μπορούν να επικουρούνται σε μία σειρά από διαδικασίες σχετικές με τη μελέτη και εκτέλεση έργων από την ανώνυμη εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία «Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Μ.Ο.Δ. ΑΕ)». Η Μ.Ο.Δ. ΑΕ η οποία διαθέτει την απαιτούμενη τεχνογνωσία αλλά και εξειδικευμένα στελέχη, θα αναλαμβάνει την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στις διαδικασίες εκπόνησης, ανάθεσης και επίβλεψης μελετών και στη ωρίμαση ή δημοπράτηση έργων, όπως ιδίως τη σύνταξη τευχών δημοπράτησης, διακηρύξεων μελετών και έργων, ακόμα και αν οι μελέτες ή τα έργα αυτά είναι μη συγχρηματοδοτούμενα. Το αίτημα για την ανάθεση των υπηρεσιών αυτών θα υποβάλλεται κατόπιν απόφασης του οικείου δημοτικού συμβουλίου και θα εγκρίνεται από το Δ.Σ της Μ.Ο.Δ. Α.Ε.

Άρθρο 179

Προγραμματικές συμβάσεις - Τροποποίηση του άρθρου 100 του ν. 3852/2010

Με την παρ. 1 τροποποιείται το άρθρο 100 του ν. 3852/2010 και διευκολύνονται σημαντικά, ιδίως οι μικροί και μεσαίοι δήμοι, να

αξιοποιήσουν συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και να υλοποιούν σημαντικά έργα υποδομών. Με την επαναδιατύπωση της παραγράφου 1^α μπορούν πλέον οι ΟΤΑ και οι επιχειρήσεις τους να συμβάλλονται με φορείς όπως η ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε και η ΜΟΔ Α.Ε, οι οποίοι διαθέτουν τη σχετική διαχειριστική επάρκεια και είναι σε θέση να αναλαμβάνουν την ωρίμαση μελετών αλλά και διενέργεια διαγωνισμών. Με τον τρόπο αυτό διευρύνονται τα αναπτυξιακά εργαλεία, τα οποία έχουν στη διάθεσή του οι αυτοδιοικητικοί οργανισμοί και παρέχονται νέες θεσμικές δυνατότητες συμπράξεων, προκειμένου να ανταποκριθούν σε βασικές τους ανάγκες.

Με την παρ. 2 εισάγεται περίπτωση ε' στο άρθρο 100 του ν. 3852/2010 και δίνεται η δυνατότητα στην Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ) να συμβάλλεται με τους ΟΤΑ α' βαθμού, στο πλαίσιο προγραμματικής συμφωνίας. Η ΕΕΤΑΑ αποτελεί θεσμοθετημένο τεχνικό και επιστημονικό σύμβουλο της Αυτοδιοίκησης ήδη από την ίδρυσή της το έτος 1985. Η σύνθεση του μετοχικού της κεφαλαίου (34% κεντρικοί φορείς του Δημοσίου, 55% φορείς της Αυτοδιοίκησης και 11% φορείς του κοινωνικού τομέα), βεβαιώνει τον προσανατολισμό της στον ρόλο υποστήριξης της Αυτοδιοίκησης σε όλο το εύρος των θεμάτων που την αφορούν. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΤΑΑ μπορεί να υποστηρίξει τους ΟΤΑ για την υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων. Η προτεινόμενη ρύθμιση εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, προκειμένου να διευκολυνθεί, μέσω της σύναψης προγραμματικών συμβάσεων, η σύναψη και επίβλεψη δημοσίων συμβάσεων ανάθεσης τεχνικών μελετών από δήμους, οι οποίοι δεν έχουν τεχνική υπηρεσία, ή η υφιστάμενη είναι ανεπαρκώς στελεχωμένη.

Με την παρ. 3 του παρόντος άρθρου τροποποιείται η παρ. 2 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, προκειμένου να εξειδικευτεί το περιεχόμενο των προγραμματικών συμβάσεων και να ευθυγραμμιστεί με το στόχο της ομαλής εκπλήρωσης των εκατέρωθεν αναλαμβανόμενων υποχρεώσεων.

Άρθρο 180

Διαδημοτικός σύνδεσμος τεχνικής υπηρεσίας

Με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται η δυνατότητα σύστασης νέων διαδημοτικών σχημάτων εκ μέρους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού, με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών τεχνικής υπηρεσίας, στο πλαίσιο μιας προσπάθειας αντιμετώπισης του χρόνιου, για την πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση, ζητήματος της μη επάρκειας σημαντικού αριθμού δήμων της χώρας να προβαίνουν με ίδια μέσα στη μελέτη και εκτέλεση των τεχνικών τους έργων. Προτείνεται για το σκοπό αυτό, η δυνατότητα σύστασης διαδημοτικού συνδέσμου τεχνικής υπηρεσίας από δύο ή περισσότερους Δήμους του ίδιου νομού, καθώς και όμορων νομών της ίδιας Περιφέρειας, έπειτα από απόφαση των δημοτικών τους συμβουλίων, λαμβανόμενη με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους. Οι προς σύσταση διαδημοτικοί σύνδεσμοι διαθέτουν υποχρεωτικά, κατ' ελάχιστο, μία Διεύθυνση Τεχνικής Υπηρεσίας με ένα ή περισσότερα τμήματα και ένα τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών, ενώ σε περίπτωση που, για οποιονδήποτε λόγο, δεν είναι δυνατή η λειτουργία Τμήματος Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών, οι αρμοδιότητες του Τμήματος αυτού ασκούνται υποχρεωτικά από την αντίστοιχη υπηρεσία του δήμου της έδρας του συνδέσμου. Οι εν λόγω διαδημοτικοί σύνδεσμοι, μετά τη δημοσίευση της απόφασης σύστασής τους, υποκαθιστούν εξολοκλήρου τις αρμοδιότητες της τεχνικής υπηρεσίας των συνεργαζομένων δήμων, συμπεριλαμβανομένων και των εκκρεμών υποθέσεων των υπηρεσιών υπηρεσιών τους. Με την προτεινόμενη διάταξη ρυθμίζονται ακόμη ζητήματα που σχετίζονται με το υπηρετούν στους συμπράττοντες δήμους προσωπικό, από το οποίο και πρόκειται να στελεχωθούν οι οικείοι σύνδεσμοι, καθώς και ζητήματα περί ανανέωσης των εν λόγω σχημάτων με την αποχώρηση ή την προσχώρηση νέων Δήμων-μελών.

Άρθρο 181

Υπηρεσία Δόμησης

Με το ν. 3852/2010, στο πλαίσιο μιας προσπάθειας αντιμετώπισης του χρόνιου, για την πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση, ζητήματος της αδυναμίας σημαντικού αριθμού δήμων της χώρας να παρέχουν με ίδια μέσα στους δημότες τους Υπηρεσίες Δόμησης, προβλέφθηκε ρύθμιση με αντικείμενο την υποχρέωση παροχής διοικητικής υποστήριξης σε δήμους στους οποίους δεν υφίστανται υπηρεσίες με επάρκεια υλικοτεχνικής υποδομής και προσωπικού, για την άσκηση των συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων, από το δήμο της έδρας του οικείου νομού ή από άλλον εγγύτερο δήμο. Με την εν λόγω ρύθμιση δεν επιτεύχθηκε η αποτελεσματική και διαρκής επίλυση του προβλήματος και κατέστη ήδη εμφανής η ανάγκη παροχής νέων θεσμικών εργαλείων για την υπέρβασή του. Με την προτεινόμενη διάταξη και προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο δήμων, που, ενώ διαθέτουν το απαραίτητο προσωπικό, δεν προβαίνουν εντούτοις στη συγκρότηση υπηρεσίας δόμησης, επαφίεμενοι στις υπηρεσίες που απολαμβάνουν από άλλους δήμους, μέσω διοικητικής υποστήριξης, θεσμοθετείται η υποχρεωτική λειτουργία υπηρεσίας δόμησης από τους δήμους, εφόσον αυτοί είτε πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια, που καθορίζονται από σχετικό προεδρικό διάταγμα, είτε διαθέτουν, σε άλλες οργανικές μονάδες, πλην της ΥΔΟΜ ή των τεχνικών τους υπηρεσιών, προσωπικό με τις ειδικότητες και την αριθμητική επάρκεια που προβλέπονται στο ανωτέρω προεδρικό διάταγμα. Στην περίπτωση αυτή, το εν λόγω προσωπικό μετακινείται υποχρεωτικά στην ΥΔΟΜ, σε θέση αντίστοιχου ιεραρχικού επιπέδου, λαμβανομένων υπόψη, για τη μετακίνησή τους αυτή, συγκεκριμένων κριτηρίων που καθορίζονται από τη διάταξη.

Με την προτεινόμενη ρύθμιση, οι ΟΤΑ α' βαθμού θα προστρέχουν στο καθεστώς της διοικητικής υποστήριξης μόνον εφόσον, με απόφαση δημάρχου, διαπιστώνεται αιτιολογημένα η αδυναμία συγκρότησης αυτοτελούς ΥΔΟΜ, σύμφωνα με τις θεσμοθετούμενες με το παρόν προϋποθέσεις, ενώ, στην περίπτωση αυτή, τα παράβολα που αντιστοιχούν στην έκδοση οικοδομικών αδειών για ακίνητα κείμενα εντός της επικράτειας των υποστηριζόμενων δήμων θα αποδίδονται στο Δήμο που παρέχει τη διοικητική υποστήριξη.

ΤΜΗΜΑ Γ'

ΝΕΑ ΠΕΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ - ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΟΤΑ

Άρθρο 182

Επέκταση της δυνατότητας συμμετοχής ΟΤΑ α' και β' βαθμού σε νομικά πρόσωπα αναπτυξιακού χαρακτήρα

Χορηγείται η δυνατότητα στους ΟΤΑ α' και β' βαθμού, κατ' εξαίρεση των αριθμητικών περιορισμών του άρθρου 107 του ν. 3852/2010 και του άρθρου 194 του ν. 3852/2010, να συνιστούν νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημοσίου τομέα, με αντικείμενο δραστηριότητες του τομέα της ενέργειας. Ενδεικτικά, τα εν λόγω νομικά πρόσωπα μπορούν να έχουν ως σκοπό δραστηριότητες τόσο συμβατικών όσο και εναλλακτικών μορφών ενέργειας με έμφαση στην βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας.

Με τον τρόπο αυτό, οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού αποκτούν τη δυνατότητα να δραστηριοποιηθούν, μέσω των προτεινόμενων εταιρικών σχημάτων, στον ενεργειακό τομέα με σκοπό την καταπολέμηση της ενεργειακής ένδειας, την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τη βιώσιμη και αειφόρα ανάπτυξη, καθώς και την ενεργειακή αυτονομία και αυτάρκεια.

Άρθρο 183

Συμμετοχή ΟΤΑ α' και β' βαθμού σε νομικά πρόσωπα με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας ή την αξιοποίηση δημόσιων αγαθών

Με την προτεινόμενη ρύθμιση, οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού αποκτούν για πρώτη φορά τη δυνατότητα να αναβαθμιστούν σε κομβικούς παράγοντες τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, μέσω της συμμετοχής τους σε σχήματα αξιοποίησης είτε βασικών υποδομών κοινής ωφέλειας είτε φυσικών πόρων ή περιοχών ή εγκαταστάσεων σημαντικής τουριστικής ή αναπτυξιακής αξίας, προς όφελος των τοπικών κοινωνιών και της διασφάλισης, με τον τρόπο αυτό

του δημόσιου και δημοκρατικού ελέγχου επί των σημαντικών αυτών πόρων και υποδομών, σε όφελος των τοπικών κοινωνιών. Ταυτόχρονα, διαμορφώνονται, με τις ρυθμίσεις αυτές, δυνατότητες βελτίωσης της οικονομικής θέσης των ΟΤΑ και αναβάθμισης, έτσι, του επιπέδου παροχής υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Άρθρο 184

Σύσταση δημοτικών μονομετοχικών Α.Ε. λειτουργίας πρατηρίου καυσίμων, για την κάλυψη των αναγκών μικρών νησιωτικών δήμων

Με την προτεινόμενη ρύθμιση επιλύεται ένα χρόνιο πρόβλημα των μικρών νησιωτικών δήμων, δεδομένου ότι ο πολύ μικρός πληθυσμός τους καθιστούσε απαγορευτική την εγκατάσταση πρατηρίων υγρών καυσίμων, με τις δυσχέρειες που αυτό συνεπάγεται ως προς τους όρους διαβίωσης και τις παραγωγικές δυνατότητες των τοπικών κοινωνιών. Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, οι μικροί νησιωτικοί δήμοι αποκτούν τη δυνατότητα, προς εξυπηρέτηση των αναγκών των κατοίκων τους, να συνιστούν μονομετοχικές ανώνυμες εταιρείες, με μοναδικό αντικείμενο την λειτουργία πρατηρίου υγρών καυσίμων εντός της χωρικής τους εμβέλειας, υπό την προϋπόθεση ότι δεν λειτουργεί αντίστοιχη ιδιωτική επιχείρηση εντός των ορίων τους.

ΤΜΗΜΑ Δ΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΟΤΑ - ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ - ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΠΟΡΟΙ - ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΔΑΝΕΙΑΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Άρθρο 185

Έννοια, περιεχόμενο και τρόπος καθορισμού ανταποδοτικών τελών

Με την παρ. 1, προς εναρμόνιση της υφιστάμενης νομοθεσίας με την παγιωθείσα νομολογία του ΣτΕ και τις Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη

σχετικά με την έννοια της ανταποδοτικότητας των δημοτικών τελών, αποσαφηνίζεται ότι η αιτιολόγηση της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου για την επιβολή του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους οφείλει να είναι ειδική, επίκαιρη και πλήρως στοιχειοθετημένη. Επιπρόσθετα, ορίζεται πλέον ρητά ότι απαγορεύεται η με οποιονδήποτε χρήση ή δέσμευση των πόρων που προέρχονται από την είσπραξη του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους καθαριότητας και φωτισμού για την κάλυψη οποιονδήποτε άλλων δαπανών και υποχρεώσεων. Με την ίδια παράγραφο οριοθετείται ο τρόπος συζήτησης και ψηφοφορίας για τη λήψη της συγκεκριμένης απόφασης του δημοτικού συμβουλίου, ώστε να επιτυγχάνεται, η δημιουργική και ουσιαστική αντιπαράθεση μεταξύ των τυχόν εναλλακτικών προτάσεων με σεβασμό όμως στην έννοια της ανταποδοτικότητας, ήτοι στην ισοσκέλιση του κόστους των παρεχόμενων ανταποδοτικών υπηρεσιών με τα έσοδα από τα ανταποδοτικά τέλη.

Για τον καθορισμό του ανταποδοτικού τέλους, με την παρ. 2, εισάγονται τρεις (3) γενικοί συντελεστές, ενώ με απόφαση δημοτικού συμβουλίου μπορούν να καθορίζονται και ειδικοί συντελεστές για τις διαφορετικές κατηγορίες ακινήτων. Συγκεκριμένα, οι τρεις γενικοί συντελεστές αφορούν σε α) ακίνητα που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για κατοικία, β) ακίνητα που χρησιμοποιούνται για κοινωφελείς, μη κερδοσκοπικούς και φιλανθρωπικούς σκοπούς και γ) ακίνητα που χρησιμοποιούνται για την άσκηση πάσης φύσης οικονομικής δραστηριότητας. Οι ειδικοί συντελεστές, εφόσον θεσπιστούν, θα λειτουργούν ως διαβαθμίσεις των γενικών συντελεστών, για συγκεκριμένες κατηγορίες ακινήτων, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό αιτιολογείται ειδικώς λόγω της επιφάνειας, της χρήσης τους ή της γεωγραφικής ζώνης στην οποία βρίσκονται ή άλλων ιδιαίτερων αντικειμενικών χαρακτηριστικών τους.

Ιδιαίτερης σημασίας κριτήριο, το οποίο οφείλει να λαμβάνεται υπόψη και για τους γενικούς και για τους ειδικούς συντελεστές είναι ο βαθμός κατά τον οποίο τα ακίνητα εκτιμάται ότι θα επιβαρύνουν τις παρεχόμενες από τον οικείο δήμο ανταποδοτικές υπηρεσίες.

Προς διασφάλιση δε της ισότητας και της διαφάνειας ως προς τον καθορισμό του ύψους του συνόλου των γενικών και ειδικών συντελεστών, προβλέπεται ότι ο εκάστοτε ανώτατος σε ύψος γενικός ή ειδικός συντελεστής δεν μπορεί να οριστεί πέραν του δεκαπλασίου του κατώτατου γενικού συντελεστή.

Άρθρο 186

Κριτήρια κατανομής Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.)

Με την προτεινόμενη διάταξη αποκαθίσταται η κοινωνικά δίκαιη και αναπτυξιακά ορθολογική κατανομή των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων προς τους ΟΤΑ α' βαθμού από το Υπουργείο Εσωτερικών, καθώς ως κριτήρια κατανομής θα λαμβάνονται στο εξής κοινωνικές παράμετροι και ιδιαιτερότητες κάθε ΟΤΑ, όπως το ποσοστό ανεργίας στον οικείο ΟΤΑ και η οικονομική ανάπτυξη κάθε ΟΤΑ. Αξιοσημείωτη είναι η λήψη υπόψη της κατηγορίας στην οποία υπάγεται ο κάθε δήμος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, με ιδιαίτερη έμφαση στη νησιωτικότητα και την ορεινότητα.

Άρθρο 187

Τροποποίηση άρθρου 259 του ν. 3852/2010

Στην παρ. 1 της προτεινόμενης διάταξης αποσαφηνίζεται ότι, πέραν των κριτηρίων που εισάγονται με το προηγούμενο άρθρο του παρόντος σχεδίου νόμου, συνεκτιμάται ως προς την κατανομή των ΚΑΠ στους Δήμους και το στοιχείο της διοικητικής υποστήριξης που παρέχεται από δήμο προς εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών άλλων δήμων και σταθμίζονται ιδιαίτερα οι πάγιες ανάγκες εξυπηρέτησης των νησιωτικών και ορεινών δήμων.

Με την παρ. 2 προβλέπεται η αναβάθμιση και η ενίσχυση των κοινοτήτων με πόρους μέσω των πιστώσεων από τους κεντρικούς αυτοτελείς πόρους, με τους οποίους επιχορηγούνται οι δήμοι, για την κάλυψη επενδυτικών αναγκών

τους (πρώην ΣΑΤΑ), με την επιφύλαξη τυχόν έργων, προμηθειών, μελετών και λοιπών δράσεων που υλοποιούνται μέσω χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, ή σε βάρος των παραπάνω πιστώσεων ή ιδίων πόρων, αλλά αφορούν περισσότερες της μίας κοινότητες. Προβλέπεται επίσης ότι με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, θα καθοριστεί η διαδικασία, τα κριτήρια, το ποσοστό επιμερισμού των ανωτέρω πιστώσεων στις κοινότητες, ο τρόπος αναπλήρωσης των αναλογούντων ποσών σε περίπτωση εκχώρησης, ενεχυρίασης ή δέσμευσης με οποιονδήποτε τρόπο των προς επιμερισμό πιστώσεων.

Άρθρο 188

Τροποποίηση άρθρου 260 του ν 3852/2010

Με την προτεινόμενη διάταξη ενιαιοποιούνται τα κριτήρια κατανομής των ΚΑΠ μεταξύ ΟΤΑ α' και β' βαθμού στη βάση της ισόρροπης και δίκαιης ανάπτυξης των περιφερειών σύμφωνα με τις ειδικότερες ανάγκες και συνθήκες εκάστης εξ αυτών. Προτείνονται έτσι ως κριτήρια κατανομής των ΚΑΠ στις περιφέρειες τα κριτήρια της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989, ήτοι τα κριτήρια που κατ' αντιστοιχία εφαρμόζονται και στους δήμους, με επιπρόσθετο, πλην όμως κομβικό κριτήριο, την άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Άρθρο 189

Συζήτηση και ψήφιση προϋπολογισμού δήμων

Με την προτεινόμενη ρύθμιση διαφοροποιείται η διαδικασία ψήφισης του προϋπολογισμού των δήμων, η οποία στοχεύει στην εμπέδωση του δημιουργικού κατ' αντιπαράθεση διαλόγου εντός του δημοτικού συμβουλίου στο νέο θεσμικό περιβάλλον της απλής αναλογικής, με μέριμνα για τη διαφύλαξη της ομαλής λειτουργίας του εκάστοτε δήμου. Ειδική ρύθμιση

υπάρχει για την ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών, η οποία επιτογχάνεται με την υποχρεωτική διατύπωση γνώμης της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης επί του προσχεδίου του προϋπολογισμού.

Ως προς τη διαδικασία, η σχετική συζήτηση και ψηφοφορία διεξάγεται αναλυτικά μέχρι τεταρτοψήφιου κωδικού αριθμού εσόδων και δαπανών και τυχόν αναπτύξεων αυτού, επί της εισήγησης της οικονομικής επιτροπής και επί εναλλακτικών προτάσεων. Διευκρινίζεται ότι συζητούνται και ψηφίζονται χωριστά, όχι το σύνολο των κωδικών αριθμών, αλλά μόνο εκείνοι για τους οποίους υπάρχουν διαφωνίες και έχουν κατατεθεί εναλλακτικές προτάσεις. Οι τυχόν εναλλακτικές προτάσεις κατατίθενται είτε στην οικονομική επιτροπή κατά το στάδιο σύνταξης του σχεδίου του προϋπολογισμού, είτε στο δημοτικό συμβούλιο κατά την πρώτη συζήτηση επί αυτού. Με τον τρόπο αυτό εντοπίζονται τα σημεία διαφωνίας επί συγκεκριμένων κωδικών αριθμών, για τους οποίους πρέπει να έχουν διατυπωθεί εναλλακτικές προτάσεις και γίνεται συζήτηση επί αυτών για την εξεύρεση πεδίου συμφωνίας. Όλες οι εναλλακτικές προτάσεις που κατατίθενται, μπορούν να έχουν τύχει επεξεργασίας από τις υπηρεσίες του ΟΤΑ, προκειμένου κάθε μία από αυτές να μπορεί, εφόσον ψηφιστεί να ενταχθεί στον προϋπολογισμό.

Αντιμετωπίζεται, έτσι η παθογένεια της ενιαίας διαδικασίας ψήφισης του προϋπολογισμού, η οποία ακόμα και σήμερα με το πλειοψηφικό εκλογικό σύστημα έχει δημιουργήσει προβλήματα και δεν μπορεί να εγγυηθεί την ψήφιση του προϋπολογισμού, φαινόμενο που έχει παρατηρηθεί.

Στην σχετική ψηφοφορία που ακολουθεί τη συζήτηση, έγκυρες θεωρούνται οι ψήφοι είτε υπέρ της κατατεθείσας από την οικονομική επιτροπή είτε υπέρ εναλλακτικών προτάσεων, ενώ οι λευκές ψήφοι δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας. Σε περίπτωση που καμία πρόταση δεν συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους προτάσεων. Με τον τρόπο αυτό αποκλείεται οποιαδήποτε περίπτωση αδυναμίας ψήφισης προϋπολογισμού και διασφαλίζεται η αδιατάρακτη και ομαλή συνέχεια της λειτουργίας του δήμου. Συνοπτικά, με τις διατάξεις του

άρθρου αυτού, επιτυγχάνεται ο αρμονικός συγκερασμός της δημοκρατικής επεξεργασίας, με όρους σύνθεσης και προγραμματικών συγκλίσεων και η μέριμνα για την αποτελεσματικότητα και τη διαφύλαξη της ομαλότητας στην οικονομική λειτουργία των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ.

Συνοπτική κατάσταση της απόφασης έγκρισης του προϋπολογισμού του δήμου αναρτάται στην ιστοσελίδα του οικείου δήμου ενώ προβλέπεται και η δημοσίευσή του σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα τοπικής εμβέλειας.

Άρθρο 190

Συζήτηση και ψήφιση προϋπολογισμού Περιφερειών

Με το προτεινόμενο άρθρο ρυθμίζεται η διαδικασία της ψήφισης του προϋπολογισμού, προσαρμοσμένη στο νέο εκλογικό σύστημα. Η διαδικασία που ακολουθείται είναι αντίστοιχη με εκείνη που περιγράφηκε ανωτέρω για τους δήμους. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι η συζήτηση διεξάγεται αναλυτικά μέχρι τεταρτοψήφιου κωδικού αριθμού εσόδων και δαπανών για όσους κωδικούς έχουν διατυπωθεί εναλλακτικές προτάσεις, επί της εισήγησης της οικονομικής επιτροπής. Έγκυρες ψήφοι θεωρούνται οι ψήφοι υπέρ της πρότασης της οικονομικής ή κάποιας εναλλακτικής πρότασης ενώ οι λευκές ψήφοι δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του περιφερειακού συμβουλίου συνιστά και την εγκεκριμένη εγγραφή πίστωσης του προς ψήφιση προϋπολογισμού. Αν καμία πρόταση δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του περιφερειακού συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους προτάσεων.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται για τις επιτρεπόμενες πληρωμές μέχρι την έναρξη ισχύος του νέου προϋπολογισμού, οι οποίες μπορούν να συνεχίσουν κανονικά μέχρι την ψήφιση του νέου προϋπολογισμού και σε κάθε

περίπτωση, όχι μετά το τέλος Μαρτίου του επόμενου οικονομικού έτους. Πρόκειται για δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού και βασικές δαπάνες για τη λειτουργία του οικείου ΟΤΑ, καθώς και δαπάνες για την συνέχιση της υλοποίησης έργων.

Ειδικότερη αναφορά γίνεται στις αποδοχές του προσωπικού του οικείου ΟΤΑ και στην καταβολή ορισμένων κοινωνικών επιδομάτων, η πληρωμή των οποίων συνεχίζεται κανονικά ακόμα κι αν η διαδικασία ψήφισης του προϋπολογισμού δεν ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος Μαρτίου.

Άρθρο 191

Συζήτηση και ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος δήμων - Τροποποίηση άρθρου 208 του ν. 3463/2006

Στην προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται μία ειδική διαδικασία συζήτησης και ψήφισης του Τεχνικού Προγράμματος των δήμων, κατ' αντιστοιχία με τα όσα προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο για τον προϋπολογισμό. Πιο συγκεκριμένα, επιλέγεται η συζήτηση και ψήφιση του Τεχνικού προγράμματος να γίνεται ανά έργο στη βάση των προτάσεων που κατατίθενται. Ο τρόπος αυτός ευνοεί την κατάθεση απόψεων και προτάσεων από όλες τις πολιτικές δυνάμεις, έτσι ώστε η ψήφιση του Τεχνικού Προγράμματος να είναι απόρροια μίας πιο δημοκρατικής διαδικασίας. Από τις προτάσεις που θα κατατεθούν κατά τη συζήτηση του Τεχνικού Προγράμματος, αυτή που θα συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του Δημοτικού Συμβουλίου θα αποτελέσει και το εγκεκριμένο έργο του προς ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος. Προβλέπεται, τέλος, επανάληψη της διαδικασίας μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους προτάσεων, εάν καμία πρόταση δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του Δημοτικού Συμβουλίου στην πρώτη ψηφοφορία. Επειδή η ψήφιση του Τεχνικού Προγράμματος είναι ζήτημα κομβικό για την ορθή λειτουργία του Δήμου, κρίνεται αναγκαίο να προηγηθεί της έγκρισής

του μία παραγωγική συζήτηση σε ενιαία βάση για όλα τα έργα που θα ενταχθούν στο Πρόγραμμα και, για κάθε έργο που προκύπτει διαφωνία, να εισφέρονται εναλλακτικές προτάσεις που θα οδηγούν στη διαμόρφωση νέων απόψεων.

Άρθρο 192

Συζήτηση και ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος Περιφερειών

Με την προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται μία ειδική διαδικασία συζήτησης και ψήφισης του Τεχνικού Προγράμματος των περιφερειών, κατ' αντιστοιχία με τα όσα προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο για το Τεχνικό Πρόγραμμα των δήμων.

Άρθρο 193

Διευκόλυνση της εισπραξης ιδίων εσόδων των Ο.Τ.Α.

Με την προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται ότι αυτοί που υποχρεούνται σε καταβολή τέλους παρεπιδημούντων ή τέλους επί των ακαθαρίστων εσόδων υποβάλλουν τη σχετική δήλωση, μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής «TAXISnet» ταυτόχρονα με την υποβολή δήλωσης Φ.Π.Α., εφόσον υπόκεινται στο τελευταίο. Τα εν λόγω τέλη βεβαιώνονται αυτομάτως μέσω της ίδιας ηλεκτρονικής εφαρμογής και κοινοποιούνται με τον ίδιο τρόπο στον οικείο δήμο, καθώς, κατόπιν σχετικών ελέγχων Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης, εντοπίστηκαν περιπτώσεις στρεβλώσεων στην εισπραξη του τέλους παρεπιδημούντων και του τέλους επί των ακαθαρίστων εσόδων, που στερήσαν ρευστότητα από τους δήμους. Με στόχο την ενίσχυση των εσόδων των δήμων, καθιερώνεται με την προτεινόμενη ρύθμιση, μία διαφανής διαδικασία εισπραξης των τελών παρεπιδημούντων και των τελών επί των ακαθαρίστων εσόδων μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής «TAXISnet». Είναι

σαφές ότι πρόκειται για μία διαδικασία που θα αντιμετωπίσει δραστικά φαινόμενα αναποτελεσματικότητας και αδιαφάνειας που έχουν εντοπιστεί στην είσπραξη των ως άνω τελών.

Άρθρο 194

Ηλεκτρονική Βάση Καταγραφής Ακίνητης Περιουσίας

Η προτεινόμενη διάταξη προβλέπει τη δημιουργία μίας βάσης δεδομένων στο Υπουργείο Εσωτερικών με τίτλο «Καταγραφή Ακίνητης Περιουσίας Ο.Τ.Α.», στην οποία οι Περιφέρειες, οι Δήμοι και τα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου δικαίου υποχρεούνται να καταχωρούν όλα τα στοιχεία των ακινήτων τους, καθώς και τις μεταβολές αυτών. Η λειτουργία της εν λόγω βάσης κρίνεται αναγκαία, προκειμένου να αξιοποιηθεί με το βέλτιστο τρόπο η ακίνητη περιουσία των ΟΤΑ. Η κεντρική διοίκηση μπορεί ευχερέστερα, ανατρέχοντας στην ενιαία αυτή βάση, να συνδράμει την τοπική αυτοδιοίκηση στο σχεδιασμό της πολιτικής και των δράσεών της.

Άρθρο 195

Σύσταση Επιτροπής για την εκπόνηση ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε δημοτικές εκτάσεις

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, προτείνεται η δημιουργία Επιτροπής στο Υπουργείο Εσωτερικών, η οποία θα εκπονήσει ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την παραχώρηση δημοτικών εκτάσεων για βιομηχανικούς ή βιοτεχνικούς σκοπούς, κτηνοτροφικές και αγροτικές εκμεταλλεύσεις, ίδρυση και επέκταση σταυλικών εγκαταστάσεων, εγκαταστάσεων θερμοκηπίων και μονάδων στους τομείς αλιείας. Τίθεται μάλιστα και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης των εργασιών της, ήτοι ένα έτος από τη συγκρότησή της. Το

θεσμικό πλαίσιο που θα δημιουργηθεί από την Επιτροπή θα ενισχύσει τους πρωταρχικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας στη χώρα μας (πρωτογενής και δευτερογενής τομέας παραγωγής), συμβάλλοντας στη διαμόρφωση και την προώθηση ενός δίκαιου και συμπεριληπτικού αναπτυξιακού υποδείγματος.

Άρθρο 196

Εκμίσθωση ακινήτων των δήμων - Παραχώρηση χρήσης κινήτων και ακινήτων των δήμων σε φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας

Με την παρ. 1 της προτεινόμενης διάταξης συστηματοποιούνται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες επιτρέπεται η εκμίσθωση δημοτικών εκτάσεων χωρίς δημοπρασία, με σκοπό την βέλτιστη και ταχύτερη αξιοποίησή τους, την οικονομική ενίσχυση των δήμων και την προαγωγή της διαφάνειας ως προς τις σχετικές διαδικασίες. Προστίθενται, ακόμη, νέες περιπτώσεις και συστηματοποιούνται οι υφιστάμενες κατά τις οποίες επιτρέπεται η μακροχρόνια μίσθωση δημοτικών εκτάσεων, ακάλυπτων και μη, με έμφαση στην ενίσχυση των τουριστικών και των αθλητικών δραστηριοτήτων, στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της πρωτογενούς παραγωγής, στην ίδρυση ή επέκταση βιοτεχνικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων, καθώς και των επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η μακροχρόνια μίσθωση δημοτικών εκτάσεων βοηθά τους Δήμους να αξιοποιούν αναπτυξιακά την ακίνητη περιουσία τους προς όφελος μάλιστα των τοπικών κοινωνιών, χωρίς να είναι αναγκασμένοι να καταφεύγουν σε επαχθείς λύσεις, πουλώντας την περιουσία τους. Προβλέπεται, επιπλέον, ότι υπεκμίσθωση δημοτικής έκτασης επιτρέπεται για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το χρόνο λήξης της μίσθωσης. Εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των συμβαλλομένων μερών εάν θα δοθεί δυνατότητα υπεκμίσθωσης στον μισθωτή, γι' αυτό και ορίζεται ρητά ότι ο σχετικός όρος που παρέχει την ευχέρεια αυτή πρέπει να συμπεριληφθεί στη διακήρυξη και στη σύμβαση. Η εν λόγω δυνατότητα υπεκμίσθωσης σε τρίτους ενδιαφερόμενους, αποτελεί κίνητρο για τον

επένδυση μισθωτή και βοηθά την ανάπτυξη και τις επενδύσεις. Η δυνατότητα υπεκμίσθωσης κατά τα ανωτέρω χορηγείται και στις υφιστάμενες συμβάσεις εκμίσθωσης δημοτικών ακινήτων, κατόπιν συναίνεσης του δήμου και τροποποίησης των σχετικών όρων της σύμβασης. Τέλος, προσαρμόζεται η εκμίσθωση δημοτικών εκτάσεων για την εκμετάλλευση λατομικών ορυκτών με τις νεοεισαχθείσες διατάξεις του άρθρου 54 του ν. 4512/2018 (ΦΕΚ Α' 5).

Με την προτεινόμενη στην παράγραφο 2 διάταξη παρέχεται η δυνατότητα δωρεάν παραχώρησης της χρήσης δημοτικών ακινήτων σε φορείς Κ.Α.Λ.Ο που πληρούν τις προϋποθέσεις του ν.4430/2016, για τη στέγαση και την εκπλήρωση των καταστατικών τους σκοπών βάσει της σχετικής νομοθεσίας. Η ενίσχυση των εν λόγω συνεργατικών παραγωγικών μονάδων και δομών κοινωνικής αλληλεγγύης κρίνεται σκόπιμη, στο βαθμό που η λειτουργία και οι δραστηριότητές τους παράγουν πολλαπλά οφέλη σε τοπικό και ευρύτερο επίπεδο και δημιουργούν δυναμική μετασχηματισμού των τοπικών οικονομικών μοντέλων με έμφαση στην κοινωνική ισότητα και στο σεβασμό του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό, το δημοτικό συμβούλιο αξιολογεί κάθε φορά τα ανωτέρω κριτήρια σε συνδυασμό με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες κάθε περιοχής. Η διάρκεια της δωρεάν παραχώρησης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 5 έτη, ενώ μετά τη λήξη της πενταετίας παρέχεται η δυνατότητα απευθείας εκμίσθωσης του παραχωρηθέντος ακινήτου, προκειμένου να συνεχιστεί ομαλά η λειτουργία και οι δραστηριότητες του φορέα.

Με την προτεινόμενη στην παράγραφο 3 διάταξη παρέχεται η δυνατότητα δωρεάν παραχώρησης της χρήσης κινητών πραγμάτων των δήμων σε φορείς Κ.Α.Λ.Ο που πληρούν τις προϋποθέσεις του ν.4430/2016, για την εκπλήρωση των καταστατικών τους σκοπών, στο πλαίσιο της ενίσχυσης σχετικών δράσεων και πρωτοβουλιών κοινωνικής ωφέλειας.

Η προτεινόμενη, στην παράγραφο 4, διαγραφή κρίνεται αναγκαία ενόψει της ρύθμισης των συναφών ζητημάτων με τις προαναφερθείσες διατάξεις των παραγράφων 2 και 3.

Άρθρο 197

Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Τροποποίηση άρθρου 4 του ν. 4111/2013.

Με την παρούσα διάταξη επέρχονται τροποποιήσεις στο σκοπό, στις αρμοδιότητες, στη συγκρότηση και στον τρόπο λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Οικονομικής Αυτοτέλειας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με στόχο να προσδοθεί ένας περαιτέρω διαφανής, συμμετοχικός, επιβοηθητικός και ενισχυτικός των ΟΤΑ α' και β' βαθμού χαρακτήρας στη λειτουργία του. Το τελευταίο επιχειρείται μέσω της αποσαφήνισης και εμπλουτισμού των εργαλείων, των μέσων και των όρων δράσης και λειτουργίας του, στο πλαίσιο πάντα σεβασμού της συνταγματικά κατοχυρωμένης αυτοτέλειας της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Προς ενίσχυση μάλιστα της συμμετοχής των εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης προβλέπεται ότι στο Παρατηρητήριο θα συμμετέχουν τρεις (3) εκπρόσωποι της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.), εκ των οποίων ο ένας (1) υποχρεωτικά από τη μειοψηφία του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής, ή, προκειμένου για περιφέρειες, τρεις (3) εκπρόσωποι της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝ.Π.Ε.), εκ των οποίων ο ένας (1) υποχρεωτικά από τη μειοψηφία του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής, οι οποίοι και θα ορίζονται με απόφαση των οικείων Διοικητικών Συμβουλίων.

Άρθρο 198

Παρακολούθηση κατάρτισης και εκτέλεσης προϋπολογισμών Ο.Τ.Α.

Με τις ρυθμίσεις της προτεινόμενης διάταξης συστηματοποιούνται και αποσαφηνίζονται τα οικονομικά στοιχεία τα οποία καταγράφονται στην έκθεση του Παρατηρητηρίου για τους ΟΤΑ, στους οποίους παρατηρείται αδυναμία ισοσκέλισης του προϋπολογισμού τους, όπως λόγω χάρη ο

συνολικός δανεισμός, το ανεξόφλητο κεφάλαιο και το ετήσιο κόστος εξυπηρέτησης της δημόσιας πίστης, τυχόν εγγυήσεις που έχει παραχωρήσει ο Ο.Τ.Α. για τη συνομολόγηση δανείων και για ρυθμίσεις οφειλών από νομικά του πρόσωπα, καθώς και άλλα, αναλυτικά περιγραφόμενα στην παρούσα. Πρόσθετα, με την προτεινόμενη ρύθμιση περιγράφεται η διαδικασία χρηματοδότησης των ΟΤΑ από τον προβλεπόμενο Λογαριασμό Οικονομικής Ενίσχυσης των ΟΤΑ, για το μέρος ή το σύνολο του υπολειπόμενου για την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού του ποσού, υπό τον όρο ότι αυτό δεν μπορεί να καλυφθεί με συνομολόγηση δανείου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του ν.4325/2015 (Α'47). Η εν λόγω χρηματοδότηση εγκρίνεται κατόπιν υποβολής πρότασης συγκεκριμένων μέτρων εκ μέρους του ΟΤΑ, αξιολόγησης αυτών από το Παρατηρητήριο και σύναψης της προβλεπόμενης στο άρθρο 197 του σχεδίου νόμου Προγραμματικής Συμφωνίας Οικονομικής Υποστήριξης μεταξύ του ΟΤΑ και του Υπουργείου Εσωτερικών.

Άρθρο 199

Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.

Δυνάμει της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου συστήνεται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ο «Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.» με σκοπό τη χρηματοδότηση των Ο.Τ.Α. και την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου Β' του Ν. 4111/2003 (Α'18). Το λογαριασμό αυτό διαχειρίζεται η αρμόδια Διεύθυνση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών. Στην παράγραφο 2 περιγράφεται ο τρόπος υπολογισμού του ποσού της ετήσιας από τους Κ.Α.Π. χρηματοδότησης του Λογαριασμού και περιέχεται εξουσιοδοτική διάταξη βάσει της οποίας με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών το ποσοστό της από τους Κ.Α.Π. χρηματοδότησης μπορεί υπό όρους να διαφοροποιείται. Ο Λογαριασμός είναι έντοκος, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην παρ. 3, ενώ για τα ποσά που κινούνται μέσω του Λογαριασμού, δεν επιβάλλεται προμήθεια υπέρ του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων. Στην παρ. 4

προβλέπεται η κατάργηση του συσταθέντος με το άρθρο 76 παρ. 8 του ν. 4316/2014 (Α' 270) «Λογαριασμού Εξυγίανσης των Ο.Τ.Α.» και η μεταφορά του υφιστάμενο υπόλοιπου του στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, από την ημερομηνία δημοσίευσης του παρόντος, στον κατά τα ανωτέρω νεοσυσταθέντα Λογαριασμό. Τέλος, βάσει της τελευταίας παραγράφου του προτεινόμενου άρθρου δύνανται με κοινή απόφαση των προαναφερθέντων αρμόδιων Υπουργών να ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα λειτουργίας του Λογαριασμού και εφαρμογής του άρθρου.

Άρθρο 200

Προγραμματική Συμφωνία Οικονομικής Υποστήριξης

Με την παρ. 1 της προτεινόμενης διάταξης ορίζεται ότι, προκειμένου να χρηματοδοτηθεί Ο.Τ.Α. και νομικό του πρόσωπο από τον συσταθέντα κατά τις διατάξεις του αμέσως προηγούμενου άρθρου Λογαριασμού Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α., απαιτείται η σύναψη Προγραμματικής Συμφωνίας, της οποίας προϋποθέσεις αποτελούν η απόφαση του οικείου δημοτικού, περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου και η αποτυχία της διαδικασίας προσφυγής του ενδιαφερόμενου φορέα σε δανεισμό κατά το άρθρο 43 του ν. 4325/2015 (Α' 47). Κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η συνταγματικά κατοχυρωμένη αυτοτέλεια των Ο.Τ.Α., καθώς εναπόκειται στις αποφάσεις των συλλογικών τους οργάνων η λήψη των απαραίτητων εκείνων μέτρων για την ισοσκέλιση των προϋπολογισμών τους.

Στην παρ. 2 εξειδικεύεται το ελάχιστο περιεχόμενο της ανωτέρω Προγραμματικής Συμφωνίας, στην παρ. 3 διασφαλίζεται η αξιολόγηση της υλοποίησής της από το Παρατηρητήριο, το οποίο είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση της εφαρμογής της κατά τα σε αυτήν ειδικότερα προβλεπόμενα, και στην παρ. 4 ρυθμίζονται οι κανόνες της αναγκαίας, με ποινή ακυρότητας, δημοσιότητάς της και ορίζεται ότι δεν υπόκειται σε προσυμβατικό έλεγχο.

Άρθρο 201

Εκθέσεις του Παρατηρητηρίου

Με την προτεινόμενη ρύθμιση θεσπίζεται η διαδικασία σύνταξης περιοδικών τακτικών εκθέσεων από το Παρατηρητήριο σχετικά με τα αποτελέσματα εκτέλεσης των προϋπολογισμών των Ο.Τ.Α. και ενδεχόμενων Προγραμματικών Συμφωνιών και εξειδικεύεται το, αποτελούμενο τόσο από δεδομένα όσο και από προτάσεις, περιεχόμενο των εκθέσεων τους. Με την παρ. 3 προβλέπεται, επιπλέον, η υποβολή της ανωτέρω ετήσιας έκθεσης του Παρατηρητηρίου στη Βουλή των Ελλήνων και ο τρόπος και ο χρόνος της συζήτησής της.

Άρθρο 202

Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης

Στην παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου ορίζεται ότι η παρακολούθηση από το Παρατηρητήριο της ορθής εκτέλεσης των προϋπολογισμών και της γενικότερης οικονομικής πορείας των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων που εντάσσονται στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης πραγματοποιείται βάσει του «Ολοκληρωμένου Πλαισίου Δράσης» (Ο.Π.Δ.). Το Ο.Π.Δ., που απαραίτητως περιλαμβάνει τα στοιχεία του ετήσιου προϋπολογισμού του Ο.Τ.Α. και των νομικών του προσώπων, το οικονομικό αποτέλεσμα και τις ανεξόφλητες υποχρεώσεις, εγκρίνεται από τον αρμόδιο Επόπτη Ο.Τ.Α. και υποβάλλεται στη συνέχεια ηλεκτρονικά στο Υπουργείο Εσωτερικών. Στο Υπουργείο Εσωτερικών αποστέλλεται, επίσης, το τελικώς εγκριθέν Ο.Π.Δ. προκειμένου το Παρατηρητήριο να ελέγξει την ορθή εκτέλεση των προϋπολογισμών. Κάθε Ο.Π.Δ., στο οποίο υποχρεωτικά περιέχονται μηνιαίοι και τριμηνιαίοι στόχοι κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 70 του ν. 4270/2014 (Α' 143) και το περιεχόμενο που ορίζεται με την κοινή υπουργική απόφαση του α. 149 παρ. 3 του ίδιου ως άνω νόμου, αναρτάται στην ιστοσελίδα τόσο του Υπουργείου Εσωτερικών όσο και του οικείου

Ο.Τ.Α. Στην παρ. 2 του άρθρου προβλέπονται τα δεδομένα βάσει των οποίων αξιολογείται και ελέγχεται η εκτέλεση του προϋπολογισμού των Ο.Τ.Α. από το Παρατηρητήριο.

Άρθρο 203

Διατάκτης στους ΟΤΑ α' βαθμού

Με το προτεινόμενο άρθρο αντικαθίσταται η περίπτωση ε' της παρ. 1 του άρθρου 58 του ν.3852/2010, με τρόπο ώστε να απονέμεται στον δήμαρχο η αρμοδιότητα να αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση όλων των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό πιστώσεων (συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων που εγγράφονται με αναμόρφωση).

Ορίζεται επίσης ρητά ότι, για την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, δεν απαιτείται προηγούμενη απόφαση συλλογικού οργάνου, παρά μόνο εάν κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο προκειμένου να επιτευχθεί η απαιτούμενη εξειδίκευση της πίστωσης. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα θα μπορούσε να αναφερθεί το αρ. 202 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων περί παροχής επιχορηγήσεων και βοηθημάτων: η αρχική εγγραφή στον προϋπολογισμό καθορίζει το ύψος του συνολικού προς διάθεση χρηματικού ποσού, όμως από τη φύση της δεν μπορεί να καθορίζει τους τελικούς δικαιούχους. Οπότε, εν προκειμένω, απαιτείται προς τούτο απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, πριν τη διάθεση πίστωσης από τον δήμαρχο.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση, πριν από την απόφαση του δημάρχου, προηγείται σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Εξειδικευμένη θεωρείται η πίστωση, όταν κατονομάζεται ρητά η συγκεκριμένη δαπάνη για την οποία προορίζεται και προσδιορίζεται στο αναλυτικότερο δυνατό επίπεδο κωδικοποίησης του προϋπολογισμού

Με τον τρόπο αυτόν καθίσταται αποτελεσματικότερη η οικονομική λειτουργία του δήμου και επιταχύνονται οι σχετικές διαδικασίες, χωρίς επ' ουδενί να επηρεάζεται δυσμενώς η τήρηση της νομιμότητας κατά τη διεξαγωγή των διαδικασιών αυτών, καθώς η βούληση του συλλογικού

αποφασιστικού οργάνου του δήμου έχει ήδη εκφραστεί κατά τη διαδικασία ψήφισης του προϋπολογισμού και κρίνεται μάλλον περιττό διοικητικό βάρος να καλείται αυτό να αποφασίσει εκ νέου για διάθεση πιστώσεων, ή έγκριση πραγματοποίησης των σχετικών δαπανών, τις οποίες έχει ήδη ψηφίσει. Η έγκριση δαπάνης/διάθεση πίστωσης, συντελείται με την σχετική απόφαση ανάληψης υποχρέωσης που θα εκδίδει ο δήμαρχος, η οποία αποτελεί ουσιαστικά εκτελεστική πράξη της ήδη εκδοθείσας απόφασης του δημοτικού συμβουλίου με την οποία έχει ψηφιστεί ο προϋπολογισμός.

Με το ίδιο άρθρο ρυθμίζονται διαδικαστικά ζητήματα όπως ότι, σε διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας όπου ορίζεται το δημοτικό συμβούλιο ως όργανο αρμόδιο για την έγκριση της δαπάνης και τη διάθεση της πίστωσης, νοείται εφεξής ο δήμαρχος. Επίσης, καταργούνται προϊσχύουσες διατάξεις που ρυθμίζουν με τρόπο διαφορετικό τα επίμαχα ζητήματα (αυτές των άρθρων 11, 12, 13, 14, 15 και 16 του β.δ/τος της 17/05-15/06/1959, των παρ. 4 και 5 του άρθρου 158 του ν.3463/2006, της περίπτωσης ε' της παρ. 1 του άρθρου 86 του ν.3463/2006).

Τέλος, προστίθεται περίπτ. γ1 στην παρ. 1 του άρθρου 176 του Ν.3852/2010, ώστε να περιληφθεί στις αρμοδιότητες της οικονομικής επιτροπής και η λήψη απόφασης για μία και μόνο τροποποίηση έως 5% του φυσικού ή οικονομικού αντικειμένου συμβάσεων ποσού έως 120.000 ευρώ, πλέον Φ.Π.Α. Σκοπός της νέας διάταξης είναι η επιτάχυνση της διαδικασίας τροποποίησης των εν λόγω συμβάσεων.

Άρθρο 204

Ρυθμίσεις σχετικές με την εκκαθάριση δαπανών - εντολή πληρωμών στους δήμους

Με το άρθρο αυτό ορίζεται ρητά ότι, από την έναρξη ισχύος του, ο δήμαρχος παύει να έχει την ιδιότητα του εκκαθαριστή των δαπανών και του εντολέα των πληρωμών και ότι όπου σε κείμενες διατάξεις ορίζεται ότι ο δήμαρχος υπογράφει ή συνυπογράφει πράξεις εκκαθάρισης και χρηματικά εντάλματα

πληρωμής ή ότι εκδίδει χρηματικά εντάλματα, νοείται στη θέση του ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών ή τα ιεραρχικώς υφιστάμενα όργανα που εξουσιοδοτούνται από αυτόν.

Με τον τρόπο αυτόν υπηρετείται στο ακέραιο η βασική δημοσιολογιστική αρχή του σαφούς διαχωρισμού του διατάκτη από τον εκκαθαριστή υπόλογο και της μη σύμπτωσης τους στο ίδιο φυσικό πρόσωπο.

Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για τους μικρούς δήμους και για τα δημοτικά νπδδ που δεν διαθέτουν διοικητικό προσωπικό και ταμειακή υπηρεσία.

Ειδικότερα, ορίζεται ότι

- στους μικρούς δήμους που λόγω έλλειψης προσωπικού και οργανικών μονάδων δεν διαθέτουν προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών, οι πράξεις εκκαθάρισης, τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής και η βεβαίωση δέσμευσης της πίστωσης που συντάσσεται επί της απόφασης ανάληψης της υποχρέωσης, υπογράφονται μόνο από τον υπάλληλο που ορίζεται για το σκοπό αυτό με απόφαση δημάρχου, ενώ
- στα ως άνω δημοτικά νπδδ (που η ταμειακή τους υπηρεσία διεξάγεται από το δήμο που τα έχει συστήσει), οι αρμοδιότητες ανάληψης των υποχρεώσεων, εκκαθάρισης και εντολής των δαπανών ασκούνται από τις αντίστοιχες υπηρεσίες του δήμου και οι σχετικές πράξεις υπογράφονται από τα ίδια όργανα που είναι αρμόδια για τις δαπάνες του δήμου.

Επίσης, καταργούνται προϊσχύουσες διατάξεις που αφορούσαν την ιδιότητα του δημάρχου ως υπολόγου και τον καταλογισμό του μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια. Οι διατάξεις αυτές ούτως ή άλλως δεν επιτύγχαναν να προστατεύσουν τους αιρετούς της τοπικής αυτοδιοίκησης από καταλογισμούς, καθώς οι αρμόδιες προς τούτο αρχές, εφαρμόζοντας γενικότερες διατάξεις, επέρριπταν τις σχετικές ευθύνες σε όλα τα φυσικά πρόσωπα που εμπλέκονται στην οικονομική διαχείριση εκάστου φορέα, υπηρεσιακούς ή αιρετούς. Τέλος, με το ίδιο άρθρο ρυθμίζονται και σχετικές διαδικαστικές λεπτομέρειες όπως:

- ο χειρισμός περιπτώσεων έγγραφης άρνησης του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών,

- η υπογραφή της πράξης ακύρωσης χρηματικών ενταλμάτων διαρκούντος του έτους,
- η απονομή της αρμοδιότητας στον δήμαρχο να καταλογίζει με πράξη του αχρεωστήτως καταβληθείσες αποδοχές σε βάρος των λαβόντων υπαλλήλων (άρθρο 24 παρ. 3 του ν.4354/2015 (Α' 176),
- η απαγόρευση έκδοσης ή συνυπογραφής ή παραλαβής ή εξόφλησης επιταγών από το δήμαρχο για λογαριασμό του δήμου και γενικά της ανάμιξης του σε διαχειριστικές ενέργειες της ταμειακής υπηρεσίας.

Άρθρο 205

Προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών στους ΟΤΑ α' βαθμού

Με το άρθρο αυτό ορίζεται ρητά ποιος υπάλληλος του δήμου θεωρείται προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών αυτού, κατά περίπτωση, ενώ γίνεται ειδική πρόβλεψη και για τους μικρούς δήμους που, λόγω έλλειψης προσωπικού και οργανικών μονάδων, δεν διαθέτουν προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών.

Άρθρο 206

Διαδικαστικού χαρακτήρα ρυθμίσεις σχετικές με την οικονομική λειτουργία των δήμων

Με το άρθρο αυτό ρυθμίζονται διαδικαστικά ζητήματα σχετικά με την οικονομική λειτουργία των δήμων, η οποία διευκολύνεται με αυτόν τον τρόπο ουσιωδώς και εξαλείφονται περιττά γραφειοκρατικά εμπόδια. Επίσης διευκολύνεται η ορθή και ομοιόμορφη υλοποίηση της νόμιμης, κατά περίπτωση, διαδικασίας. Έτσι ρυθμίζονται ζητήματα, όπως:

- Για την εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης έργου, προμήθειας ή γενικής υπηρεσίας δεν απαιτείται εκ νέου απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, καθώς αυτή έχει επί της ουσίας ληφθεί κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού και του τεχνικού προγράμματος.

- Δεν τίγονται οι διατάξεις που αφορούν την αυτεπιστασία (παρ. 1 του άρθρου 11 και 1 του άρθρου 15 του π.δ/τος 171/1987, όπως ισχύουν).
- Με εξαίρεση τις ρυμοτομικές απαλλοτριώσεις, στις λοιπές περιπτώσεις απαλλοτριώσης η απόφαση του δημάρχου για την ανάληψη της υποχρέωσης εκδίδεται πριν από τη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου για την κήρυξη της απαλλοτριώσης, καθώς κάτι τέτοιο αποτελεί προαπαιτούμενο από τη νομοθεσία που διέπει τις απαλλοτριώσεις.

Άρθρο 207

Πάγια προκαταβολή δήμων

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 173 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006) και 266 του ν. 3852/2010, στους δήμους συνιστάται πάγια προκαταβολή, σε βάρος του σχετικού κωδικού αριθμού του προϋπολογισμού του οικείου δήμου, με υπόλογο διαχειριστή δημοτικό υπάλληλο που ορίζεται με απόφαση της οικονομικής επιτροπής.

Ήδη από τις διατάξεις του άρθρου 37 του β.δ. της 17-5/15-06-1959 «Περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των δήμων και κοινοτήτων» προεβλέπετο η κατάθεση του ποσού της πάγιας προκαταβολής στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ή στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

Από την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων, καθώς και των πρόσφατων νομοθετικών διατάξεων για τις τραπεζικές συναλλαγές προέκυψαν τα παρακάτω προβλήματα στη διαχείριση της πάγιας προκαταβολής από τους κατά νόμο υπολόγους.

- α) Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο έχει περιέλθει στην ιδιοκτησία ιδιωτικής τράπεζας η οποία δεν έχει υποκαταστήματα σε όλες τις έδρες των δήμων.
- β) Η κατάθεση του ποσού της πάγιας προκαταβολής γίνεται σε προσωπικό τραπεζικό λογαριασμό του υπολόγου και για το λόγο αυτό δεν εμπίπτει στους ακατάσχετους λογαριασμούς, με αποτέλεσμα σε περίπτωση προσωπικής οφειλής να κατάσχεται μέρος ή όλο το ποσό της πάγιας προκαταβολής, παρά το γεγονός ότι αυτή δεν αποτελεί προσωπική

περιουσία του υπολόγου αλλά παρέχεται για συγκεκριμένες δαπάνες, που σχετίζονται με την αντιμετώπιση ειδικά προσδιορισμένων αναγκών των δήμων και των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων.

- γ) Σε περίπτωση θανάτου του υπολόγου διαχειριστή ο οικείος δήμος δεν μπορεί να αναζητήσει τα ποσά που έχει καταβάλει, με αποτέλεσμα τη δικαστική διεκδίκηση τους από τους κληρονόμους του θανόντος ή άλλους δικαιούχους όπως ελληνικό δημόσιο, τράπεζες, κ.λπ.

Για τους λόγους αυτούς και για την αντιμετώπιση των προεκτεθέντων προβλημάτων, με τις προτεινόμενες διατάξεις επικαιροποιείται το ρυθμιστικό πλαίσιο της πάγιας προκαταβολής, ως προς τον τρόπο φύλαξης του χρηματικού ποσού αυτής από τον εκάστοτε υπόλογο.

Άρθρο 208

Δανεισμός των ΟΤΑ για δράσεις βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας

Με την προτεινόμενη διάταξη δίδεται η δυνατότητα στους ΟΤΑ να συνάπτουν δάνεια, κατά παρέκκλιση των προϋποθέσεων που ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 264 του ν. 3852/2010 (Α' 87), για την υλοποίηση δράσεων βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας εγκαταστάσεων, μηχανημάτων ή οχημάτων τους και εν γένει επενδυτικών σχεδίων, με την προϋπόθεση ότι, από τις ανωτέρω δράσεις και σχέδια, επέρχεται μείωση του κόστους λειτουργίας τους και ότι, από την εξοικονόμηση αυτή, καλύπτεται και το κόστος εξυπηρέτησης των σχετικών τοκοχρεολυσίων.

Η συνδρομή των ανωτέρω προϋποθέσεων προβλέπεται ότι θα προκύπτει από σχετική μελέτη που θα συντάσσουν οι ενδιαφερόμενοι ΟΤΑ και η οποία θα αξιολογείται και εγκρίνεται από το αρμόδιο για τη χορήγηση του δανείου πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό.

Με τη δυνατότητα αυτή θα προκύψει σημαντικό οικονομικό όφελος για τους δήμους, που θα την αξιοποιήσουν, από την εξοικονόμηση που θα επιτευχθεί συνολικά.

ΤΜΗΜΑ Ε΄

Άρθρο 210

Μεταβατικές - Τελικές διατάξεις Κεφαλαίου Γ΄

Με τις επιμέρους διατάξεις του άρθρου αυτού, ρυθμίζονται επιμέρους ζητήματα μεταβατικότητας και καθορίζεται ο χρόνος έναρξης ισχύος συγκεκριμένων διατάξεων του κεφαλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΑΣΙΑΣ ΑΝΑΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ & ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ - ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ - ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Άρθρο 211

Διαδικασία και χρονοδιάγραμμα ανακαθορισμού της κατανομής αρμοδιοτήτων και διαδικασιών κεντρικής διοίκησης - αποκεντρωμένων διοικήσεων - τοπικής αυτοδιοίκησης

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού καταστρώνεται οργανωτικά η διαδικασία και προσδιορίζεται το χρονοδιάγραμμα για έναν λυσιτελή ανακαθορισμό αρμοδιοτήτων και διαδικασιών μεταξύ των επιπέδων διοίκησης, προκειμένου να καταστεί εφικτή η απόδοση σε καθένα από αυτά αυτοτελών και ενιαίων πεδίων δημόσιας πολιτικής, χωρίς αλληλεπικαλύψεις και κατακερματισμούς, σύμφωνα με τις μεθοδολογικές παραδοχές και τις αρχές που περιγράφηκαν στην οικεία ενότητα του γενικού μέρους.

Άρθρο 212

Μόνιμη Επιτροπή Ελέγχου Αρμοδιοτήτων Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Αποτελεί συνήθη νομοθετική και διοικητική πρακτική η αποσπασματική ρύθμιση ζητημάτων που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες της αυτοδιοίκησης, κατά τρόπο που δε λαμβάνει υπόψη τους όρους συνεκτικής άσκησης δημόσιων πολιτικών και κυρίως τις πραγματικές δυνατότητες των ΟΤΑ, όπως αυτές προσδιορίζονται από το επίπεδο οργανωτικής και λειτουργικής τους συγκρότησης και ιδίως από τους διαθέσιμους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους. Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προβλέπεται η σύσταση ενός διαρκούς οργάνου ελέγχου και παρακολούθησης αντίστοιχων παρεμβάσεων, με την κεντρική συμμετοχή των εκπροσώπων της αυτοδιοίκησης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι, σε κάθε περίπτωση ρυθμιστικών μεταβολών στις αρμοδιότητες των αυτοδιοικητικών οργανισμών, θα λαμβάνονται προηγούμενα υπόψη, οι θέσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης επί των προωθούμενων παρεμβάσεων. Έτσι, το επισπεύδον οποιαδήποτε αντίστοιχη νομοθετική πρωτοβουλία υπουργείο θα πρέπει να διαβιβάζει στη συνιστώμενη με το παρόν άρθρο Επιτροπή το σχετικό νομοσχέδιο, προκειμένου το όργανο αυτό να διατυπώσει γνώμη.

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, γίνεται ένα σημαντικό βήμα συμμόρφωσης της χώρας, προς τις επανειλημμένες σχετικές συστάσεις του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης, αναφορικά με την ανάγκη εμβάθυνσης και θεσμικής κατοχύρωσης, κατά τρόπο μόνιμο και αποτελεσματικό, της ουσιαστικής διαβούλευσης ανάμεσα στην κεντρική διοίκηση και την αυτοδιοίκηση, για κάθε ζήτημα που εμπίπτει στο πεδίο ευθύνης της τελευταίας, με σκοπό τη διαφύλαξη και προαγωγή της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας των αυτοδιοικητικών θεσμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΤΜΗΜΑ Α΄
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Άρθρο 213

Ειδικοί Σύμβουλοι - Επιστημονικοί Συνεργάτες - Ειδικοί Συνεργάτες
στους δήμους

Με την προτεινόμενη διάταξη, επικαιροποιούνται και εντάσσονται σε ενιαίο άρθρο οι διατάξεις που διέπουν τις θέσεις ειδικών συμβούλων - επιστημονικών συνεργατών -ειδικών συνεργατών στους δήμους και προσαρμόζονται στις υφιστάμενες σήμερα ανάγκες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ βαθμού για εξειδικευμένο και έμπειρο στο χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης ανθρώπινο δυναμικό, λαμβανομένης υπόψη και της δραματικής υποστελέχωσης και της ανεπάρκειας των Δήμων της χώρας σε ανθρώπινους πόρους αναγκαίους για τη λυσιτελή άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, σε όφελος των πολιτών και των τοπικών κοινωνιών.

Άρθρο 214

Ειδικοί Σύμβουλοι - Επιστημονικοί Συνεργάτες - Ειδικοί Συνεργάτες στις
περιφέρειες

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αιρετές Περιφέρειες συγκροτήθηκαν με το ν.3852/2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης», τα θέματα προσωπικού ειδικών θέσεων των υπηρεσιών αυτών ρυθμίστηκαν για πρώτη φορά με τις προβλέψεις του εν λόγω νόμου, χωρίς να έχουν ενταχθεί σε ενιαίο κωδικοποιητικό κείμενο, όπως κατ' αρχήν συνέβη για το αντίστοιχο προσωπικό των ΟΤΑ α΄ βαθμού, με τις σχετικές προβλέψεις του Κώδικα Κατάσταση Δημοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007). Επιπροσθέτως, ήδη έχουν σημειωθεί μεταβολές στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει το εν λόγω προσωπικό, όπως ενδεικτικά ο μέγιστος

αριθμός προσλαμβανόμενων και η διαδικασία πλήρωσης των θέσεων με απόσπαση, στοιχεία τα οποία κρίνεται σκόπιμο να συμπεριληφθούν σε ενιαίο κείμενο χωρίς παραπομπές σε επιμέρους διατάξεις, στο πλαίσιο της καλής νομοθέτησης αλλά και της ευθείας αντιστοιχίας με τις διατάξεις που διέπουν το αντίστοιχο προσωπικό των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, ήτοι το άρθρο 163 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών Υπαλλήλων.

Άρθρο 215

Με την ανωτέρω ρύθμιση επικαιροποιούνται οι διατάξεις που αφορούν στην κατάρτιση των Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας των Περιφερειών και αναδιαμορφώνεται η διαδικασία ψήφισης και τροποποίησής τους.

Άρθρο 216

Αναπλήρωση Εκτελεστικού Γραμματέα - Τροποποίηση του άρθρου 242 ν. 3852/2010

Με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης των αρμοδιοτήτων του Εκτελεστικού Γραμματέα των Περιφερειών από τον οικείο Περιφερειάρχη σε περίπτωση κένωσης της θέσης του πρώτου για οποιονδήποτε λόγο. Η παρούσα ρύθμιση ανταποκρίνεται στην ανάγκη για ακώλυτη άσκηση των αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί στον Εκτελεστικό Γραμματέα, ιδίως δε στην ανάγκη άσκησης της αρμοδιότητας της παρ. 6 περ. α. (υπογραφή των αποφάσεων χορήγησης αδειών και μετακίνησης εκτός έδρας των υπαλλήλων της Περιφέρειας) που ανήκει αποκλειστικά στον Εκτελεστικό Γραμματέα.

Άρθρο 217

**Διαδικασία πρόσληψης προσωπικού Περιφερειών - Αντικατάσταση
άρθρου 244 του ν. 3852/2010**

Με την προτεινόμενη διάταξη αφαιρούνται από το άρθρο 244 του ν. 3852/2010 με τίτλο «Πρόσληψη προσωπικού - Διαδικασία προσλήψεων», οι διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα των δικηγόρων των Περιφερειών με σχέση έμμισθης εντολής και τυποποιούνται σε ξεχωριστό άρθρο, ήτοι στο άρθρο 244Α στο ν. 3852/2010 που προστίθεται με το άρθρο 218 του παρόντος. Επίσης με το προτεινόμενο άρθρο συστηματοποιείται το άρθρο 244 του ν. 3852/2010 και ορίζεται σαφώς ότι η απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, για την πρόσληψη, περιλαμβάνει τις οργανικές θέσεις, για τις οποίες προορίζεται το προσωπικό, τον αριθμό των προκηρυσσόμενων θέσεων κατά κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα.

Άρθρο 218

Δικηγόροι Περιφερειών

Με την προτεινόμενη διάταξη εισάγεται ξεχωριστό άρθρο για τους δικηγόρους των Περιφερειών, καθόσον αποτελούν ιδιαίτερη κατηγορία προσωπικού σε σχέση με το προσωπικό των περιφερειών, τα θέματα των οποίων ρυθμίζονται με το άρθρο 217 του παρόντος που τροποποιεί το άρθρο 244 του ν. 3852/2010. Επίσης, με την προτεινόμενη διάταξη αποσαφηνίζεται ότι, ως προς το καθεστώς αντιμισθίας των δικηγόρων των Περιφερειών, εφαρμόζεται η παρ. 10 του άρθρου 9 του ν. 4354/2015 (Α' 176) και όχι το άρθρο 166 του ν. 3584/2007 (Α' 143). Με την εν λόγω αλλαγή συστηματοποιείται η αμοιβή των δικηγόρων των Περιφερειών και εναρμονίζεται με τα γενικώς ισχύοντα για το ενιαίο μισθολόγιο των υπαλλήλων.

Άρθρο 219

**Προϊστάμενοι - τοποθετήσεις - μετακινήσεις υπαλλήλων των Περιφερειών
- Αντικατάσταση άρθρου 245 του ν. 3852/2010**

Με την προτεινόμενη ρύθμιση επικαιροποιούνται οι διατάξεις του άρθρου 245 του ν. 3852/2010, καθώς οι προϋποθέσεις επιλογής προϊσταμένων οργανικών μονάδων ρυθμίζονται, πλέον, από τις πάγιες και γενικές διατάξεις περί επιλογής προϊσταμένων.

Επίσης, με τη ρύθμιση της παρ. 5, τίθενται συγκεκριμένες προϋποθέσεις για τη μετακίνηση υπαλλήλων των περιφερειών, προς κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών, σε περιφερειακές ενότητες άλλες από εκείνες στις οποίες ανήκει η οργανική τους θέση. Με την προτεινόμενη ρύθμιση επιχειρείται ο συγκερασμός του υπηρεσιακού συμφέροντος για κάλυψη οργανικών αναγκών που δεν μπορούν να καλυφθούν με διαφορετικό τρόπο, αλλά και της εύλογης προσδοκίας των υπαλλήλων να μην απομακρύνονται από την έδρα τους και να μην ανατρέπεται ο οικογενειακός, οικονομικός και εν γένει βιοτικός προγραμματισμός τους, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα - ενδεικτικώς αναφερόμενα στη διάταξη- κοινωνικά κριτήρια.

**ΤΜΗΜΑ Β΄
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ Τ.Α.**

Άρθρο 220

**Ρυθμίσεις ειδικών θεμάτων σχετικών με τη λύση επιχειρήσεων
Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού**

Με την παρ. 1 της προτεινόμενης ρύθμισης, παρατείνεται η δυνατότητα που δόθηκε στους Ο.Τ.Α και τους λοιπούς φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης που κατέχουν την πλειοψηφία ή το σύνολο των μετοχών ανωνύμων και αναπτυξιακών εταιρειών Ο.Τ.Α. να καταβάλουν τις οφειλές των εταιρειών αυτών προς το Ελληνικό Δημόσιο, τα ασφαλιστικά ταμεία και προς τρίτους,

περιλαμβανομένων και δεδουλευμένων αποδοχών του μεταφερόμενου προσωπικού τους, εφόσον αυτές τελούν υπό εκκαθάριση ή λυθούν και τεθούν υπό εκκαθάριση μέχρι τις 31.12.2018. Επιπλέον, ορίζεται ότι το ύψος των οφειλών που μπορεί να αναλάβει ο κάθε φορέας προκύπτει από το λόγο συμμετοχής του στο εταιρικό κεφάλαιο. Δεδομένου, λοιπόν, ότι κάποιιοι ΟΤΑ είτε δεν πρόλαβαν, είτε δεν έλαβαν γνώση της σχετικής διάταξης, κρίνεται απαραίτητη η επέκταση της σχετικής προθεσμίας.

Περαιτέρω με την παρ. 2 δίνεται η δυνατότητα στο προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α., περιλαμβανομένων των ανωνύμων αναπτυξιακών εταιρειών πρώην Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, που λύνονται, να μεταφέρεται με την ίδια σχέση εργασίας σε μέτοχο φορέα τοπικής αυτοδιοίκησης α' ή β' βαθμού, εφόσον αφενός η συμμετοχή του οικείου φορέα στην εταιρεία αυτή είναι ίση ή υπερβαίνει το 90% του μετοχικού κεφαλαίου και αφετέρου η εταιρεία έχει ήδη λυθεί και τεθεί υπό εκκαθάριση, η οποία όμως δεν έχει περατωθεί, ή λυθεί και τεθεί υπό εκκαθάριση μέχρι 31.12.2018. Σε κάθε περίπτωση διευκρινίζεται ότι ο χρόνος λύσης δεν μπορεί να είναι προγενέστερος της έναρξης ισχύος του ν. 3852/2010.

Προς αποφυγή ερμηνευτικών προβλημάτων διευκρινίζεται ότι το προσωπικό που μεταφέρεται με την ως άνω διαδικασία κατατάσσεται σε προσωποπαγείς θέσεις, αντίστοιχες των τυπικών προσόντων του, με απόφαση του αρμοδίου προς διορισμό οργάνου, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, λαμβανομένης υπόψη της προϋπηρεσίας του για κάθε μισθολογική, βαθμολογική και ασφαλιστική συνέπεια. Επιπλέον, οφειλές των επιχειρήσεων που λύνονται και των οποίων το προσωπικό μεταφέρεται στον οικείο Ο.Τ.Α., προς το Ελληνικό Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία, περιλαμβανομένων των δεδουλευμένων αποδοχών του μεταφερόμενου προσωπικού τους, μπορούν να καταβάλλονται από τον οικείο Ο.Τ.Α., μετά από αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού ή

περιφερειακού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

Με την παράγραφο 3 παρέχεται η δυνατότητα σε αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες Περιφερειών, στο μετοχικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχει η οικεία Περιφέρεια με ποσοστό 100%, να εκκαθαρίζονται κατ' εξαίρεση των κειμένων διατάξεων του ΚΝ 2190/1920, με απόφαση του οικείου Περιφερειακού Συμβουλίου, που λαμβάνεται εντός οκτώ μηνών από την ισχύ του παρόντος, με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Οι εν λόγω εξαιρετικές διατάξεις επιτρέπουν στις οικείες περιφέρειες οι οποίες θα αναλάβουν τις οφειλές των εν λόγω εταιρειών, να αποκτήσουν και τα τυχόν ακίνητα που έχει στην ιδιοκτησία της η ανώνυμη εταιρεία.

Η προτεινόμενη ρύθμιση της παρ. 4 κρίνεται απαραίτητη, προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία αναδοχής των οφειλών λυθεισών επιχειρήσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 109 του ν.3852/2010 και του άρθρου 15 του ν. 4483/2017 όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν. Αντιμετωπίζεται το ζήτημα που προέκυψε σε ελάχιστες επιχειρήσεις, όπου συνεταιρισμοί κατείχαν πολύ μικρά ποσοστά του μετοχικού τους κεφαλαίου και οι οποίοι τώρα είναι ανενεργοί ή υπολειπόμενοι, με αποτέλεσμα, οι ΟΤΑ να έχουν αναδεχτεί τις οφειλές που τους αναλογούν, αλλά να παραμένει, για χαμηλό ύψους οφειλές, η σχετική εκκρεμότητα στις Δ.Ο.Υ. και τα ασφαλιστικά ταμεία και ο κίνδυνος επιβολής αναγκαστικών μέτρων είσπραξης σε βάρος των φυσικών προσώπων που διετέλεσαν διευθύνοντες σύμβουλοι των επιχειρήσεων, χωρίς ουσιαστικά να ευθύνονται οι ίδιοι.

Άρθρο 221

Τροποποίηση του άρθρου 1 παρ. 2 του Ν. 3852/2010 (Α' 87)

Με την προτεινόμενη επιχειρείται η αντιμετώπιση πρακτικών δυσχερειών που ανέκυψαν, κατά την εφαρμογή της τροποποιούμενης διάταξης, ως προς συγκεκριμένους ΟΤΑ. Ειδικότερα, η αντικατάσταση του άρθρου 115 του ν. 4316/ 2014 κρίνεται αναγκαία λόγω των προβλημάτων που ανέκυψαν κατά

την εφαρμογή του και αφορούν, κυρίως, τον ορισμό επιπλέον αντιδημάρχου, το τεχνικό πρόγραμμα και τον προϋπολογισμό του Δήμου, καθώς και τον τρόπο διεξαγωγής των επικείμενων εκλογών δεδομένου ότι οι δημοτικές ενότητες ταυτίζονται με τις εκλογικές περιφέρειες κάθε δήμου. Με την προτεινόμενη ρύθμιση περιγράφονται σαφέστερα οι αναγνωριζόμενοι ως κοινότητες, ανάλογα με την ισχύουσα επίσημη απογραφή του πληθυσμού και των διατάξεων του άρθρου 2, παρ. του ν. 3852/2010, οικισμοί που αποτελούν τη Δημοτική Ενότητα Δηλεσίου. Επομένως, στις επικείμενες δημοτικές εκλογές η Δημοτική Ενότητα Δηλεσίου θα αποτελεί εκλογική περιφέρεια του Δήμου Τανάγρας, και οι Κοινότητες Πλάκας Δηλεσίου και Δηλεσίου θα αναδείξουν αρχές ως κοινότητες του άρθρου 2, παρ. 2 του ν. 3852/ 2010, όπως τροποποιείται με τον παρόντα νόμο.

Όπως ρητά ορίζεται στη δεύτερη παράγραφο του νέου άρθρου, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες στην κείμενη νομοθεσία ή σε κανονιστικές πράξεις της διοίκησης γίνεται αναφορά σε δήμους που καταργήθηκαν με το άρθρο 1 του ν. 3852/ 2010, νοείται ότι σε αυτούς εμπίπτει και η κατά τα ανωτέρω συσταθείσα Δημοτική Ενότητα Δηλεσίου.

Η δε αλλαγή του ονόματος των δύο Δήμων, όπως αυτή προτείνεται στις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου, κρίνεται απαραίτητη λόγω της ανάγκης ενίσχυσης των ιδιαίτερων ιστορικών και τοπικών χαρακτηριστικών τους και, λαμβανομένης υπόψη και της τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας, της προώθησης της αναγνωρισιμότητας και της ανάπτυξής τους.

Άρθρο 222

Τροποποίηση του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν. 25/1975 (Α' 74)

Σκοπός της παρούσας ρύθμισης είναι η άρση της αβεβαιότητας σχετικά με τον χρόνο απαλλαγής από την υποχρέωση των ιδιοκτητών μη ηλεκτροδοτούμενων και μη χρησιμοποιούμενων ακινήτων προς καταβολή

δημοτικών τελών καθαριότητας και φωτισμού και των εξ αυτής προκληθεισών δυσμενών συνεπειών και ανισοτήτων, μέσω αφενός της σαφούς και ρητής οριοθέτησης των χρονικών ορίων επιβολής της δήλωσης περί μη χρήσης και αφετέρου της διαγραφής ή παράλειψης βεβαίωσης τυχόν οφειλών που έχουν μέχρι σήμερα επιβληθεί λόγω της μη έγκαιρης υποβολής της δήλωσης περί μη χρήσης από τους δικαιούχους. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με τη νέα διάταξη, προς περαιτέρω διευκόλυνση των δικαιούχων, απλοποιείται η σχετική διαδικασία, καθώς εφεξής για την απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής των εν λόγω τελών απαιτείται μόνο η υποβολή υπεύθυνης δήλωσης περί της διακοπής ηλεκτροδότησης και της μη χρήσης του ακινήτου προς τον αρμόδιο Δήμο, ο οποίος και φέρει την ευθύνη ελέγχου της ακρίβειας του περιεχομένου της εν λόγω δήλωσης.

Ειδικότερα, στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του αρ. 3 του ν. 25/1975, όπως αυτό αντικαθίσταται, προβλέπεται απαλλαγή από την πληρωμή τελών καθαριότητας και φωτισμού για ακίνητα στα οποία διακόπτεται η ηλεκτροδότηση και δεν χρησιμοποιούνται εφόσον υποβληθεί υπεύθυνη δήλωση του ιδιοκτήτη τους ή του νόμιμου εκπροσώπου αυτού περί της συνδρομής των ανωτέρω δύο γεγονότων. Τα δύο ακόλουθα εδάφια ρυθμίζουν τον τρόπο υπολογισμού και καταβολής των τελών, καθώς και την επιβολή τέλους και προστίμου στην περίπτωση που παρά την υποβολή της δήλωσης διαπιστωθεί ηλεκτροδότηση ή χρήση του ακινήτου.

Σύμφωνα δε με τη μεταβατική διάταξη του άρθρου (παρ. 2), οφειλές από τέλη καθαριότητας και φωτισμού που αντιστοιχούν σε χρονικό διάστημα μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος, κατά το οποίο είχε διακοπεί η ηλεκτροδότηση ενός ακινήτου, σύμφωνα με βεβαίωση του αρμόδιου διαχειριστή δικτύου και αυτό δεν χρησιμοποιούταν, σύμφωνα με δήλωση του ιδιοκτήτη ή του νόμιμου εκπροσώπου του, ανεξαρτήτως του χρόνου υποβολής της, διαγράφονται ή παραλείπεται η βεβαίωσή τους. Ποσά που έχουν καταβληθεί, όπως ρητά ορίζεται στο τελευταίο εδάφιο της μεταβατικής διάταξης, δεν αναζητούνται.

Άρθρο 223

Τροποποίηση του άρθρου 99 του Ν. 4483/2017 (Α' 107)

Με την προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται, για λόγους ίσης μεταχείρισης, η επέκταση της εφαρμογής των ρυθμίσεων του άρθρου 99 του ν. 4483/2017, για την άρση δυσμενών επιπτώσεων της διαθεσιμότητας και της υποχρεωτικής κινητικότητας προσωπικού δημοτικής αστυνομίας και στις μετατάξεις ή μεταφορές υπαλλήλων που διενεργήθηκαν σε Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, σύμφωνα με τα άρθρα 74, 78, 181 και 182 του ν. 3584/2007 (Α' 143), 246 του ν. 3852/2010 (Α' 87) και 9 παρ. 18 του ν. 4057/2012 (Α' 54), εκτός αυτών περί ενδοαυτοδιοικητικής κινητικότητας. Η εξαιρεση από την περικοπή της υπερβάλλουσας μείωσης που θεσμοθετείται ισχύει αναδρομικά από την έναρξη ισχύος των διατάξεων, σύμφωνα με τις οποίες επήλθε, ανά περίπτωση, η περικοπή.

Άρθρο 224

Αστυνόμευση και καθαρισμός ρεμάτων και απαλλοτριώσεων χώρων παρά τα ρέματα

Με την προτεινόμενη ρύθμιση καταργείται η διάταξη της περ. 4 της παρ. Ε του άρθρου 204 του ν. 3852/2010, σύμφωνα με την οποία ο καθαρισμός και η αστυνόμευση των ρεμάτων και των απαλλοτριώσεων χώρων παρά τα ρέματα εμπίπτει στις αρμοδιότητες των νησιωτικών Δήμων και η διάταξη της περ. θ της παρ.2 του άρθρου 4 του ν.4071/2012, όπως ισχύει, σύμφωνα με την οποία οι ορεινοί δήμοι ασκούν επιπλέον και μεταξύ άλλων, είτε αυτοτελώς είτε σε συνεργασία με την οικεία περιφέρεια, την αρμοδιότητα του καθαρισμού και της αστυνόμευσης των ρεμάτων.

Οι εν λόγω αρμοδιότητες, με τη διάταξη της υποπαρ. ΣΤ της παρ. ΙΙ του άρθρου 186 είχαν αποδοθεί στην Περιφέρεια, ενώ με τις ανωτέρω,

καταργούμενες με την παρούσα, εισήχθησαν εξαιρέσεις εκ του νόμου με σκοπό την ευρυθμότερη ή αποτελεσματικότερη άσκηση τους. Ωστόσο, σε βάθος περισσότερων ετών, οι Δήμοι βρέθηκαν σε παντελή αδυναμία αυτοτελούς άσκησης των ανωτέρω αρμοδιοτήτων. Ως εκ τούτου, κρίνεται θεμιτή η διατήρηση μόνης της διάταξης που αποδίδει τις ανωτέρω αρμοδιότητες αυτοτελώς στην Περιφέρεια.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΦΟΔΣΑ) ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Με τις διατάξεις του Δευτέρου Μέρους, επιχειρείται να διαμορφωθεί ένα θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, πλήρως εναρμονισμένο με το κοινοτικό και συνταγματικό περιβαλλοντικό κεκτημένο και αποβλέπον σαφώς στην πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων, στη μείωση της παραγωγής, στην εκ νέου εισαγωγή τους στον κύκλο των προϊόντων και σε μία, εν γένει, περιβαλλοντικά ενδεδειγμένη, διαχείριση που αφενός θα καλύπτει το σύνολο της χώρας, ερειδόμενη σε ένα συνολικό σχεδιασμό, και αφετέρου θα συμβάλλει στην εξοικονόμηση φυσικών πόρων και στην προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος.

Για το σκοπό αυτό, ήδη από το 1986, έχει εισαχθεί σειρά νομοθετημάτων στην ελληνική έννομη τάξη με κύριο θεσμικό εργαλείο τον ν.1650/1986 για την προστασία του περιβάλλοντος και με πιο πρόσφατο τον ν.4042/2012, που ενσωμάτωσε την Κοινοτική Οδηγία 2008/98/ΕΚ και αποσαφήνισε τις «απαιτήσεις» περί του κύκλου διαχείρισης των αποβλήτων. Στο πλαίσιο, μάλιστα, του τελευταίου, θεσμοθετήθηκε το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), ήτοι το πλήρες κανονιστικό πλαίσιο για την προώθηση

ενός εναλλακτικού μοντέλου διαχείρισης των αποβλήτων, με βασικό, μεταξύ άλλων, άξονα την αποκέντρωση των δράσεων στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, την ενθάρρυνση και των μικρής κλίμακας μονάδων επεξεργασίας και ανάκτησης, την ποιοτική και ποσοτική ενίσχυση της ανακύκλωσης.

Για την ευόδωση των παραπάνω σκοπών και για την προάσπιση του δημόσιου χαρακτήρα της διαχείρισης των αποβλήτων, προβάλλει η ανάγκη για ενίσχυση της ίδιας της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης μέσα από την αναδιοργάνωση των φορέων της, ήτοι των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων της χώρας (ΦΟΔΣΑ), με αρμοδιότητα την υλοποίηση της διαχείρισης των στερεών αστικών αποβλήτων.

Περαιτέρω, με το ν.4071/2012 θεσμοθετήθηκε η υποχρέωση αναγκαστικής συγχώνευσης των υφιστάμενων ΦΟΔΣΑ σε ένα και μόνον περιφερειακό φορέα ανά εκάστη Περιφέρεια της χώρας.

Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου, η υποχρέωση συγχώνευσης σε ένα και μόνον φορέα καταργείται και δίνεται η δυνατότητα στους ΟΤΑ α΄ βαθμού να συστήνουν από έναν έως τρεις ΦΟΔΣΑ, με τη μορφή συνδέσμου ή με τη μορφή επιχείρησης των ΟΤΑ με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας, στη βάση συγκεκριμένων πλέον τεχνικών κριτηρίων, τα οποία εγγυώνται την ολοκλήρωση της διαχείρισης εντός των διοικητικών ορίων ευθύνης καθενός ΦΟΔΣΑ, σύμφωνα με τα εγκεκριμένα Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ), τελούν δε σε πλήρη εναρμόνιση με την κοινοτική αρχή της εγγύτητας και το κοινοτικό περιβαλλοντικό κεκτημένο.

Στο παρόν Μέρος περιλαμβάνονται, επίσης, διατάξεις που αποσαφηνίζουν και κωδικοποιούν τις αρμοδιότητες τόσο των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων όσο και των ίδιων των Δήμων, προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι πολύπλευρες νομικές και πρακτικές δυσχέρειες, ως αποτέλεσμα της πολυδιάσπασης της ισχύουσας, σήμερα, νομοθεσίας.

Πρόσθετα, θεσπίζεται η υποχρέωση των ΦΟΔΣΑ να καταβάλλουν αντισταθμιστικό τέλος υπέρ των Δήμων που φιλοξενούν, ή επιβαρύνονται από τη λειτουργία εγκαταστάσεων μηχανικής - βιολογικής επεξεργασίας αποβλήτων και χώρων υγειονομικής ταφής, με σκοπό να διατίθεται από αυτούς αποκλειστικά σε περιβαλλοντικά έργα και δράσεις, ενώ ανάγεται σε πειθαρχικό αδίκημα, για τους αιρετούς της τοπικής αυτοδιοίκησης, η άρνηση ή παράλειψη έκδοσης διοικητικών πράξεων που αφορούν στην καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων, στην αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων, στην κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση συστημάτων αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού, καθώς και στη λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των κοινόχρηστων χώρων και ιδιαίτερα των χώρων διάθεσης απορριμμάτων από εκδήλωση πυρκαγιάς, σύμφωνα με την κείμενη σχετική νομοθεσία.

Άρθρο 225

Διαχείριση των στερεών αποβλήτων στους δήμους της ηπειρωτικής χώρας

Με την προτεινόμενη ρύθμιση, δίνεται η δυνατότητα στους ΟΤΑ α' βαθμού να συστήνουν από έναν έως τρεις Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ) σε επίπεδο Περιφέρειας της ηπειρωτικής χώρας, εξαιρουμένης της Περιφέρειας Αττικής, σύμφωνα με συγκεκριμένα τεχνικά κριτήρια και να επιλέγουν τη νομική μορφή του προς σύσταση νομικού προσώπου εξαιρουμένης της Περιφέρειας Αττικής. Ειδικότερα, οι Δήμοι δύνανται να επιλέξουν μεταξύ της νομικής μορφής του συνδέσμου και της νομικής μορφής της επιχείρησης των ΟΤΑ με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας. Ανεξαρτήτως δε της νομικής μορφής που επιλέγεται από την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση, οι ΦΟΔΣΑ έχουν κοινωφελή και μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και λειτουργούν χάριν του δημοσίου συμφέροντος. Ως προς την επιλογή του νομοθέτη να πληρούνται ορισμένες τεχνικές προϋποθέσεις, για τη σύσταση των νομικών προσώπων αυτών, ήτοι η ύπαρξη ενός τουλάχιστον χώρου υγειονομικής

ταφής αποβλήτων (ΧΥΤ) και μίας μονάδας μηχανικής - βιολογικής επεξεργασίας αποβλήτων ή άλλου έργου ή υποδομής, σωρευτικά με αυτές της συμμετοχής κάθε Δήμου σε έναν μόνον ΦΟΔΣΑ και της συμμετοχής, σε κάθε ΦΟΔΣΑ περισσότερων του ενός Δήμων οι οποίοι είναι όμοροι και ανήκουν είτε στην ίδια Περιφερειακή Ενότητα είτε σε διαφορετικές αλλά όμορες, Περιφερειακές Ενότητες της ίδιας Περιφέρειας, αυτή αποσκοπεί στο να ολοκληρώνεται η διαχείριση των στερεών αποβλήτων εντός των διοικητικών ορίων ευθύνης εκάστου ΦΟΔΣΑ και σύμφωνα με τα οικεία Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) και με την κοινοτική αρχή της εγγύτητας.

Με την παράγραφο 4 προβλέπονται, για τις Περιφέρειες στις οποίες, σύμφωνα με τους κανόνες του νέου θεσμικού πλαισίου, πρόκειται να συσταθεί ένας μόνον ΦΟΔΣΑ και σε περίπτωση που εκδηλώνεται από την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση το ενδιαφέρον να δημιουργηθεί και δεύτερος ή και τρίτος ΦΟΔΣΑ, να συντρέχουν σωρευτικά, επιπλέον των προϋποθέσεων που αναπτύχθηκαν ανωτέρω, ορισμένες ακόμη, ήτοι η σύμφωνη γνώμη του αρμοδίου οργάνου διοίκησης του υφιστάμενου ΦΟΣΑ και η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας και οικονομικοτεχνικής μελέτης βιωσιμότητας του τελευταίου.

Ταυτόχρονα, με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι οι ανωτέρω προϋποθέσεις απαιτείται να συντρέχουν και για τις Περιφέρειες όπου έχει, ήδη στο παρελθόν, συσταθεί «Περιφερειακός ΦΟΔΣΑ», δυνάμει του προϊσχύοντος νόμου, ήτοι του ν.4071/2012 και έχει, επίσης, δημοσιευθεί σχετική απόφαση συγχώνευσης.

Αμφότερες οι ανωτέρω προβλέψεις αποσκοπούν στη διασφάλιση της διοικητικής συνέχειας και στη μη διασάλευση του θετικού αποτυπώματος που πέτυχαν ορισμένα σχήματα που λειτούργησαν και λειτουργούν ανά τη χώρα. Στο πλαίσιο αυτό, η μελέτη σκοπιμότητας και η οικονομικοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας ανάγονται σε εργαλείο για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων αυτών.

Με την παράγραφο 6 της προτεινόμενης διάταξης, προβλέπεται η σύσταση διακριτών νομικών προσώπων, και δη νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των Φορέων Σχεδιασμού Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ) ανά εκάστη Περιφέρεια της χώρας, επιφορτισμένων με την αρμοδιότητα της σύνταξης, εκπόνησης ή τροποποίησης των οικείων ΠΕΣΔΑ και της συλλογής από τους ΦΟΔΣΑ εκάστης Περιφέρειας των πληροφοριών και στοιχείων, που επιβάλλεται από την εφαρμογή του Κανονισμού 2150/2001 για τις στατιστικές των αποβλήτων, με σκοπό την αποστολή αυτών στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών και του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Με την πρόβλεψη αυτή, το θεσμικό πλαίσιο διαφοροποιείται σαφώς από το προϋφιστάμενο, δεδομένου ότι σύμφωνα με τον ν.4071/2012, η αρμοδιότητα της σύνταξης, εκπόνησης ή τροποποίησης του οικείου ΠΕΣΔΑ προβλεπόταν ως ασκούμενη από τους δεκατρείς (13) «Περιφερειακούς ΦΟΔΣΑ» της χώρας, στους οποίους υποχρεούνταν να συγχωνεύονται οι εκάστοτε, ανά Περιφέρεια, συσταθέντες ΦΟΔΣΑ. Με την παρούσα ρύθμιση προβλέπεται, πρόσθετα, η δυνατότητα των ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου να μετατρέπονται σε ανώνυμες εταιρείες του άρθρου 265 του ν. 3463/2006 και αντίστροφα, εφόσον αυτό αποφασίζεται από τα δημοτικά συμβούλια των Δήμων μελών των ΦΟΔΣΑ που αντιστοιχούν σε ποσοστό 70% του πληθυσμού του συνόλου των Δήμων - μελών. Για τη μεταβολή της νομικής μορφής των ΦΟΔΣΑ του παρόντος, πρέπει να παρέλθει μία πλήρης δημοτική θητεία, περιορισμός που δεν προβλέπεται για τους υφιστάμενους, σήμερα, ΦΟΔΣΑ. Η Περιφέρεια Αττικής εξαιρείται του ρυθμιστικού πεδίου της προτεινόμενης διάταξης.

Άρθρο 226

Διαχείριση των στερεών αποβλήτων στα νησιά

Με την προτεινόμενη ρύθμιση λαμβάνεται μέριμνα για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων στη νησιωτική χώρα λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων συνθηκών και της γεωμορφολογίας που τη χαρακτηρίζουν. Σύμφωνα με αυτή, στα νησιά της χώρας, οι σχετικές αρμοδιότητες ασκούνται

εφεξής από της δημοτικές υπηρεσίες και οι ΦΟΔΣΑ νήσων που έχουν συσταθεί με τις διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας και λειτουργούν ως τέτοιοι κατά τη δημοσίευση του παρόντος, καταργούνται ή λύνονται και το προσωπικό μεταφέρεται αυτοδικαίως στους οικείους Δήμους. Για την άσκηση των συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων, οι Δήμοι δύνανται να συνάπτουν συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας, καθώς και προγραμματικές συμβάσεις με γειτονικούς νησιωτικούς Δήμους.

Ειδικά για την αρμοδιότητα της σύνταξης, εκπόνησης ή τροποποίησης του ΠΕΣΔΑ και για την αρμοδιότητα της συλλογής στοιχείων για την εφαρμογή του Κανονισμού περί στατιστικών των αποβλήτων, στις νησιωτικές Περιφέρειες, πλην της Περιφέρειας Κρήτης, προβλέπεται η σύσταση Φορέα Σχεδιασμού ΠΕΣΔΑ, σε αντιστοιχία με τις ηπειρωτικές Περιφέρειες. Ωστόσο, για τα νησιά που βρίσκονται εντός των διοικητικών ορίων ηπειρωτικής Περιφέρειας, το ΠΕΣΔΑ θα συντάσσεται, εκπονείται και τροποποιείται από τους ΦΟΔΣΑ των οικείων Περιφερειών, ενώ οι νησιωτικοί Δήμοι που μετέχουν σε αυτούς έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στους ΦΟΔΣΑ της ηπειρωτικής χώρας, όπως αυτοί προσδιορίζονται από το Άρθρο του παρόντος σχεδίου νόμου.

Πρόσθετα, με την προτεινόμενη διάταξη, θεσπίζεται η δυνατότητα στους ΦΟΔΣΑ που έχουν συσταθεί από περισσότερους του ενός νησιωτικούς Δήμους, να συνεχίζουν τη λειτουργία τους ως έχει ή άλλως να καταργούνται ή να λύνονται, ενώ οι ΦΟΔΣΑ με μέλος ένα, μόνον, Δήμο καταργούνται ή λύνονται υποχρεωτικά και οι σχετικές αρμοδιότητες ασκούνται εφεξής από τις οικείες δημοτικές υπηρεσίες. Με τις παραγράφους 4 έως και 9 προβλέπεται συγκεκριμένη διαδικασία κατάργησης ή λύσης για τις προαναφερθείσες περιπτώσεις.

Άρθρο 227

Αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ

Στα άρθρα 225 και 228 περιλαμβάνονται, διατάξεις που αποσαφηνίζουν και κωδικοποιούν τις αρμοδιότητες τόσο των Φορέων Διαχείρισης Στερεών

Αποβλήτων όσο και των ίδιων των Δήμων, προκειμένου αφενός να αντιμετωπιστούν οι πολύπλευρες νομικές και πρακτικές δυσχέρειες, ως αποτέλεσμα της πολυδιάσπασης της ισχύουσας, σήμερα, νομοθεσίας και αφετέρου να θεσμοθετηθούν αρμοδιότητες και υποχρεώσεις που απορρέουν από το ΕΣΔΑ, με σκοπό την υλοποίησή του.

Στις αρμοδιότητες των ΦΟΔΣΑ, με τις νέες ρυθμίσεις, εντάσσεται η λειτουργία των εγκαταστάσεων επεξεργασίας των αστικών αποβλήτων καθώς και των σταθμών μεταφόρτωσης, σύμφωνα με το οικείο ΠΕΣΔΑ, ενώ προβλέπεται ως αποκλειστική αρμοδιότητα αυτών η λειτουργία χώρων υγειονομικής ταφής καθώς και μηχανικής - βιολογικής επεξεργασίας σύμμεικτων αστικών αποβλήτων.

Σε κάθε περίπτωση και οι ΦΟΔΣΑ μεριμνούν για την υλοποίηση μέτρων και έργων που προωθούν την ιεράρχηση των δράσεων και των εργασιών διαχείρισης, παρακολουθούν και εξειδικεύουν την υλοποίηση των στόχων και των δράσεων του ΠΕΣΔΑ, ενώ μέσω του ΗΜΑ παρακολουθούν την ιχνηλασιμότητα των αποβλήτων, συλλέγουν και υποβάλλουν στοιχεία για τις στατιστικές των αποβλήτων, συντάσσουν και υποβάλλουν αρμοδίως ετήσια και πενταετή έκθεση για την υλοποίηση του ΠΕΣΔΑ, υποστηρίζουν επιστημονικά και τεχνικά τους Δήμους και προσδιορίζουν την τιμολογιακή πολιτική προς αυτούς.

Τέλος υποβάλλουν αιτήσεις σε επιχειρησιακά προγράμματα για χρηματοδότηση ως τελικοί δικαιούχοι.

Οι παραπάνω ρυθμίσεις συμπληρωματικά και με τα προβλεπόμενα στη νομοθεσία για την εναλλακτική διαχείριση (ν. 2939/2001), όπως ισχύει μετά την πρόσφατη τροποποίηση αυτού με το ν. 4496/20117, αποτελούν το υπόβαθρο για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων προς όφελος της κοινωνίας με σημαντική αύξηση της απόδοσης της ανακύκλωσης.

Άρθρο 228

Αρμοδιότητες των Δήμων

Θεσμοθετείται σε συμφωνία με το ΕΣΔΑ, η υποχρέωση του Δήμου να εκπονεί και υλοποιεί Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ) με το οποίο υποδεικνύει τις ενδεδειγμένες λύσεις για την διαχείριση των αποβλήτων. Αποτελεί ουσιώδους σημασίας νομοθετική ρύθμιση αφού ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του ΤΣΔΑ αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για την ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση της ανακύκλωσης, στο πλαίσιο και των αρχών της κυκλικής οικονομίας.

Τίθενται ειδικές διατάξεις για την υποχρέωση του Δήμου για την οργάνωση και εφαρμογή της χωριστής συλλογής για διακριτά ρεύματα ανακυκλώσιμων αποβλήτων υλικών, καθώς και της χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων.

Οι Δήμοι οφείλουν να προωθούν την ιεράρχηση εργασιών και δράσεων διαχείρισης αποβλήτων που στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση της τελικής διάθεσης των Αστικών Στερεών Αποβλήτων με το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης-μείωσης αποβλήτων και γενικότερα μέτρων για την προώθηση της.

Πρόσθετα, για την υλοποίηση των δράσεων εκτός από τα Πράσινα Σημεία, τα οποία οι Δήμοι εξ ορισμού οργανώνουν και λειτουργούν, τους δίνεται η δυνατότητα υλοποίησης και λειτουργίας υποδομών για τη διαχείριση των αποβλήτων και ειδικότερα Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) και Μονάδων Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων καθώς και Σταθμών Μεταφόρτωσης Αποβλήτων (ΣΜΑ) (οριοθετείται το μέγεθος των εν λόγω υποδομών). Οι Δήμοι εξακολουθούν να έχουν την αρμοδιότητα της συλλογής και μεταφοράς των υπολειπόμενων συμμείκτων αστικών αποβλήτων και των προδιαλεγμένων μετά από Διαλογή στην Πηγή σε κατάλληλες υποδομές ανακύκλωσης, ανάκτησης ή διάθεσης, σύμφωνα με τις προβλέψεις του οικείου ΠΕΣΔΑ.

Άρθρο 229

Όργανα Διοίκησης ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

Με την προτεινόμενη διάταξη προβλέπονται ως όργανα διοίκησης των ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ το διοικητικό συμβούλιο, η εκτελεστική επιτροπή και ο πρόεδρος του.

Άρθρο 230

Σύνθεση Διοικητικού Συμβουλίου ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

Για τη συγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΦΟΔΣΑ, εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν για την εκπροσώπηση στα συλλογικά όργανα των νομικών προσώπων της αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 231

Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

Με την προτεινόμενη διάταξη ορίζονται ως αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου του ΦΟΔΣΑ η διαχείριση της περιουσίας του, ο καθορισμός της τιμολογιακής πολιτικής προς τους δήμους - μέλη του ΦΟΔΣΑ, η έγκριση του προϋπολογισμού και των οικονομικών καταστάσεων του, η έγκριση του τεχνικού προγράμματος, η κατάρτιση του κανονισμού λειτουργίας του, η ψήφιση του οργανισμού εσωτερικής υπηρεσίας, η γνωμοδότηση σε δημόσιες αρχές ή άλλα όργανα, η παροχή σύμφωνης γνώμης για τις περιπτώσεις που αυτό απαιτείται, σύμφωνα με το παρόν σχέδιο νόμου, καθώς και η ευθύνη της εκπόνησης, υλοποίησης και παρακολούθησης της υλοποίησης του ΠΕΣΔΑ, στην περίπτωση που ο εν λόγω ΦΟΔΣΑ είναι ο μοναδικός εντός της οικείας Περιφέρειας.

Παράλληλα, θεσπίζεται η δυνατότητα του διοικητικού συμβουλίου να μεταβιβάζει στην εκτελεστική επιτροπή, στον πρόεδρο, στον αντιπρόεδρο και στους προϊσταμένους των οργανικών μονάδων τις αρμοδιότητές του, εξαιρουμένης της απόφασης για τον καθορισμό της τιμολογιακής πολιτικής, της εισφοράς των μελών του, της απόφασης για την έγκριση του προϋπολογισμού του, της έγκρισης του τεχνικού προγράμματος και της απόφασης για τη διάλυση του ΦΟΔΣΑ.

Άρθρο 232

Λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

Με την προτεινόμενη διάταξη ρυθμίζονται θέματα λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου των ΦΟΔΣΑ που λειτουργούν με τη νομική μορφή συνδέσμου των ΟΤΑ, όπως ο ορισμός και η συγκρότηση του σε σώμα, η εκλογή του προέδρου, αντιπροέδρου και των μελών της εκτελεστικής επιτροπής. Με την παρούσα, θεσπίζονται ακόμη κωλύματα για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, ήτοι προσδιορίζονται ιδιότητες που απαγορεύεται να συντρέχουν στο πρόσωπό τους παράλληλα με τη συμμετοχή τους στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Άρθρο 233

Αρμοδιότητες Εκτελεστικής Επιτροπής ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

Με την προτεινόμενη διάταξη προσδιορίζονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Επιτροπής των ΦΟΔΣΑ που λειτουργούν με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ.

Άρθρο 234

Λειτουργία της Εκτελεστικής Επιτροπής ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ

Με την προτεινόμενη διάταξη ορίζεται η σύνθεση της εκτελεστικής επιτροπής των ΦΟΔΣΑ που λειτουργούν με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ, ο τρόπος εκλογής του Προέδρου και Αντιπροέδρου, η θητεία των μελών της και άλλα θέματα λειτουργίας αυτής. Με την παράγραφο 3 της προτεινόμενης διάταξης, θεσπίζονται κωλύματα για τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής του οικείου ΦΟΔΣΑ, ήτοι προσδιορίζονται ιδιότητες που απαγορεύεται να συντρέχουν στο πρόσωπό τους παράλληλα με τη συμμετοχή τους στην Εκτελεστική Επιτροπή.

Άρθρο 235

Αρμοδιότητες του Προέδρου ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των ΟΤΑ και λοιπά θέματα διοίκησης

Με την προτεινόμενη διάταξη προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του ΦΟΔΣΑ ως εκπροσώπου του ΦΟΔΣΑ δικαστικώς και εξωδίκως, ως εκτελούντος τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, ως προϊσταμένου του προσωπικού, ως διατάζοντας την είσπραξη των εσόδων του ΦΟΔΣΑ και αποφασίζοντας για τη διάθεση των πιστώσεων του προϋπολογισμού και ως υπογράφοντας τις συμβάσεις που συνάπτει ο ΦΟΔΣΑ. Επίσης, προσδιορίζονται οι αποδοχές των Προέδρων και Αντιπροέδρων ΦΟΔΣΑ, θεσπίζεται η δυνατότητα συμμετοχής δήμου σε υφιστάμενο ΦΟΔΣΑ κατά τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου και θεσμοθετείται αστική και πειθαρχική ευθύνη, καθώς και συγκεκριμένες υποχρεώσεις και κωλύματα συμμετοχής στις συνεδριάσεις για το σύνολο των μελών των του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής του οικείου ΦΟΔΣΑ.

Άρθρο 236

Όργανα Διοίκησης, Διοίκηση και Λειτουργία των ΦοΔΣΑ με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας.

Με την προτεινόμενη διάταξη θεσμοθετούνται τα σχετικά με τη διοίκηση και λειτουργία των ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή της ανώνυμης εταιρείας. Σύμφωνα με αυτή, η συμμετοχή των ΟΤΑ στο αρχικό κεφάλαιο, κατανέμεται σε κοινές, ονομαστικές, μη προνομιούχες και μη μεταβιβάσιμες μετοχές, και προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη τον πληθυσμό του κάθε ΟΤΑ. Η συμμετοχή τρίτων στο μετοχικό κεφάλαιο των οικείων ΦΟΔΣΑ δεν επιτρέπεται και η χρονική διάρκεια λειτουργίας τους ορίζεται σε τριάντα (30) έτη. Δεδομένου ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις ΟΤΑ με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας λειτουργούν προς χάριν του δημοσίου συμφέροντος και έχουν χαρακτήρα κοινωφελή και μη κερδοσκοπικό, επιχειρείται με την παρούσα νομοθετική πρόταση η μέγιστη δυνατή σύγκλιση των κανόνων δικαίου που

διέπουν τη λειτουργία των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου με τη μορφή συνδέσμου με αυτούς που διέπουν τη λειτουργία των επιχειρήσεων με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας. Κατ'αυτόν τον τρόπο, σκοπείται να επιτευχθεί μια πιο δημοκρατική λειτουργία του νομικού προσώπου της τελευταίας.

Άρθρο 237

Τιμολογιακή πολιτική- πόροι

Με την προτεινόμενη διάταξη κωδικοποιούνται, κατά πρώτον, οι προβλέψεις του άρθρου 5 της ΚΥΑ 2527/2009 (Β'83) περί τιμολογιακής πολιτικής και του άρθρου 6 περί πόρων των ΦΟΔΣΑ. Στην παράγραφο 1 της παρούσας διάταξης, γίνεται μνεία των γενικών αρχών επί τη βάσει των οποίων διαμορφώνεται η τιμολογιακή πολιτική των ΦΟΔΣΑ, ήτοι της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», της αρχής της ανταποδοτικότητας, καθώς και της δημιουργίας κινήτρων για τη μείωση του όγκου και της επικινδυνότητας των αποβλήτων και της ανακύκλωσης- ανάκτησής τους. Σε κάθε περίπτωση, η τιμολογιακή πολιτική των ΦΟΔΣΑ καθορίζεται στη βάση της επίτευξης των στόχων της ολοκληρωμένης διαχείρισης των Αστικών Στερεών Αποβλήτων και της κυκλικής οικονομίας, λαμβάνοντας υπόψιν τις γεωγραφικές και πληθυσμιακές, κοινωνικές και οικονομικές ιδιαιτερότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 238

Οικονομική Διοίκηση και διαχείριση

Στο εν λόγω άρθρο, ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα οικονομικής διοίκησης και διαχείρισης των ΦΟΔΣΑ.

Άρθρο 239

Εισφορές ΟΤΑ α' βαθμού υπέρ ΦΟΔΣΑ και διαδικασίες εισπραξης

Με το εν λόγω άρθρο ορίζεται ότι οι εισφορές των ΦΟΔΣΑ, που προέρχονται από τους Δήμους μέλη τους, προκύπτουν με βάση τον κανονισμό

τιμολόγησης του άρθρου 9 του ν.2939/2001 και προβλέπεται η διαδικασία εισπραξης των εισφορών αυτών.

Άρθρο 240

Εποπτεία

Με την προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται ότι ο έλεγχος νομιμότητας επί των πράξεων των ΦΟΔΣΑ, ανεξαρτήτως της νομικής μορφής τους, ασκείται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις περί ελέγχου νομιμότητας των ΟΤΑ, με ρητή εξαίρεση ειδικά για τις αποφάσεις για τις οποίες προβλέπεται εποπτεία σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν.2190/1920 για τους ΦΟΔΣΑ που λειτουργούν με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας.

Άρθρο 241

Οργανωτική διάρθρωση και κανονισμός προσωπικού των ΦΟΔΣΑ

Με την προτεινόμενη διάταξη ρυθμίζονται τα σχετικά με την οργανωτική διάρθρωση και τον κανονισμό προσωπικού των ΦΟΔΣΑ που λειτουργούν είτε με τη νομική μορφή του συνδέσμου είτε με τη νομική μορφή της επιχείρησης με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας των ΟΤΑ.

Άρθρο 242

Ενημέρωση Δημοτικών Συμβουλίων και ΟΤΑ

Με την προτεινόμενη διάταξη θεσπίζεται υποχρέωση των ΦΟΔΣΑ της χώρας να παρέχουν ενημέρωση στα Δημοτικά Συμβούλια των Δήμων μελών των ΦΟΔΣΑ εντός συγκεκριμένων ημερομηνιών αναφορικά με το σχέδιο καθορισμού της τιμολογιακής πολιτικής, το σχέδιο του τεχνικού προγράμματος του ΦΟΔΣΑ, καθώς και τον ετήσιο απολογισμό και προγραμματισμό της επόμενης χρονιάς, σύμφωνα με το οικείο, πάντοτε, ΠΕΣΔΑ. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται περαιτέρω η ενεργή συμμετοχή κάθε Δήμου στη λήψη των σχετικών αποφάσεων.

Άρθρο 243

Αντισταθμιστικό όφελος

Με την προτεινόμενη ρύθμιση θεσπίζεται υποχρέωση των ΦΟΔΣΑ να καταβάλλουν αντισταθμιστικό τέλος υπέρ των Δήμων που φιλοξενούν, ή επιβαρύνονται από τη λειτουργία εγκαταστάσεων μηχανικής - βιολογικής επεξεργασίας αποβλήτων και χώρων υγειονομικής ταφής με σκοπό να διατίθεται από αυτούς αποκλειστικά για περιβαλλοντικά έργα και δράσεις. Το ύψος του αντισταθμιστικού οφέλους ορίζεται στο ένα τοις εκατό (1%) επί των εσόδων του ετήσιου προϋπολογισμού τους και επιμερίζεται ανά εγκατάσταση διαχείρισης κατ' αναλογία με τις εισερχόμενες ποσότητες στερεών αποβλήτων ή κλασμάτων τους ανά τις κάθε είδους εγκαταστάσεις διαχείρισης. Τα ποσά του αντισταθμιστικού οφέλους προορίζονται αποκλειστικά για περιβαλλοντικά έργα και δράσεις. Μάλιστα, διατίθενται κατά ποσοστό 60% εντός της κοινότητας όπου κείται η εγκατάσταση και κατά 40% εντός των όμορων με αυτή κοινοτήτων.

Άρθρο 244

Πειθαρχικό αδίκημα

Με την προτεινόμενη ρύθμιση τυποποιείται ως πειθαρχικό αδίκημα, για τους αιρετούς της τοπικής αυτοδιοίκησης, η άρνηση ή παράλειψη έκδοσης διοικητικών πράξεων που αφορούν στην καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων, στην αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων, στην κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση συστημάτων αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού, καθώς και στη λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των κοινόχρηστων χώρων και ιδιαίτερα των χώρων διάθεσης απορριμμάτων από εκδήλωση πυρκαγιάς, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 245

Μεταβατικές Διατάξεις

Με την προτεινόμενη διάταξη, προσδιορίζεται με αναλυτικό τρόπο η μετάβαση από το προϊσχύον καθεστώς στο νέο θεσμικό πλαίσιο με σκοπό την ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή του. Ειδικότερα, προβλέπονται οι αναγκαίες διαδικασίες για τον ταχύτερο δυνατό μετασχηματισμό των υφιστάμενων, σήμερα, ΦΟΔΣΑ σε ΦΟΔΣΑ που θα διέπονται από τους κανόνες του νέου θεσμικού πλαισίου με παράλληλη αξιοποίηση των υφιστάμενων σχημάτων, αλλά και με ταυτόχρονο σεβασμό στην αυτονομία της βούλησης της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ταυτόχρονα, επειδή η διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος παραμένει αδιαπραγμάτευτη ευθύνη της Πολιτείας, θεσπίζονται με το παρόν διοικητικές διαδικασίες και μέτρα για το ανεμπόδιο της άσκησης της αρμοδιότητας που ο νομοθέτης έχει αποδώσει στα εν λόγω νομικά πρόσωπα και στους Δήμους μέλη τους.

Άρθρο 246

Τελικές διατάξεις

Με τη διάταξη του άρθρου 246 αποσαφηνίζεται ότι οι διατάξεις του παρόντος δεν εφαρμόζονται στους δήμους της Περιφέρειας Αττικής. Οι διατάξεις για την ίδρυση και λειτουργία του Ειδικού Διαβαθμιδικού Συνδέσμου Αττικής παραμένουν σε ισχύ, συμπεριλαμβανομένων των άρθρων 13-17 του ν. 4071/2012, κατά το μέρος που αφορούν σε αυτόν. Πρόσθετα, για θέματα που διέπουν τη λειτουργία των ΦΟΔΣΑ και ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ που λειτουργούν με τη μορφή συνδέσμου και δεν ρυθμίζονται από ειδικές διατάξεις του παρόντος, εφαρμόζονται αναλογικά οι σχετικές περί συνδέσμων διατάξεις του ν.3463/2006, ενώ το άρθρο 100 του ν.3852/2010 εφαρμόζεται στους ΦΟΔΣΑ του παρόντος, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής. Στην περίπτωση που αντικείμενο της προγραμματικής σύμβασης είναι οι αρμοδιότητες του άρθρου 228 του παρόντος, αντισυμβαλλόμενος του ΦΟΔΣΑ μπορεί να είναι

μόνο Δήμος-μέλος του ή η Περιφέρεια στην οποία ανήκει. Στο σημείο αυτό, έχει σημασία να επισημανθεί ότι τα έργα με αντικείμενο σχετικό με τους σκοπούς του παρόντος, ήτοι τη διαχείριση Αστικών Στερεών Αποβλήτων, τα οποία έχουν χρηματοδοτηθεί ή υλοποιούνται από ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα (ΕΣΠΑ ή άλλα) δεν θίγονται, αλλά τα νέα νομικά πρόσωπα καθίστανται καθολικοί διάδοχοι αυτών και προβαίνουν σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες για τη βέλτιστη συνέχιση των ανωτέρω έργων.

Άρθρο 247

Καταργούμενες διατάξεις

Με την προτεινόμενη διάταξη προσδιορίζονται ως καταργούμενες από την έναρξη ισχύος του παρόντος οι διατάξεις της παρ.1 και 5 του άρθρου 30 του ν.3536/2007, του άρθρου 17 του ν.4164/2013, της περ. β της παρ. 2 του άρθρου 35 του ν.4042/2012 και των άρθρων 5 και 6 της ΚΥΑ 2527/2009, οι διατάξεις των άρθρων 13-17 του ν. 4071/2012 καταργούνται ως προς τα νομικά πρόσωπα του παρόντος, με την επιφύλαξη του άρθρου 231, καθώς και κάθε γενική ή ειδική διάταξη, η οποία είναι αντίθετη με τις ρυθμίσεις του παρόντος μέρους.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ, ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΕΝΙΑΙΑ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

Άρθρο 248

Μεταφορά Διευθύνσεων και Τμημάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων σε συνιστώμενες περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών - Διατάξεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία

άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικών με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση.

Η μεταφορά των αρμοδιοτήτων της ιθαγένειας από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις στο Υπουργείο Εσωτερικών, θεωρείται αναγκαία, για λόγους γενικότερου συμφέροντος, συνδεδεμένους ιδίως με την μεταβολή κρίσιμων για τον καθορισμό του αρμόδιου οργάνου δεδομένων, με τη σημασία και τον χαρακτήρα της μεταφερόμενης αρμοδιότητας (ΣΤΕ 2688/2007, ΣΤΕ 3357/2008).

Πιο συγκεκριμένα, στην αποστολή του Υπουργείου Εσωτερικών εντάσσεται, μεταξύ άλλων, ο σχεδιασμός και η πραγμάτωση δημόσιων πολιτικών εθνικής εμβέλειας, στις οποίες περιλαμβάνεται η κτήση ή μη της ελληνικής ιθαγένειας, τομέας κατεξοχήν σημαντικός για το δημόσιο συμφέρον, με σοβαρές επιπτώσεις για το κράτος και τη λειτουργία του πολιτεύματος, αφού σχετίζεται με το εκλογικό σώμα αλλά και με μια σειρά μείζονος σημασίας δικαιώματα όπως αυτά του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, του διορισμού στο δημόσιο, της διπλωματικής προστασίας κλπ.

Επομένως, η επαναφορά της συγκεκριμένης αρμοδιότητας στην κεντρική διοίκηση καθίσταται αναγκαία για λόγους γενικότερου δημοσίου συμφέροντος, ιδίως δε α) για την αποσυμφόρηση της αποκεντρωμένης κρατικής διοίκησης από αρμοδιότητες που μπορούν να ασκηθούν αποτελεσματικότερα από την Ειδική Γραμματεία Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, β) για την ομογενοποίηση των διαδικασιών μέσω της τυποποίησής τους, της πλήρους διασαφήνισης του θεσμικού πλαισίου και την άσκηση των αρμοδιοτήτων με ενιαία σε όλη την Επικράτεια κριτήρια, ώστε να αποφεύγεται η έκδοση αντιφατικών αποφάσεων με ελλιπή ή και εσφαλμένη αιτιολογία ή και εσφαλμένη ερμηνεία των κανόνων δικαίου από τα μέχρι στιγμής αρμόδια όργανα της Διοίκησης, κατ' επέκταση δε η προσφυγή κατά αυτών στη δικαιοσύνη καθώς και να εξαλειφθούν περιστατικά ανισότιμης μεταχείρισης των ενδιαφερόμενων, γ) για την αναβάθμιση, τον εκσυγχρονισμό και τον εξορθολογισμό των υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης της χώρας μας μέσω της απλοποίησης των σχετικών διαδικασιών,

ώστε να μην δημιουργείται σύγχυση στους επιθυμούντες να αποκτήσουν ή να διαπιστώσουν την ελληνική τους ιθαγένεια, η οποία μέχρι σήμερα προκαλείται από το πλήθος των υπηρεσιών στις οποίες πρέπει να απευθύνονται για την απόκτησή της και δ) για την επιτάχυνση της διαδικασίας δεδομένου ότι πλέον θα επρόκειτο για Περιφερειακές Διευθύνσεις οι οποίες υπάγονται απευθείας στην Ειδική Γραμματεία Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, γεγονός το οποίο εξυπηρετεί αφενός τη δυνατότητα καλύτερου συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών αφετέρου δε την άσκηση αποτελεσματικότερης εποπτείας.

Ειδικότερα, με τις παρ. 1, 2 και 3 ρυθμίζεται η μεταφορά οργανικών μονάδων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και η υπαγωγή τους στο Υπουργείο Εσωτερικών, ως περιφερειακών διευθύνσεών του, από 01.01.2019.

Οι παρ. 4, 5 και 6 περιλαμβάνουν τροποποιήσεις των Οργανισμών των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, οι οποίες κρίνονται αναγκαίες προκειμένου να αντιμετωπιστούν οργανωτικά ζητήματα που προκύπτουν από την μεταφορά των αρμοδιοτήτων ιθαγένειας στο Υπουργείο Εσωτερικών ενώ γίνεται ειδική πρόβλεψη για σύσταση νέων Διευθύνσεων στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις Αιγαίου και Αττικής, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών (νησιωτικότητα και αυξημένος πληθυσμός, αντίστοιχα).

Με τις παρ. 7, 8, 9 και 11 ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στην αρμοδιότητα του Ειδικού Γραμματέα Ιθαγένειας, στις εκκρεμείς δίκες, στις συμβάσεις μισθώσεων ακινήτων και στον προϋπολογισμό των μεταφερόμενων υπηρεσιών.

Περαιτέρω, με την παρ. 12 ρυθμίζεται η μη μεταβολή στο καθεστώς του προσωπικού, καθώς αυτό αφ' ενός, δεν μετακινείται χωρικά, αφ' ετέρου, δε, λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για τη διατήρηση του υπηρεσιακού και ασφαλιστικού του καθεστώτος καθώς και για τη διασφάλιση των αποδοχών του. Επίσης, προβλέπεται η κατάταξη του προσωπικού αυτοδικαίως, με την ίδια σχέση εργασίας σε συνιστώμενες θέσεις του Υπουργείου Εσωτερικών, αντίστοιχων κατά κατηγορία, κλάδο ή ειδικότητα. Για το σκοπό αυτό εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Υπουργού Εσωτερικών.

Επισημαίνεται, ότι η διάταξη αυτή αφορά προσωπικό το οποίο υπηρετούσε στις μεταφερόμενες οργανικές μονάδες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων κατά την 1.1.2018 και εξακολουθεί να υπηρετεί σε αυτές. Ο χρονικός αυτός προσδιορισμός κρίνεται απαραίτητος, προκειμένου να διαπιστωθεί ποιο προσωπικό απασχολείται πραγματικά και εξακολουθεί να απασχολείται στις μεταφερόμενες οργανικές μονάδες. Επίσης με την παρ. 10 προβλέπεται ότι για την υπηρεσιακή κατάσταση του μεταφερόμενου προσωπικού αρμόδιο είναι το Υπηρεσιακό Συμβούλιο του Υπουργείου Εσωτερικών, από 01.01.2019 και μετά την ανάδειξη των αιρετών εκπροσώπων του. Με την παρ. 13 προβλέπεται ότι οι υπηρετούντες υπάλληλοι, που ανήκουν στο Υπουργείο Εσωτερικών από την 01.01.2019, δύνανται να μετακινηθούν για την κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών από την Κεντρική Υπηρεσία σε οργανικές μονάδες των Περιφερειακών Διευθύνσεων και αντιστρόφως, μόνο κατόπιν αίτησής τους. Τέλος, με την παρ. 14 εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Εσωτερικών με τον κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργό να ρυθμίσουν ειδικότερα ζητήματα για την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων ενώ με την παρ. 15 δίνεται η δυνατότητα στον Ειδικό Τομεακό Γραμματέα Ιθαγένειας να μεταβιβάζει στους προϊστάμενους των οργανικών μονάδων των περιφερειακών διευθύνσεων ορισμένες από τις αρμοδιότητές του ή το δικαίωμα υπογραφής με εντολή του.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Άρθρο 249

Θέματα ληξιαρχικών πράξεων

Οι ρυθμίσεις των παραγράφων 1 έως 7 του άρθρου 249 αποσκοπούν στην προσαρμογή διατάξεων του Ν. 344/1976 Περί ληξιαρχικών πράξεων (Α' 143) στο υφιστάμενο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο για την αποτέφρωση νεκρών στη

χώρα μας. Συγκεκριμένα επεκτείνεται η εφαρμογή διατάξεων του ως άνω Νόμου που αφορούν τον ενταφιασμό και στην αποτέφρωση, ώστε η διαδικασία της τελευταίας στη χώρα μας να μη βρίσκει κανένα νομοθετικό κώλυμα ή κενό.

Ειδικότερα, με την παρ. 1 της προτεινόμενης ρύθμισης, προβλέπεται ότι στη ληξιαρχική πράξη θανάτου θα δηλώνεται ο ακριβής τόπος αποτέφρωσης, όπως ακριβώς δηλώνεται και ο τόπος ενταφιασμού σε αυτήν. Οι ίδιοι λόγοι δημόσιας τάξης που καθιστούν αναγκαία την αναγραφή του τόπου ενταφιασμού στη ληξιαρχική πράξη θανάτου είναι που κάνουν υποχρεωτική την αναγραφή του τόπου αποτέφρωσης, όταν αυτή έχει επιλεγεί από τον θανόντα ή τους οικείους του.

Για τους ίδιους λόγους, απαγορεύεται, με την παρ. 2 της προτεινόμενης ρύθμισης, η αποτέφρωση προσώπου χωρίς την προσκόμιση της ληξιαρχικής πράξης θανάτου αυτού.

Στην παρ. 3 του προτεινόμενου άρθρου προβλέπεται, η δυνατότητα κάθε φυσικού προσώπου να δηλώσει ενώπιον συμβολαιογράφου, εάν επιθυμεί μετά το θάνατό του την καύση του, καθώς και να ορίσει τον τόπο αποτέφρωσής του και τον τρόπο διαχείρισης της τέφρας του. Διευκρινίζεται ότι η εν λόγω δήλωση ενώπιον του συμβολαιογράφου δεν αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την αποτέφρωση του θανόντος, αλλά τίθεται ως δυνατότητα, ώστε να κατοχυρώσει τη βούληση του θανόντος απέναντι στους οικείους του, οι οποίοι, δεσμεύονται από τη εκφρασμένη ενώπιον του συμβολαιογράφου δήλωση του θανόντος. Άλλωστε, όπως ορίζει και το άρθρο 49 του Ν.4277/2014, αρκεί η έγγραφη δήλωση ή το σημείωμα αυτού ότι την αποτέφρωσή του και, ελλείψει αυτών, αρκεί η σχετική δήλωση των οριζόμενων στη διάταξη αυτή οικείων του θανόντος.

Σύμφωνα με την παρ. 4 της προτεινόμενης διάταξης και προς διασφάλιση τήρησης όσων προβλέπονται για την αποτέφρωση με το προτεινόμενο άρθρο, τιμωρείται κατά τις διατάξεις του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικα όποιος

διενεργεί αποτέφρωση, χωρίς την προηγούμενη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου.

Με την παρ. 5 της προτεινόμενης ρύθμισης η φράση «η αιτία θανάτου δεν χρήσει περαιτέρω ιατροδικαστικής διερευνήσεως» του εδαφίου α' του στοιχείου (β) της παρ. 1 του άρθρου 49 του Ν. 4277/2014 (ΦΕΚ Α' 156) αντικαθίσταται από τη φράση «βάσει διενεργηθείσας νεκροψίας, πρόκειται για θάνατο που οφείλεται σε παθολογικά αίτια και όχι για βίαιο θάνατο». Η έγγραφη πιστοποίηση του ιατροδικαστή, που συνιστά δικαιολογητικό για την έκδοση της ληξιαρχικής πράξης θανάτου στην περίπτωση της αποτέφρωσης, πρέπει να μνημονεύει ρητά αφενός ότι έχει διενεργηθεί νεκροψία και αφετέρου ότι από αυτήν τεκμαίρεται ότι ο θάνατος οφείλεται σε παθολογικά αίτια. Όταν βεβαιώνονται αυτά τα δύο στην πιστοποίηση του ιατροδικαστή, συνεπάγεται ότι η αιτία θανάτου δεν χρήσει περαιτέρω ιατροδικαστικής διερευνήσεως.

Με την παρ. 6 του προτεινόμενου άρθρου αφαιρείται από τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 49 του Ν. 4277/2014 (ΦΕΚ Α' 156) η φράση «και ο τρόπος διάθεσης της τέφρας». Επειδή απαραίτητο στοιχείο της ληξιαρχικής πράξης θανάτου θεωρείται μόνο ο τόπος αποτέφρωσης και όχι ο τρόπος διάθεσης της τέφρας και επειδή είναι αρκετά περιοριστικό να πρέπει οι οικείοι του θανόντος να έχουν ήδη αποφασίσει τη χρονική στιγμή έκδοσης της ληξιαρχικής πράξης θανάτου του πώς θα διατεθεί η τέφρα του, δεν κρίνεται σκόπιμη η αναγραφή του τρόπου διάθεσης τέφρας στη ληξιαρχική πράξη θανάτου.

Με την παρ. 7 της προτεινόμενης ρύθμισης καταργείται η υποχρέωση έκδοσης άδειας αποτέφρωσης και ορίζεται ότι αρκεί η προσκόμιση της ληξιαρχικής πράξης θανάτου στο ΚΑΝ όπου θα αποτεφρωθεί ο νεκρός. Με το άρθρο 4 της παραγράφου 13 του Ν.4144/2013 είχε αντικατασταθεί το άρθρο 35 του Ν.344/1976 που προέβλεπε την έκδοση άδειας ταφής για τον ενταφιασμό, καταργώντας αυτήν και ορίζοντας ότι δεν επιτρέπεται ο ενταφιασμός προσώπου χωρίς την προσκόμιση της ληξιαρχικής πράξης θανάτου αυτού. Για

τον ίδιο λόγο και επειδή κρίνεται σκόπιμο οι διαδικασίες για τον ενταφιασμό και την αποτέφρωση να μην παρουσιάζουν βασικές διαφορές μεταξύ τους, αλλά και επειδή σαφώς αρκεί για την αποτέφρωση η προσκόμιση της ληξιαρχικής πράξης θανάτου, καταργείται με την προτεινόμενη διάταξη η άδεια αποτέφρωσης.

Με την παρ. 8 προστίθενται παράγραφοι 2, 3, 4 και 5 στο άρθρο 9 του ν. 2447/1996 (Α' 278). Στη σύγχρονη εποχή διευρύνονται διαρκώς οι περιπτώσεις τέκνων με έναν μόνο γονέα, ανεξάρτητα από το φύλο του γονέα ή τον τρόπο ίδρυσης της συγγενικής σχέσης (τέκνα μη υπαγόμενα σε τεκμήριο πατρότητας ή χωρίς αναγνώριση πατρότητας, υιοθεσία τέκνου από έναν γονέα). Στις περιπτώσεις αυτές, έχουν ανακύψει αμφισβητήσεις και προβλήματα ως προς τη δυνατότητα ληξιαρχικής και δημοτολογικής καταχώρισης των συγκεκριμένων προσώπων ως τέκνων με έναν μόνο γονέα, σε ό,τι αφορά τα στοιχεία πατρός ή μητρός, αντίστοιχα. Είναι δε προφανές ότι η συνολική άρνηση ληξιαρχικής και δημοτολογικής καταχώρισης των εν λόγω τέκνων, όπως λ.χ. η καταχώριση των στοιχείων του βιολογικού γονέα στην περίπτωση της υιοθεσίας, αποβαίνει εις βάρος των δικαιωμάτων και συμφερόντων των τέκνων και εισάγει εις βάρος τους ανεπίτρεπτες διακρίσεις, στο όνομα της παρωχημένης αντίληψης ότι αποτελεί κοινωνικό στίγμα για το τέκνο το να έχει μόνο έναν γονέα. Η αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού αποβαίνει επιτακτική, με γνώμονα την προστασία των δικαιωμάτων του τέκνου. Με την προτεινόμενη ρύθμιση αποσαφηνίζονται οι προϋποθέσεις και ο τρόπος ληξιαρχικής και δημοτολογικής καταχώρισης των τέκνων με έναν μόνο γονέα, ανεξαρτήτως του φύλου του γονέα. Κατ' εφαρμογή της αρχής της ισότητας και ενόψει της εσφαλμένης εφαρμογής των περί συγγένειας ισχυουσών διατάξεων, θεσπίζεται μεταβατική διάταξη, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα διόρθωσης και τυχόν ήδη υφιστάμενων ληξιαρχικών ή/και δημοτολογικών καταχωρίσεων ανηλίκων, στις περιπτώσεις που έχει τεθεί ως πατρώνυμο ή μητρώνυμο, αντίστοιχα, το ονοματεπώνυμο του βιολογικού γονέα με τον οποίο όμως το τέκνο νομικά δεν έχει συγγενική σχέση.

Άρθρο 250

Εγκυρότητα και στοιχεία ληξιαρχικών πράξεων που έχουν καταχωριστεί μετά τη μετάπτωση στο Μητρώο Πολιτών

Με το άρθρο αυτό, προστίθεται στο ν. 4483/2017 (Α' 107) άρθρο 123Α με τίτλο «Εγκυρότητα και στοιχεία ληξιαρχικών πράξεων που έχουν καταχωριστεί μετά τη μετάπτωση στο Μητρώο Πολιτών». Η βάση δεδομένων του Μητρώου Πολιτών δημιουργήθηκε σε αρχικό στάδιο, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 115 του ν. 4483/2017, από τη μετάπτωση των στοιχείων που τηρούνται στο πληροφοριακό σύστημα της παρ. 3 του άρθρου 13 του ν. 3274/2004, στο πληροφοριακό σύστημα Διαχείρισης Ληξιαρχικών Πράξεων του Υπουργείου Εσωτερικών του άρθρου 8Α του ν. 344/1976, καθώς και στο πληροφοριακό σύστημα του Ειδικού Ληξιαρχείου του ίδιου Υπουργείου. Η μετάπτωση αυτή πραγματοποιήθηκε με ψηφιοποίηση των πρωτότυπων έγχαρτων ληξιαρχικών πράξεων και καταχώριση στο πληροφοριακό σύστημα των κρίσιμων και βασικών πεδίων αυτών. Με την προτεινόμενη ρύθμιση αντιμετωπίζεται το ζήτημα της έλλειψης ή της ασυμφωνίας κάποιων από τα καταχωρημένα στοιχεία των μεταπτωμένων ληξιαρχικών πράξεων με την οικεία πρωτότυπη πράξη και ανατίθεται στον αρμόδιο Ληξίαρχο η οίκοθεν διόρθωση ή συμπλήρωση των στοιχείων αυτών, χωρίς άλλη διαδικασία οποτεδήποτε και, πάντως, υποχρεωτικά πριν τη χορήγηση αντιγράφου των εν λόγω πράξεων.

Άρθρο 251

Τροποποίηση του άρθρου 3 της κοινής υπουργικής απόφασης αρ. οικ. 4932/2017 «Ρύθμιση θεμάτων τεχνικού και λεπτομερειακού χαρακτήρα για την ίδρυση και λειτουργία κέντρων αποτέφρωσης οστών νεκρών» (Β' 441)

Με το άρθρο αυτό, τροποποιείται το άρθρο 3 της κοινής υπουργικής απόφασης αρ. οικ. 4932/2017 «Ρύθμιση θεμάτων τεχνικού και λεπτομερειακού χαρακτήρα για την ίδρυση και λειτουργία κέντρων

αποτέφρωσης οστών νεκρών», δίνοντας τη δυνατότητα ίδρυσης Κ.Α.Ο.Ν και σε ιδιώτες, μετά από τη λήψη των αδειών της παρ.3 του άρθρου 19 του ν. 3982/2011, πέρα από ΟΤΑ α' βαθμού ή ΝΠΔΔ αυτών. Η ενεργοποίηση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης προς την κατεύθυνση της ίδρυσης και λειτουργίας των Κέντρων Αποτέφρωσης Νεκρών έχει υπάρξει, έως σήμερα, εξαιρετικά περιορισμένη και επειδή η επιλογή της μετά θάνατον διάθεσης των οστών αποτελεί ενάσκηση ατομικού δικαιώματος, συνάδουσα με το άρθρο 5 παρ.1 του Συντάγματος, ήτοι της κατοχύρωσης της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, η Πολιτεία δεν μπορεί παρά να μεριμνά, προκειμένου η δυνατότητα αυτή να παρέχεται πράγματι στους πολίτες μέσα από ένα πλαίσιο πλήρες και οργανωμένο. Για το λόγο αυτό, με την προτεινόμενη ρύθμιση επεκτείνεται η ως άνω δυνατότητα και στην ιδιωτική πρωτοβουλία. Ταυτόχρονα, μέσα από τη συγκεκριμένη νομοθετική διάταξη ο νομοθέτης έχει σκοπό να συμβάλει στην εμπέδωση μίας προοδευτικότερης αντίληψης των πραγμάτων, επιβαλλόμενης, σε κάθε περίπτωση, από τη σύγχρονη πραγματικότητα, και να ενθαρρύνει σαφώς την εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου για την εγκατάσταση και λειτουργία των κέντρων αποτέφρωσης οστών νεκρών στη χώρα.

Άρθρο 252

Τροποποίηση του άρθρου 6 του ν. 2196/1994

Με το άρθρο αυτό, επιχειρείται βελτιωτική μεταβολή στο ν. 2196/1994 (Α' 41) ως προς το ζήτημα της ανταλλαγής πληροφοριών με τα λοιπά κράτη - μέλη της Ε.Ε. σύμφωνα προς το άρθρο 1 της Οδηγίας 2013/1/ΕΕ του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2012, για την τροποποίηση της Οδηγίας 93/109/ΕΚ, σχετικά με τις λεπτομέρειες άσκησης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε ένα κράτος - μέλος, του οποίου δεν είναι υπήκοοι.

Με το ν. 4244/2014 εναρμονίσθηκε το εθνικό δίκαιο και απλουστεύθηκε περαιτέρω η διαδικασία υποβολής της υποψηφιότητας των πολιτών κατά τις

εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στην κατεύθυνση της παροχής βέλτιστων και ολοκληρωμένων υπηρεσιών προς τους υποψηφίους της Ένωσης. Με το άρθρο 3 έχουν εισαχθεί οι απαραίτητες τεχνικές λεπτομέρειες εφαρμογής της ως άνω οδηγίας, με την πρόβλεψη της διαδικασίας αποτροπής της υποψηφιότητας ευρωπαϊών πολιτών, στην περίπτωση που διαπιστώνεται στέρηση του δικαιώματος του εκλέγεσθαι ή της αποτροπής της εκλογής ή της άσκησης καθηκόντων, εφόσον τα σχετικά στοιχεία αποσταλούν μεταγενέστερα από το κράτος μέλος καταγωγής. Ρητά ορίζεται ότι η Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών - ως αρμόδιος φορέας - διαβιβάζει αμέσως, δηλαδή χωρίς να παρεμβάλλεται άλλη δραστηριότητα και χωρίς τη μεσολάβηση χρονικού διαστήματος, την ανωτέρω δήλωση του υποψηφίου πολίτη κράτους μέλους της Ένωσης, στο κράτος μέλος καταγωγής του.

Με την προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση και με στόχο την πλήρη ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, ορίζεται πλέον ρητά η υποχρέωση της Διεύθυνσης Εκλογών να διαβιβάζει εντός πέντε (5) ημερών, με βάση τα τηρούμενα σε αυτήν αρχεία, στο αντίστοιχο σημείο επαφής του κράτους μέλους, την πληροφορία περί στέρησης του εν λόγω δικαιώματος των Ελλήνων εκλογέων που προτίθενται να συμπεριληφθούν σε ψηφοδέλτια συνδυασμών κομμάτων στο κράτος - μέλος κατοικίας τους.

Άρθρο 253

Κατάργηση Υ.Α.Σ.Β.Ε.

Με το άρθρο 253 επιδιώκεται ο εξορθολογισμός των διοικητικών δομών και αρμοδιοτήτων, με αντικείμενο την άμεση αποκατάσταση των επιπτώσεων από τις φυσικές καταστροφές στη Βόρεια Ελλάδα.

Η Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων Βορείου Ελλάδος (Υ.Α.Σ.Β.Ε.) συστάθηκε με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 9 του Ν. 867/1979 (Α'24), αρχικά προς αντιμετώπιση των σεισμικών καταστροφών στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, την 20η Ιουνίου του 1978, ενώ στη συνέχεια και με την

εφαρμογή του άρθρου 10 του Ν.2576/98 (Α'25), όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 84 του Ν.4313/2014 (Α'261) ανέλαβε πρόσθετες αρμοδιότητες παρέμβασης για την αποκατάσταση κτισμάτων, που πλήττονται κι από άλλες φυσικές καταστροφές. Υπαγόταν μέχρι και την 31.10.2013 στο Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, όταν και σε εφαρμογή του άρθρου 129 του Ν.4199/2013 (Α'216), υπήχθη διοικητικά στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας- Θράκης, διατηρουμένων εκ παραλλήλου των αρμοδιοτήτων του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, όπως αυτές προβλέπονταν στους Ν.867/1979 (Α'24) και Ν.1190/1981 (Α'203). Συνακολούθως, το έργο της Υπηρεσίας κατέστη δυσχερές, ενόψει διοικητικών δυσλειτουργιών, ασύμβατων με την επιταγή της ενιαίας, έγκαιρης και αποτελεσματικής αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών.

Ειδικότερα, αλλά και ιδίως μετά την σύσταση της Διεύθυνσης Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών - Βορείου Ελλάδος (Δ.Α.Ε.Φ.Κ. - Β.Ε.) με το άρθρο 50 του Οργανισμού του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (Π.Δ. 123/2017- Α'151), με χωρική αρμοδιότητα εκτεινόμενη στις περιοχές αρμοδιότητας των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων Μακεδονίας - Θράκης και Δυτικής Μακεδονίας-Ηπείρου, κρίθηκε επιβεβλημένη η κατάργηση της Υπηρεσίας Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων Βορείου Ελλάδας, ώστε να μην υπάρχουν δύο υπηρεσίες με το αυτό αντικείμενο και να αποφευχθούν επικαλύψεις ή συγκρούσεις αρμοδιοτήτων, όρος εκ των ων ουκ άνευ, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των επιπτώσεων από τις φυσικές καταστροφές. Συναφώς, για να μην υπάρχει κενό κατά τη μετάβαση στη νέα διοικητική δομή οι αρμοδιότητες της καταργούμενης δομής μεταφέρονται εν συνόλω στην Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών - Βορείου Ελλάδος, ενώ προβλέπεται και ταχεία και απλούστατη διαδικασία για τη μετάταξη-μεταφορά του προσωπικού στη νέα δομή με την ίδια εργασιακή σχέση, το βαθμό και το μισθολογικό κλιμάκιο που κατέχει, αλλά και διατήρηση της τυχόν προσωπικής διαφοράς, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 2 του ν. 4440/2016 (Α' 224). Με την παρ. 3 παρέχεται σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών για την αντιμετώπιση επιπτώσεων από

φυσικές καταστροφές η δυνατότητα να συστήνονται με Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών Τομείς Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (Τ.Α.Ε.Φ.Κ.), οι οποίοι λειτουργούν σε επίπεδο αυτοτελών τμημάτων, υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων. Με τη ρύθμιση αυτή δημιουργείται ένα «εργαλείο» ευελιξίας και προσαρμοστικότητας όσον αφορά στις διοικητικές δομές, με αντικείμενο την αποκατάσταση των επιπτώσεων από τις φυσικές καταστροφές, η οποία εξ ορισμού προϋποθέτει ταχεία και κατάλληλη- σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση- αντιμετώπιση. Τέλος με την παρ. 4 παρέχεται η αναγκαία εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και με την παρ. 5 ορίζεται ότι καταργούνται οι αντίθετες, προς τις θεσπιζόμενες, διατάξεις.

Άρθρο 254

Ρυθμίσεις αρμοδιότητας της Διεύθυνσης Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών

Με το άρθρο 254 συστήνεται Γραφείο Οικονομικής Διαχείρισης Τακτικού Προϋπολογισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη Διεύθυνση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, με κύριες αρμοδιότητες αυτές του ελέγχου τήρησης των περί ανάληψης υποχρεώσεων διατάξεων και της εκκαθάριση και πληρωμής δαπανών κατά το μέρος που αφορούν στον τομέα Τοπικής Αυτοδιοίκησης έτσι ώστε να διαχωριστούν, λόγω ασυμβιβάστου, καθήκοντα και ενέργειες του διατάκτη με καθήκοντα του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών. Με τις διατάξεις του άρθρου 57 του ν.4472/2017 (ΦΕΚ 74 Α') μεταφέρθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών η αρμοδιότητα της χορήγησης οικονομικής ενίσχυσης σε όσους περιέρχονται σε κατάσταση ανάγκης συνεπεία θεομηνίας και λοιπών φυσικών καταστροφών στο πλαίσιο της παρ.1 του άρθρου 1 του Ν.Δ. 57/73, ενώ με την αριθμ. 5808/2.3.2018 (ΦΕΚ 772 Β') κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και

Εργασίας καθορίσθηκε ότι η εν λόγω αρμοδιότητα ασκείται από το Τμήμα Επιχορηγήσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Διεύθυνσης Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών. Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του ν.4270/2014, όπως ισχύουν, και προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική λειτουργία των οργανικών μονάδων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Τ.Α. και Αναπτυξιακής Πολιτικής στην οποία υφίσταται η εν λόγω Διεύθυνση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής, κρίνεται απαραίτητη η σύσταση του εν λόγω Γραφείου.

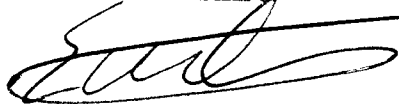
Άρθρο 255

Με το ακροτελεύτιο άρθρο ορίζεται η έναρξη ισχύος, από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά από επιμέρους διατάξεις.

Αθήνα 4 Ιουλίου 2017

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

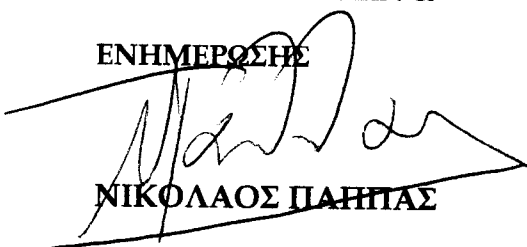

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΡΑΓΑΣΑΚΗΣ

ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ,

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ &

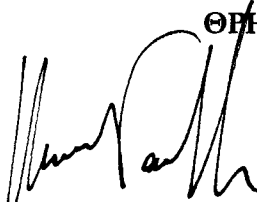
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ &

ΘΡΗΣΕΥΜΑΤΩΝ

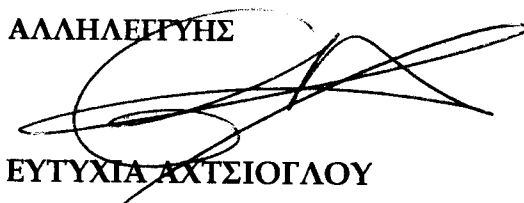

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ

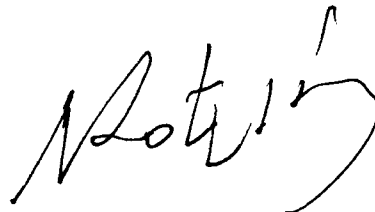
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΕΥΤΥΧΙΑ ΑΛΞΙΟΓΛΟΥ

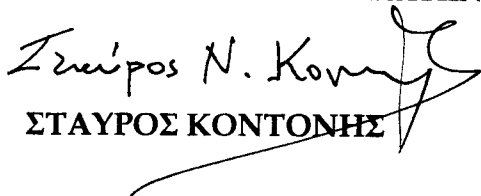
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

ΥΓΕΙΑΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΞΑΝΘΟΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

ΟΛΓΑ ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΛΥΔΙΑ ΚΟΝΙΟΡΔΟΥ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ
ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ & ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΤΣΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
& ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΟΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

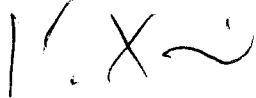
ΑΛΕΞΙΟΣ ΧΑΡΙΤΣΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

& ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΥΗΣ

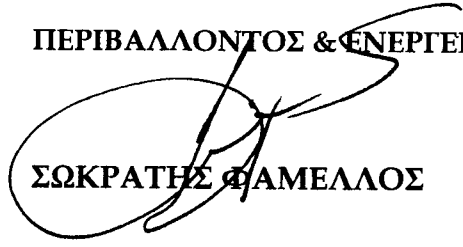
ΘΕΑΝΩ ΦΩΤΙΟΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΣΤΑΜΕΛΛΟΣ